

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TY 607 NUMARADA
KAYITLI MECMÛA-İ EŞ'ÂR (1b-47b)
(İNCELEME- KARŞILAŞTIRMALI METİN-
MESTAP TABLOSU)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Doğan AĞIRMAN

**Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Eski Türk Edebiyatı**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ozan YILMAZ

MAYIS – 2019

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

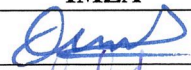

NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TY 607 NUMARADA
KAYITLI MECMÛA-İ EŞ' ÂR (1b-47b)
(İNCELEME- KARŞILAŞTIRMALI METİN-
MESTAP TABLOSU)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Doğan AĞIRMAN

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Eski Türk Edebiyatı

"Bu tez 24/05/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir."

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Doç. Dr. Ozan Gülmez	BASARILI	
Dr. Öğr. Ü. Orhan Kılıçarslan	BASARILI	
Dr. Öğr. Ü. Orhan Kaplan	BASARILI	

SAKARYA
ÜNİVERSİTESİ

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU

Sayfa : 1/1

Öğrencinin

Adı Soyadı	:	DOĞAN AĞIRMAN
Öğrenci Numarası	:	1560Y11021
Enstitü Anabilim Dalı	:	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
Enstitü Bilim Dalı	:	ESKİ TÜRK EDEBİYATI
Programı	:	☒ YÜKSEK LİSANS ☐ DOKTORA
Tezin Başlığı	:	NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TY 607 NUMARADA KAYITLI MECMUA-İ EŞAR (1B-47B) (İNCELEME-KARŞILAŞTIRMALI METİN-MESTAP TABLOSU)
Benzerlik Oranı	:	%25

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim.

29.06/2019

Öğrenci İmza

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımda yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere sbtezler@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

29.06/2019

Öğrenci İmza

Uygundur

Danışman
Unvanı / Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ozan YILMAZ

Tarih: 29.06.2019

İmza:

KABUL EDİLMİŞTİR

REDDEDİLMİŞTİR

EYK Tarih ve No:

Enstitü Birim Sorumlusu Onayı

ÖNSÖZ

Kökleri Asırlar öncesine dayanan ve edebî sahada geniş bir coğrafyaya yayılan Klasik Türk şiiri, asırlar geçmesine rağmen ait olduğu coğrafyada tesirini hala devam ettirmektedir. Asırlar boyunca bu edebî kültür, toplum üzerinde bıraktığı tesiriyle hem içtimâî alanda adab-ı muâşeretin oluşmasını sağlamış hem de ferdî olarak kişilerin ahlakî yönündeki tekâmülüne yardımcı olmuştur. Bu edebî kültürle yoğrulan toplum, atalarından devr aldığı kültürün mûrisliğini yapmaya devam etmektedir. Şahsî olarak bu zengin kültürün vârisi olmaktan ve bu sahaya okyanusta bir damla mislince katkıda bulunmaktan dolayı kendimi çok bahtiyar hissetmekteyim.

Bu çalışmamda danışmanlığımı üstlenen maddî, manevî her konuda bana karşı fedakarlığını esirgemeyen, yetişmemde büyük bir tesiri olan saygıdeğer Doç. Dr. Ozan YILMAZ'a tüm içtenliğimle şükranlarımı sunarım.

Eğitim hayatımızda tüm içtenlikleriyle bizimle alakâdâr olan gerekli desteği bizden esirgemeyen saygıdeğer hocalarım Prof. Dr. Bayram Ali KAYA'ya ve Doç. Dr. Vildan Çoşkun'a gönülden teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca tüm sorunlarımıza karşı bize anlayışlı ve hoşgörülü davranan bu sahadaki tecrübesiyle bizi her zaman doğruya sevk eden değerli Dr. Öğr. Üyesi Orhan KAPLAN'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Son olarak kardeşim, yol arkadaşım, Faruk AY'a ve bu çalışmayı hazırlamamda üzerimde çok hakkı bulunan Mahmut ÖZTURAN'a tüm içtenliğimde teşekkür ederim.

Doğan AĞIRMAN

08.04.2019

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	ii
TABLolar LİSTESİ.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: MECMÛ' A-İ EŞ' ÂR'IN TANITIMI VE İNCELENMESİ	3
1.1 Mecmuanın Dış Özellikleri, Muhtevası ve Dil Özellikleri	3
1.2 Mecmuada Yer Alan Şairler İle Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı.....	4
1.3 Mecmuada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Vezinler ve Sayısı.....	6
1.4 Mecmuanın (1b-47b) MESTAP'a Göre Muhteva Tablosu.....	8
BÖLÜM 2: MECMÛ' A-İ EŞ' ÂR'IN KARŞILAŞTIRMALI METNİ.....	33
1.6 Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol	33
1.7 Metnin Çeviriyazısı ve İmlâsında İzlenen Yol.....	34
1.8 Metnin İşaretler Sistemi	36
1.9 Karşılaştırmalı Metin.....	38
SONUÇ	225
KAYNAKÇA	226
ÖZGEÇMİŞ.....	231

KISALTMALAR

1.1 Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar

- Âtîf Efendi D.** : XVIII. Asır Şairlerinden Âtîf Efendi Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni, Cevdet Dadaş, Edirne 1991.
- Bağdatlı Rûhî D.:** : Bağdatlı Rûhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin, Coşkun Ak, Bursa 2001.
- Bâkî D.** : Bâkî Dîvânı Tenkitli Basım, Sabahattin Küçük, Ankara 1994.
- Belîg D.** : Belîg Mehmed Emin Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Türkçe Eserlerini Tenkidli Metni, Üzeyir Dereli, Isparta 1996.
- Berber-Nâme:** : Belîg Mehmed Emin Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Türkçe Eserlerinin Tenkidli Metni, Üzeyir Dereli, Isparta 1996.
- Bilâdiye** : Bilâdiye-i Derviş Ömer Efendi, Cemal Kurnaz, Ankara 1983.
- Cevrî D.** : Cevrî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni, Hüseyin Ayan, Erzurum 1981
- Dîvân-ı Râgıb:** : Koca Râgıb Paşa ve Dîvân-ı Râgıb, Ömer Demirbağ, Van 1999.
- Fehîm-i Kadîm D.** : Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Dîvânı ve Metnin Bugünkü Türkçesi, Tahir Üzgör, Ankara 1991.
- Sâhil-Nâme** : Fennî'nin Sâhil-Nâmesi, Nihat Öztoprak, İstanbul 2004.
- Figânî Dç.** : Kanunî Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden Figânî ve Divançesi, Abdulkadir Karahan, İstanbul 1966.
- Hammâm-Nâme** : Belîg Mehmed Emin Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Türkçe Eserlerinin Tenkidli Metni, Üzeyir Dereli, Isparta 1996.
- Hâtem D.** : Hâtem Hayatı, Edebî Şahsiyeti, Divanının Tenkitli Metni ve İncelemesi, M. Celal Varışoğlu, Erzurum 1997.
- Fîrûznâme** : Kâmî Mehmet Efendi ve Fîrûznâme, Ercan Özlem, Bursa 2002.
- M. Tevbe-Nâmeler** : Klasik Türk Şiirinde Manzum Tevbe-Nâmeler, İbrahim Halil Tuğluk, Erzurum 2009.
- Münîf D.** : Antakyalı Münif Divanı Tenkitli Metin, Sabahattin Küçük, Ankara 1999.
- Nâbî D.** : Nâbî'nin Türkçe Dîvânı Karşılaştırmalı Metin, Ali Fuat Bilkan,

Ankara 1993.

- Râşid D.** : Râşid (Vaka'anüvis) Hayatı, Edebî Kişiliği, Dîvânının Tenkidli Metni ve İncelemesi, Fatih Günay, Edirne 2001.
- Râtib D.** : Râtib Ahmet Paşa Hayatı, Edebî Şahsiyeti, Divanının Tenkitli Metni ve İncelemesi, Yasin Kılıç, Erzurum 1996.
- Tercî'-i Bend-i Senâî:** Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevihânesi Koleksiyonu 26 Numaralı Cönk (137-286) İnceleme-Karşılaştırmalı Metin, Songül Baydar, Sakarya 2017.
- Tuhfetü'l-Harameyn :** Nâbî'nin Tufetü'l- Harameyn'i Dil İncelemesi Transkripsiyonlu Metin ve İndeks, M. Muhsin Kalkışım, Erzurum 1988.
- Lâlezâr** : Vahîd Mahtûmî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Eserlerinin Tenkidli Metni, Bahattin Kahraman, Konya 1995.

1.2 Diğer Kısaltmalar

- a.g.e.** : Adı geçen eser
- B.** : Bilâdiye
- B.B.** : Berber-Nâme-i Belîg
- bkz.** : Bakınız
- c.** : Cilt
- D.** : Dîvân
- Dç.** : Dîvânçe
- DİA** : Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
- DT** : Doktora Tezi
- F.** : Fîrûz-Nâme
- F.S.** : Fennî'nin Sâhil-Nâmesi:
- G.** : Gazel
- GNT.** : Gazel-i Nâ-Tamam
- H.B.** : Hammâm-Nâme-i Belîg
- K.** : Kasîde
- Kt.** : Kıta
- L.** : Lâlezâr
- Msn.** : Mesnevî

Mfr.	: Müfred
Mhs.	: Muhammes
Mrb.	: Murabba
Msd.	: Müseddes
N.	: Nazm
Nu	: Numara
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SAÜ	: Sakarya Üniversitesi
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tcb.	: Tercî-i Bend
TDEA	: Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
TEİS	: Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
T. H.	: Tuhfetü'l Harameyn
Thm.	: Tahmîs
Trb.	: Terkib-i Bend
Trh.	: Tarih
T. S.	: Tercî'-i Bend-i Senâyî
Tsd.	: Tesdis
Tşt.	: Taştîr
T.V.	: Tevbe-Nâme-i Veysî
Vr.	: Varak Numarası
Yay.	: Yayınları, Yayınevi
YLT	: Yüksek Lisans Tez

TABLÖLÄR LİSTESİ

Tablo 1: Mecmuada Yer Alan Şairler İle Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı

Tablo 2: Mecmuada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Vezinler ve Sayısı

Tablo 3: Mecmuanın (1b-47b) MESTAP'a Göre Muhteva Tablosu

Tablo 4: Transkripsiyon Tablosu

Sakarya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Özeti

Yüksek Lisans	☒	Doktora	☐
Tezin Başlığı: Nadir Eserler Kütüphanesi TY 607 Numarada Kayıtlı Mecmû' a-i Eş'âr (1b-47b) (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin-Mestap Tablosu)			
Tezin Yazarı: Doğan AĞIRMAN		Danışman: Doç.Dr. Ozan YILMAZ	
Kabul Tarihi: 24.05.2019		Sayfa Sayısı: vii (ön kısım)+231(tez)	
Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı		Bilim Dalı: Eski Türk Edebiyatı	
Bu çalışmada İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY 607 numaralı şiir mecmuasının 1b-47b varakları arası transkripsiyon, inceleme ve karşılaştırmalı metni bulunmaktadır. Bu çalışma TY 607 numaralı şiir mecmuasının 47 varaklık kısmını oluşturmaktadır. Bu varaklar arasında 16. ve 18. yüzyıllarda yaşamış 27 şair ve bu şairlere ait 9 farklı nazım şekliyle kaleme alınan 39 şiir mevcuttur. Ayrıca 6 aded mahlasını belirleyemediğimiz şiir mevcuttur. Netice olarak mecmuada 45 aded şiir bulunmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde mecmuanın 1b-47b varakları arası tanıtımı yapıldıktan sonra mecmuadaki şiirler, aruz vezinleri ve kimliği tespit edilen şairlerin kısa biyografileri hakkında bilgiler verilmiştir. Daha sonra mecmuanın <i>Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi</i> (MESTAP)'ne uygun olarak muhteva tablosu oluşturulmuştur. Ardından metnin transkripsiyonu yapılmıştır. Transkripsiyonlu metni ilgili divanlar ve akademik çalışmalarla karşılaştırılması yapılarak farklılıklar dipnot şeklinde gösterilmiştir.			
Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, Mecmua, Şiir Mecmuası, İÜ Nadir Eserler Kütüphanesi, MESTAP.			

Sakarya University
Institute of Social Sciences Abstract of Thesis

Master Degree	☒	Ph.D.	☐
Title of Thesis: Poetry Journal Which Registered In TY 607 Numbered In Documentation Of Rare Books Library (1b-47b) (Analyzing-Comparative-Mestap Text Table)			
Author of Thesis: Doğan AĞIRMAN		Supervisor: Doç. Dr. Ozan YILMAZ	
Accepted Date: 24.05.2019		Number of Pages: vii (pretext)+231(main body)	
Department: Turkish Language And Literature		Subfield: Classical Turkish Literature	
In this research, contains IU Rare Books Library of Istanbul University numbered journal TY 607 poetry collection's transcription, examination and comparative text between the 1b-47b pages. This study was included 47 pages of numbered journal TY 607 poetry collection. There are 27 poets who lived in 16th and 18th century and 39 poems written in 9 different verses of these poets between those pages. In addition, there are 6 poems that couldn't identify. As a result, there are a total of 45 poems in journal (mecmua). In the first part of the study, after the introduced number of 1b-47b pages of the poetry collection, and was informed about poems, aruz wezni and biography of poets who determined profiles. After, a table of content (muhteva) was created in accordance with Systematic Classification of the System of Mecmua Collection (MESTAP). Then, the text was transcribed. The differences were stated as footnotes in research by comparing the transcribed text with the related divans and academic studies.			
Keywords: Classical Turkish Literature, Journal(Mecmua), Poetry Collection, IU Documentation Department of Rare Books Library, MESTAP.			

GİRİŞ

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; İstanbul Nadir Eserler Kütüphanesinin TY 607 nolu şiir mecmuasının 1b-47b varakları arasındaki şiirleri transkripsiyon alfabesiyle latinize ettikten sonra tespit edilen şairlerin çalışmadaki şiirlerini evvela yayımlanmış divanlarıyla yok ise mevcut akademik çalışmalarla karşılaştırılıp farklılıkları göstermektir. Bunun nihayetinde Klasik Türk Edebiyatındaki mevcut ve yapılması planlanan akademik çalışmalara katkı sağlanmaktadır.

Çalışmanın Önemi

Klasik Türk Edebiyatı alanında bir çok edebi türü içerisinde barındırması yönüyle büyük öneme sahip olan şiir mecmualarını günümüzdeki akademik çalışmalara kazandırmak da bir o kadar önemlidir. Hem nazım hem de nesir yönüyle zengin bir içeriğe sahip olan şiir mecmualarının içerisinde bazen meşhur bir şairin hiç bilinmeyen bir eseri bazen de divanında olmayan şiirleri bu edebî kaynaklar sayesinde günümüze ulaşıyor. Bu yönüyle Klasik Türk Edebiyatı alanına faydası olacağını düşünerek bu tez konusu seçtik.

Çalışmanın Yöntemi

İstanbul Nadir Eserler Kütüphanesi TY 607 numaralı mecmuanın 1b-47b varakları arası karşılaştırmalı metnini hazırlamadan önce metni oluşturmaya yönelik bir yöntem belirledik. Bu hususta bilhassa yöntem ve tablo oluşturmada *Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi'nden (MESTAP)*¹ istifade ettik.

Çalışmanın ilk kısmında TY 607 numaralı mecmuanın dış özellikleri, içeriği ve dil özellikleri hakkında bilgiler verdik. Sonra mecmuada geçen şairlerin mahlaslarını, şiirlerinin nazım şekillerini ve sayılarını gösteren tablo oluşturduk. Genel tablo kısmında ise mecmuada bulunan şairleri, şiirlerinin bulunduğu varak numaralarını, ilk beyitini/bendini ve son beyitini/bendini, şiirin kaç beyit/bend olduğunu, vezinlerini, nazım şekillerini ve türlerini gösterdik. 1. Tabloda alfabetik sıralama gözetirken 2. ve 3. Tabloda mecmuadaki sırayı göz önünde bulundurduk. Daha sonra mecmuada bulunun

¹ Klasik Türk Edebiyatıyla ilgili tüm şiir mecmualarını sistematik bir şekilde tasniflendirmeyi hedefleyen bu proje Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal ve beraberinde bir çok öğretim görevlisinin çalışmalarıyla devam etmektedir. Ayrıntılı bilgi için <https://mecmualar.tr.gg/MESTAP-Projesi-Hakk%26%23305%3Bnda.htm>

şairlerin kimliklerini tespit ettik. Ve kısaca biyografilerine değindik. İlk bölümde son olarak mecmuadaki şiirlerin aruz vezinleri hakkında bilgi verdik.

İkinci bölüm metnin inşasında nasıl bir yol izlendiğine dair bilgiler içermektedir. Bu bölümde maddeler halinde metnin imlâsı, transkripsiyonu ve işaret sistemi hakkında ayrıntılı bilgiler bulunmaktadır.

Üçüncü Bölümdeyse TY 607 numaralı mecmuanın 1b-47b varakları arasındaki metni transkripsiyon alfabesiyle latinize ettik. Latinize ettiğimiz şiirleri ait olduğu şairin divanı ile -yok ise- hakkında yapılan akademik çalışmalar ile karşılaştırma yaptık. Karşılaştırma neticesinde tespit ettiğimiz farklılıkları dipnotta gösterdik.

Çalışmanın Konusu

Mecmua kelimesinin sözlük anlamı; *“1. Toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi. 2. seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap”* (Devellioğlu, 1970: 711). Dolayısıyla bu kelimeyi şiir mecmuası için düşünürsek bir kısım şiirlerin toplanıp, tertip ve tanzin edilerek bir araya getirildikten sonra meydana gelen kitaba şiir mecmuası denir. Çeşitli kütüphaneler çok sayıda mevcut olan bu şiir mecmuaları gerek içerisindeki metinleri gerekse bünyesinde barındırdığı tarihî ve kültürel bilgileri Klasik Türk edebiyatına bir çok yönden ışık tutmaktadır. Henüz tamamı akademik çalışmalara kazandırılmamış olan bu şiir mecmuaları Klasik Türk edebiyatı alanının araştırmacıları tarafından çalışılmayı beklemektedir. Buna binaen daha önce de ilgili kütüphanede bilgilerini verdiğimiz şiir mecmuasının sınırlarını belirlediğimiz kadarki kısmını çalışmamamızın konusu olarak belirledik.

BEÖLÖM 1: MECMÜ'A-İ EŞ'ÂR'IN TANITIMI VE İNCELENMESİ

1.1 Mecmuanın Dış Özellikleri, Muhtevası ve Dil Özellikleri

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY 607 numaralı Mecmû'a-i Eş'âr başlığı altındaki şiir mecmuası derleme bir eserdir. Mecmuanın tamamı 92 varaktır. Varaklarda 2 sütün mevcuttur. Çalışmamız sadece 1b-47b varakları arasını içermektedir. Mecmuanın dış ölçüleri 202x144 mm'dir. Mecmua talik hat ile yazılmış olup şiirlerdeki başlıklar kırmızı renktedir. İçerisindeki şiirleri birbirinden ayıran cetveli kırmızı renktedir. Kağıdı aharlı kağıttır. Cilt özellikleri; kahverengi meşin deri cilt üzerinde şemseli ve salbektir. Mecmuada kuyudat kaydı olarak 1 adet istishab kaydı bulunmaktadır. 1 adet şahıs mührü mevcut olup istinsah tarihi ve müstensihî hakkında herhangi bir kayıt bulunmamaktadır.

Çalışmamızı kapsayan bölüm içerisinde 27 farklı şaire ait 39 adet şiir bulunmaktadır. Ayrıca 6 adet şiirin kime ait olduğunu tespit edemedik. Tüm bunların neticesinde mecmuada 45 adet şiir bulunmaktadır. Mecmuadaki şiirler alfabetik sıra gözetilmeden karışık bir şekilde verilmiştir. Sadece aynı şaire ait olan şiirler arka arkaya verilmiştir. Her varak kendi içerisinde Arap rakamlarıyla numaralandırılmıştır. Şiir başlıkları kırmızı renkli mürekkeble yazılmıştır. Şiir başlıklarında bazen Farsça tamlama biçiminde şairin ismi ve şiirin nazım şekli/türü verilirken bazen de sadece şairin ismi geçmektedir. Yalnız az da olsa şiir başlığının olmadığı şiirler de mevcuttur. Şiir başlıklarındaki nazım şekilleri ve nazım türleri tek bir şiir hariç hepsinde doğru bir şekilde verilmiştir. Sadece nazım şekli terci'-i bend olan Senâyî'ye ait şiirin başlığında kaside olarak yazılmıştır. Mecmua Veysî'nin Tevbe-Nâme adlı eseriyle başlamaktadır. Son şiir ise şairini tespit edemediğimiz bir gazelle bitmektedir. 1b-30b varakları arasındaki şiirler çoğunlukla Terk-i bend ve mesnevi nazım şekliyle kaleme alınmıştır. Sonraki kısımlar ise gazel ağırlıklıdır. Mecmuanın en hacimli şiiri Vahîd Mahtûmî'nin 512 beyitlik Lâlezâr adlı mesnevisidir. Mecmuadaki şiirlerin muhtevasına baktığımız 1b-10a varakları arasında daha çok dînî-tasavvufî ve devrin bozukluklarından şikayet gibi konular işlenirken sonraki kısımlarda aşıkâne, rindâne vs. gibi konular daha ağırlıklıdır. Yalnız mecmuanın içerisinde karışık olarak verilen mesnevilerin muhtevaları kendi içerisinde farklılık arz etmektedir. Vahîd Mahtûmî'nin Lâlezâr adlı mesnevisinde bir grup arkadaşın Edirne şehrinde başından geçen maceraları işlenirken Belîg'in Berber-Nâme ve Hamâm-Nâme adlı mesnevilerinde başlıklarıyla alakalı

konular işlenmiştir. Şairini tespit edemediğimiz Vuslat-Nâme adlı mesnevide sevgiliye duyulan özlem, ona kavuşma teması işlenirken Nâbî'ye ait olan mesnevide rindlik, şarap, işret meclisi teması mevcuttur. Tıpkı mesneviler gibi mecmuada yerleri karışık olarak verilen tarihlerin temalarına baktığımızda tarihini düşürdüğü kişiyi övme, ilgili kişinin tarihiyle alakalı ip uçları verme konusu işlendiğini gördük. Özet olarak mecmuadaki şiirlerin muhtevaları ilgili şiire bağlı olarak kendi içerisinde farklılık göstermektedir.

Mecmuanın dil özelliklerine baktığımızda mecmuadaki şiirlerin neredeyse tamamı Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şiirlerin arasında yer yer Arapça ve Farça beyitler bulunmaktadır. Arapça ve Farça beyitleri aslı gibi Arap alfabesiyle metne dahil ettik. Türkçe şiirleriye ait olduğu dönemin dil özelliklerini koruyarak transkribe ettik. Şiirlerin uslubları da farklılık arz etmektedir. Genel olarak dînî-tasavvufî konular işlenen şiirlerde uslub sadeyken gazellerde uslub genel olarak ağır ve süslüdür. Mesnevilerin uslubu ise sade ve sanatlıdır.

1.2 Mecmuada Yer Alan Şairler İle Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı

Mecmua içerisinde tespit edebildiğimiz 27 şairin farklı nazım şekilleriyle kaleme aldıkları 39 adet şiiri mevcuttur. Mahlasını tespit edemediğimiz ve aşağıdaki tabloda Lâ-Edrî olarak verdiğimiz 6 adet şiir bulunmaktadır. Sonuç olarak mecmuada toplamda 45 adet şiir vardır. Mecmuadaki şiirlerin ekseriyeti Türkçe şiirlerdir. Türkçe şiirlerin içerisinde yer yer Arapça ve Farsça beyitler bulunmaktadır. Mecmuadaki şiirlerin nazım şekillerine baktığımızda 22 adet ile gazel nazım şeklinin çoğunlukta olduğunu görmekteyiz. En az kullanılan nazım şekli ise kaside ve müfreddir. Mecmuada 27 farklı şair içerisinde en fazla şiir mevcut olan şair Belîğ'dir. 3'ü gazel, 2'si tesdis ve 1'i kıta olmak üzere 6 adet şiiri bulunmaktadır. Ayrıca aşağıdaki tabloda da gösterdiğimiz gibi mecmuada sadece 1 adet şiiri olan şair sayısı çoktur.

Tablo 1

Sıra Nr.	Şair Adı	Nazım ve Şekil Sayısı
1	Âsım İsmâ'îl Efendî	1 Gazel
2	Âtîf	4 Gazel

3	‘Azîz Efendî	1 Terkib-i Bend
4	Bağdatlı Rûhî	1 Terkib-i Bend
5	Bâkî	1 Gazel
6	Belîg	3 Gazel, 2 Tesdis, 1 Kıta
7	Cevrî	1 Terkib-i Bend
8	Derviş Ömer	1 Kaside
9	Fasîhî Dede	1 Gazel
10	Fehîm	1 Tercî‘ -i Bend
11	Fennî	1 Mesnevi
12	Feyzî	1 Gazel
13	Figânî	1 Gazel
14	Hâtem	1 Gazel
15	Haylî	1 Tahmis
15	Kâmî	1 Mesnevi
17	Lâ-Edrî	2 Mesnevi, 2 Kıta, 1 Gazel-i Nâ-Tamam, 1 Müfred
18	Münîf	1 Gazel
19	Nâbî	1 Gazel, 1 Mesnevi
20	Nâzım	1 Tahmis
21	Sadîk	1 Gazel
22	Senâyî	1 Tercî‘ -i Bend
23	Seyyîd Vehbî	1 Gazel

24	Râgıb	1 Kıta, 1 Gazel
25	Râşid Efendî	1 Gazel-i Nâ-Tamam
26	Râtib	2 Gazel
27	Vahîd Mahdûmî	1 Mesnevi, 1 Tahmis
28	Veysî	1 Terkib-i Bend
	Toplam	45 (Gazel-22/ Kaside-1 / Mesnevi-6/ Kıta-4/ Terkib-i Bend-4/Terci'-i Bend-2/ Tahmis-3 / Tesdis-2/ Müfred-1

1.3 Mecmuada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Vezinler ve Sayısı

Mecmuadaki tüm şiirler aruz ölçüsüyle yazılmıştır. Toplamda 45 şiire ait 11 aded aruz ölçüsü bulunmaktadır.

Tablo 2

Sıra Nr.	Kullanılan Vezin	Sayı
1	<i>fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün</i>	18
2	<i>fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün</i>	2
3	<i>mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün</i>	1
4	<i>müfte' ilün müfte' ilün fâ' ilün</i>	2
5	<i>mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün</i>	10
6	<i>fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün</i>	1
7	<i>mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün</i>	6

8	<i>fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün</i>	1
9	<i>mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün</i>	2
10	<i>mef' ülü mefā' ilün mef' ülü mefā' ilün</i>	1
11	<i>mef' ülü fā' ilātün mef' ülü fā' ilātün</i>	1
	Toplam	45

Tablo 3

1.4 Mecmuanın (1b-47b) MESTAP’a Göre Muhteva Tablosu²

Yer Nr.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, No: TY 607							
Vr.	Mahlas	Matla’ beyti / bendi	Makta’ beyti / bendi	Nazım şekli	Nazım türü	Vezein	Açıklamalar
2b	Veysi	Yeter ey dil heves-i zülf-i siyeh-kâr yeter Yeter ey cân-ı belâ-dîde bu efkâr yeter Ceyb-i endîşeye çek başuñı fikr it hâlûñ Ḥalk ile eyledüğüñ beyhüde güftâr yeter Rişte-i fikre dür-i eşk-i nedâmet nazm it Ârzü-yı dil için didigüñ eş‘âr yeter Murğ-ı ‘anķâ- per-i nazmuñ yetür ol	Yâ İlahî şeref-i ḥazret-i peygamber için Siper-i mâhı iki pâre iden server için Şeb-i isrâda olan sırr-ı muķaddes ḥaķķı Leyle-i ķadrdeki vaķt-i şafâ-güster için Ḥande-i ḥüsn-i cihân-sûzı için Şiddiķuñ Girye-i Ḥazret-i Ya‘ķüb-ı belâ-perver için Nür-ı Şiddiķ-ı Nebî ma‘adelet-i Fârûkî	Terkib-i Bend/9		...-/...-/...-/...-	Tevbe- Nâme-i Veysi Raḥmet ullahi Te‘âlâ

² Muhteva tablosunu Prof. Dr. Fatih Köksal’ın hazırladığı Mecmualarının Sistematiik Tasnifi Projesi’ne (MESTAP) uygun olarak oluşturduk.

		yerlerekim Şāhbāz-ı naẓar-ı himmet-i ebrār yeter Der-i Mevlāya yüzüñ sür yeter itdūñ kendūñ Bende-i ħalkā- be-gūş-ı der-i eşrār yeter Yeter oldı bu hevā vü hevesi terk idelüm Yönelüp Ħaĸka reh-i şıdĸ u sedāda gidelüm	Ħilm-i ‘Oşmān u kerem-güster-i Ħayder için Ol iki dürr-i dil-efrüz-ı bināgūş-ı felek Ya‘ni ol kurretü’l-‘ayn-i şeh-i Ħayber için Luţf idüp eyledügi cürm [ü] fesāda baĸma Veysi-yi rü-siyehi nār-ı cahīme yaĸma				
4a	Nābī	Gel gönül ‘azm-i der-i beyt-i Ħudā eyleyelüm Sa‘y idüp Merveye taşşıl-i şafā eyleyelüm	Defter-i cürmi yaĸup eyleyelüm ħākister Nābiyā āyine-i ĸalbe cilā eyleyelüm	Gazel/11	..-- /..--/ ..--/ ..--	Tuĸfetü ’l- Ħarame yn Merĸū m Nābī Raĸīme hullah	
4b	Baĸdād lı	Şanmañ bizi kim şire-i engūr ile mestüz Biz ehl-i ħarābātdanuz mest-i elestüz	Virdük dil [ü] cān-ile rızā biz ki ĸazāya Ġam çekmezüz uğrarsaĸ eger derd ü belāya	Terkib-i Bend/17	-- /..--/..--/..--	Rūĸī-i	

Rūhī	Ter-dāmen olanlar bizi ālūde şanur līk Biz mā' il-i būs-ı leb-i cām ü kef [ü] destüz Şadrın gözedüp neyleyelüm bezm-i cihānuñ Pāy-ı ħum-ı meydür yerimüz bāde-perestüz Mā' il degilüz kimsenüñ āzārına ammā Ĥātır-şiken-i zāhid-i peymāne-şikestüz Erbāb-ı ġaraż bizden iraq olduġı yegdür Düşmez yire zīrā oğumuz şāhib-i şaştuz Bu ' ālem-i fānīde ne mīr ü ne gedāyuz A' lālara a' lālanuruz pest ile pestüz Hem-kāse-i erbāb-ı dilüz ' arbedemüz yoğ Meyhānedeyüz gerçi velī ' aşğ ile mestüz Biz mest-i mey-i meygede-i ' ālem-i cānuz	Ķoyduğ vaṭanı ġurbete bu fikr-ile çığduğ Kim renc-i sefer bā' iş olur ' izz ü ' alāya Devr eylemedük yer ķomaduğ bir nice yıldur Uyduğ dil-i dīvāneye dil uydu hevāya Olduğ nereyevarduğ ise ' aşğa giriftār Aldandı gönül bir şanem-i māh-liğāya Bağdāda düşerse yoluñey bād-ı seher-ħīz Ādāb-ile var ħīzmet-i yārān-ı şafāya Rūħiyi eger bir şorar ister bulunursa Dirlerse buluşduñ mı o bī-berk ü nevāya Bu mağṭa' -ı ġarrāyı oğı epsem ol andan Ma' lūm olur aḡvālimüz erbāb-ı vefāya Ĥālā ki biz üftāde-i ħūbān-ı Dīmeşğuz				Bağdād ī Raḡmet ullah

		Ser-ḥalka-i cem‘ iyyet-i peymāne- keşānuz	Ser-ḥalka-i rindān-ı melāmet-keş-i ‘ aşkuz				
8a	Cevrī	Şanmañ bizi şūfī gibi seccāde-perestüz Biz mescide bir kūşe-i miḥrāb-ı Elestüz Evḳāt-ı ‘ ubūdiyyeti fevt itmezüz aşla Farḳ eylemezüz rüz ü şebi gerçi ki mestüz Maḥsüb idecek yoḡ n’idelüm sübhayı elde Biz rind-i tehī-kīse-i peymāne be-destüz Hep üstümüze sāye salar nūr-ı İllāhī Tā cür‘ a gibi ḥāk-i ḥarābātda pestüz Biñ şüret-ile cilve ider ḡam dilümüzde ‘ Aşḳ ehline āyīneyüz ammā ki şikestüz Āsāyişe yer yoḡ bize bārān-ı belādan	‘ Āḳil sözi maṭbū‘ u pesendide güherdür Ammā dil-i ‘ ārifden olan özge ḥaberdür Biz ‘ āḳil ü ‘ ārif sözini itmezüz inkār Ol zevḳini idrāk idene şīr ü şekerdür Cāhil sözini diñlemezüz ‘ ilmī de olsa Bāzār-ı ḥaḳāyıḳda anuñ sūdı zarar dur Cāhil ne bilür nükte-i taḥḳīḳ [u] mecāzı ‘ Ālimde bu ma‘ nāda giriftār-ı ḥaṭardur Biz ehl-i dilüz ‘ ālim [ü] cāhilde nemüz var Dil nev‘ -i diḡer şaḥş-ı beşer nev‘ -i diḡerdür Her nev‘ -i beşer fehmi idemez dil ne dimekdür	Terkib-i Bend/12	--. /.-./-./.-	Terkīb- i Bend- i Cevrī	

		Bu hāne-i vīrānede bī-cāy-ı nişestüz Şiven-gede kılsak n'ola 'işret-geh-i dehri Mehcūr-ı şafā-yı tarab-ı Bezm-i Elestüz Ol hasret-ile hūn-ı ciger nūş iderüz biz Muṭrib yerine nāle-i dil gūş iderüz biz	İnsāna bu 'irfān şeref-i 'ilm ü hünerdür İnsān ki bu 'irfānı eger itmeye taḥşil Dānişle Felāṭūn-ı zamān olsa da ḥardur Ne 'ālim ü ne ārif ü ne vākıf-ı ḥalüz Cevrī gibi her ḥāl-ile bī-hūde mekālüz				
11a	Şenāy ī	Āh kim derd-i derūnum yine buldı zararı Yine eflākı siyāh eyledi āhum şereri Levh-i dilde ḳomadı yaşum egerçi eşeri Āh-ı derd-i seḥer ile yine buldum kederi Yel gibi yeldim yürüdüm bulamadum bir eri Diye ey bād-ı şabā söyleme aldum ḥaberi Hāşş u 'ām şeyḫ idinmüş bir alay ḥire-seri	Ḳande bulam anı yoḳda degül varda da yoḳ 'Āşık-ı zārda mı degil dilber-i mekkārda da yoḳ Nüh felek şeş cihet [ü] seb' a-i seyyārda da yoḳ Zāhir [ü] bāṭın [u] a' yānla mı esrārda da yoḳ Ebr-i bārān-ı fiken-i dīde-i ezhārda dayoḳ Gül ile ḥārda degil bāğ-ıla gülzārda da yoḳ Mısr u Şām u Ḥaleb [ü] Mekke-i estārda da yoḳ	Tercī' -i Bend/5	-.-- /-.-/-.-/-.-	Ḳasīde- i Şenāyī	

	Saňa Düldül diyü vallâhi şatar leng ھاڠı Ne ھاڠıkat bilür ebter ne gök añlar ne yiri Bağlamaz terkisine ھاڠal-ile ھاڠayrũ'ı-beşeri Her yaňa gāh Sikender gibi ھاڠıldum seferi Gāh Süleymān gibi şaldum yedi iklīme çeri Açdı şehbāz-ı dilüm her yaňa bir bāl [ü] peri Eyledüm seyr niçe mu‘ teberāt-ı siyeri Oğudum ھاڠavl-i Ebübekr u ibni ‘ Ömeri Kimi ‘ Abbāsı delīl itdi kimi ibn-i ھاڠaceri Görmedüm gülşen-i dilde hele hiç bir şeceri Ki bite şāhınuñ üstinde murādum şemeri Yazmamış ھاڠādı-i Keşşāf u Cerīrũ Taberī ھاڠaberũm yoğ güzelũm kimden alayum	Yemen ü Hind ü Buھاڠārā ile Tātārda da yoğ ھاڠāl [ü] müstağbel ü ef‘ āl-ile eṭvārda da yoğ Nīk u bedde degil āsān-ile düşvārda da yoğ Aṭlas u kemھاڠā degil dirhem [ü] dīnārda da yoğ Künc-i dükkānda degil şehr ile bāzārda da yoğ Niçe vaşf itsem anı kim der ü dīvārda da yoğ Kūşe-i meygede-i ھاڠāne-i ھاڠummārda da yoğ Server-i cihān-ı ālem ‘ Ammārda da yoğ Dağı cümle muhācirde vü ensārda da yoğ ھاڠışsa u tefsīr ü eḫādiş ile āşārda da yoğ ھاڠalb-i vīrān-ı Senāyī-i dil-efkārda da yoğ Yazmamış ھاڠādı-i Keşşāf u Cerīrũ Taberī ھاڠaberũm yoğ güzelũm kimden alayum ھاڠaberi				

		haberî				
12a	Dervî ş Ömer	Söyle ey kılîk-i sühân-dân-ı kitâb-ı ma' nâ Nâm-ı beldende bize bir kışşa-i icmâlâ	Hıfz-ı Mevlâda ola cümle bilâd-ı İslam Başra-i bedele bakarsa çıka ' ayn-ı a' dâ	Kaside/4 6	... /... /... /...-	Bilâdiy e-i Dervîş ' Ömer
13b	Kâmî	Müşte' il ez-zulmet-i genc-i dehen Nür-ı tecellî-i cemâl-i suhan	Nażma getürdi bunu Kâmî -i zâr Tâ ki suhan-dâna çala yâdigâr	Mesnevi/ 159	... / ... / ...	Dâstan- ı Firüz ü Gülrûh Şâh-ı ' Âlem
17a	Vaḥîd Maḥdū mî	Ḥamd-i bî-gâye Ḥaḫ Te' âlâya Virdi ḥüşn-ile ḫalka pîrâye	Bir du' â ile her kim eylese yâd İki ' âlemde kı l anı dil-şâd	Mesnevi/ 521	... /... /...-	Lâlezâr-ı Vaḥîd Maḥdūm î
31b	Belîğ	Uyunup eyledi ol fitne-i ḥ' âbîde kıyâm Reh-i germ-âbeye hengâm-ı seḫer kıldı	Sîne-i âyîneyi pâreleyüp itdi kıyâm Gitti âteş gibi ol meh toña ḫaldı ḫammâm	Tesdis/9	... / ... / ... / ...-	Ḥammâ m- Nâme-i

		hırām					Belīg
32b	Belīg	Şeh-levende kesüm şevk-ile hengām-ı seher Semt-i dükkāna hırām itdi o şūh-ı berber	Gitti ol āfet-i devrān bize qaldı berber Baş açuq itdigümüz āh u figān qaldı eşer	Tesdis/1 0		..--/ ..--/ ..--/ ..-	Berber- Nāme-i Belīg
33a	-	Bekle ey hāme-i hoş lehçe-i pākīze-edā Bekle ey hāme-i zībende-i haṭṭ u imlā	‘Āteş-i ‘aşq-ıla çün oldı diliñ kārı tamām Sende ey kilk-i sühan-perverim it ḥatm-i kelām	Mesnevi/ 95		..--/ ..--/ ..--/ ..-	Vuşlat- Nāme
35b	‘Āṭıf	Görmege sāgar-ı iqbāli liyākat yoqdur Kimde ki renc telāfisine ṭākat yoqdur	Dīde-i pāk iledür seyr-i gülistān-ı cemāl ‘Āṭıfā çiden-i gül-būseye ruḥşat yoqdur	Gazel/7		..--/ ..--/ ..--/ ..-	Ġazel-i ‘Āṭıf
36a	‘Āṭıf	‘Uqde-i rişte-i amāl ki taqdir iledür Şanmañuz ḥalli anuñ nāḥun-ı tedbir iledür	‘Arz ider ḥāb-ı me‘āni-i ḥayāl-i ṭab‘ um Ḥāme-i ‘Āṭıfā kim şöhreti ta‘bir iledür	Gazel/5		..--/ ..--/ ..--/ ..-	Ġazel-i ‘Āṭıf
36a	‘Āṭıf	Dilsiyeh dīde-i ḥün-ı ciger-āşāma baqar Bāde-i ‘aşkı çeküp nuqle-i bādāma baqar	Raḥş-ı hāme ile bu vādide ‘ıyān-ı ‘Āṭıf Cünbiş-i kūşe-i engüşt-i sühan rāma baqar	Gazel/7		..--/ ..--/ ..--/ ..-	
36a	‘Āṭıf	Piçiş-i dest-i emel ḥātem-i zī-şānlıqdur Ḥük-m-i iqlim-i kanā‘at da Süleymānlıqdur	Sū-be-sū şıraduruz eşheb-i ṭab‘-ı ‘Āṭıf Vüs‘at-i kāfiyemüz ḥaylice meydānlıqdur	Gazel/5		..--/ ..--/ ..--/ ..-	

36b	Belîğ	Tuĥfe-i nādire-i ĥāk-ı Yemendür ahve Rehber-i k�hl�ha-i Veys-i arend�r ahve	Bulduĥum lezzeti bunda bulamam aĥirde Ey Belîğ i anı kim zev-i duhandur ahve	Gazel/13	..--/ ..--/ ..--/ ..-	Belîğ
36b	Belîğ	‘ Aksin görünce k�k�l-i dil-berde ahven�n� Sevd�sı g�lib oldu yine serde ahven�n�	Sevd�ya nef’ i var deyü c�n� Belîğ -i z�r and-i leb�n es�ri imiş bir de ahven�n�	Gazel/11	--./-.-./-.-./-.-	Belîğ
37a	‘ �şım	�am-ı ‘ aŐ-ı dil-�ş�bı zem�n u �sm�n eker Őik�yet olmasun ben ekdig�m b�r� cih�n ekmez	Dim�g-ı ĥ’ aĥiŐim g�yet de n�z�kd�r benim ‘ �şım Zi-k�m-�l�d olur yek laĥza b�y-ı imtin�n eker	Gazel/6	.---/.---/.---/.---	‘ �şım İsm�‘ il Efend�
37a	Vehb�	Ne g�ze-i cem�l � ne p�r�ye isterüz Biz b�kr-i lafzı Ő�hid-i ma’ n�ya isterüz	Y�rin varup edebler ile nad-i vadini Şalmazsa bir fir�b ile ferd�ya isterüz	Gazel/7	--./-.-./-.-./-.-	Seyy�d Vehb� Efend�
37b	FaŐ�h�	Dili �z�r idüp �h u fiĥ�n� olmasun dirsün Yaarsun �teŐe c�n� duĥ�n� olmasun dirsün	FaŐ�h�n� amla eylers�n zeb�n�n teşne-i ĥasret Bu bezm�n ey felek bir nükte-d�n� olmasun dirsün	Gazel/5	.---/.---/.---/.---	FaŐ�h� Dede
37b	M�n�f	Ne�reveŐ dili d�gs�n hemişe d�m d�m tek	Cev�z yoŐsa da varsam bu devr-i ĥ�rrend�r	Gazel/7	..-./..-- /.-.-./..-	M�n�f

		Raķīb-i dīv ile çift olmasun o merdüm tek	Münif uşul ile tenhāca yāre kendüm tek				
37b	Nāzım	Gel va ^c d-i kudūmuñla beni muġtenem eyle Mülk-i dil-i vīrānıma vaż ^c -ı kadem eyle Tārīkī-i bezm-i ġamı maħsūd-ı ħum eyle Teşrīfiñ-ile ħānemi reşk-i İrem eyle Aġlatma beni iki gözüm gel kerem eyle	Nāzım yeridür ġuş-ı zere nāz u niyāz ol Bu söz ile gel sen daġı dil-beste-i sāz ol Cehd eyle ki üftāde-i pāy-ı şeh-i nāz ol Ķanūn-ı belāġatde yine naķl-tırāz ol Ey ħāme-i ħoş-lehçe-i Fā'iz neġam eyle	Tahmis/5		--- /---/---/---	Ķazel-i Fā'iz Taħmīs -i Nāzım
38a	Ķaylī	Āh kim düşdi dil ol kākül-i ^c ālem-ġire Ser- nüvişti bu imiş çāre mi var taġyire Bir fezādur bu ħavāle olınur taķdīre Gözlerin ġöñlüm alup yer ķomadı tedbire İki āhūveş imiş pādīşehüm bir şīre	Ķamzesi ħūnı vü mest-i mey-i naġvetdür o māh İder ^c uşşāķı helāk eylese çeşm ile nigāh El-ħazer bilmez amān ħiç o şeh-i ^c işve-sipāh Şanma ey Ķaylī çeker dīdesine küġl-i siyāh ^c Āşık öldürmek için zāġ virür şimsīre	Tahmis/5		..--/ ..--/ ..--/ ..-	Taħmīs -i Ķaylī
38b	Fennī	Hep ġalaţ sözle ġeçürdi ġününi ^c āşık zār Ķalaţa zevķine gitmiş meġer aġyār-ile yār	Gezdi çün seyri tamām eyledi Fennī zevķi Aţalar seyrine düşmiş o perīnūñ şevķi	Mesnevi/ 56		..-- /---/ ..--/ ..-	Sāhil- Nāme-i Fennī Be-

						Derün-1 Boğaz
40a	‘Aziz Efend i	Dāmen-ālūde-i çirkāb-ı hāṭāyım şad āh Seyyi’āt-ı ‘amelim şafhaları cümle siyāh Yere geçmek dilerim şerm u hayādan yā Rab Hāṭıra gelse kaçan eyledigim cürm u günāh Niç’olur hāli o gün kim ola dīvān-ı hāşr Hākim-i maḥkeme-i hükmi-i każā ola İlāh Huşamā dāmeniñe dest-i tazallum uralar Anlarıñ itdigi da‘ vāya Hudā ola güvāh ‘İlm-i kādı var iken hükmi çü yok inkārıñ Virmege haşma cevāb ola zebānıñ kütāh Bir taraftan saña irişmeye bir çāre meded	Çeşm-i ‘āşıkda olan eşk-i revān hürmetine Dil-i şādıkda olan sūz-ı nihān hürmetine Girye-i şām-ı garībāndaki te’şir için Nāle-i suḥb-dem-i ṭā‘ atiyān hürmetine Ceħd ü aḥkamına dil-beste mücāhidler için Harc-ı rāh-ı ğazāda ser u cān hürmetine ‘Arşdan kağri mu‘ allā ter olan rūḥlar için Şadef-i dür-i risālet o mekān hürmetine Kütüb-i münzele esmā-yı İlāhiye için Şeb-i mi‘ rācdaki rif‘ at-i şān hürmetine Da‘ vet-i Hāzrete lebbeyk diyen diller için Ka‘ bede ol kıblegeh-i ‘ālemiyān hürmetine	Terkib-i Bend/55	... /..--/ ..--/ ..-	Pend- Nāme-i ‘Aziz Efendī

		Sū-be-sū eylesin dīde-i hayretle nigāh Māsivādan naẓar-ı raġbeti şarf it imdi Tut yüzüñ dergeh-i Mevlāya anı eyle penāh Dāmen-i faẓl-ı Hūdāvend-i enāma el vur Girye-i nāle ile hāk-ı niyāza yüz sür	‘İtret-i pāk-i Nebī āli vü aşhābı için Zīnet-i bāġ-ı cinān faḥr-i cihān ḥürmetine Ecel alup yolumu bağlayıcağ rāh-ı giriz Ola tevḥīd-i Hūdā ḥātime-i ‘ömr-i ‘Aziz				
41b	Bākī	Gelüñüz yüz tatalum bārgēh-i Ğaffāre Cān u dilden geledüm tevbe vü istiġfāre	Bākī lezzet-i vaşluñ tama‘ı söyletdi Tūṭī-yi şevḳ-i şekerdür getüren güftāre	Gazel/9	... /... / ... / ...	Ğazel-i Bākī	
41b	Fehīm	Ey nigāh-ı ğāzab[1] mest-i mey-i naḥvet-i nāz Ğamzesi sāḳī-yi cām-ı ecel-i ehl-i niyāz Ey fūrūġ-ı ruḥ-ı ḥuy-gerdesi ḥūrşīd-güdāz Ey leb-i nādire gül-berg-i gül-i gülşen-i rāz	Hüsünüñi görse eger Yūsuf olur bende saña Ḥayl-i ‘uşşāk nice olmasun efgende saña ‘Āşıḳ olurduñ eger görse idüñ sende baña Ba‘ d ez-īn bendeyin ey cān-ı cihān bende saña Ḥande it ağlaya ḥālin dil-i nālende saña	Tercī-i Bend/7	... /... / ... / ...	Tercī‘ -i Bend-i Fehīm	

		Çorçaram rāzumı fāş ide o çeşm-i gammāz Āşinā oldı dile ğamze-i bīġāne-nevāz Şeb-i hicr [ü] ğam-ı zülf [ü] dil-i sevdā- perdāz İhtiyārī degül āh eyler isem tül-i dırāz Āh idersem n'ola sevdāñ-ile tölmiş göñlüm Ĥaberüm yoç ki senüñ 'āşıkuñ olmış göñlüm	Böyledür kısmet-i Ĥağ girye baña ĥande saña Bir naşihatdur ider 'āşık-ı şermende saña Çorçaram yār ola aġyār-i firibende saña Girde-bālın gül-āgende olup püte-i ĥār Derd-i ġayretle helāk ola Fehim-i bīmār				
42b	Rāşid	Degül ĥağ-ı nüşha-i ĥüsnin o meh şirāzelendürmiş Degül ebrü nigin-i tal' atın pervāzelendürmiş	Degildür cevır kaçdı luğf-ı dīrīnin ider ihtār Nemek-rīzī idüp zaĥm-ı derünün tāzelendürmiş	Gazel-i Na- Tamam/ 3	.---/.---/.---/.---	Rāşid Efendī	
43a	Ĥāte m	Ĥazer kim tel kırar vādīlerinden zülf-i sāntūruñ İki telli ĥağūñla baġlama 'uşşāk-ı rencūruñ	Güzel çoç mı müheyyā ehl-i meclis Ĥātem-i şeydā Açılsun perde-i şarkīleri āvāz-ı tanbūruñ	Gazel/8	.---/.---/.---/.---	Ak Ovalızā de Ĥātem	

							EfendİN iİN
43a	-	Ṭanbūri-yi yegāne dervīṣ-i sicm-i kāmīl Mızrāb-zen-i ecelden düzgün iken bozuldı	Yek perdeden düşürdi fevtine Zühre tārīḫ Viridi fenāya sazı dervīṣ sicim çözüldi	Kıt' a/6		--- /-./---/-./-.-	
43b	Vaḥīd	Olup cismi bürehne rind-i ' ayyāṣuñ bileklenmiş İdüp bir dil-ber-i ra' nāyı hem-zānū köçeklenmiş Daḫı hemyānı ber-düş eyleyüp nān [ü] nemeklenmiş ' Aṣā destinde gūyā ḫamīde ḫadı direklenmiş Ütölmüş tārı serde zāhidüñ destārı eklenmiş	Meger bir ŧeb temāṣā itmege vardum o ğaddārı Ḳomuŧdum yaŧdanup sed āsitān-ı bāb-ı dil-dārı ŧebān-rüz kūy-ı dil-berde dolaŧur gördüm ağyārı Ḫaber aldum Vaḫīdā dün ğice tenhā bulup yārı Raḫīb-i seg-meniŧ baŧŧalanup vāfir köpeklenmiş	Tahmis/1 0		.-.-./.-.-./.-.-./.-.-	Ġazel-i Taḫmīs -i Vaḫīd
44a	Fiġānī	Ḫāme-i ḫudretle yazdı naḫŧ-bend-i Ḳāf Nūn Ḫüsn-i ḫulḫ-ile seni ser-defter-i ما ينظرون	Bu Fiġānī çeŧm-i ḫūn-rīz u belā-āmīz iken Eyledi teslīm-i cān انا اليه راجعون	Gazel/7		-.-- /-./---/-./-.-	Ġazel-i Fiġānī

44b	Rāġīb	Sene biñ yüz seksen iki üç gele Efrenc-i kāfir ile sefer ola	Didi tārīhini Rāġīb remz-ile Bir iki üç dōrt beş kāf-ile	Kıta/11	..-/-..-/-.-	
44b	-	Ekşer-i ekābir-i rumūz der-tārīḡ-i mehdī O gevher-i taḡḡīḡ be-elmās-ı sūḡan-sūfte		Müfred/1	-- ./---/--./---	Feth
45a	Nābī	Nāy-ı maḡāmāt-nevāz-ı ḡalem Urdı bu ġüne naġm-ı rāza dem	Nuḡḡ idüp oldum müdellel kerīm Ḥāzret-i şāha ola şānuñ ‘ aḡīm	Mesnevi/ 70	..-/-..-/-.-	Güftār-ı Nābī Etmekç izāde Ahmed Pāşā
46b	Rāġīb	Reftār idene vādī-i ‘ aşḡ içre yolunca Destinde reh-i rāst ‘ aşādır yorulunca	Kerrār-ı şafı rezm ki ‘ azminde olurlar Tevfiḡ [u] zafer hem-rehi şaġınca şolunca	Gazel/7	-- ./---./---./---	Ġazel-i Rāġīb Pāşā
46b	-	Zāhid olup şöhreti eslāfdan Niçe eşerler ḡodı evḡāfdan	Derdi hep ol sālīkin āşārıdır Mā-ḡaşal-ı gevher-i güftārıdır	Mesnevi/ 5	..-/-..-/-.-	

46b	Belîğ	Mağşūdiña sa' y eyle ʔarīkuñda bulunca Deryāya irer āb-ı revān gitse yolunca	Söz yok sühan-ı Rāğīb Efendīye Belîğā ‘ Ālemde kişi böyle ola şā' ir olunca	Gazel/6		--./---./---./--	Belîğ
47a	Rātib	Derde tadrīc-ile te'sir-i müdāvā bana güç Halka rıfķ-ile perestīz-i müdārā be ne güç	Belki 'uzletde bulur rāhata ārāyiş Rātib Bulsa erbābını ta'yin dağı ama be ne güç	Gazel/6		..--/..--/..--/..-	Ġazel-i Rātib
47a	Rātib	Mişbāh-ı rūhuñ tekye-i hüsnuñde ışıkdur Kāküllerinüñ mezhebi ammā qarışıkdur	Eyle ne kadar cev[r] ü] cefā olsa taħammül Rātib sitem-i sım-berāna alışıkdur	Gazel/8		--./---./---./--	Rātib
47a	-	Erbāb-ile söz güzāra alışıkdır Ey şem' -i kavle nigende bir eski (...)	Seng-i sitem doķunmaya cām (...)	Gazel-i Nâ- Tamam/ 4		--./---./---./--	Der- Maķām -ı Hicāz
47b	Feyzī	Şakķā-yı caħim ķabresine ol ki yamaķdur Duzağdan ateş aħz idene bir tutamaķdur	Bu ķaşıdeyi itmede 'arz maķşad-ı Feyzī Devletlü 'ināyetlü efendüm oķumaķdur	Gazel/6		--./---./---./--	Ġazel-i Feyzī
47b	Şadīķ	Nādāna felek tā bu kadar cāh u ķadr ne Ehl-i dile bu mertebe ya zılm ü ğadr ne	Nezzāre degil cāme degil fikri Şadīķın Baķ nağme-i muṭribde ten-ā-ten nedir ne	Gazel/5		--./---./---./--	

47b	-	Sā' atüñ mu' cize-i hazret-i Yūsuf idügin Žamm-ı āḫād-ile ḍarbından işit leyl u nehār	İsm-i Yūsuf şad u pencāh u şeş olduḡda şümār Sā' ate baḡ nice geḇer o ḫisāb üzre ḇalar	Kıta/2		... /..--/ ..--/ ..-	
47b	Belīg	İdüp ġurbetde āḫir ḫāne-i bī-minneti mesken Derūnum ḫārḫār-ı dāḡ-ı firḇat pür-ḫırāş itdi	Degülken ḫaḡ bu kim bir büriyāyı köhneye mālik Belīg -i ḫaste-ḫāli ḇarḫ-ı dün şāḫib-firāş itdi	Kıta/2		.---/.---/.---/.---	

1.5 Mecmuada Yer Alan Şairlerin Biyografileri

Âsım İsmâ'îl Efendî (?-1760)³: Şairin asıl adı İsmail'dir. İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Doğum yılı bilinmemektedir. Babasının adı Reîsülküttâb Mehmet Efendi'dir. Eğitiminde meşhur hattat, şair, mûsikî-şinâs Abdübaki Ârif Efendi'den çok istifade etmiştir. İstanbul'da bir çok medresede müderrislik görevinde bulunmuştur. Birtakım yerlerdeyse kadılık yapmıştır. Devrindeki arkadaşları tarafından hoş sohbet, iyilik sever, dürüst biri olarak bilinmekteydi. Daha çok vak'a-nüvisliğiyle tanınan Çelebi-zâde İsmail Efendi, Âsım mahlasıyla da şiirler kaleme almıştır. Mürettep bir divana sahiptir. Şiirlerinde sade ve samimi bir dil kullanan Âsım'ın şairliği devrinin Seyyid Vehbi, Nedim gibi şairlerin yanında zayıf kalmıştır. Vak'a-nüvisliği ve şairliğinin yanında hattatlığıyla da nam yapmıştır. Şair 1760'da İstanbul'da vefat etmiştir. Tarih adlı bir eseriyle Divanı bulunmaktadır. Ayrıca bir Mevlid-i Şerif yazdığı da rivayet edilmiştir.

Âtîf (?-1742)⁴: Aslı ismi Mustafa olan Âtîf İstanbul'da doğmuştur. Doğum tarihi bilinmemektedir. III. Ahmet döneminde kîse-dâr İzzet Ali Paşa'nın defterdârlığının dîvân kaleminde mektupçu olarak görev aldıktan sonra hâcegân olmuştur. Belirli bir müddet sonra İzzet Ali Paşa'nın veziri olmuştur. Bu görevinden kendi isteğiyle ayrılmıştır. Bir dönem Niş'te askeriyenin ekonomik işlerini yönetmek için görevde bulunsa da daha sonra başarılı bulunmayıp bu görevinden alınmıştır. İki defa başdefterdârlık görevinde bulunup azledildikten sonra üçüncü sefer tekrar bu göreve getirilmiştir. Ömrünün sonlarında sıtma hastalığına yaklanarak İstanbul'da vefat etmiştir. Devlet adamlığının yanı sıra şairlikte de meşhur olan Âtîf'in günümüzde mevcut üç eseri vardır. Eserleri; Dîvânı, Mi'yârü'l-Kelâm adlı risalesi ve Hikâye-i Zen-Dost'tur.

Bâkî (1526-1600)⁵: Devrinde şiir mülkünün sultanı olarak kabul edilen ve kendisine "Sultanü'ş-Şua'ar'â" denilen Bâkî'nin gerçek ismi Mahmûd Abdülbâkî'dir. 1525 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Gençlik yıllarında saraç çıraklığı yapmıştır. Uzun zamanlar ilim ile iştigal etmiştir. İlminin yanında şiir sahasında da kabiliyetini güçlendirmiştir. Şiirde Beyazıt Camisi'nin avlusunda remmâllık yapan Zâtî'nin yanında

³ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Abulkadir Özcan, "Çelebizâde Âsım Efendi", DİA, C. 3, İstanbul 1991, s. 477-478.

⁴ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak, Âtîf, "Mustafa Âtîf Efendi", TEİS, <http://www.turkedebiyatisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7138> [ET: 11. 04. 2019].

⁵ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mehmed Çavuşoğlu, "Bâkî", DİA, C. 4, İstanbul 1991, s. 537-540.

yetiştir. Zâtî öldüğünde Bâkî'nin yaşı yirmiydi. Şairlikteki nâmını Kânûnî Sultan Süleyman'a yazdığı bir kasideyle duyurmuştur. Bu vesileyle kendisi de şair olan Sultan Süleymanla yakınlık elde etmiştir. Daha sonra bir çok devlet adamına yazmış olduğu kasidelerle hem ilim adamlığındaki liyakatini hem de şiirdeki kabiliyetini ispat etmiştir. Birçok yerde müderrislik, kadılık görevlerinde bulunmuştur. Kısa bir müddet Rumeli Kazaskerinde bulunmuştur. Devlet pâyesinde yükselişinin yanında yazmış olduğu eserleriyle de Klasik Türk edebiyatına ismini mühür gibi kadıran Bâkî'nin eserleri şunlardır: Dîvân, Fezâilü'l-Cihâd, Meâlimü'l-Yakîn fî Sîretî Seyyîdi'l-Mürselîn, Fezâil-i Mekke.

Belîg (?-1760)⁶: Gerçek ismi Mehmed Emin olan Belîg Mora'da doğmuştur. Eğitim hayatını tamamladıktan sonra önce mülazım sonra kadı olmuştur. İstanbul'da bir çok yerde kadılık yapmıştır. Daha sonra hayatının sonuna kadar İstanbul dışında kadılık yapmıştır. En son Yeni Zagra kadılığında iken vefat etmiştir. Şairlikte uslubu mahilli dili sadedir. Sâbit ve Nedîm çizgisinde ilerlemiştir. Şairlikteki kabiliyeti döneminin şairleri tarafından övülmüştür. Şair mürettep bir dîvâna sahiptir.

Cevrî (1595(?)-1654)⁷: Gerçek ismi İbrâhîm olan Cevrî'nin doğum tarihi kesin olmamakla beraber 1595 senesidir. İyi bir eğitim görmüştür. Mevlevî tarikatına mensup sûfî meşrep bir divan şairleridir. İstanbuldaki bir çok Mevlevîhâneye daima gittiği söylenmektedir. Şairliğinin yanında hattatlığı da vardır. Hattatlığını bir meslek olarak devam ettirmiştir. Mesnevî-i Şerîf gibi bir çok ünlü eseri kendi hattıyla birçok kez meşk etmiştir. Hattatlığında da o denli mahir olsa gerek ki devrinde hattı Cevrî hattı diye ün salmıştır. Hattatlığının yanında şairliğini de geliştiren Cevrî'nin Dîvânı dışında bir çok eseri mevcuttur. Başlıca eserleri şunlardır: Selim-Nâme, Hilye-i Çehâr Yâr-ı Güzîn adlı mesnevisi, Hall-i Tahkîkât, Aynu'l-Fuyûz, Melhame, Nazm-ı Niyâz, Beyân-ı A' dâd-ı Sıfâthâ-yı Nefs-i Emmâre.

Dervîş Ömer (?-?)⁸: Kaynaklarda Dervîş Ömer'in hayatına dair ayrıntılı bir bilgi mevcut değildir. Günümüze bilinen ve Cemal Kurnaz tarafından üzerinde akademik çalışma yapılan tek eseri Bilâdiye'dir. Bilâdiye adlı eserinin vezni "fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün

⁶ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Yrd. Doç. Dr. Gamze Demirel, "Belîg", TEİS, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=264> [ET: 11.04.2014].

⁷ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Dr. Arzu Atik, Cevrî, "İbrâhîm Çelebi", TEİS, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=277> [ET: 13.04.2019].

⁸ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak, "Dervîş Ömer", TEİS, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3743> [ET: 13.04.2019].

fe‘ilün”dür. 46 beyitten müteşekkil muhteva olarak bir çok İslam beldesininin özelliklerinden bahs etmiştir.

Fasîhî Dede (?-1743)⁹: Şairin gerçek ismi Hasan’dır. Kastamonu’nda dünyaya gelmiştir. Belirli bir müddet medrese eğitimi aldıktan sonra müderrislik yapmıştır. İstanbulda bir çok medresede müderrislik görevinde bulunmuştur. Bulunmuş olduğu şuârâ meclislerinde adaba riayet etmediği için kınanmıştır. Fasîhî’nin bilinen tek eseri Dîvân’ıdır.

Fehîm-i Kadîm (1627-1647)¹⁰: Gerçek ismi Mustafa olan Fehîm-i Kadîm İstanbul’da doğmuştur. Aslen Halepli’dir. Babası un tüccarıdır. Öğrenim hayatıyla ilgili detaylı bilgiye sahibi olmadığımız Fehîm’in şiirlerinden hareketle Arapça ve Farsça’ya çok iyi hakim olduğunu göstermektedir. Bir müddet katiplik yapmıştır. Hayatının belirli bir dönemini Kahire’de Mısır Valisi Eyyüp Paşa’nın yanında geçirmiştir. Burada vatan özleminden dolayı çok sıkıntılı bir yaşam geçirmiştir. Bu sebebden içkiye müptela olduğu söylenmektedir. Mısır Valisi içki içtiğini öğrenince Fehîm’le ters düşmüştür. Mısır Kalesi Dizdârı Mehmed Aga’ya sunmuş olduğu kasideyle İstanbul’a dönmek istediğini belirtmiştir. Daha sonra Mehmed Aga’nın yardımıyla İstanbul’a dönüşü seferinde yolda vefat etmiştir. Eserlerinin kısa ömrüne kıyasla çok velüd bir şair olduğu anlaşılmaktadır. Eserleri şunlardır: Dîvân, Şehrengîz, Bahr-i Tavîl, Letâif-i Kümmelin, Durûb-ı Emsâl-i Türkî.

Fennî (?-1745/1746)¹¹: Gerçek ismi Mustafa’dır. İstanbulda doğmuştur. Ailesi ile ilgili ve tahsil durumuyla alakalı herhangi bir bilgi mevcut değildir. Lakin Divan Şiiri ile iştigal etmiş olması onun belirli bir derece ilim tahsil ettiğini gösterir. Bir müddet Divan kâtipliği yapmıştır. Kaynaklarda Fennî hakkında yazılan çoğu bilgiler şiirlerinden hareketle yazılmıştır. Üzerindeki hac vazifesini ifâ ettikten sonra 1745-1746 senesinde ahirete irtihal etmiştir. Elimizde Fennî’den kalan tek eser Dîvânı’dır.

⁹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Prof. Dr. Beyhan Kesik, Fasîhî “Hasan Fasîhî Efendi”, TEİS, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4314> [ET: 13. 04. 2019].

¹⁰ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Tahir Üzgör, “Fehîm-i Kadîm”, DİA, C. 12, İstanbul 1995, s. 295-296.

¹¹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Yrd. Doç. Dr. H. İbrahim Demirkazık, Fennî, “Hacı Mustafa”, TEİS, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3522> [ET: 13. 04. 2019].

Feyzî-i Kefevî (?-1614)¹²: Asıl ismi Mehmed Feyzullah'tır. Babasının ismi Haydar'dır. 16. yüzyılının yarısında Kırım'ın Kefe şehrinde dünyaya geldiği tahmin edilmektedir. Öğrenim hayatı İstanbul ve Kefe'de geçirmiştir. Arapça, Farsça, mantık, belağat, hukuk, hat gibi çeşitli dallarda yetkinlik kazanan şair, bunların yanında tasavvuf eğitimi de almıştır. Hayatının büyük bölümünü Kefe'de müderrislik ve vaizlik yaparak geçirmiştir. Divanının yanında yedi eseri daha vardır.

Figânî (?-1531/32)¹³: Kendi ismi Ramazan'dır. Doğduğu yıla dair net bir bilgi yoktur. Şiirlerinden ve tezkielere göre genç yaşta öldürüldüğünden yola çıkılarak, şairin XVI. yüzyılın başlarında doğduğu söylenebilir. Figânî hayatı boyunca nizama tabi olamamıştır. Bu sebeple sabırsızlığı ve tenbelliği kabul etmeyen hayat şartlarına uyamamıştır. Üstün kavrama yeteneğine sahipti. Genç yaşlarda şiir yazmaya başladı. Fakat içkiye müptela olmuştur. Devrinin devlet büyüklerine kasideler taktim eden şair bu vesile ile hayatını sürdürmüştür. Hüseyinî mahlasıyla şiirler yazmaya başlayan şair, daha sonra Figânî mahlasını kullanmaya başladı. Kısa ömründe yetenekli bir şair olduğunu ortaya koyan şairin Türkçe Dîvânı vardır.

Akoyalızâde Hâtem Efendî (?-1755)¹⁴: Şiirlerinde Hâtem mahlasını kullanan şairin gerçek ismi Ahmed'dir. Günümüzde yer olarak Sırbistan ve Karadağ arasında kalan Yenipazar ilinin Akova mevkinde doğmuştur. Küçük yaşlarda İstanbul'a giderek döneminin meşhur hattatı Abdullah Efendî'den hat dersleri almıştır. Hocasından icâzetini aldıktan sonra bir müddet Mehmed Emin Tokadî Hazretleri'nin sohbetlerine katılmıştır. Tasavvufa meyli olan şair, Nakşibendî tarikanın meşhur mürşid-i kâmilî Ahmet Cüryânî'ye bağlanmıştır. Daha sonra şeyhinin izniyle Mısır'da eğitimini devam ettirmiştir. Dînî ve fennî eğitimini tamamladıktan sonra bazı yerlerde memurluk görevinde bulunmuştur. Âhir ömrünü Yenişehir' de geçirmiştir. Daha çok dînî-tasavvufî tarzda şiirler yazan Hâtem'in şiirlerindeki uslûbu kapalıdır. Eser yönünden çok velûd bir şairdir. Eserlerinin bir kısmı: Dîvânı, Şerh-i Tuhfe-i Şâhidî , Manzûme-i Fi'l-Ahlâk, Fevâid-i Hâtem.

¹² Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Dr. Öğrt. Üyesi Muvaffak Eflatun, "Feyzî-i Kefevî", TEİS, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1433> [ET: 17. 04. 2016]

¹³ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Prof. Dr. Abdülkadir Karahan, " Figânî", DİA, C. 13, 1996, s. 57-58.

¹⁴ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Kerim Açık, "Akoyalızâde Ahmet Hâtem", DİA, C. EK-1, İstanbul 2016, s. 63-64.

Kâmî (1649-1724)¹⁵: Şiirlerinde Kâmî mahlasını kullanan şairin gerçek ismi Mehmed'dir. Edirne'de doğmuştur. Meşhur Gülşenî Tarikatının şeyhi İbrâhim Gülşenî'nin oğludur. Eğitimine ilk olarak mevlevî şairi Neşâtî'nin yanında başlamıştır. Neşâtî'nin yanında şiir için gerekli eğitimi tamamladıktan sonra Gülşenî şeyhi La'î Efendi'ye intisap etti. Hem zahiri hem de bâtinî ilimlerde mahir olduktan sonra İstanbul'da çeşitli yerlerde müderrislik, kadılık, evkâf müfettişliği yapmıştır. Kaynaklarda şiirlerinde hareketle bir kız çocuğunun olduğu söylenmektedir. Hayatının son demlerinde humma hastalığına yakalanarak vefat etmiştir. Şiirlerinde çok açık bir dil kullanan Kâmî, tasavvufî temalarda ve hikemî tarzda şiirler kaleme almıştır. Döneminin edebiyat camiasında çağdaşlarına kıyasen çok başarılı olmasa da döneminde hatırı sayılır şairlerindendir. Eserleri Dîvân, Behçetü'l-Feyhâ, Tuhfetü'z-Zevrâ Firûz-Nâme adlı mesnevilerinin yanında Âsaf-Name adlı tarihî manzumesi ve Şerh-i Hicv-i Şifâî adlı şerh kitabından oluşmaktadır.

Vahîd Mahtûmî (?/1732)¹⁶ : Doğum yeri İstanbul'dur. Ne zaman doğduğu bilinmemektedir. Asıl ismi Mehmed'dir. Enderûn'da eğitim görmüştür. Hırka-i saadet dairesinde 10 yıla kadar çalıştı. Pek çok alanda mahir olan şair devrin padişahı III. Ahmed'in nazarını celb etti. Padişahın en yakınlarından birisi oldu. 1716-17 yıllarında görevinden azledildi. Daha sonra çabalarıyla eski itibarını kazandı. Yenişehir'de kendisini kısa sürede kabul ettirdi. Şiir meclisleri kurdu. İstanbul'a döndü ancak kısa bir zaman sonra ömrü vefa etmedi. Eserleri: Divan, Lalezar, Sergüzeşt-i Garib-i Bağdadi, Name-i Aşıkane-i Manzum, Arz-ı Hal-i Beray-ı Sultan Mahmud Han, Mora Fetihnamesi.

Münîf (?-1743/1744)¹⁷: Gerçek ismi Mustafa'dır. Antakya'da doğmuştur. Eğitimiyle ilgili çok bilgi bulunmamaktadır. Kaynaklar hattat olduğunu yazmaktadır. İstanbul'da Mehmed Paşa'ya yazmış olduğu kasidesi sebebiyle mülâzım oldu. Daha sonra kadılık görevinde bulunmuş olsa da bu görevinden azledilmiş daha sonra geri bu makama çağırılmamaştır. Devletin bazı makamlarında mülâzımlık, kîse-dârlık, kâtiblik, maliye tezkireciliği yapmıştır. Ömrünün sonuna kadar İstanbul'da kalmıştır. Sûfî meşrep,

¹⁵ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Gülgün Yazıcı, "Kâmî", DİA, C. 24, İstanbul 2001, s. 279-280.

¹⁶ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Prof. Dr. Beyhan Kesik " Vahid/Mahtûmî" TEİS, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2600> [ET: 01.04.2019].

¹⁷ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Prof. Dr. Beyhan Kesik, Münîf , "Antakyalı Münîf Mustafa Efendî ", TEİS, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2899> [ET: 15. 04. 2019].

nükte-dân, latîf, dürüst bir kişiliğe sahipti. Eserleri: Divân, Hadîs-i Erbâ'în Tercümesi, Zafer-Nâme-yi Mansûre ve Fetih-Nâme-yi Belgrad'dır.

Nâbî (1642/1712)¹⁸: Şairin kendi ismi Yusuf'tur. Urfa'lıdır. Çocukluğunda iyi bir eğitim aldığı anlaşılan Nâbî, Arapça ve Farsça bilmektedir. İstanbul'a gittiği ilk yıllarda aradığını bulamayan şair daha sonra IV. Mehmed'in musahibi Damad Mustafa Paşa ile tanıştığı ve ölümüne kadar süren bu yakınlık sayesinde rahat bir hayat sürmüştür. Kaynaklara göre şair hoş-sohbet, kültürlü, zeki, güzel konuşan, şiire kazandırdığı hikemî tarz sayesinde kendisinden sıkça söz edilen bir sanatkar olmuştur. Eserleri; Dîvân, Hayriyye, Tercüme-i Hadîs-i Erbaîn, Hayrâbâd, Surnâme, Tuhfetü'l-Harameyn, Münşeât, Fetihnâme-i Kamanîçe, Zeyl-i Siyer-i Veysî.

Senâyî (?-?)¹⁹: Asıl adı Mehmed'dir. Kaynaklarda şair hakkında çok az bilgi mevcuttur. Kendini ilmen yetiştirdikten sonra bir takım yerlerde mülazımlık, müderrislik, kadılık yapmıştır. Gençlik yıllarında şiire çok hevesli biri olan Senâyî zamanla büyük şairlerin yanında kendini geliştirerek edebiyat sahasında yetkinliğe ulaşmıştır. Eserleri: Dîvân, Ravzatü'l-Ebrâr, Şevâhidü'n Nübüvve Tercümesi.

Seyyîd Vehbî (?-1736)²⁰: Gerçek İsmi Hüseyindir. İstanbul'da doğmuştur. Peygamber (a.s.)'nin soyundan geldiği için kendisine seyyid denilmiştir. Gençlik yıllarında "Hüsâmî" olan mahlasını hocasının önerisiyle Vehbî olarak değiştirmiştir. Eğitimini tamamladıktan sonra Anadolu Kazaskerliğinde mülazımlık yapmıştır. Uzun müddet İstanbul'da müderrislik yapmıştır. Tebriz'de kadılık yapmıştır. Hac vazifesini ifâ ettikten sonra İstanbul'a geri dönmüştür. Ömrünün ahir zamanlarını İstanbul'da geçirdikten sonra vefat etmiştir. Şiirlerinde Nâbî tarzını benimsemiştir. Daha çok nesir sahasında mahir olan şairin dili kuvvetli, sanatkarane bir üsluptadır. Eserleri: Dîvân, Sûr-Nâme, Hadîs-i Erbâ'în Tercümesi, Sulhiyye, Leylâ vü Mecnûn.

Râgıb (1698/1699-1763)²¹: Geçek ismi Mehmed olan Râgıb İstanbul'da doğmuştur. Eğitim hayatında yaşlılarının arasında çabuk fark edilecek derecede zeki ve çalışkandı.

¹⁸ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Prof. Dr. Abdülkadir Karahan, "Nâbî", DİA, C. 32, 2006, s. 258-260.

¹⁹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Yrd. Doç. Dr. Engin Selçuk, Senâyî, " Mehmed Efendi", TEİS, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2899> [ET: 16. 04. 2019].

²⁰ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Hamit Dikmen, "Seyyid Vehbî", DİA, C. 37, İstanbul 2009, s. 74-75.

²¹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mesut Aydın, " Râgıb Paşa", DİA, C. 34, İstanbul 2007, s. 403-406.

Farçaya hakim ayrıca hattalığı da vardı. İlk zamanlar devlet kademelerinde mektupçuluk, defterdârlık, defter eminliği vd. görevlerinden sonra reisü'l- kütâblık, nişancılık, vezir-i azamlık gibi devletin önemli mevkilerde görev yapmıştır. Devletin asayişinde, maliyesinde sıkı derecede önlemler almıştır. Gerek savaşlarda gerekse bürakraside başarılı bir devlet adamıdır. Bu kimliğiyle beraber divan edebiyatında hem nazım hem de nesir sahasında çok üretken bir şairdi. Kendisinden geriye kalan zengin kütüphanesiyle günümüzde varlığını devam ettiren bir kütüphane mevcuttur. Başlıca eserleri: Dîvân, Münşeât-ı Râgıb, Tahkîk ve Tevfik, Mecmuâ-i Râgıb Pâşâ, Aruz Risâlesi...

Râşid Efendî (1669?-1735)²²: Asıl adı Mehmed olan Râşid, İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Eğitilmiş bir aileden gelen Râşid Efendî'nin babası zamanında Bursa kadısı olarak görev yapmıştır. İlk eğitimini babasının yanında almıştır. Daha sonra döneminin medrese ilimlerini bitirdikten sonra Hacı İlyas Medresesi'nin müderrisi olmuştur. Bu görevinden sonra bir çok medresede müderrislik yaptıktan sonra tecrübesi ve ilmi neticesinde devlet fermanı ile Sahn-ı Seman medresesine müderris olarak atanmıştır. Nesir alanındaki kabiliyetinden devletin resmî vakanüvisi olarak da bir çok savaşa katılmıştır. Devletin bir çok kademesinde görevler yapan Râşid'n son görevi Anadolu Kazaskerliği olmuştur. Kaynaklar Râşid hakkında halim yardımsever ve cömert bir kişiliğe sahip olduğunu yazmaktadır. Kendini nesir sahasında daha çok geliştiren Râşid döneminin meşhur vakanüvislerindedir. Eserleri: Târîh-i Râşid, Dîvân, Sıhhat-âbâd, Münşeât, Fetih-Nâmeler ve Vakfiyeler.

Râtîb (1711?-1762)²³: Asıl adı Ahmed'dir. Yenişehir'de doğmuştur. Kaynaklarda eğitimiyle ilgili detaylı bilgiye sahip olamadığımız Râtîb, Arapça ve Farçaya hakim şairliğinin yanında hattatlığının da olduğunu bilmekteyiz. Tasavvûfî intisabı Akovalızâde Hâtem Efendi'yedir. Devlet kademelerinde valilik, kaptanıderyâlık gibi önemli görevlerde bulunmuştur. Ömrünün ahir zamanlarında Mora valisi iken vefat etmiştir. Kaynaklar onun ilim de ve askerlikte mahir, dini bütün, yiğit bir kişikte olduğunu söylemektedir. Şiirlerinde mana derinliğine önem vermiştir. Döneminin şiiir akımlarından olan Sebki Hindî akımından etkilenmiştir. Bilinen tek eseri dîvânıdır.

²² Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Yrd. Doç. Dr. Halit Biltekin, Râşid , “ Mehmed Râşid Efendî”, TEİS,

<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3736> [ET: 19. 04. 2019].

²³ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Yrd. Doç. Dr. Yasin Kılıç, Râtîb , “ Ahmed Pâşâ”, TEİS, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2274> [ET: 19. 04. 2019].

Rûhî (1534/1606)²⁴: Şair Bağdat'ta doğmuştur. İsmi Osman, mahlası ise Rûhî'dir. Rûhî'nin babası, Bağdatın fethinden sonra fethedilen yere yerleşen Türklerdendir. Öğrenimi hakkında ayrıntılı bilgi yoktur. Ancak bir çok paşanın himayesinde hizmet etmiştir. Şiirlerinden Rûhî'nin gezmeyi sevdiği ve çok yere gezdiği görülmektedir. Her yerde, pekçok devlet erkaniyla, sanatkarlar ve âlimlerle tanıştığı biliniyor. Ancak buralarda ne tür konularda memuriyet yaptığı tespit edilememektedir. Şiirlerindeki üslubu ise genellikle âşıkâne ve rindânedir. Dili oldukça sade ve akıcıdır. Bilinen tek eseri divanıdır.

Veysî (1561/1562-1628)²⁵: Gerçek ismi Üveys'dir. Manisa'da dünyaya gelmiştir. Eğitim hayatı Manisa ve İstanbul'da tamamlamıştır. Devlet kademesinde görev olarak kadılık ile başlayan Vaysî daha sonra müfettişlik, divan katipliği yapmıştır. Daha sonra vefatına kadar bir çok ilde ve savaşlarda kadı olarak çalışmıştır. Nazmından ziyade nesir alanında daha çok kabiliyetli olan Veysî'nin üslubû ağır ve süslüdür. Kaleme aldığı bir çok eserinden çok velûd bir şair olduğu anlaşılmaktadır. Eserleri: Dürretü't-tâc, Hâb-Nâme, Münşeât, Dîvân, Merace'l-bahreyn fî ecvibe 'alâ i'tirâzâtî'l- Cevherî, Düstûru'l-Amel, Fütûh-ı Mısr, Hicviyye.

²⁴ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Prof. Dr. Nihat Öztoprak, "Rûhî, Bağdatlı", TEİS, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2428> [ET: 11.04.2014].

²⁵ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Bayram Ali Kaya, "Veysî", DİA, C. 43, İstanbul 2013, s. 76-77.

BÖLÜM 2: MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR'IN KARŞILAŞTIRMALI METNİ

1.6 Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol

1. Metin kısmındaki varak numaralandırmasını mecmuadaki numaralandırmayı esas alınarak verdik. Mecmuadaki şiirlerin varak numarası 2b'den başladığından daha evvelki varaklar boş olduğundan metin kısmını 2b'den başlattık.
2. Çalışmamızdaki şiirlere mecmuadaki sıralamayı esas alarak şiir numarası verdik. Ayrıca şiirlerin varak numaralarını metnin içiresinde belirttik.
3. Metnin sayfa numaralandırmasını sayfa sonunda orta kısımda belirttik.
4. Metnin içindeki beyitleri ve bendleri numaralandırdık. Ayrıca şiirdeki bendleri kendi içerisinde romen rakamıyla da numaralandırdık.
5. Şiirlerin vezinlerini şiir başında *italik* biçimde takti yapmadan gösterdik.
6. Mecmuada mevcut olan şair isimlerini şiirin başında büyük harfle yazdık.
7. Mecmuada bulunan Arapça ve Farsça beyitleri orjinal haliyle Arap alfabesiyle yazdık.
8. Mecmuadaki şiirleri karşılaştırma yaparken şairi hakkında çalışılmış bilimsel çalışmaları başvurduk.
9. Şiirleri ilgili akademik kaynaklar ile karşılaştırma yaparken beyit ve bend sıralamasında oluşan farklılıkları dipnotta mecmuayı dikkate alarak gösterdik.
10. Karşılaştırma yaparken tespit ettiğimiz farklılıkları vezin ve manayı göz önünde bulundurarak değerlendirdik. Mecmuadaki beyitlerin kelimeleri vezin ve mana ile uygunluk gösterdiği takdirde mecmuanın aynısını transkribe ettik.

Farklılıkların her biri, vezin ve manaya uygunluk gösterdiğinde tespit ettiğimiz bu farklılığı dipnotta aralarına “:” işaretini koyarak gösterdik.

11. Mısralar arasındaki farklılıkları dipnotta “/” işareti ile ayırdık.
12. Karşılaştırmada mevcut olmayan kelime, mısra, beyit ve nazım şeklini “-” işaretiyle, divanda mevcut değilse “-D” mecmuada mevcut değilse “-M” makale, tez vs. gibi akademik çalışmalarda mevcut değilse ilgili çalışmanın kısaltmasının başında “-” (-F. , Firûz-Nâme) işaretiyle dipnotta gösterdik.
13. Karşılaştırmada kullandığımız kaynakların künyesini *Kaynakça* bölümünde detaylı olarak verdik. Metin kısmında dipnot şeklinde sadece kaynağın adını ve sayfa numarasını verdik.

14. Mecmuadaki şiirleri karşılaştırma yapmak üzere ilgili akademik çalışmada tespit ettiysek mecmuadaki şiir numarasını dipnot kısmında verdikten sonra kısatma olarak nazım şeklini, kaynaktaki şiir sayısını, beyit sayısını ve sayfa numarasını da belirttik: (12 Âtîf Efendi D., G. 6 (7 Beyit), s. 44.)
15. Şiir mecmuada mevcut, ilgili bilimsel çalışmada mevcut değilse bu durumu dipnot kısmında belirttik.
16. Mecmuada yer alan şairler hakkında herhangi bir bilimsel çalışma yok ise bu durumu dipnot kısmında belirttik.
17. Mecmuadaki şiirlerde vezin ile kafiye hatalarını, eksikliklerini fazlalıklarını vb. kusurları mümkün olduğu kadar giderdik. Önerimizi köşeli parantezde “[]” verdik.
18. Mecmuada olmayıp karşılaştırma yaptığımız kaynakta bulduğumuz beyit, bend ve dörtlükleri metin kısmına almayıp bu durumu dipnotta belirttik. Mecmuada olup kaynakta olmayan yerleri de metin kısmına dahil ettik. Bu durumuda dipnotta belirttik.
19. Mecmuada okunmayan kelimeleri (...) işaretiyle gösterdik.
20. Mecmuada nokta eksikliğinden dolayı yazımı yanlış olan bir kısım Arap harflerini yazımını lügata göre doğru bir şekilde yazdık.

1.7 Metnin Çeviriyazısı ve İmlâsında İzlenen Yol

1. Çeviriyazıda akademik çalışmalarda tercih edilen MEB İslam Ansiklopedisi transkripsiyon sistemini kullandık. (Bkz. Transkripsiyon Tablosu)
2. Çeviriyazıda mecmuadaki şiirlerin ait olduğu dönemdeki Türkçe dil hususiyetlerini göz önünde bulundurarak transkribe ettik.
3. Farsça vāv-ı ma‘ düleleri “ v ” işaretiyle gösterdik: ḥ^vāce
4. Farsça vāv-ı meçhülelerin ünlülerini med olan yerler dışında kısa ünlüyle yazdık: ḥoş
5. Elif-i maksürelî kelimeler “ye” harfiyle yazılmışsa î’li, “elif” harfiyle yazılmışsa ā’lı şekilde yazdık: Tübî-Tübā, Muştafi-Muştafā
6. Şiirlerde vezin gereği zihâf ve imale olan yerlerin uzun ünlüsüne müdahalede bulunmadık. Sadece imâle olan yeri uzunluk işaretiyle gösterdik.
7. “Nice” kelimesi nitelik anlamı içeriyorsa “Nice” şeklinde, nicelik anlamı içeriyorsa “Niçe” şeklinde yazdık.

8. Şahıs, mekan, eser, gezegen vb. özel isimlerin ve mısra başlarındaki kelimelerin ilk harflerini büyük harfle yazdık.
9. Mısralardaki sırr, küll vb. muzaaf kelimeleri vezne göre tek veya çift ünsüzle yazdık.
10. N'itsün, n'eylesün, n'ola gibi büzülme olan kelimeleri kesme işaretiyle ayırıp yazdık.
11. Mecmuadaki yönelme hali ekinde tercihimiz e'li teleffuzu üzerine oldu: Gaffäre, Settäre.
12. Mecmuadaki vasıta hali eki olan “ile” birleşik yazılmış ise (-) işaretini ekleyerek kelimeyle birleşik yazdık: Şevk-ile, söz-ile.
Vezin icabı birleşik yazılması gerekiyorsa birleşik yazdık: ‘ Aşkla.

Eger “ile” metinde “ve” anlamında bağlaç olarak kullanıldıysa ayrı şekilde yazdık.
13. Mecmuadaki i- fiiliyle geçen kelimeleri birleşikse metinde (-) işaretiyle birleşik yazdık: Bu-imiş, haste-imiş.
14. Metinde dilbilgisi kaidesi olan sert ünsüzlerin benzeşmesi kuralı yerine yazımın mecmuadaki şeklini tercih ettik: Gitdikce, bakdıkça.
15. Metinde vezin gereği olarak yaptığımız ses türemelerini *italik* biçimde gösterdik: Şükür, ‘ özür.
16. Arapça ve Farsça’daki ön eklerin yazımında eki kelimeyle (-) işaretiyle ayırdık: be-ħakķ-ı, bī-çäre, bā-ħuşuş, zī-kām.
17. Farsça’daki son eklerin yazımında eki kelimeyle birleşik yazdık: Gülistān, Ferhatveş, rindān, şāmgāh.
18. Birleşik isimlerdeki atıf edatını metin içerisinde “vav” harfi varsa ayrı, yoksa birleşik yazdık: Güft ü gū / güftgū.
19. Farsça ikilemeler arasındaki ekleri (-) işaretiyle ayırdık: dem-be-dem, gün-be-gün, ser-ā-ser.
20. Farsça birleşik isimleri ve sıfatları (-) işaretiyle belirttik: silāh-dār, āb-rū, dil-sūz, kār-sāz.
21. Āftāb, āsmān, āšnā gibi kelimelerin medli okunuşlarından kaynaklanan ses türemelerini gösterdik: Āfitāb, āsumān, āşinā.

22. Mecmuada y'li ve y'siz kullanılan "hemze"yi yazım şeklinin birbiriyle tutarlı olabilmesi için y'siz şeklini kullandık: *ḳā'im*, *dā'ima*, *fā'iz*.
23. Mecmuada yazımı kapalı şekilde olan e'leri i'li şekilde yazdık: *didi*, *gice*, *yir*.
24. Mecmuada b'li şekilde yazılan -up, üp zarf fiil eklerini p'li şekilde yazdık: *yapub-yapup*, *görüb-görüp*.

1.8 Metnin İşaretler Sistemi

Tablo 4
Transkripsiyon Tablosu

أ, آ	A, a, Ā, ā, E, e	عش	Ş, ş
ء	ء	ص	Ş, ş
ب	B, b	ض	Ž, ž, Đ, đ
پ	P, p	ط	Ṭ, ṭ
ت	T, t	ظ	Z, z
ث	Ṣ, ṣ	ع	ع
ج	C, c	غ	Ġ, ġ
چ	Ç, ç	فا	F, f
ح	Ḥ, ḥ	ق	Ḳ, ḳ
خ	Ḥ, ḥ	ك	G, g, K, k, ñ
د	D, d	ل	L, l
ذ	Z, z	م	M, m
ر	R, r	ن	N, n
ز	Z, z	و	Ū, ū, Ü, ü, V, v
ژ	J, j	ه	H, h, e

س	S, s	ى	ī, ī, l, l, ï, i, Y, y

1.9 Karşılaştırmalı Metin

[2B]

1

TEVBE-NÂME-İ VEYSİ RAHMETULLAHİ TE' ÂLÂ

[TERKİB-İ BEND]

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

I

Yeter ey dil heves-i zülf-i siyeh-kâr yeter
Yeter ey cân-ı belâ-dîde bu efkâr yeter

Ceyb-i endîşeye çek başuñı fikr it hâlün
Halk ile eyledüğüñ beyhüde güftâr yeter

Rişte-i fikre dür-i eşk-i nedâmet nazm it
Ârzü-yı dil için didigün eş'âr yeter

Murğ-ı 'anķâ- per-i nazmuñ yetür ol yerlere kim
Şâhbâz-ı nazar-ı himmet-i ebrâr yeter

Der-i Mevlâya yüzüñ sür yeter itdüñ kendüñ
Bende-i halka- be-güş-ı der-i eşrâr yeter

Yeter oldı bu hevâ vü hevesi terk idelüm
Yönelüp Hakkâ reh-i şıdķ u sedâda gidelüm

II

Evvelâ 'azm idelüm bargeh-i iclâle
Ravza-i şâh-ı rüsül merķad-ı şâhb u âle

Ol şehün ğaşıye-ber-düş olalum maħmiline
Yüz sürüp hâk-i reh-i nâķa-i zer-ħalhâle

Yollaruñ hâr-ı muğaylanına yüzler sürelüm
Lâleveş ğark idelüm çehre-i²⁶ hün-ı âle

Eşk-i hasret şaçalum reh-güzer-i huccâce
Şurezârında Hicâzuñ bite sünbül lâle

1 Manzum Tevbe- Nâmeler, (54 Beyit), s. 200-203.

²⁶ çehre-i: çehre'i T.V.

Sünbülü âteş-i dilden saçılan dūd-ı kebūd
Lālesi hūn-ı ciğerden dökülen pergāle

Gel senüñle varalum yüz sürelüm dergāhe
Ya‘ni dergāh-ı muallā-yı Resūlu’llāhe [3A]

III

Ravzası hākine fersūde kılup pīşanı
Lāle-gūn²⁷ eyleyelüm dīde-i hūn-efşanı

Diyelüm aña eyā ümmetinüñ ğam-h̄vārı
Hasteler çāresi bī-çārelerüñ dermānı

Enbiyā mefharı Hhallāk-ı cihān maḥbūbı
İki ‘ālem güneşi iki cihān sulṭānı

Feyz-i luṭf [u] keremünden bizi maḥrūm itme
Raḥmet-i ‘ālem iken devletiñüñ ‘unvānı

Yüz sürerken o şafāğāh-ı bülend- eyvāna
Būs iderken o²⁸ ḳadem-i cāy-ı²⁹ Celilü’ş-şanı

Ḳaldırup dest-i du‘ā ḳiblegeh-i a‘lāya
Yalvaralum bizi yoḳdan yaradan Mevlāy

IV

Diyelüm ey bizi yoḳdan getirüp var iden
Cevher-i ‘aḳl-ıla tıfl-ı dili hüşyār iden

Tāc-ı imān u iṭā‘at-ıla ser-firāz kılup³⁰
Dīn-i İslāma kemer-beste-i aḥrār iden

Ḳalbimiz ğonce-i ser-beste-i taşdıḳ³¹ idüp
Dilimiz bülbül-i destān-zen-i iḳrār iden

Kimimiz³² devlet-ile şāh-ı cihān-dār idüp
Kimimiz³³ künc-i ḳanā‘atde sebük-bār³⁴ iden

²⁷ lāle-gūn: lāle-hūn T. V.

²⁸ o -T. V.

²⁹ cāy -T. V.

³⁰ kılup: iden T. V.

³¹ ğonce-i ser-beste-i taşdıḳ: ğonce-i ser-beste-i taḥḳīḳ T. V.

³² kimimiz: kimini T. V.

Ey bizi maḥz-ı kemāl-i kerem [ü] luḥfuñdan
Dār-ı dünyāda bu elṭāfa sezāvār iden

Şoñra lāyık mı bizi ḥaste-i hicrān itmek
Mübtelā-yı elem-i āteş-i sūzān³⁵ itmek

V³⁶

Geçdi ʿömrüm heves-i zülf-i muʿanberde benüm
Kaldı ʿaqlum girih-i kākül-i dil-berde benüm

Tiğine hançerine māʾil olup dil-dāruñ
Çekdigüm derd belā³⁷ söylene dillerde benüm

Şāhbāz-ı naẓarum niceye dek beste kıla³⁸
Dām-ı dil-gır-i ḥaṭ-ı yār-ı semenberde benüm

Seyyi ʾātum yazan ol kātib-i aʿmāl-nüvīs
Vay eger itdigümi hep yaza defterde benüm

Saḫalum ağ yüzüm kıara sözüüm ʿayn-ı ḥaṭā
Baña ağlan baña kim ʿarşa-i maḥşerde benüm

Ne yüzüm var naẓar-ı Ḥazret-i Ḥaḫķa varıcaķ
Ne sözüüm var varıcaķ ḥazretine yalvarıcaķ [3B]

VI³⁹

Bir gün ola güüm olup yıķıla ṭāķ-ı nüḥ ṭāķ⁴⁰
Bu bir efrāşte⁴¹ eyvān-ı zer-endüde-revāķ

Vaḫtidür āhuñı tır it kıadüñi eyle kemān
Sefer-i āḫirete saña gerekmez mi burāķ

³³ kimimüz: kimini T. V.

³⁴ künc-i kıanāʿatde sebük-bār: zillet ile nekbeti vü ḥār T. V.

³⁵ mübtelā-yı elem-i āteş-i sūzān: mübtelā-yı elem-i derd-i firāvān T. V.

³⁶ Bu bend Manzum Tevbe- Nāmeler'de VII. Benttir.

³⁷ derd belā: derd ü belā T. V.

³⁸ kıala: kıalup T. V.

³⁹ Bu bend Manzum Tevbe- Nāmeler'de V. Benttir.

⁴⁰ bir gün ola güüm olup yıķıla ṭāķ-ı nüḥ ṭāķ: āḫ kim kıalmaya bir gün yıķıla ṭāķ-be-ṭāķ T. V.

⁴¹ bir efrāşte: ser-efrāşte T. V.

Åh kim fısk-ıla gedi giceler gndzler
Ne   ibādāt-ı teheccd ne Őalāt-ı iŐrāk

İtdigm crme benm yir ile gk Őahiddr
Bende yirden gge dekdr gāzaba istiŐkāk

Virme dāmanumı dest-i huŐamāya yā Rab
VarıcaŐ ħāzretne başı kabaŐ yalın ayak⁴²

Virme olursa eger ħaŐma benm dāmanum
Yine iŐsān  kerem senden olur sulŐānum

VII⁴³

Mest olup bāde-i gāfletle yitirdk zimz⁴⁴
Bilmedk dŐ gibi gedi⁴⁵ gicemz gndzimz

Zıkr [] tesbihine Şarf eylemedk   omrimzi
Ĥāzret-i ĤaŐka niyāz itmege yoŐdur szimz⁴⁶

Şehre- fersde-i erbāb-ı⁴⁷ erāzil olduŐ
Őalmadı ħāzretine varmaŐa hergiz yzimz

Ten-i ħākimizi bir gn gtre ŐarŐar-ı merg
Őyle ber-bād ola⁴⁸ kim grmeye kimse tozumuz

Grsek ey dāde neler gelse gerek baŐımuza
Bilsek ey dil ki neler grse gerekdr gzimz

Z'l-Celālā baŐa ol demleri āsān eyle
İŐimz zıkr-i Cemiln aŐımı⁴⁹ imān⁵⁰ eyle

VIII

Tevbe yā Rabbi giriftār-ı hevā⁵¹ olduğıma
Tevbe yā Rabbi Őaleb-kār-ı belā⁵² olduğıma

⁴² başı kabaŐ yalın ayak: yalın ayak başı kabaŐ T. V.

⁴³ Bu bend Manzum Tevbe- Nāmeler'de VI. Benttir.

⁴⁴ zimz: rzimuz T. V.

⁴⁵ gedi: gitti T. V.

⁴⁶ szimz: yzimz T. V.

⁴⁷ erbāb-ı: ebvāb-ı T. V.

⁴⁸ ola: ide T. V.

⁴⁹ aŐımı: işim T. V.

⁵⁰ imān: āsān T. V.

⁵¹ giriftār-ı hevā: giriftār-ı belā T. V.

Tevbe yā Rābbi esīr-i mey-i gül-reng olup
Bende-i muğbeçe-i ʿ işve-nümā olduğuma

Ārzū-yı şanem-i māh-liķa itdügüme
Mübtelā-yı heves-i mihr [ü] vefā olduğuma

Pey-rev oldum o sühan-pervere itdüm tevbe
Dā'imā rāh-ber-i⁵³ ʿ amd ü ħaṭā olduğuma

Tevbe ya Rabbi ibādet⁵⁴ şanup itdüklerime
Dāmen- ālüde-i çirk-āb-ı riyā olduğuma

Tevbe ya Rabbi ħatā yolına gitdüklerüme
Bilüp itdüklerime bilmeyüp itdüklerüme [4A]

IX

Yā İlahī şeref-i ħazret-i peygamber için
Siper-i māhı iki pāre iden server için

Şeb-i isrāda olan sırr-ı muḳaddes ħaḳḳı
Leyle-i ħadrdeki vaḳt-i şafā-güster için

Ĥande-i ħüsn-i cihān-sūzı için Şiddiķuñ
Girye-i Ĥazret-i Ya' ḳüb-ı belā-perver için

Nür-ı Şiddiķ-ı Nebī ma' adelet-i Fārūki
Ĥilm-i ʿ Oşmān u kerem-güster-i Ĥayder için

Ol iki dürr-i dil-efrüz-ı bināgüş-ı felek
Ya' ni ol kurretü'l-ʿ ayn-i şeh-i Ĥayber için

Luṭf idüp eyledügi cürm [ü] fesāda⁵⁵ bakma
Veysi-yi rü-siyehi nār-ı cahīme yakma

2

TUHFETÜ'L- ĤARAMEYN MERĤŪM NĀBİ

RAĤİMEHULLAH

[GAZEL]

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün

⁵² ṭaleb-kār-ı belā: ṭaleb-kār-ı hevā T. V.

⁵³ rāh-ber-i: reh-siper-i T. V.

⁵⁴ ibādet: ibādāt T. V.

⁵⁵ fesāda: günāha T. V.

2 Tuhfetü'l Haremeyn, (11 Beyit), s. 44-45.

1. Gel gönül ‘azm-i der-i⁵⁶ beyt-i Hudā eyleyelüm
Sa‘ y idüp Merveye taḥṣil-i şafā eyleyelüm
2. İşimüz eylesün altun dü cihānda Mevlā
Nāvdān-ı zerüñ altında du‘ ā eyleyelüm
3. ‘Arafātuñ sürelüm ḥākine yüzler gözler
Sürḥ-rüy olmağa iksir-i recā eyleyelüm
4. Leb-i lebbeyk-zen [ü] çeşm-i sirişk-efşānı
Kūçe-i ḥ^vāhiş-i raḥmetde gedā eyleyelüm
5. Kāse kāse çeh-i Zemzemen içüp āb-ı ḥayāt
Cān-ı pür-‘ illeti leb-riz-i şifā eyleyelüm
6. Alalum gevher-i raḥmet virelüm naḥd-i günāh
Dili sudāgeri bāzār-ı Minā eyleyelüm
7. Bāb-ı sulṭān-serā perde-i levlāke varup
Ḳaddümüz bār-ı tazarru‘ la dü tā eyleyelüm
8. Virelüm ravza-i pākine şalāt ile selām
‘İllet-i cürme şefā‘ atle şifā eyleyelüm
9. Olalum ḥāk-ı der-i ravzasına nāşiye-sā
Cebhemüz maşrıḳ-ı ḥurşid-i Hudā eyleyelüm
10. Geçirüp bendeleri defterine nāmımızı
Yirümüz ḥaşre dek zir-i livā eyleyelüm

⁵⁶der-i: reh-i T. H.

11. Defter-i cürmi yaqub eyleyelim h akister
N abiy a  ayne-i  albe cil a eyleyel m [4B]

3

R UH -  BA D D  RA METULLAH

[TERK B-  BEND]

mef   l  mef   l  mef   l  fe   l n

I

Őanma  bizi kim Şire-i eng r ile mest z
Biz ehl-i  ar batdanuz mest-i elest z

Ter-d men olanlar bizi  l de Şanur lik
Biz m   il-i b s-ı leb-i c m   kef [ ] dest z

Şadrın g zed p neyleyel m bezm-i cih anu 
P y-ı  um-ı meyd r yerim z b de-perest z

M   il degil z kimsen n  z rına amm 
  tır-Şiken-i z hid-i peym ne-Őikest z

Erb b-ı  araŐ bizden irag  oldu u yegd r
D Őmez yire z r  o umuz Ő hib-i Şaştuz

Bu    lem-i f n de ne m r   ne ged yuz
A  l lara a  l lanuruz pest ile pest z

Hem-k se-i erb b-ı dil z   arbedem z yo 
Mey anedey z ger i veli   aŐ  ile mest z

Biz mest-i mey-i meygede-i    lem-i c nuz
Ser- alk a-i cem   iyyet-i peym ne- keŐ nuz

II

Ő ki getir ol b deyi kim d fi  -i  amdur
Őay al ur o mir    ta ki p r-jeng   elemd r

Dil-bestelerüz bizden ırağ eyleme bir dem
Ol bādeyi kim nūr-ı dil ü dāde-i Cemdür

Ey ḥ^vāce fenā ehline zinhār ululanma
Dervīşi o⁵⁷ mülküñ şeh-i⁵⁸ bā-ḥayl ü Ḥaşemdür

Ḥāk ol ki Ḥudā mertebeñi eyleye ‘ālī
Tāc-ı ser-i ‘ālemdür o kim ḥāk-i ḳademdür

Gel toğrılalum meygedeye rağmına añun
Kim bār-ı riyādan ḳad-ı ber-geştesi ḥamdur

Mey şun bize sākī bizüz ol ḳavm ki dirler
Rindān-ı şabūḥī-zede-i bezm-i ḳıdemdür

Bu nazmı Beyāniden işit ḥāle münāsib
Kim zübde-i yārān-ı suḥan-dān-ı ‘Acemdür⁵⁹

Mā rind-i şabūḥī-zede-i bezm-i elestim
Pīş ez-heme dürdi-keş ü pīş ez-heme mestim

III

Hoş kūşe-i zevḳ idi şafā ehline ‘ālem
Bir ḥāl-ile sürseydi eger ‘ömrini ādem

Şiḥḥat soñı derd olmasa vuşlat soñı⁶⁰ hicrān
Nūş āḫiri nīş olmasa sūr āḫiri mātem [5A]

Bu ‘ālem-i fānīde şafāyı ol ider kim
Yeksān ola⁶¹ yanında eger zevḳ eger ğam

Dā’im ola hem-şoḥbet-i rindān-ı ḳadeh-nūş
Varın ḳoya meydāna eger biş eger kem⁶²

Şūfi ki şafāda geçinür mālīk-i dīnār
Bir dirhemüñ⁶³ alsañ ger olur ḥātırı der-hem

⁵⁷ o: bu D.

⁵⁸ şeh-i -D.

⁵⁹ -M

⁶⁰ soñı: demi D.

⁶¹ ola: ol D.

⁶² eger biş eger kem: eger zevḳ u eger ğam D.

⁶³ dirhemüñ: dirhemini D.

Zāhir bu ki āhîr yeri hāk olsa gerekdür
Ger dirheme muhtāc ola ger mālîk-i dirhem

Mey şun bize sākî içelüm rağmına anuñ
Kim cehli ile bilmedügi yerden urur dem

Her münkir-i keyfiyyet-i erbāb-ı harābāt
Öz ‘aqlı ile Haqqı diler bulmağa heyhāt

IV

Gör zāhidi kim şāhib-i irşād olayın dir
Dün mektebe varmış⁶⁴ bugün üstād olayın dir

Meyhānede ister yıkılup olmağa⁶⁵ vîrān
Biçāre harābātda ābād olayın dir

Bir serv-i kadūñ bende-i efkendesî olsun
‘Ālemde o kim guşşadan āzād olayın dir

‘Ömrin giçürüp küh-ı belāda dil-i şeydā
Ber-hezmen-i hengāme-i Ferhād olayın dir

Vaşl istemeyüp hicr-ile hoş geçdügi bu kim
Miskīn ğam-ı cānāneye mu‘tād olayın dir

Elden komasun gül gibi cām-ı meyi bir dem
Her kim ki bu ğam-ḡānede dil-şād olayın dir

Gezdi yürüdi bulmadı bir eglenecek yer
Min-ba‘d yine ‘āzim-i Bağdād olayın dir

Bağdād şadefdür güheri dürr-i Necefdür
Yanında anuñ dürr ü güher seng-i ḡazefdür

V

Ol gevher-i yektā ki bulunmaz aña hem-tā
Gelmez şadef-i kevne bir öyle dürr-i yektā

⁶⁴ varmış: vardı D.

⁶⁵ olmağa: olmaya D.

Ol zāt-ı şerīfe yaraşur da‘ vā-yı himmet
Kim oldı ne dūnyā aña maqşūd ne ‘ uq̄bā

Kim derk ider añı ki ola⁶⁶ zātına ma‘ lūm
Remz-i kütüb-i medrese-i ‘ ilm ile bālā

Ol zāhidūñ ađlar yer ü gök hāline yarın
Kim içmeye destinden anuñ cām-ı muşaffā

Bir noğta durur sırrı didi çār kitābuñ
K’ol çārdadur sırr-kütüb-hāne-i eşyā [5B]

Ol noğta benem didi dönüp remzini seyr it
Ya‘ nī ki benem cümle-i esmāya müsemma⁶⁷

Çün hişşe imiş kışşadan ehl-i dile maqşūd
Maqşūd nedür añla bil ey ‘ ārif ü dānā⁶⁸

Hep muğlaıadur lađlaıadur⁶⁹ bātın u zāhir
Bir noğta imiş aşl-ı sühan-ı evvel ü āhir

VI

Ey şāhib-i kudret kanı insāf u mürüvvet
Rindān-ı mey-i āşāma niçün olmaya rağbet

Çısmetleri dirseñ ezeli cevri ü cefādur
Cevri ola niçün zevk u şafā olmaya kısmet

Dirsen ki bu gün eylemeyen yarın ider zevk
Çok mı iki gün bendelerüñ eyleye ‘ işret

Hācetlerimiz kādır iken kılmağa hāşıl
Şalmağ keremüñden bizi ferdāya ne hācet

Nāçār çeker halk bu mişnetleri yoğsa
Ādem kara tağ olsa getürmez buña tākāt

Hālüñ kime açsañ saña dir hikmeti vardur
Öldürdi bizi āh bilinmez mi bu hikmet

Beyhüde dönüp neyler ola başımız üzre

⁶⁶ ki ola: k’ola **D.**

⁶⁷ cümle-i esmāya müsemma: cümleten esmā-yı müsemma **D.**

⁶⁸ ‘ ārif u dānā: ‘ ārif-i dānā **D.**

⁶⁹ lağlaıadur: lağlaıa-i **D.**

Halkuñ bu felek didügi dolab-ı meşakkat

Beyhüde yeter döndi hemān terkini kılsa
Kim ‘ aksine devr eylemeden bāri⁷⁰ yıkılrsa

VII

Çarhuñ ki ne sa‘ dinde ne naħsinde beķā var
Dehrüñ ki ne ħāşında ne ‘ āmında vefā⁷¹ var

Aldanma anuñ sa‘ dine naħsinden alınma
Naħsinde dime miħnet ü sa‘ dinde şafā var

Meyl itme bunuñ ħāşına ‘ āmından üşenme
‘ Āmında dime ħisset ü ħāşında ‘ atā var

Cehd eyle hemān ğayr eline baķmayı⁷² gör kim
Benden ne saña fā’ide senden ne baña var

Egninde görüp ğayrilerüñ atlas u dībā
Ĝam çekme ki egnümde benüm köhne ‘ abā var

Geç cümle bu efķārdan u ‘ ārif-i vaķt ol
Ser- geşte bil ānı ki serinde bu hevā var

Ferdā elemin çekme mey iç baķ ruħ-ı ħübā
‘ Āşıklara ferdāda daħi va‘ d-i liķā var

El virse şafā fırşatı fevt eyleme bir dem
Dünyā aña degmez ki cefāsın çeke ādem [6A]

Giryeñ kopar ey ħ^vāce meger kim cigeründen
Kim çıķdı ciger pāreleri⁷³ çeşm-i terüñden

VIII

Biñ girye idersiñ seni āħir ayırurlar
Ferzend ü zen ü tañţana-i sīm ü zerüñden

⁷⁰ bāri: yegdi D.

⁷¹ vefā: ‘ atā D.

⁷² baķmayı: bulmayı D.

⁷³ pāreleri: pārelerüñ D.

Bu mülk-i fenāya ki ʿademden sefer⁷⁴ itdūñ
Sūduñ nedür ancağ anı bilseñ seferūñden

Yoğ çıqmağa gönüñ der-i dünyā-yı deniden
Billāhi di hoşnūd mısın yoğsa yerūñden

Bu mezbeleden böyle⁷⁵ güzār eyleyi gör kim
Bir zerre ğubār ırmeye tā reh-güzerūñden

Sīm-ile zeri kendüñe kat kat siper itdūñ
Merg okını geçmez mi şanursın siperūñden

ʿAql adın añup kendüñi teklīfe bırakma⁷⁶
Dīvāne olup refʿ -i kalem kııl⁷⁷ üzerūñden

Ey h̄vāce eger kim sen iseñ ʿāqıl [ü] dānā
Şeydālığı biñ ʿaqla değışmez dil-i şeydā

IX

Vardum seheri tāʿ āt⁷⁸ içün mescide nāğāh
Gördüm oturur halka olup bir niçe güm-rāh⁷⁹

Girmiş kimisi vaħdete almış ele tesbīħ
Her birisinūñ vird-i zebānı çil [ü] pencāh

Didüm ne şatarsuz ne alırsuz ne virirsüz
K’aşla diliñüzde ne Nebi var ne ğod Allah

Didi biri kim şehrimüzūñ ħākim-i vaħti
Ħayr itmek içün halka gelür mescide her māh⁸⁰

İşsānı ya pencāh ya çildir fuğarāya
Şabr eyle ki demdür gele ol mīr-i felek-cāh

Geldüklerini mescide bildüm ne içündür
Yüz döndirüp andan didüm ey kavm oluñ āğāh

Sizden kim ırağ oldu ise Ħağğa yağındur

⁷⁴ sefer: güzër **D.**

⁷⁵ böyle: şöyle **D.**

⁷⁶ bırakma: düşürme **D.**

⁷⁷ refʿ -i kalem kııl: refʿ kııl anı **D.**

⁷⁸ seher-i tāʿ āt: seheri tāʿ at **D.**

⁷⁹ Bu beyit divānda 65. Beyittir.

⁸⁰ māh: ğāh **D.**

Zirā ki delālet yolıdur gitdügüñüz rāh

Taḥkīki⁸¹ bu kim itdügüñüz⁸² zerḳ u riyādur
Taḳlīddesüz ṭā' atüñüz cümle hebādur

X

Dünyāda denīlerden idersin ṭaleb-i kām⁸³
Ey ḥām-ı ṭama' niceye dek bu ṭama' -ı ḥām

Bir nā-ḥalefi⁸⁴ cübbe vü destār ile görseñ
Eylersüñ anuñ cübbe vü destārına ikrām

Naḳşın çıkarup eylemedin zātını ma' lūm
Başlarsın aña eylemege faḳruñı i' lām [6B]

Cerrār diyü virmez olur Tañrı selāmın
Şerminden ider itse saña ḥābbece in' ām

Vay ger olasıñ⁸⁵ ḥırḳada nāmuñ ola derviş
Mülhid diyü yandurmağa eyler seni iḳdām

Yazuḳ saña kim eylesin ḥırş [u] ṭama' dan
Bir cübbe için kendüñi ' ālemlere bed-nām

Yoḳ sende ḳanā' at gözüñ aç olduḡı oldur
Rızḳuñ irişür yoḡsa⁸⁶ eger şubḥ eger şām

Et loḳması lāzım mı toyurmaz mı seni nān
Zehr olsun o loḳma k'ola pes-mānde-i dū nān

XI

Ebnā-yı zamānuñ ṭalebi nām u nişāndur
Her biri taşavvurda fulān ibn-i fulāndur

⁸¹ taḥkīki: taḥkīk D.

⁸² itdügüñüz: hep işüñüz D.

⁸³ ṭaleb-i kām: ṭama' -ı ḥām D.

⁸⁴ bir nā-ḥalefi: bir ādemi ger D.

⁸⁵ vay ger olasıñ : sen er olasıñ D.

⁸⁶ yoḡsa: saña D.

Güftāra gelüp söyleseler cehl-i mürekkep
Zu' mınca velī her biri bir quṭb-ı zamāndur

Erbāb-ı ḥired zerre kadar mu' teḳid olmaz
Ol mürşide kim mu' teḳid-i bī-ḥaberāndur

Taḳlīd ile seccāde-niṣīn olmuş oturmuş
Taḥḳīḳde ammā ḥar-ı bügsiste- ' ināndur

Dirmiş baña keşf oldu hep esrār-ı ḥaḳīḳat
Vallāh yalandur sözi Billah yalandur

Kendüñden ıraḡuñ⁸⁷ düşüp ardına⁸⁸ yorulma
K'ol⁸⁹ bī-ḥiredüñ⁹⁰ gitdügi yol zann u gümāndur

Ey ṭālib-i taḥḳīḳ eger var ise ' aḳluñ
Güş it bu sözi kim ḥaber-i bā-ḥaberāndur

Zinhār unut bildigüñi düşme ' ināda
Bir pīre yapış kim iresin sırr-ı mi' āda

XII

Şüretde n'ola zerre isek ma' nāda yūḥuz
Rūḥu'l- Ḳudusüñ Meryeme nefḥ itdigi rūḥuz

Peymāne-i ḥurşīd-ile her şubḥ⁹¹ iderüz ' ıyş
' İsā ile peymāne-keş-i lāle⁹² şabūḥuz

İtdükse şarāp içmemege tevbe güzelsüz
Sābit-ḳademüz tevbemüz üstinde Nuşūhuz

Mār-ise ' adū biz yed-i beyzā-yı Kelimüz
Tūfān ise dünyā ḡamı biz geşti-i Nūḥuz

Monlā⁹³ oḡusun medresede şerh-i meṭāli⁹⁴

⁸⁷ ıraḡuñ: ıraḡa **D.**

⁸⁸ ardına: ardınca **D.**

⁸⁹ k'ol: ol **D.**

⁹⁰ bī-ḥiredüñ: bī-ḥaberüñ **D.**

⁹¹ şubḥ: dem **D.**

⁹² lāle: cām-ı **D.**

⁹³ monlā: mollā **D.**

⁹⁴ şerh-i meṭāli': şerh-i me' ānī **D.**

Metn-i kadehi Őun bize biz ehl-i Őurūhuz

Őūfi bizi sen cism göziyle göremezsın
Aç cān gözini eyle naẓar gör ki ne rūhuz [7A]

Pür-gūlara ⁹⁵leb-beste görünmekdeyüz ammā
Rindān-ı Mesīhā-deme miftāh-ı fütūhuz

‘İsā-dem ü Rūhī-laķab u Hızr- ĥayātuz
Deryā-yı Şıfat içre nihān gevher-i zātuz⁹⁶

XIII

Āyā nice bir devr ide bu çār ‘anāşır
Kim aña ne evvel ola ma‘lūm ne āhır

Gāh eyleyeler ‘ālem-i tefrīdde seyrān
Gāhī olalar ‘ālem-i terkībde sā’ir

Tefrīdde çār ola vü nāçār ola devri
Terkībe gelince se mevālīd ola zāhir

Bu cümle mezāhirden ola mu‘teber insān
İnsānuñ ola cümle tufeyli bu mezāhir

Nefsini bilenler getüre Hālīķa imān
Bilmezlere imān getürenler diye kāfir

Kāfir ki yerin düzeĥ ider cehlden eyler
Çün cehl ĥaķīķatde ola küfr-i ‘aceb-sır

Dünyā vire cāhillere el kāmīl olanlar
Ayaķda ķalup⁹⁷ olmayalar ĥabbeye ķādir

Çün cehldedür zevķ kemāli nidelüm biz
Ķāl ehli Őafā eyleye ĥāli nidelüm biz

⁹⁵ pür-gūlara: bed-gūlara D.

⁹⁶ gevher-i zātuz: gör ki ne zātuz D.

⁹⁷ ķalup: ķala D.

XIV

Şūfî ki riyā-ile ider kendüyi mevşūf
Evkād-ı şerîfî ola taqlîd ile mevşūf
Minberde haţîb ola [vü] maḥfelde mu‘arrif
‘Ār eylemeye olduĝına cehl-ile ma‘rūf
Āyîne-i ḳalbini küdüret ide tîre
Rüşenler-i feyz-i Ḥaḳ-ile olmaya mekşūf
Cān u dilinüñ mihr ü mehi⁹⁸ olmaya pür-nūr
Dā’im biri maḥşūf ola anuñ biri meksūf
Cem‘-i kütüb itmekle ne mümkün ola vāḳıf
Esrār-ı Ḥudāya ki ola mürşide mevḳūf
Zātındaki āşār-ı kemāl olmaya ḥardur
Ya şāl-ı siyeh egnine giymiş ya yeşil şūf
‘Ālemdeki kāmîl çeke ĝam zevḳ ide cāhil
Yerden göge dek yuf baña ger dimez isem⁹⁹ yuf

Çün Ḥaḳ diyeni eylediler zūlm ile ber-dār
Bāṭıl söze āĝāz idelüm biz daḫi nāçār [7B]

XV

Yūf ḥārına dehrüñ gül ü gülzārına hem yuf
Aĝyārına yuf yār-ı vefā-dārına¹⁰⁰ hem yuf
Bir ‘ıyş ki mevḳūf ola keyfîyyet-i ḥamra
‘Ayyāşına yuf ḥamrına ḥammārına hem yuf
Zî-ı kıymet olunca nidelüm cāh u celālî
Yuf anı şatan dūna ḥarîdārına hem yuf
Çün ehl-i vucūduñ yeri şaḥrā-yı ‘ademdür
Yuf ḳāfile vü ḳāfile-sālārına hem yūf
‘Ālemdeki bengîler ola vāḳıf-ı esrār

⁹⁸ mihr u mehi: revzenesi D.

⁹⁹ dimez isem: dimeyem D.

¹⁰⁰ yār-ı vefā-dārına: yār-ı cefā-dārına D.

Ḥayrānına yuf anlaruñ esrārına hem yuf

‘ Ārif ki ola müdbir ü nādān ola muḵbil
İḳbālîne yuf ‘ ālemüñ idbārına hem yuf

Çarḫ-ı felegüñ sa‘ dine vü naḥsine la‘ net
Kevkeblerinüñ şābit ü seyyārına hem yuf

Çün ola¹⁰¹ ḥarām ehl-i dile¹⁰² dünyā vü ‘ uḳbā
Cehd eyle ne dünyā ola ḥāṭırda ne ‘ uḳbā

XVI

Dünyā talebiyle kimisi ḥalḳuñ emekde
Kimi oturup zevḳ-ile dünyāyı yemekde

Yoḳ derdüñe bir çāre ider¹⁰³ mīr ü gedādan¹⁰⁴
Sen çekdügüñ ālā mı gerek şaḳla eger de

A‘ yān-ı cihāndan kerem umma anı şanma
Āşār-ı kerem¹⁰⁵ ola ya pāşāda ya begde

Muṭbaḥlarına aç varan ādem degenek yer
Derbānları var göz ḳapuda el degenekde

Bir devrde geldük bu fenā ‘ āleme biz kim
Āşār-ı kerem yoḳ ne beşerde ne melekde

Aḡyār vefādan dem urur yār cefādan
Ādemde vefā olmaya vü ola köpekde

Evc-i felege başdı ḳadem cāh ile cāhil
Erbāb-ı kemālüñ yeri yoḳ zīr-i felekde

Yā Rab bize bir er bulunur¹⁰⁶ himmet ider mi
Yoḳsa günümüz böyle felāketle giçer mi

¹⁰¹ ola: oldı **D.**

¹⁰² ehl-i dile: ehl-i Ḥaḳa **D.**

¹⁰³ ider: ide **D.**

¹⁰⁴ gedādan: gedāda **D.**

¹⁰⁵ āşār-ı kerem: āşār-ı ‘ aṭā **D.**

¹⁰⁶ bulunur: bulunup **D.**

XVII

Virdük dil [ü] cān-ile rızā biz ki¹⁰⁷ ƙazāya¹⁰⁸
Ġam çekmezüz uġrarsaƙ¹⁰⁹ eger derd ü belāya

Ƙoyduƙ vaṭanı ġurbete bu fikr-ile ƙıƙduƙ
Kim renc-i sefer bā^c iş olur¹¹⁰ ^c izz ü ^c alāya

Devr eylemedük yer ƙomaduk bir nice yıldur
Uyduƙ dil-i dīvāneye dil uydı hevāya [8A]

Olduƙ nereye¹¹¹ varduƙ ise¹¹² ^c aŝƙa giriftār
Aldandı ġoñül bir şanem-i mäh-liƙāya

Baġdāda düşerse yoluñ¹¹³ ey bād-ı seher-ġiz
Ādāb-ile var ġizmet-i yārān-ı ŝafāya

Rūġiyi eger bir ŝorar ister bulunursa
Dirlerse buluŝduñ mı o bī-berk ü nevāya

Bu maƙṭa^c -ı ġarrāyı oƙı epsem ol andan
Ma^c lüm olur aġvālimüz erbāb-ı vefāya

Ĥālā ki biz üftāde-i ġübān-ı Dımeŝƙuz
Ser-ġalka-i rindān-ı melāmet-keş-i ^c aŝƙuz

4

TERKİB-İ BEND-İ CEVRİ

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

¹⁰⁷ biz ki -D.

¹⁰⁸ ƙazāya: ġükm-i ƙazāya D.

¹⁰⁹ uġrarsaƙ: uġrasaƙ D.

¹¹⁰ olur: ola D.

¹¹¹ nereye: ne yere D.

¹¹² varduƙ ise: varduġise D.

¹¹³ düşerse yoluñ : yoluñ düŝse ger D.

4 Cevrî D., Tkb. 1 (104 Beyit), s. 160-166.

I

Şanmañ bizi şūfî gibi seccāde-perestüz
Biz mescide bir kûşe-i mihrāb-ı Elestüz

Evkāt-ı ‘ubūdiyyeti fevt itmezüz aşla
Farq eylemezüz rûz ü şebi gerçi ki mestüz

Maḥsûb idecek¹¹⁴ yoq n’idelüm sübhayı elde
Biz rind-i tehî-kîse-i peymāne be-destüz

Hep üstümüze sāye salar¹¹⁵ nūr-ı İlāhî
Tā cür‘a gibi ḥāk-i ḥarābātda pestüz

Biñ şūret-ile cilve ider ğam dilümüzde
‘Aşq ehline āyineyüz ammā ki şikestüz

Āsāyişe yer yoq bize bārān-ı belādan
Bu ḥāne-i vîrānede bî-cāy-ı nişestüz

Şiven-gede kılsaq n’ola ‘işret-geh-i dehri
Mehcūr-ı şafā-yı tarab-ı Bezm-i Elestüz

Ol ḥasret-ile ḥūn-ı ciğer nüş iderüz biz
Muṭrib yerine nāle-i dil gūş iderüz biz

II

Dur itdi қаzā çünki bizi bezm-i beqādan
Bir ‘āleme düşdük ki eşer yoq o şafādan

Bulduq göz açup rûḥumuzı¹¹⁶ maḥbes-i tende
Biñ silsile-bend olmış aña renc u ‘anādan

Ol bülbül-i qudsî kafes-i miḥnete düşmiş
Lerzende vü pür-ḥavf yine dām-ı hevādan

Hem olmuş anuñ hem-demi bir mār-ı¹¹⁷ gezende
Kim her nefesi bûy virür zehr-i belādan [8B]

Bülbül per açup eylemede uçmağa āġāz

¹¹⁴ maḥsûb idecek: ‘add eyleyecek D.

¹¹⁵ salar: salur D.

¹¹⁶ rûḥumuzı: kendümüzi D.

¹¹⁷ mār-ı: bār-ı D.

Mār istemez ayrılmaga bu şāḥ-ı fenādan
Ol ḥasret-i gülzār-ı ḥaḳīḳatle fiḡāndan
Geçmez bu mecāzī heves-i berk [u] nevādan

Çalduḡ arasında bu iki zıdd-ı ḳavīnūñ
İş müşkil olur ger meded irmezse Ḥudādan

Ol bülbüli āzād idecek ḳudretümüz yoḡ
Ol mārı helāk eylemege ḳuvvetümüz yoḡ

III

Bir şeb ki bu sūzişle idüp nāle vü zārı
Āteşlere yaḡdum dil-i bīmār [u] fiḡārı

Sürdüm yüzümi āb gibi ḥāk-i niyāza
İtdüm hem o dem ḳā‘ ide-i giryemi¹¹⁸ cārı

Derd-ile idüp dergeh-i Mevlāya münācāt
Didüm ki eyā ḥastelerüñ mūnis [ü] yārı

Mecrūhlara senden irer merhem-i Şāfi
Ḥoş dillere senden yitişür ‘illet-i sārı

Ben nefis-i ḳavī bendine düşmiş bir esirüm
Kim bulmadum aşla ḫaraf-ı rāh-ı firārı

Yandurma beni āteş-i ḳahrında o dīvūñ
Ey dostına gülşen iden tūde-i nārı

Ben sūz u güdāz ile iderken bu niyāzı
Oldı bu nidā cān u dilüñ gūş-ı güzārı

Ger rāh-ı necāt ister iseñ baḫr-ı belādan
Himmet ḫaleb it¹¹⁹ zümre-i¹²⁰ merdān-ı Ḥudādan

VI

¹¹⁸ ḳā‘ ide-i giryemi: ḳā‘ ide-i giryeyi **D**.

¹¹⁹ it: eyle yūri **D**.

¹²⁰ zümre-i **-D**

Oldum nice dem ʔālib-i merdān-ı İlāhī
Gezdüm dūrüşüp mescid ü mey-ḥāneye rāhı

İtdüm nice dem şavma‘ a-i Ḥalvetiyānda
Perhīz ü riyāzatla ten-i zerdümi gāhī

Düşdüm hem o sevdāya ki şūfī gibi bende
Tekmīl idüp esmāyı gördüm¹²¹ nūr-ı siyāhı

Evhām [u] ḥayālāt-ile çok vâkı‘ a gördüm
Seyr itdi gözüm enfüs ü āfāķı ke-mā-hī

Zannum bu ki keşf oldı baña şüret-i esrār
Oldum bu gümān-ile mecālisde mübāhī

Lazım gelicek da‘ veya ma‘ nā nazār itdüm
Gördüm ki benem gāfil ü güm-rāh ü tebāhī

Bir dāma düşürmiş beni seyyād-ı hevā kim
Her dānesi bir toḥm-ı ma‘ āşī vü menāhī [9A]

Oldum nice tedbīr ile ol dāmdan āzād

İtdi bu hevā ḥarman-ı ümmīdimi ber-bād

Oldum nice dem püst-nişīnān-ile hem-ḥāl
Şandum ki ola anları¹²² evtādiye abdāl

V

Çuḫb añladuğum merkez-i gāfletde bulundu
Kim dā‘ireden ḥāric idi itdügi ef‘āl

Pīrüm diyü himmet ḫaleb itdüklerüm ḫod
Ḥa‘n eyledi eḫvārına¹²³ nā-bāliğ [u] etfāl

Taklīd ile evzā‘ mı tağyīr iden eḫrār
İtmiş nice biñ bencileyin aḫmaķı idlāl

Girmek diledüm ḫırķa giyüp kisve-i faķra
Gördüm ki bu bārı çekenüñ ekḫeri ḫammāl

Bildüm ki medār olmaz imiş kesb-i fenāya

¹²¹ gördüm: görem D.

¹²² anları: her biri D.

¹²³ eḫvārına: envārına D.

Destār-ı fenā köhne kıba ŧemle vü hem ŧāl

İtdi giderek sübħa-i ŧüfî gibi ŧübhe
Ser-riŧte-i endiŧemi¹²⁴ pür-‘ uķde-i iŧkāl

Yüz döndürüp ol ŧā’ifeden ‘ākıbet-i kār
Oldum müteveccih ŧaraf-ı āħire nāċār

VI

Erbāb-ı ħarābāta idüp cān ile raġbet
Ķıldum niċe dem zümre-i rindān ile ŧoĥbet¹²⁵

Aldum elüme āyîne-i sāġarı itdüm
Ol ŧā’ifenüñ ŧüret-i aĥvāline diķķat

Olmıŧ kimisi mest-i mey-i ‘aŧķ-ı mecāzî
Almıŧ kimini neŧve-i ŧaĥbā-yı ħaķıķāt

ŧalmıŧ kimini cezbe-i keyfiyyet ayaķdan
İtmıŧ yerini cür‘a gibi ħāk-i mezellet

Meydāna kıoyup varını itmekde gedālar
ŧāħāne külāhı¹²⁶ keċ idüp nāz-ile ‘iŧret

Meŧrebleri bir birine hemvāre muvāfıķ
ŧunduķları bir birine hep¹²⁷ cām-ı maĥabbet

Biñ cām iċilür gerċi baķılsa yine ammā
Mestāne iden cümüli bir neŧve-i ħikmet

Her birini bir ŧekle kıomuŧ ħālet-i mestî
Yād eyledüm ol ħāli görüp Bezm-i Elesti

VII

¹²⁴ endiŧemi: ümmîdümi **D.**

¹²⁵ ŧoĥbet: raġbet **D.**

¹²⁶ külāhı: külāhın **D.**

¹²⁷ bir birine hep: hep bir birine **D.**

Bir şubh-dem ol şevk ile alup ele sāgar
İtdüm yine āyīnemi hūrşīde ber-ā-ber [9B]

Ol şubh-ı mübārek-dem ü ol cām-ı şafānuñ
İtdi eşer-i cān u dile feyz-i mükerrer

Ol feyz-ile āyīne-i dil oldı mücellā
Dīdārını ‘arz eyledi bir rūh-ı muşavver

Ruhsāre-i pür-şevk-i cihān-tābına baqđum
Yanında anuñ zerre degül mihr-i münevver

Çeşminde mey-i naḥvet ü destinde piyāle
Olmuş dü cihān luḥfına vü ḳahrına mazhar

Ervāh-ı mücerred ser-i zülfünde muḳayyed
Ecnād-ı melek ḡamzesinüñ küştesi yek-ser

Ta‘ rīf idemem naḳş-ı cemālin o perīnüñ
Bu ḥüsn-ile yoḳ nev‘ -i beşerde aña beñzer

Bir şīve ile ḳıldı beni ḥüsnine meftün
Oldı dil-i şūrīdenüñ aḫvāli digergün

VIII

Germ itdi dili neşve-i¹²⁸ şahbā-yı maḥabbet
Düşdi ser-i pür-şūruma sevdā-yı maḥabbet

Çaldum başına aḳluñ o dem şīşe-i nengi
İtdüm dil-i dīvānemi rüsvā-yı maḥabbet

Geh cilvegehüm küşe-i bāzār-ı melāmet
Geh cāy-ı ḳarārum ser-i şahrā-yı maḥabbet

Geh hem-nefesüm nāle-i pür-süz-ı dem-ā-dem
Geh müninüm endūh-ı ḡam-efzā-yı maḥabbet

Geh seyl-i beyābān-ı belāyile revānum
Geh ḡavṭa-ḡor-ı lücce-i deryā-yı maḥabbet

Meydāna ḳoyup başumı Ferhādveş itdüm
Çoḳ bī-ser u sāmān-ile da‘ vā-yı maḥabbet

¹²⁸ neşve-i: reşve-i D.

Şimden gerü cān oynadurın ‘ aşk-ile zīrā
Günden güne germ olmada ğavġa-yı maĥabbet

Dünyā yıkılıp başuma ger ħopsa kıyāmet
Gelmez yine bu ma‘ rekedden baña ferāġat

IX

‘ Ālemdeki tā zinde -i feyz-i dem-i ‘ aşkum
Ser-germ-i hevā-yı çemen-i ħürrem-i ‘ aşkum

Ġamgīn-i dem-i ‘ ıyş-ı tarabnāk-i neşātum
Ĥürrem dil-i endūh [u] belā-yı ġam-ı ‘ aşkum

Ĥāk-i reh-i cānāna cebīn-sāy-ı gedāyum
Baş egmezüm¹²⁹ eflāke şeh-i ‘ ālem-i ‘ aşkum

Tā fark-ı sipihre şaçarın cür‘ a-i cāmı
Eyvān-ı ħarābāt-ı fenāda Cem-i ‘ aşkum[10A]

Ṭūfān-ile hem-ser geçinür mevc-i belāyum
Deryāları bir ħaṭreye şaymaz yem-i ‘ aşkum

Ĥürşīd ü mehe tāb viren zerre-i derdüm
Bām-ı felege sāye şalan ṭārem-i ‘ aşkum

Fehm eyledüm esrār-ı nihān-ı dili ‘ aşkı
Bīġāne isem ‘ aql-ıla ger maĥrem-i ‘ aşkum

Ĥallāl-ı rumūz-ı ħaber-i müşkil-i ‘ aqlum
Dīvāneyüm ammā yine dāġ-ı dil-i ‘ aqlum

X

‘ Aql âyet-i ħikmet ħaber-i şun‘ -ı Ĥudādur
‘ Aşk âfet-i endīşe-i ‘ aql-ı ħukemādur

¹²⁹ egmezüm: egmezin D.

‘ Aklıñ şeref-i hikmeti keşf-i nazarıdur
‘ Aşkuñ eşer-i cāzibesi perde-güşādur
‘ Aql eyleyemez derd-i dil-i ‘ aşıkā çāre
‘ Aşk ise devā-yı hafākān-ı ‘ uqālādur
‘ Aql āb-ı ruḥ-ı cevher-i āyīne-i şūret
‘ Aşk ise ol āyīnedeki tāb u cilādur
‘ Aklıñ irişür cevherine gāhī keşāfet
‘ Aşkuñ dile feyz itdügi hemvāre şafādur
‘ Aklıñ haberi mes’ele-i ma’ nā-yı mübhem
‘ Aşkuñ heneri ḥall-i rumūzāt-ı każādur
‘ Aql oldı reh-i ‘ ālem-i taḥkīkde güm-rāh
‘ Aşk ol ṭarafuñ sālīkine rāh-nümādur

‘ Âkil aña dirler ki ola ‘ aşk-ile hem-rāh
Dīvāne odur kim yürüye aql-ile her gāh

XI

Ma’ zūr ola ey ‘ âkil [ü] dānā dil u munşıf
Oldı ise bu ma’ nāda sözüüm ‘ aqla muḥālif

Ben ‘ aşık-ı dīvāne-i bī-hūde-keḷāmum
Mümkün mi ki dīvāne ola hikmete vāqıf

Ben Vāmık u Ferhād-ile hem-cān-ı¹³⁰ cünūnum
Sen Āşaf ü Loḳmān-ile hem-rāz-ı me’ ārif

Ben mevķif-i ḥayretde zebān-beste vü mebhūt
Sen ehl-i keḷām-ile sabāḳ-ḥ^vān-ı mevāķif

Ben nefsümi derk eylemede ‘ āciz u kâşır
Sen mes’ele-i vācibi vü mümküni ‘ ārif

Ben ‘ aşk-ile āteş-zen-i ḥār ü ḥas-ı evhām
Sen ‘ aql-ile vādi-i ḥayālātde ḥā’if

Ben bī-ḥaberi ma’ rifet-i ‘ ālem-i hestī

¹³⁰ hem-cān-ı: hem-ḥāl-i D.

Sen vâkıf-ı râz-ı dil-i eşyâ vü mekâşif [10B]

Da'vâ-yı ço itme baña bürhânuñı tefhîm
Bî-ğucet ider 'ârif olan vağdeti teslîm

XII

'Âkil sözi ma'ıbû' u pesendide güherdür
Ammâ dil-i 'ârifden¹³¹ olan özge haberdür

Biz 'âkil ü 'ârif sözini itmezüz inkâr
Ol zevkîni idrâk idene şîr ü şekerdür

Câhil sözini diñlemezüz 'ilmî de olsa
Bâzâr-ı haqâyıqda anuñ sūdı zarar dur

Câhil ne bilür nükte-i taḥkîk [u] mecâzı
'Âlimde bu ma'nâda giriftâr-ı ḥaṭardur

Biz ehl-i dilüz 'âlim [ü] câhilde nemüz var
Dil nev'-i diger şaḥş-ı beşer nev'-i digerdür

Her nev'-i beşer fehm idemez dil ne dimekdür
İnsâna bu 'irfân şeref-i 'ilm ü hünerdür

İnsân ki bu 'irfânı eger itmeye taḥşîl
Dânişle Felâṭûn-ı zamân olsa da ḥardur

Ne 'âlim ü ne ârif ü ne vâkıf-ı ḥalüz
Cevrî gibi her¹³² ḥâl-ile bî-hüde mekâlüz

XIII

Yâ Rab bizi de vâkıf idüp ma'nâ-yı ḥâle
Dil-beste ḳoma ṭab'umuzı nükte-i ḳâle

Yâ Rab bize şevḳ-i ṭaleb-i ma'rifetüñ vir
Cehd eyleyelüm fazluñ-ile kesb-i kemâle

Yâ Rab bize ḳıl şüret-i taḥkîki nümâyân

¹³¹ dil-i 'ârifden: dil-i 'ârifde **D**.

¹³² her: er **D**.

Bakmağdan uşandı gözümüz nağş-ı hayāle

Yā Rab bize tevfiķuñ-ile eyle hidāyet
Tā yol yañılup gitmeyelüm semt-i dālāle

Yā Rab bizi ol sālīk-i āgāha refīķ it
Kim rehber ola fırķa-i efrād-ı ricāle

Yā Rab bizi   aşīķlar¹³³ ile eyle mülākī
Kim vāsītaşız dāñil ola bezm-i vişāle

Yā Rab dilümüz eyle o mir  ata muķābil
Kim mażhar ola pertev-i envār-ı cemāle

Envāruñ-ile dīde-i idrāke zīyā vir
Dīdāruñ-ile āyīne-i ķalbe cilā vir [11A]

5

KAŞİDE-İ ŐENĀYİ

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

I

Āh kim derd-i derūnum yine buldı zararı
Yine eflākı siyāh eyledi āhum Şereri

Levh-i dilde ķomadı yaşum egerçi eşeri
Āh-ı derd-i¹³⁴ seher ile yine buldum¹³⁵ kederi

Yel gibi yeldim yürüdüm¹³⁶ bulamadum bir eri
Diye¹³⁷ ey bād-ı şabā söyleme aldum haberi

Hāşş u   ām¹³⁸ şeyh idinmüş bir alay hīre-seri
Saña Döldül diyü vallāhi şatar leng harı

Ne haķīķat bilür ebter ne gök añlar ne yiri

¹³³   aşīķlar: ol   aşīķ D.

⁵ Tercī' -i Bend-i Senāyī, (50 Beyit), s. 103-105.

¹³⁴ derd-i: serd-i T. S.

¹³⁵ buldum: buldı T. S.

¹³⁶ yürüdüm: aradum T. S.

¹³⁷ diye: didüm T. S.

¹³⁸   ām:   āma T. S.

Bağlamaz terkisine al-ile ayr 'l-beeri
Her yaa gh Sikender gibi ıldum seferi
Gh¹³⁹ S leymn gibi aldum yedi iklime eri
Adı ehbz-ı dil m her yaa bir¹⁴⁰ bl [ ] peri¹⁴¹
Eyled m seyr nie mu tebert-ı siyeri
Oudum avl-i Eb bekr u ibni   meri
Kimi  Abbsı delil itdi kimi ibn-i aceri
G rmed m g len-i dilde¹⁴² hele¹⁴³ hi bir eceri
Ki bite ının n  stinde murdum emeri

Yazmamı ı v  Kef u Cerir   Taberir
haber m yok g zel m kimden alayum aberir

II

Seni  alem anem  ar-ı mu allada arar
Kimi esmda kimi g nc-i m semmda arar

Kimi a rfda kimi cennet-i mevada arar
Kimi avrada¹⁴⁴ kimi dem   avvada arar

Kimi deyre gid ben Lt-ile  Uzzada arar¹⁴⁵
Kimi Ya b-ifat r y-ı muaffada¹⁴⁶ arar

Kimi Y suf olup r y-ı Z leyhada arar
Kimi Mecn nun  olup  ret-i Leylada arar

Kimi yirde¹⁴⁷ kimi g kde¹⁴⁸ kimi deryada arar
Kimi ketide¹⁴⁹ kimi k h-ile ahrada arar

¹³⁹ gh: ki T. S.

¹⁴⁰ bir -T. S.

¹⁴¹ bl [ ] peri: bl ile peri T. S.

¹⁴² g len-i dilde: g len-i avalde T. S.

¹⁴³ hele -T. S.

¹⁴⁴ avrada: devvarda T. S.

¹⁴⁵ -T. S.

¹⁴⁶ r y-ı muaffada: Y suf-ı zibada T. S.

¹⁴⁷ yirde: g kde T. S.

¹⁴⁸ g kde: yirde T. S.

Kimi hürşid-i cihān-tāb-ı mücellāda arar
Beyt-i maḳdeste kimi Ḳa^ç be-i ^ç ulyāda arar

Kimi Vāmıḳ gibi ruḥsāre-i ^ç Azrāda arar
Kimisi bāḡa girüp serv-i semen-zāda arar

Kimi levḥe yazılan lafz-ile¹⁵⁰ ma^ç nāda arar
Kimi tecnīs-ile eş^ç ār-ı mu^ç ammāda arar

Kimi sünbülde kimi bülbül-i şeydāda arar
Kimisi sīm ü zer ü gevher-i vālāda arar [11B]

Yazmamış Ḳāḏı-vü Keşşāf u Cerīr ü Ṭaberī
Ḥaberüm yoḡ güzelüm kimden alayum ḥaberi

III

Söyle ey māh daḡı¹⁵¹ Ḳubbe-i Ḥaḏrāda mısın
Yoḡsa¹⁵² şol māh-ı¹⁵³ münīr-i felek-ārāda mısın

Kürsi¹⁵⁴ [ü] levḥ ü ḳalem Sidre-i Ṭübāda mısın
Yoḡsa¹⁵⁵ envār-ı Ḥūdā necm-i Süreyyāda mısın

Bā^ç iş-i ḥil^ç at¹⁵⁶ olan gevher-i¹⁵⁷ yektāda mısın
Bāri maşnū^ç uñ olan cümle-i eşyāda mısın

Sāye-i zātuñ olan Dāver [ü] Dārāda mısın
Zātuña şāhid olan şāhid-i ra^ç nāda¹⁵⁸ mısın

^ç Aks-i ruḥsāruñ olan rüy-ı muşaffāda mısın
Çeşm-i cān-bīnūñ olan nergis-i şeḥlāda mısın

^ç Aceb enhār gibi tevde-i¹⁵⁹ ḡabrāda mısın
Gehī¹⁶⁰ esfelde keremle¹⁶¹ gehī a^ç lāda¹⁶² mısın

¹⁴⁹ keştide: gülşende T. S.

¹⁵⁰ lafz-ile: nokta vü T. S.

¹⁵¹ daḡı: ^ç aceb T. S.

¹⁵² yoḡsa: yoksa T. S.

¹⁵³ māh-ı: şem^ç -i T. S.

¹⁵⁴ kürsi: görinen T. S.

¹⁵⁵ yoḡsa: yoksa T. S.

¹⁵⁶ bā^ç iş-i ḥil^ç at: bā^ç iş-i ḥilḳat T. S.

¹⁵⁷ gevher-i:cevher-i T. S.

¹⁵⁸ şāhid-i ra^ç nāda: şāhid-i zībāda T. S.

¹⁵⁹ tevde-i:nübe-i T. S.

¹⁶⁰ gehī: ḡāh T. S.

Gehī¹⁶³ c̄ İsi¹⁶⁴ vü¹⁶⁵ gehī Hācer [ü] Sārāda mısın
Gāh Mūsī¹⁶⁶ vü¹⁶⁷ gehī ol¹⁶⁸ yed-i beyzāda mısın

Mescid ü medresede künc-i mu^c allāda¹⁶⁹ mısın
Zāhidūñ Hū diyüben itdügi ğavġāda mısın

Leyte vü leysede mi lāda mı illāda mısın
Kāf-ı c̄ Anḳāda mı¹⁷⁰ Yā-sin¹⁷¹ ile Ṭāhāda¹⁷² mısın

Yazmamış Kādı vü Keşşāf u Cerīr ü Ṭaberī
Ḥaberüm yoġ güzelüm kimden alayum ḥaberi

IV

Niçe dem hem-nefes-i nāle-i feryād oldum
Ehl-i¹⁷³ taḥt-ı Süleymān gibi ber-bād oldum

Taḥt-ı c̄ izzetde gehī kibr-ile Şehzād oldum
Geh¹⁷⁴ olup bende gehī¹⁷⁵ muṭlaġ āzād oldum

Gāh ma^c mūr oluben vaşl ile¹⁷⁶ ābād oldum
Yıġılıp ki ġam-ı hicrānla nāşād oldum

Ḥızr-ile hem-dem olup ḳābil-i irşād oldum
Cān-ı dilden ne ki dirler¹⁷⁷ ise münḳād oldum

Gāh hem-rāh olup aḳṭāb-ile evtād oldum
Niçe dem keşf [ü] kerāmāt-ile mu^c tād oldum

Ṭā^c at u zühd¹⁷⁸ ile ki eşref-i c̄ ubbād oldum

¹⁶¹ -T. S.

¹⁶² a^c lāda: c̄ ālem-i bālāda T. S.

¹⁶³ gehī: gāh T. S.

¹⁶⁴ c̄ İsi: c̄ İside T. S.

¹⁶⁵ -T. S.

¹⁶⁶ Mūsī: Mūsīde T. S.

¹⁶⁷ -T. S.

¹⁶⁸ ol: [hem] T. S.

¹⁶⁹ künc-i mu^c allāda: künc-i muşallāda T. S.

¹⁷⁰ mı -M

¹⁷¹ Yā-sin: Süre başlarındaki harflerendir. (Yâsin 36/1)

¹⁷² Ṭāhā: Süre başlarındaki harflerendir. (Ṭāhâ 20/1)

¹⁷³ ehl-i: āh ile T. S.

¹⁷⁴ geh: gāh T. S.

¹⁷⁵ gehī: gāh T. S.

¹⁷⁶ vaşl ile: ḥaşıla T. S.

¹⁷⁷ dirler: didi T. S.

¹⁷⁸ ṭā^c at u zühd: bā^c iş-i zāhid T. S.

Şiddet-i nefis ile ki ber-ter-i Şeddād oldum
Nefs-i bed-h^vāhımı qatlı itmege¹⁷⁹ cellād oldum
Cigerüm zahmına Süleymān gibi qaşşād oldum
Gāh evbāş¹⁸⁰ [u] qumar-bāz ile nerrād oldum
Gāh monlālar ile zümre-i eşhād oldum [12A]
Gāh samsārılık¹⁸¹ idüp¹⁸² gehī şeyyād¹⁸³ oldum
Gerçi kim oqumada [vü] yazmada üstād oldum

Yazmamış Qādı vü Keşşāf u Cerīr ü Taberī
Haberüm yoq güzelüm kimden alayum haberi

V

Qanda bulam anı¹⁸⁴ yoqda degül varda da¹⁸⁵ yoq¹⁸⁶
‘Āşık-ı zārda mı¹⁸⁷ degil dilber-i mekkārda da¹⁸⁸ yoq¹⁸⁹
Nüh felek şeş cihet [ü] seb^c a-i seyyārda da¹⁹⁰ yoq¹⁹¹
Zāhir [ü] bātın [u] a^c yānla¹⁹² mı¹⁹³ esrārda da¹⁹⁴ yoq¹⁹⁵
Ebr-i bārān-ı fiken-i dīde-i ezhārda da¹⁹⁶ yoq¹⁹⁷
Gül ile hārda degil¹⁹⁸ bāğ-ıla gülzārda da¹⁹⁹ yoq²⁰⁰
Mısr u Şām u Haleb [ü] Mekke-i estārda²⁰¹ da²⁰² yoq²⁰³

¹⁷⁹ qatlı itmege: öldürmege T. S.

¹⁸⁰ evbāş: ‘ayyāş T. S.

¹⁸¹ samsārılık: sehārılık T. S.

¹⁸² idüp: itdüm T. S.

¹⁸³ şeyyād: şād T. S.

¹⁸⁴ anı: izini T. S.

¹⁸⁵ da: mı T. S.

¹⁸⁶ yoq: var T. S.

¹⁸⁷ mı -T. S.

¹⁸⁸ da: mı T. S.

¹⁸⁹ yoq: var T. S.

¹⁹⁰ da: mı T. S.

¹⁹¹ yoq: var T. S.

¹⁹² a^c yānla: a^c yānda T. S.

¹⁹³ mı -T. S.

¹⁹⁴ da: mı T. S.

¹⁹⁵ yoq: var T. S.

¹⁹⁶ da: mı T. S.

¹⁹⁷ yoq: var T. S.

¹⁹⁸ degil: mı T. S.

¹⁹⁹ da: mı T. S.

²⁰⁰ yoq: var T. S.

²⁰¹ Mekke-i estārda: Mekke vü Baḥada T. S.

Yemen ü Hind ü Buḥārā ile Tātārda da²⁰⁴ yok²⁰⁵

Ḥāl [ü] müstaḳbel ü eḫ āl-ile eṭvārda da²⁰⁶ yok²⁰⁷

Nīk u bedde degil²⁰⁸ āsān-ile düşvārda da²⁰⁹ yok²¹⁰

Aṭlas u kemḥā²¹¹ degil dirhem [ü] dīnārda da²¹² yok²¹³

Künc-i dükkānda degil şehir ile bāzārda da²¹⁴ yok²¹⁵

Niçe vaşf itsem anı kim der ü dīvārda da²¹⁶ yok²¹⁷

Küşe-i meygede-i ḥāne-i ḥummārda da yok²¹⁸

Server-i cihān-ı ālem ‘Ammārda da yok²¹⁹

Daḫı cümle²²⁰ muḥācirde vü²²¹ ensārda da²²² yok²²³

Ḳışşā²²⁴ u tefsīr ü eḫādiş ile āşārda da²²⁵ yok²²⁶

Ḳalb-i vīrān-ı **Şenāyī**-i dil-efkārda da²²⁷ yok²²⁸

Yazmamış Ḳādı vü Keşşāf u Cerīr ü Ṭaberī

Ḥaberüm yok güzelüm kimden alayum ḥaberi

6

²⁰² da: mı **T. S.**

²⁰³ yok: var **T. S.**

²⁰⁴ da: mı **T. S.**

²⁰⁵ yok: var **T. S.**

²⁰⁶ da: mı **T. S.**

²⁰⁷ yok: var **T. S.**

²⁰⁸ degil: [mi] **T. S.**

²⁰⁹ da: mı **T. S.**

²¹⁰ yok: var **T. S.**

²¹¹ aṭlas u kemḥā: aṭlas-ı kemḥā **T. S.**

²¹² da: mı **T. S.**

²¹³ yok: var **T. S.**

²¹⁴ da: mı **T. S.**

²¹⁵ yok: var **T. S.**

²¹⁶ da: mı **T. S.**

²¹⁷ yok: var **T. S.**

²¹⁸ küşe-i meygede-i ḥāne-i ḥummārda da yok: küşe-i meykedede ḥāne-i ḥummārda mı var **T. S.**

²¹⁹ server-i cihān-ı ālem ‘Ammārda da yok: server-i ḥayl-i ālem Aḫmed-i muṭtārda mı var **T. S.**

²²⁰ cümle: ser-cümle **T. S.**

²²¹ vü: mi **T. S.**

²²² da: mı **T. S.**

²²³ yok: var **T. S.**

²²⁴ ḳışşā: fiḫ **T. S.**

²²⁵ da: mı **T. S.**

²²⁶ yok: var **T. S.**

²²⁷ da: mı **T. S.**

²²⁸ yok: var **T. S.**

6 Bilādiye, (46 Beyit), s. 82-84.

Bilādiye-i Dervīş ‘Ömer

[KASİDE]

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. Söyle ey kilik-i sühān-dān-ı kitāb-ı ma‘ nā
Nām-ı beldende bize bir kışsa-i icmālā
2. Mısr-ı hüsnüñde şehā bende-i Ken‘ ānım ben
Al kefe hātırımı gözle vü gāh eyle ‘atā
3. Bir bucağda oturur gamze-i Tatar ammā
Bir Kıırım virdi bu ‘uşşāka cihān qaldı taña
4. Yoğ medine²²⁹ sözimüz hiç o hilāl-ebrūnuñ
Rüz-ı vuşlatda ider Şām-ı firāka imā
5. ‘Arz-ı Rüm içre o şūhuñ gören aydın yüzünü
Dise āyine-i İskenderiye tıre revā [12B]
6. Kūfe beñzetdim idi şekl-i raqıbi lıkin
Dil-bere mevşül olup atdı beni Mağnisa
7. Kāğıd Ağ yazı ise Qara Ormanıdır
Qoca ili yazamaz hāme çü ditrer cānā
8. Çin-i zülfüñ Bursa rüyini vardır vechi
Nice ‘ayyāş hüsn eyledi haymāne şehā
9. Boyını Torbalı ile güçdür o Beg Bāzārı
Bir ‘Arapgirli meger az az arasını bula

²²⁹ medine: müyine B.

10. N'ola Şandıklı ise şimdi kumāş-ı dil-ber
 ulağıñ Burdur anuñ kim olacadır yağma
11. Ka'be haı Yemeni almadı ' Abbāsa varam
 Bu adar Cidde gurūh aldı yine ' uryān-pā²³⁰
12. Eylemiş kūrķūni artal anadı geldi o yār
 onayım mı gōçeyim mi didi didim on ya
13. Yok Sōgūt gōlgesi başımda avak yeli eser
 Varayım ara ağaca ideyim kesb-i hevā
14. arda idi adın kōprūli oldu Őimdi
 Yeñi bāzār idelim balı ise girmem aña
15. Yeri gōgi ift idinmiş ne ' aceb hikmetdir
 Bereketli ola Hātūn ili ile baba
16. orlı ōpli ne ise gōr elebī bāzārı
 Bu sene teŐneliğim gemeden ağıyārı Őava
17. Var ne olsa gerek kūy-ı nigāra bre ne var
 Hep opan gice Fenārlar ile gitmekde aña
18. ' AŐ bāzārcığıdır bunda aranlık olmaz
 araŐu gibi gehi²³¹ başın idersin icrā
19. Őofiye cum'ada ezķārı atı o lazım

²³⁰ ' uryān-pā: ' uryān-ı pā **B.**

²³¹ gehi: kōheni **B.**

Kırk Kilisāyı yakıp mescid idindi güyā

20. Yeter itdiñ şanma rağbeti o Eskizağara
Çü Koyun Ataşdır anı kırdı kıoma
21. Nış-i cevri çü bize itdi havāle ol şūh
Oldı bu Giridlen āh ol müje-i bī-pervā
22. Fetḥ-i İslām ele girse girerüz iḥrāma
Ger²³² bu dīne ola şonluḡ eyle imdād Ḥudā
23. Egri bakma güle bak bağırı yanık ‘āşıkına
Gel ḥalāş eyle ki Cān kırtarana ide du‘ā
24. Yitişür her Sege köyuñ kıatı Taşlıca durur
Bir Manastıra sür ağıyārı bir Zenik ola tā
25. Zülf sevdāsı Uzunca Ada oldı bu dile
İlbaşan olmasa itmezdi şikāyet şeydā
26. Depe delen ile Kalkān delen oldı ğamzeñ
Ehl-i diller bilene oḡudı Der-bend-i belā [13A]
27. İbrişim ile işim oldı ipekden geçdim
İrmeye böyle ticāretde olan²³³ ‘ömrini hebā
28. Sen pilavı kıo tara Tuzla kebābı sākī
Baş ağaca şalına gelsin o şūḡ-ı zībā

²³² ger: kim **B.**

²³³ olan: eden **B.**

29. Kızıl elmaya ne hâcet erik ise maksûd
Âb-ı engûrı getür Kayseri ile dârâ
30. Sarı şa‘ bândır adı bir Yeñice peydâ var
Unudursun bu rûyı ger Kavalâ destîñ²³⁴ ura²³⁵
31. Sarıgöl oldu gözüm yaşı beni al yakup
Çekmece ile Şeker-ğane ne ey bağırî kıba²³⁶
32. Bu kadar paramızı almış iken Keseriye²³⁷
Bir Filoriñe senüñ degmedik ey dehr-i fenâ²³⁸
33. Bağ o hür-peşte ki ħarmanlıdır anuñ ardı
Ne Susamlar kırudur anda gürüh-ı zürefâ²³⁹
34. Dü perân var ise Var darı getür sen önüme
Yoğsa²⁴⁰ Siroz aç olan kimseye sen dime tok a²⁴¹
35. Menlik ile ögünürsün sen bu Degirmenlikde
Olsa Temur ħişârı ola vucûduñ ifnâ²⁴²
36. Bilemem Egri bucağ yoğsa²⁴³ Egri dere mi
Zellesi Altun ili aqça Kızanlık mı ola²⁴⁴

²³⁴ destîñ: dilinin **B.**

²³⁵ Bu beyit Bilâdiye’de 40. Beyittir.

²³⁶ Bu beyit Bilâdiye’de 30. Beyittir.

²³⁷ Keseriye: Kesriyye (?) **B.**

²³⁸ Bu beyit Bilâdiye’de 31. Beyittir.

²³⁹ ger dehr-i zürefâ: gürüh-ı zürefâ **B.** / Bu beyit Bilâdiye’de 32. Beyittir.

²⁴⁰ yoğsa: yoksa **B.**

²⁴¹ Bu beyit Bilâdiye’de 33. Beyittir.

²⁴² Bu beyit Bilâdiye’de 34. Beyittir.

²⁴³ yoğsa: yoksa ki **B.**

²⁴⁴ Bu beyit Bilâdiye’de 35. Beyittir.

37. Ger ben eş bula idim kendime Menküblükda
Ya niye arlı daqlarda dir idim eyvā²⁴⁵
38. Biñ orun mat olacaqsın çü başar bār-ı ecel
Nārda düşmüş ü almış gibisin ey bernā²⁴⁶
39. Bu cezā yir bizi Şaız gibi āhir eridir
o Benefşe gibi Mora baa çeşm-i elā²⁴⁷
40. Hāneye gelmege hiç almadı şehā hācet
ande ya işte zülāl-i leb-i yāre²⁴⁸  urefā²⁴⁹
41. Çekiyor mūy-ı Keşān semtine bāc almağ' için²⁵⁰
am-ı zülfüñ ara tağ oldu derūn-ı hālā²⁵¹
42. Bir atalca fere ādir degil iki ayağın
İp sala kākül-i dil-berde biraz oyna dilā²⁵²
43. Var Sitānbula gönül tıflını eyle teslim
Olma Boğaz kesen ey merd-i şehāvet-peymā²⁵³
44. Çengele ursa ayalarda beni bir kimse
Üskübara geçemem adıköyi var zirā²⁵⁴

²⁴⁵ Bu beyit Bilādiye'de 36. Beyittir.

²⁴⁶ Bu beyit Bilādiye'de 37. Beyittir.

²⁴⁷ Bu beyit Bilādiye'de 38. Beyittir.

²⁴⁸ zülāl-i leb-i yāre: zülāl-i leb-i pāre **B.**

²⁴⁹  urefā: (?...) **B.** / Bu beyit Bilādiye'de 39. Beyittir.

²⁵⁰ almağ' için: almağa çün **B.**

²⁵¹ Bu beyit Bilādiye'de 40. Beyittir.

²⁵² Bu beyit Bilādiye'de 41. Beyittir.

²⁵³ Bu beyit Bilādiye'de 42. Beyittir.

²⁵⁴ Bu beyit Bilādiye'de 43. Beyittir.

45. Güyyiyā Sūdlicedir ferd-i bī-kārı lübbü
Bir dem ol feraḥ-baḥş idindik me'vā²⁵⁵
46. Hıfz-ı Mevlāda ola cümle bilād-ı İslam
Başra-i bedele baḫarsa çıka' ayn-ı a' dā²⁵⁶ [13B]

7

DĀSTĀN-I FİRŪZ Ū GŪLRŪḤ ŞĀH-I 'ĀLEM

[MESNEVİ]

müfte' ilün müfte' ilün fā' ilün

1. Müşte' il²⁵⁷ ez-zulmet-i genc-i dehen
Nūr-ı tecellī-i cemāl-i suḫan
2. Ey dil-i şūrīde cihānda ne var
Söz gibi senden ḫalacaḫ yādigār
3. Olmadı sermāye-i şā' ir telef
Sözle geḫinmiş²⁵⁸ şu' arā-yı²⁵⁹ selef
4. Şāḫibine ālet idüp²⁶⁰ sözi²⁶¹ Ḥaḫ
Söyleyene²⁶² itme²⁶³ naḫar söze baḫ
5. Aşma ḫulaḫ her söze söz diyerek
Sözi virenden alan uşlı gerek

²⁵⁵ Bu beyit Bilādiye'de 44. Beyittir.

²⁵⁶ Bu beyit Bilādiye'de 45. Beyittir.

7 Fırūznāme, (159 Beyit), s. 125-136.

²⁵⁷ müşte' il: meş'al F.

²⁵⁸ geḫinmiş: gücenmiş F.

²⁵⁹ şu' arā-yı: şevā-yı F.

²⁶⁰ idüp: ider F.

²⁶¹ sözi: sūrı F.

²⁶² söyleyene: söyleye F.

²⁶³ itme: itmeye F.

6. Söz ki vire tāze²⁶⁴ edāsı neşāt
Bula semā^c -ile derūn²⁶⁵ inbisāt
7. Tuḥfe-i maẓmūnı²⁶⁶ ola dil-firīb
Ḍard-ı meşel ide zebān-ı edīb
8. Virmedi gūş-ı dil u cāna henüz
Nükte be-cā söz gibi bir sāz u söz
9. Olmaya mı zīb-dih-i gūş-ı cān
İde hikāyāt-ı garībi beyān
10. İtdi eşer bir söz ile bī-merā
Meh-likeden çok kişi buldı rehā
11. Oldı bu da^c vāya bu kışşa²⁶⁷ güvāh
Zevce-i Fırūza söz oldı penāh
12. Var idi bir pādīşeh-i Cem-şiyem
^c Adl-ile olmuşdı cihānda ^c alem
13. Dā^ıire-i devleti ma^cmūr idi
^c İffet ü ^c işmet ile meşhūr idi
14. Yirlü yirindeydi heme ^c izz u şān
Emrine rām idi amu mehterān

²⁶⁴ tāze: tāne F.

²⁶⁵ derūn: virdin F.

²⁶⁶ tuḥfe-i maẓmūnı: tuḥfe maẓmūnı F.

²⁶⁷ kışşa: aşır F.

15. Kendi serā-perdede bā- izz ü nām²⁶⁸
Devlet²⁶⁹ işinde²⁷⁰ vükelā kār-sāz
16. Halk-ı cihān kendüyi bilmişdi şāh
Dergeh-i vālāsını āmālgāh
17. Kendi²⁷¹ izz-ı aṭā-baḥş-ı murādāt idi
Hāk-i deri kıble-i hācāt idi
18. Bendesı çok līk degil mu^c teber
Mālı ile aldığı kılda nazār
19. Almışdı mālı ile bir ğulām
Hüsn-ile ārāste-i Fırüz-nām [14A]
20. Gülşen-i hüsnünde nazār cilveger
izz-ı Ārızi hürşidine hür nā²⁷²-nazār
21. Göstericek rüyımı ol māh-ı tāb
Düşdi semānuñ diline āfitāb
22. Çıkmasa bāzāra n’ola ol perī
Elden āña şems u kamer müşterī
23. Rūhlı söz bulmada mişli izz-ı adīm
Dir işiden sözini hazā nedīm
24. Zıhn ü zekā şöyle ki olsa nazār²⁷³

²⁶⁸ bā- izz ü nām: bāğiz ü nāz F.

²⁶⁹ devlet: devāt F.

²⁷⁰ işinde: içinde F.

²⁷¹ kendi: kendü F.

²⁷² nā -M

Gözle işâretten olurdu²⁷⁴ habîr

25. Şâh gehî nâz u gehî de niyâz
Hâşılı mânende-i Maḥmūd Āyâz
26. Gerdiş-i âmed-şüd-i leyl ü nehâr
Geçdi bu resm üzre niçe rûzgâr
27. Hâṭṭ-ı leb-ebrû giderek oldı çâr
Gözleri dört olsa o şâhuñ ne var
28. Böyle ḥaṭ-âver göricek kendüzin
Âh iderek buldı melâḥat yüzün
29. Gün-be-gün²⁷⁵ âşâr-ı melâḥat gider
Hüsni²⁷⁶ zemîninde çemenler biter
30. Olur imiş şöyle ki bî-irtiyâb
Şâh-ı ḥüsn geçdigi yerler ḥarâb
31. Şâh kaçan ‘arız-ı yâre baqar
Pây-ı nigâhına dikenler batar
32. Oldı ḥaṭâ-yı ṭab‘ı rû-nümâ
Kâse direklense ider mi behâ
33. Mâh iken ol merd²⁷⁷ keyvân olur²⁷⁸

²⁷³ olsa nazîr: ol bî-nazîr F.

²⁷⁴ olurdu: ol idi F.

²⁷⁵ gün-be-gün: gün bugün F.

²⁷⁶ hüsni: ḥüsn F.

Gülbün iken hār-ı muğaylān olur

34. İtdi felek hüsni berhem-zede
Tekye-i²⁷⁹ dehr içre firākı dede
35. Zanbaķı bir dest-ħoş iken ele
Uğramaķ olur mı direkli bele²⁸⁰
36. Şāha gelüp hāşılı andan ferāğ²⁸¹
Aña şaķal şaldırup eyler çerāğ
37. Başı gözi ħayrına āzād ider
Baş u göz olsun²⁸² diyü işhād ider
38. Düşdi başı kaydına bi'l-iktizā²⁸³
Ya'ni te'ehhül ide ol bī-nevā
39. Devlet-i şāhiden olup ħür-çin
Ĥāne şatun aldı sarāya yaķin
40. Çok aradı gezdi neşib²⁸⁴ ü firāz
Eyledi bir bikr-i ħayāle²⁸⁵ tırāz [14B]
41. Bākire ammā gül-i bāğ-ı na'ım
Zülfüne toķunmadı illā²⁸⁶ nesim

²⁷⁷ merd: merdüñ F.

²⁷⁸ Bu mısranın vezni bozuktur.

²⁷⁹ tekye-i: tākine F.

²⁸⁰ bele: müle F.

²⁸¹ ferāğ: (...) F.

²⁸² baş u göz olsun: baş göz olsun F.

²⁸³ bi'l-iktizā: mā-lā-ķazā F.

²⁸⁴ neşib: tişit F.

²⁸⁵ ħayāle: ħabāle F.

²⁸⁶ illā: ālā F.

42. Şüh-ı gül-endām [ü] şanevber-ḥırām
Gülben-i nev-reste vü gül-ruḥ be-nām
43. Gāh ki reftārına meydān virür²⁸⁷
Serve şalınmaḫ nice olur gösterür²⁸⁸
44. Eylese dāmānını taḥrīk-bād²⁸⁹
Āteş-i sevdāyı ider izdiyād
45. Farṭ-ı leṭāfetden olur ol māh
Ber-zede-i süzen-i nūr-ı nigāh²⁹⁰
46. Saçını çözdükçe²⁹¹ düşer toğrusı²⁹²
Āhū-yı Çin üzre göbek borusı
47. Saçına ser-ḥāre ḳosa yā gül-āb
Sālik-i taḳvāya²⁹³ düşer piç ü tāb
48. Her göreni eyledi āşufte-ḥāl
Ḳamet-i bālā ile ol yāl [ü] bāl
49. Gerçi ki Fırüz düşüp zillete
Batdı boyunca yeñiden devlete
50. ‘İşmet ü ‘ifletle²⁹⁴ ser-efrāz²⁹⁵ idi

²⁸⁷ virür: virüp **F.**

²⁸⁸ gösterür: göster **F.**

²⁸⁹ taḥrīk-bād: taḥrīk yār **F.**

²⁹⁰ ber-zede-i süzen-i nūr-ı nigāh: ber-zede-i sūzın nūr-ı nigāh **F.**

²⁹¹ çözdükçe: çözdükde **F.**

²⁹² toğrusı: turrāsı **F.**

²⁹³ sālik-i taḳvāya: sālik ü taḳvāya **F.**

²⁹⁴ ‘işmet ü ‘ifletle: ‘ifletleü ‘ismetle **F.**

Şüheri Fîrûz ile dem-sâz idi

51. Her birinüñ nuṭkı belâgat-esâs
Bir yire geldi iki nükte-şinâs
52. Eylese²⁹⁶ ebrûyile biri hitâb
Ol peri gözle virür aña cevâb
53. Rûz-ı maḥabbetde düşüp ten tene
Geçdi bu hâl üzre bir iki sene
54. Çarḫ-ı cefâ-pîşeyi gel gör yine
Çor mı bu ‘ıyş ü demi her âdeme²⁹⁷
55. Dest-i felek bunlara o yoḫ bu yoḫ
N’itse gerek yarısı fikrinde yoḫ
56. Bir seḫer ol şâh be-nâm-ı ihtîşâm
Eyledi bir қаşr-ı refi‘i maḫam
57. Қаşr-ı²⁹⁸ hür naḫle ider ekşeri
Keşmekeş-i da‘vâ-yı bâlâ-teri²⁹⁹
58. Kesb-i hevâ iderek anda o şâh
Eyledi her cânib-i şehre nigâh
59. Anda nümâyân idi çün her mekân
Gülruḫa dūş oldu gözi nâgihân

²⁹⁵ ser-efrâz: ser-fîrâz **F.**

²⁹⁶ eylese: eyler **F.**

²⁹⁷ âdeme: birine **F.**

²⁹⁸ қаşr-ı: қаşd-ı **F.**

²⁹⁹ bâlâ-teri: bâlâ ter (..) **F.**

60. Çāre nedür olacağ olsa gerek
Gösterecek anı mı³⁰⁰ buldı felek
61. Görmeye çeşm-i felek itse nazār
Seyr-i menāzilde bu gūne kāmēr [15A]
62. Gördigi dem ‘ āşık olup şāh añā
Oldı çeşm dühte andan³⁰¹ yaña
63. Eyledi sevdāsı dimāğında³⁰² hūş
Zerre kadar kalmadı idrāk [ü] hūş
64. Kimseye göstermedi andan nişān
Gülruḥ olunca nazārından nihān
65. Geldi hele ‘ aklı biraz başına
Didi nezāketle kāravaşına
66. Şu görinen hāne³⁰³ ‘ aceb hūbdur
Şāhibi kimdür kime mensūbdur
67. Cāriye vākıf degil eyitdi hemān
Māliki Fırüz idügin der-miyān
68. Aldı ḥaber oldı shehe āşikār
Kāngı burucuñ mehidür ol nigār

³⁰⁰ anı mı: ādemi F.

³⁰¹ dühte andan: dühte-i āndan F.

³⁰² dimāğında: dimāğına F.

³⁰³ hāne: (..) F.

69. Oldı raşad-sāz-ı huşūl-i vişāl
Eyledi teşhīri için çok hayāl
70. Eyledi çok hud^c ayı hātır-güdāz³⁰⁴
İtdi bu tedbīri gönülde qarār
71. Resm-i qadīm üzre o dīvān idüp
Cümleyi cem^c eyledi fermān idüp
72. Kār-güzārāna didi yek-be-yek
Şimdi fülān hāne muqarrer gerek
73. Gördi münāsib anı hep mehterān
Hüküm ile menşūrı yazıldı hemān
74. Nāmeyi ber-mücib-i fermān-ı şāh
Eylediler zīb-dih-i pīşegāh
75. Didi ki Fīrüz nice rūzgār
Olmadı bir hıdmet-ile behre-dār
76. Aña virüñ³⁰⁵ nāmeyi olsun revān
Tā ki zarüretsüz ola bir zamān
77. Nāmeyi Fīrüz alup çün hamām
Uçdı o hān cānibine şād-kām
78. Bir iki gün perde-nişīn oldı şāh

³⁰⁴ hātır-güdāz: hātır güzār F.

³⁰⁵ virüñ: viren F.

Tā ola ḥālī vü tehi şāh-ı rāh

79. Bir gün olur güm-şude³⁰⁶ ağıyārdan³⁰⁷
‘ Ālemi ḥālī bulup enzārdan³⁰⁸

80. Yola girüp eyledi bā-pīç ü tāb
Ḥāne-i Fīrūza varup daḳḳ-ı bāb

81. Zevcini³⁰⁹ zann eyledi ol nīk-nām
Ḳapuyı açdı olaraq şād-kām [15B]

82. Görđi hemān içerüye girdi şāh
Didi ki vāh ‘ işmetüm oldı penāh

83. Ey şeh-i ‘ ālem ne geliş bu geliş³¹⁰
Şāh-ı cihān olana düşmez bu iş

84. Mezbele şāyeste-i şāhān degil
Çāh-ı revā-yı meh-i Ken‘ ān degil

85. Nefse uyup eylese ḳasd-ı ḥarām
Oldı cihān ḥalḳına rüsvā-yı ‘ ām

86. Şāh didi ey sözi çok şīve-kār
Tā bu ḳadar ser-zeniş itmek ne var

87. Olsa ḳazayile gönül mübtelā
Hem-ser olur ḥalḳa şāh u gedā

³⁰⁶ güm-şude: köşede F.

³⁰⁷ ağıyārdan: enzārdan F.

³⁰⁸ enzārdan: ağıyārdan F.

³⁰⁹ zevcini: ruḥını F.

³¹⁰ geliş bu geliş: gülşen bu gülşen F.

88. Didi aña Gülruḡ eyā t̄acver³¹¹
Şāh u gedā mebhāşı fih-i nazār
89. Şāhlaruñ göñli hemāya ʿ adīl
Nice olur hem-ser-i zāğ-ı rezīl
90. Cīfe³¹² yemek zāğūñ olur ʿ ādeti³¹³
Şāhuñ esed ḡilḡatidür ḡilḡati
91. Olsa da lezzetde mūmidd-i ḡayāt
İtmeye³¹⁴ kelb artuğuna iltifāt
92. Gördi ki şāh uzadı bu ḡīl u ḡāl
Ḳoḡmağā yok çāre degil ki vişāl
93. Didi ki sen ḡūr-ı cināndan³¹⁵ mısın
Yoḡsa cihān içre güzel sen misin
94. Gülruḡa bu gūne sitemler ider
Girdiḡi ḡapudan [o] çıḡup gider
95. Dest tehī nāle ile göz ḡolı
Öpdi işiḡi vū yaladı³¹⁶ yolı
96. Nādīm olup nefsine levīm itdi hep

³¹¹ t̄acver: t̄ac vir F.

³¹² cīfe: çīğā F.

³¹³ ʿ ādeti: memāti F.

³¹⁴ itmeye: itmede F.

³¹⁵ ḡūr-ı cināndan: ḡūr-ı ḡūbāndan F.

³¹⁶ yaladı: yolladı F.

Şuya gidüp geldi şusuz teşne-leb

97. Gerçi bu hengāmeğe fayşal virür
Şoñra felek gör ne oyun gösterür

98. Hizmeti³¹⁷ Fırüz idince edā
Menziline toğru gelüp ez-ķazā

99. Ėasret-i Gölruğ ile tırmaz yürür
Çıķdıđını şāhuñ uzaķdan görür

100. Gördiği dem ‘azm-i beyābān ider
Şāhdan ol kendüyi pinhān ider

101. Şāh sarāyında idince ķarār
Geldi Ėaremgāhına³¹⁸ bā-āh u zār [16A]

102. Yorđun idi yatdı biraz uyudı
Vāķı‘a serpüşını açmaz ķodı

103. Geldiği dem yatdı çok eğlenmedi
Bu gelişi Gölruğa Ėoş gelmedi

104. Yapdı ķazā böyle bir iş neylesün
Bu işi Fırūza nice söylesün

105. Aña ne da‘ vā ile gelsün yaķın
Kendi göziyle geren almaz yemīn

³¹⁷ Ėizmeti: Ėizmetine F.

³¹⁸ Ėaremgāhına: demgāhına F.

106. Uyanup oturdı o āşüfte-ḥāl³¹⁹
Zāhir idi dildeki ḥüzn ü melāl
107. Görđi ki Gülrüḥ da ider āḥ u zār
Olmada nergisleri şebnem-nişār³²⁰
108. Didi nedür³²¹ girye vü zāra sebeb
Ben yoğ iken saña ne oldı ‘ aceb
109. Baña perīşān görünür sünbülün
Yoḥsa ḥazān- dīde mi oldı gülün
110. Sen ne ḳadar sırrıñı itseñ nihān
Şafḥa-i rüyuñ anı eyler³²² beyān
111. Virđi bu söz Gülrüḥa hayli elem
Didi gel öldür beni itme sitem
112. Görmemiş idi yüzümi mihr u māḥ
Saña gelüp ‘ işmetüm oldı tebāḥ
113. Ḥasret iken zilfüme bād-ı nesīm³²³
Şāhuña pīş-keş çeküp itdün zemīm³²⁴
114. Sen dimeseñ kimden alurđı³²⁵ ḥaber
Ḥüsñimi vaşf eyledi cinler meger

³¹⁹ āşüfte-ḥāl: eşfāḳ-ı ḥāl **F.**

³²⁰ şebnem-nişār: şebnem mişāl **F.**

³²¹ nedür: ne var **F.**

³²² anı eyler: ider anı **F.**

³²³ bād-ı nesīm: dest-i nesīm **F.**

³²⁴ zemīm: vesīm **F.**

³²⁵ alurđı: olurđı **F.**

115. Virdüñ ise vāsıta olup rızā
Destime toķunmadı var Şor aña
116. Senden anuñ   iŐmeti ķat ķat ziyād
Bir s z ile eyledi terk-i murād
117. Vaķ  a g mān-piŐ³²⁶ olup der-miyān
  iŐmet ni eyledi G lruķ beyān³²⁷
118. S z uzadı g rdi ki b -iŐtibāh
Eyledi F r za tevbe-i g nāh
119. Didi eyā mişli bulunmaz g zel
  iŐmet ni eyledi   alem meşel
120. S ylediğim s zlere sen itme   ar
Ben saña   an itdigim n vechi var
121.  unki bu ĥusn ile seni g rdi Őāh
Saña g n l virdiği b -iŐtibāh
122. B yle bir iş yaptı felek nidel m
Def  ine tedbire Őur    idel m [16B]
123. Var bir iki g n peder nde³²⁸ otur
Her neye m lik iseñ anda g t r

³²⁶ g mān-piş: kemā-biş F.

³²⁷ eyledi G lruķ beyān: G lruķ eyledi beyān F.

³²⁸ peder nde: pederine F.

124. Tā diyeler şāha bir³²⁹ ehl-i nifāk
Gülruĥa Fīrūz virüpdür talāk
125. Şāh eger itmezse vişālūñ³³⁰ murād
‘Iyşımız evvelkiden olur ziyād
126. Tā gide āyīne-i dilden ğubār
Böyle bu tedbire virildi qarār
127. Aldı nesi var ise bir gün o māh
İtdi peder menzilini cilvegāh
128. Eyledi her biri yerinde qarār
Geçdi bu hāl üzre biraz rüzigār
129. Şordı muqarreblere Fīrūz hep
Şāh tecessüsde idi rüz u şeb
130. Qatı çok ağız aradı ĥayr u şer
Hiç birinden alımadı ĥaber
131. Gerçi ki Gülruĥ pederi pīr idi
Ĥayli işābet-kün-i tedbīr idi
132. Yazdı şikāyet ederek ‘arz-ı hāl
Eyledi Fīrūzı bir ehl-i dālāl
133. Ĥaşmını iĥzār idüp ol ānda
Görmege da‘vāsını dīvānda

³²⁹ bir: bu F.

³³⁰ vişālūñ: vaşluñ F.

134. Kādı vesā'ir ' ulemāsını şāh
Hāzır idüp kendüsi der-tahtgāh
135. Geldi o dīvāna saġır u kebır
Başladı da' vāsını taqrıre pır
136. Didi ki bir baġçe-i dil-güşā
Dikmiş idim kendü elimle şehā
137. Gülleri reşk-āver-i bāġ-ı na' im
Sünbüli zīver-dih-i dest-i nesim
138. Lezzet-i şeftalusı kand-ı nebāt
Tuġfe turuncı³³¹ ise āb-ı hayāt
139. Tāze nihālinde yoġ idi kuşūr
Ĥasret-i bādāmı idi çeşm-i ĥūr
140. Meyvesinüñ her birisi tāze ter
Yoġ idi ayvasına tüyden eşer
141. Ĥāşılı bir cennet idi nev-resid
Eyledi Fırüz anı benden ĥarid
142. Bozdı ĥarāb eyledi gülzārını
Yoldı yedi meyve-i eşcārını [17A]
143. Eyledi bu bāġa bu yüzden ziyān
İtdigüñi itmedi bād-ı ĥazān

³³¹ tuġfe turuncı: teġfe-i turunc F.

144. Ya bu mıdur hükmi-Kitāb-ı Mübîn
Üstüme zür ile bıraktı hemîn
145. Cümle[ye] ma' lüm olıcağ hasb-i hāl
Eyledi Fırūza teveccüh-i su 'āl³³²
146. Didi ki şādık ne ki bu³³³ söyledi
LİK anuñ ' aybı zühür eyledi
147. Bir gün aña varmış idüm nāgihān
Bir esed andan çıkup olur³³⁴ revān
148. Yine gelür diyü virüp ihtimāl
Havfa düşüp varmağa geldi kelāl
149. Şāh teferrüs idüp ol kışşayı
Şüret-i da' vādan³³⁵ alup hişşeyi
150. Qādıya dir sözleri oldı ' ayān
Hükmi-şerī' at nicedür kıl beyān
151. Didi ki Fırūza senüñdür bu bāğ
Dönmege bir vech-ile yokdur mesāğ
152. Mu' teber olmağ bu cevābuñ muhāl
Mücib-i red³³⁶ ' ayb³³⁷ degil ihtimāl

³³² teveccüh-i su 'āl: teveccüh su 'āl F.

³³³ ne ki bu: buna kim F.

³³⁴ olur: oldı F.

³³⁵ şüret-i da' vādan: şüret ü da' vādan F.

153. Şer^ç -ile Fîrûza virildi cevâb
Şâh dağı eyledi aña hîṭâb
154. Didi ki var baġuña çekme elem
Başmaz o vâdîye esed bir³³⁸ ḳadem
155. İtdi bu ḳavl üzre mü 'ekked yemîn
Hıfz u hîrâset iderüz ol emîn
156. Hâzır olan cümle yazıldı güvâh
Eyledi Fîrüz o dem ^çazm-i râh
157. Gülruhuñ oldığı yer atdı cân
Menziline aldı götürdi hemân
158. Şüher ü zen birbirine mihrîbân
Zevḳ u şafâ eylediler bir³³⁹ zamân
159. Naḳma getürdi bunu **Kâmî**-i zâr
Tâ ki suḡan-dâna ḳala yâdigâr

8

LÂLEZÂR-I VAḤÎD-İ MAḤDÛMÎ

[MESNEVÎ]

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

³³⁶ mûcib-i red: mûcibdür F.

³³⁷ ^çayb: ^çaceb F.

³³⁸ bir -F.

³³⁹ bir: çok F.

8 Lâlezâr, (524 Beyit), s.774-819.

1. Һамд-и бi-гāye Һақ Те‘ālāya
Virди Һүсн-ile Һалқа pīrāye [17B]
2. Nev‘-i insānı eyleyüp tekrīm
Ҳилқатин қилди Һүсн-и³⁴⁰ тақвīm
3. Dest-и Yūsufла oldı pīrāye
Ġāze-и ‘āşıkī Züleyhāya
4. Biçdi Һayyāt-ı қудret-и Yezdān
Қadd-и mevzūn-ı Һүсne Һil‘ at-и ān
5. Giydirüp ol libāsı Leylāya
Şaldı Mecnūn-ı zārı şahrāya
6. ‘Aşq-ı Şirīne қилди çün mu‘tād³⁴¹
Татlı cānından el yudı Ferhād
7. Şem‘ e pervāneyi idüp sūzān
Mihr-cūyānı³⁴² қилди ser-gerden
8. Bāğ-ı dehr içre қилди ol sultān
Gül-и Һandāna bülbüli nālān³⁴³
9. Kāh ile kehrubāyı itdi enīs
Oldı āhen zebūn-ı miķnāţīs

³⁴⁰ Һүсн-и: аҺсен-и L.

³⁴¹ mu‘tād: münқād L.

³⁴² mihr-cūyānı: mihre Һırbāyı L.

³⁴³ gül-и Һandāna bülbüli nālān: güli Һandān u bülbüli nālān L.

10. Cümleden evvel oldı ‘aşk [u] vedād
Cümle eşyāya ‘illet-i icāb
11. Eyledi Hāzret-i Hudā-yı Ğanī
‘Aşkı muhtāc [u] hüsni mustağnī
12. ‘Aşkdandır gönülde her lerziş
‘Aşka evvel Hāḡ eyledi verziş
13. Bir vücūd-ı şerīfi ol Settār
Zāt-ı pākiyün eyledi Muhtār
14. ‘Ālem olsa n’ola raḡīb-i Hudā
Oldı maḡbūb-ı Hāḡ ḡabīb-i Hudā
15. Faḡr-i ‘ālem peyāmbere-i mev‘ūd
Nām-ı nāmisi Aḡmed [ü] Maḡmūd
16. Hāşimiyyü’n-neseb Rasūl-i emīn
Server-i ceşş-i enbiyā-yı güzīn
17. Evvelīn mevce-i yem-i raḡmet
Āḡirīn ḡarf-ı naşş-ı ḡatmiyyet
18. Şāh-ı esrār³⁴⁴ Burāḡ-rān-ı ferīd
Taḡt-ı Refref-nişīn-i şāh-ı vaḡīd
19. Melce-i leşker-i ‘uşāt-ı ümem
Bī-muḡābā şefi‘-i rüz-ı nedem

³⁴⁴ şāh-ı esrār: şām-ı İsrā’ L.

20. Bezmine ʿ Adn-i cān disem yeridür
Hür u gılmān kemīne çākeridür
21. Eyledi öyle sūdı kim Qayyūm
Şāyesin mişl olur diyü maʿ dūm [18A]
22. Cümle aşhābı hep güzellerdür
Severüz hep ʿ aceb güzellerdür
23. Şerʿi ʿ ālemde ber-devām olsun
Āl ü aşhābına selām olsun

İʿTİRĀF-I GÜNĀH-KĀRĪ-İ HOD

24. Bezm-i ʿ ālemde āh-i³⁴⁵ ṭabʿ -i fuzūl
Mey [ü] maḥbūb ile olup meşğūl
25. Bulıcaḡ ruḡṣat-ı günāh u şerim³⁴⁶
Ḥāṭırı ister istemez işlerim³⁴⁷
26. ʿ Özr-ile fişkı terke neng eyler
Deşt-i ṭāʿ atde özr-i leng eyler
27. Eylemez biñ belā çekerse gile
Ārzū-yı vişāl-i dil-ber ile
28. Mescide gitmemek için nā-merd
ʿ Özr-i bārān ider bahāne-i serd

³⁴⁵ āh-ı: āh L.

³⁴⁶ ruḡṣat-ı günāh ü şerim: ruḡṣat-ı günāh beşer L.

³⁴⁷ işlerim: işler L.

29. Dıtdı nefse uyup ʔarıḳ-i ḫilāf
Olmadı gitdi reh-rev-i inşāf
30. Çeşm-i inşāf ile baḳup her gāh
Kendi kendümden eylerem ikrāh
31. Zıkr-i la‘ l-i bütān ile her şām
Şubḫa dek kārūm oldı şürb-i müdām
32. Cümle fişḳ u fesāddur ‘ amelüm
Ma‘ şiyetden sevāba degmez elüm
33. Tā-be-key nefsi bed-sirişḳ ḫayāl³⁴⁸
İder³⁴⁹ İblisveş beni idlāl
34. Yā İlāhī be-‘ aşḳ-ı Faḫr-i Rüsül
Be-cemāl-i cemīl-i zübde-i gül
35. Be- ḫiṭāb-ı bülend-i erselnāk
Be-kemāl-i muḫāṭab-ı levlāk
36. Şāfi‘ -i seyyi’āt ḫürmetine
Seyyid-i kā’ināt ḫürmetine
37. ‘ Abd-i ‘ āşī Vaḫīd-i nāçāra
Ya‘ ni Maḫdūmī-i güneh-kāra
38. Rāh-ı ṭā‘ ātda idüp tevfiḳ
Ḫızr-ı tevfiḳuñ eyle aña refiḳ [18B]

³⁴⁸ ḫayāl: dalāl L.

³⁴⁹ ider: ide L.

39. Bir uluñ sevse bir civān-ı bedī^ç
Sevdigini getürse ayre şefī^ç
40. Mümkün olduça sa^ç y idüp ol ul
İder elbet³⁵⁰ recāsını mabül
41. Sevdigüñ ^ç aşkına diyen mürde
Budur ^ç ādet güzel sevenlerde

BĀDĪ-Ī NAZM-I LĀLEZĀR-I BÜTĀN

42. Şandalī-zīb-i dāstān-ı hayāl
Kışsa-ḡ^vān-ı bedī^ç -i ḡüsn ü cemāl
43. Şem^ç -i bezme tamām olup enbāz
İtdi tarīre söz-ile āgāz
44. Bir zamān bu ḡayāl-bāz-ı kühen
Gösterüp şüret-i firāk-ı vaṭan
45. Mühre-i cism-i zārımı nā-kām
İtdi bāzīe-i yed-i eyyām
46. Geh def-i ṭa^ç ne aldı gāh nefīr
Dest berhem-zen oldı mīr u faīr
47. ^ç Arz idüp ḡādişāt şu^ç belerin
Bende gösterdi ḡalka hep hünerin

³⁵⁰ elbet: añun L.

48. Seyr idüp hālümü hep refiķlerüm³⁵¹
Yār-i şādıķlarum şefiķlerüm
49. Çāre-ḥ^vāhāne eyledükçe niyāz
Ḥānde-i hezle itdiler āgāz
50. Budur ebnā-yı ʿālemüñ kārı
Resm-i mensūḥdur vefā-dārı
51. Yoluña şanma cān virürler hep
Ḥīn-i ḥacetde yan virürler hep
52. Kāse-lis-i simāt-ı iḥsānuñ
Olur ol demde düşmen-i cānuñ
53. Anları da ben eylemem taʿyīb
Ecnebīdür degildür emr-i ġarīb
54. Gelicek merg pāyidār olmaz
Ādeme kendi cānı yār olmaz
55. ʿUḫalā hep bu ḳavle ḳāʾildür
Dost idinmek ziyāde müşkildür
56. Ḥāşılı çünki eyledi devrān
Beni seng-i felāḥān-ı hicrān
57. Hem çü seyyāh-ı reh-neverd-i zār³⁵²

³⁵¹ hep refiķlerüm: refiķlerüm L.

³⁵² reh-neverd-i zār: reh-neverd-figār L.

Devr idüp ʿālemi diyār diyār [19A]

58. Çünkü Rūm iline güzār itdüm
Yeñişehr[e] gelüp qarār itdüm
59. Nehr-i şehri görüp şafā buldum
Bir iki tāze āşinā buldum
60. Nehrūñ āb-ı şafā-meʿ āilinden
Şehrūñ āyīne-i cemālinden
61. Çün murād üzre rüy-ı dil gördüm
Dilde bir zevk-i ğam-kesel gördüm
62. Baʿzı yārān ile ʿatīk ü cedīd³⁵³
İhtilāṭ eyledüm ʿarīz ü ʿamīk
63. Zahm-ı dīrīn bulunca merhemler
Unuduldı biraz geçen demler
64. Her gice cemʿ olup nice yārān
Geh ğazel geh menākıb-ı hūbān
65. Şuḥba dek zevk [u] şoḥbet eyler idük
Hāşılı defʿ-ı vahşet eyler idük
66. Bir gice üç zarīf-i şifte-hāl
Sāʿir aḥbābı itdük istiṣkāl

³⁵³ ʿatīk ü cedīd: cedīd ü ʿatīk L.

67. Ğayriden bezmi ħalvet itmiş idük
Bir perī-çehre da‘ vet itmiş idük
68. Bezme virüp o şüret ile ziyā
Meclis-ārālīķ eyledük güyā
69. İsm-i sāmīsi Seyid Aħmed idi
Şīve vü nāzda ser-āmed idi
70. Ruħları verd-i āle beñzer idi
Ebrüvānı hilāle beñzer idi³⁵⁴
71. Nıgeh-i dīde-i ķebūd-nümā
Gökden inmiş belā idi güyā³⁵⁵
72. Oldı gülzār-ı bezme ol ra‘ nā
Ferah-āver mişāl-i feyz-i Ĥudā³⁵⁶
73. Her gören dirdi eyleyüp taħsīn
Bu kerāmet nedür şehābü’ d-dīn
74. Ki reh-i ‘aşķa sālīk olmışsın
Böyle ħuddāma mālīk olmışsın
75. Ne ‘azāyım ne ism-ile ey pīr
Bu perī-rüyı eyledüñ teshīr

³⁵⁴ Bu beyit Lâlezâr’da 71. Beyittir.

³⁵⁵ Bu beyit Lâlezâr’da 72. Beyittir.

³⁵⁶ Bu beyit Lâlezâr’da 70. Beyittir.

76. Çāre yok her gören anı bī-şek
Çarpılır³⁵⁷ ağzı egrilür göricek
77. İtmiş ol mehveşi bu zülf-i dırāz
Necm-i düm-dār-ı āsumān-ı niyāz³⁵⁸ [19B]
78. Eyler iken bu vech-ile taḥsīn
Didi ol ḡonce-leb ḥazīn ḥazīn
79. Men kimem³⁵⁹ kim olam bu medḥe sezā
Benden aḥsen bulunmaya ḥāşā
80. Bunda şad şūh-ı mu‘ teber vardur
Şehrimüzde daḥi neler vardur
81. Bā-ḥuşūs ol gül-i riyāz-ı kemāl
Serv-i mevzūn-ı gülsitān-ı cemāl
82. Şeh-levendüm³⁶⁰ yegāne-i devrān
Ḡonce-i gülşen-i ḥayā ‘ Oşmān
83. Sürḥ-puş olsa lāleveş mevzūn
Ḷāmeti ola nīze-i gül-gūn
84. Menzilinden çü meh çıkınca seḥer
Āfitāba ya doḡ ya doḡdum der
85. Ḷahramān kaşı yāların yaşamaz

³⁵⁷ çarpılır: çarpılup L.

³⁵⁸ necm-i düm-dār-ı āsumān- niyāz: necm-i düm-dār-ı āsumān- nāz L.

³⁵⁹ kimem: neyem L.

³⁶⁰ şeh-levendüm: şeh-levend-i L.

ılıcı ustine ılıc aamaz

86. Eyledi atl-i ama un tedbr
ıldı ebrların iki imir
87. Mede ayn gzel odur ancak
 timad eylemez isen var ba
88. Seer ol ev-ile olur³⁶¹ pyn
Oldum ol mha ez-dern³⁶² nigern
89. Bir ru-ı mihr-i iltim grp
irelendi gzm u grp
90. Gm ayne gibi snesi a
Gerdeni tg-i berden berr
91. Tg-ı Hind nigh-ı hn-m
Mje-i hn-fen tg-i m
92. a-ı yt-ı la-i ran
Revn-r-y resm-i  Omn
93. Grdi ayrnıgm o gnce-i ter
Glerek didi mptel e aber
94. M-mezadan aber virp ren
Eyledm nal-i mcer-y khen

³⁶¹ olur: olup L.

³⁶² ez-dern: drdan L.

95. Didi ey mest-i bāde-i dīdār
Beni medḥ itme eyle istiġfār
96. Medḥe şāyeste ḥūb vaşfa sezā
Görmek isterseñ ideyüm inhā
97. Rāġīb iseñ cemāl-i cānāna
Bir ʔariḳ ile var Bedestāna [20A]
98. Bir ʔuzı vardur o me'vāda
Pederidür Çoban Velī-zāde
99. Nām-ı nāmīleri Muḥammeddür
Cümleden ḥüsn-ile ser-āmeddür
100. Oldı şehr içre ol mehüñ el-ān
Laḳabı şadr-ı a'zam-ı ḥübān
101. Lālezār-ı cemālde ḥod-rū
Ya mülükī ya āşafidür bu
102. Göñül almaḳda cüst [ü] çāpükdür
Yed-i ʔülā-yı ḥüsne mālīkdür
103. Cilve-ḥīz olsa ḳāmet-i ḥūbı
Ḳopar erbāb-ı aşḳuñ aşübı
104. Eylemiş şāni' -i Ḳadīr ü Ḥaḳīm
Nūn-ı tenvīn gibi dehāni³⁶³ 'adīm

³⁶³ dehāni: dehānın L.

105. Dehen-i tengi kimyā gibidür
Adı var kendi yoğ vefā gibidür
106. Kāmet-i vaşın eylesem her gāh
Diye serv-i çemān ki tāle be-kāh
107. Sūz-i medh-ile cāna ol mehveş
Şaldı sūrāh-ı gūşdan āteş
108. Şevk-ile ‘azm idüp bedestāna
Tālib oldum metā‘ -ı cānāna
109. Görüp ol hoş kumāş-ı ruhsārı
Oldı cān-ile dil ħarīdārı
110. Ađlas-ı cism-i şāfinuñ güyā
Tār u pūdıydı şan ħarīr-i şabā³⁶⁴
111. Bu kadar ħüsn-i pür-melāĥat ile
Bu güzellekle bu letāfet-ile
112. Gāh ħayrān çü serv ayakda durur
Gāh bī-tāb-ı ‘aşğ olur oturur
113. Serde sevdā-yı zülf-i müşg-efşān
Dilde peykān-ı nāvek-i müjgān
114. Bāliş-i nāza yaşlanup ol māh
Gāh u bī-gāh ider nihānī āh

³⁶⁴ ħarīr-i şabā: ħarīr-i ziyā L.

115. Didüm ey gülbün-i riyâz-ı edeb
Ne hevâdur bu ıztırâba sebeb
116. Didî rencür-ı   aşk-ı cânânam
Müptelâ-yı belâ-yı hicrânam
117. İtdi kâlâ-yı şabrımı ğâret
Bir  arâmî bakışlu genç âfet [20B]
118. Edeb olmasa mâ-va a³⁶⁵ ızhâr
Eylar idüm saña hezâr âzâr
119. Nâdim olur anı gören³⁶⁶ zirâ
Beni  usn-ile vaşf iden şu[ ] arâ
120. Bir midür hiç ziyâda şâm u seher
Germ-i şeb-tâb u gevher-i  âver
121. Sehâbîñ ulu şâ vânî³⁶⁷
Göricek âfitâb-ı ra şânî
122. Nâm-ı Monla  üseyn  usni perân³⁶⁸
 üsñü'l- ulk  âfız-ı  urân³⁶⁹
123. Arnavud-zâdedür o   âlî-şân
Lâle olsa olurdı ismi Sinân³⁷⁰

³⁶⁵ mâ-va a[ ] : mâni[ ] -i L.

³⁶⁶ gören: görüp L.

³⁶⁷ Bu mısranın vezni bozuktur. / kim s  hânuñ olur şenâ- ^vânî L.

³⁶⁸ perân: pür ân L.

³⁶⁹  âfız-ı  urân:  âfızu'l- ur'ân L. / Bu beyit Lâlezâr'da 123. Beyittir.

³⁷⁰ Bu beyit Lâlezâr'da 122. Beyittir.

124. Zaḥm-ı cān u dil ol püserdendür
Cümle feryādumuz cigerdendür
125. Nice Yüsuflaruñ o meh-pāre
İpligini çıkardı bāzāre
126. Niçe sālūsi eyledi³⁷¹ ‘ ayyāş
Eyledi ḥüsni gibi ‘ aşkıñı fāş
127. Kebş-i cānuñ çok ‘ āşıkı³⁷² o Ḥalīl
İtdi ḳurbān mişāl-i İsmā‘ il
128. Oldı rüy-ile şan o la‘ l-i ter
Āyet-i Nūr [u] Sūre-i Kevşer
129. Ḥüsñüne şüreti³⁷³ de muvāfık olur
Gūş idenler ḳulaḳdan ‘ āşık olur³⁷⁴
130. Fehm olur şafḥa-i ruḥından ḥās
Ma‘ nī-i nışf-ı Sūre-i İḥlās³⁷⁵
131. ‘ Alem‘ -efrāz-ı nāz olup o civān
Virdi Bayraḳlu Cāmi‘ e ‘ ün vān
132. Āteş-endāz olup³⁷⁶ nüh eflāke
Devr-i ḥ‘ āndur o ma‘ bed-i pāke

³⁷¹ eyledi: eyleyüp L.

³⁷² ‘ āşıkı: ‘ āşıkıñ L.

³⁷³ şüreti: şavtı L.

³⁷⁴ Bu beyit Lâlezâr’da 130. Beyittir.

³⁷⁵ Bu beyit Lâlezâr’da 129. Beyittir.

³⁷⁶ olup: olur L.

133. Cum´a gün var o mescid-i hūba
Eyle tevcīh-i çeşm maḥbūba³⁷⁷
134. Muşḥaf-ı ´arızuñ kı lup ezber
Āyet-i şun´ -ı Ḥaḫḫa eyle nazār
135. Mescide cum´a gün şitāb itdüm
Bir münāsib yer intiḫāb itdüm
136. Mu´tekif oldum oḫununca ezān
Cem´ olup ḫalk doldı çün erkān
137. Didi bir kimse nāşa³⁷⁸ nāzır oluñ
Āyet-i secde geldi ḫāzır oluñ [21A]
138. Gördüm ol şāh-ı kişver-i ḫūbı
Yeñişehrūñ güzide maḥbūbı
139. Eyleyen ehl-i ḫüsni dil-dāde
Şāh-ı ḫübān Arnavud-zāde
140. Mahfile eyledi³⁷⁹ o şeh³⁸⁰ teşrīf
Bir de yanınca bir ´abūs ḫarīf
141. Secdeye vardı tāk-ı mescid ü bām
Ḳametine menāre kıldı kıyām

³⁷⁷ maḥbūba: o maḥbūba L.

³⁷⁸ nāşa: ḫalka L.

³⁷⁹ eyledi: itdi L.

³⁸⁰ o şeh: nāz ile L.

142. Arkasın virdi halk mihrāba
Oldı Kıble o Ka'be aşhāba
143. Devr oğumağa kıldı çünki heves
Süre-i Yūsuf oğı didi o kes
144. Hın-i tertilde didiler aña
Bu melekdür degil beşer hāşā
145. Oğuyan maḥfil üzre ol gül mi
Yā nevā-keş Hudā-yı bülbül mi
146. Çünki itmām olındı emr-i namāz
İdüp ihlāş-ile du'ā vü niyāz
147. Müteferriḳ olup cemā'at-i 'ām
Qaldı hāşān ile o şāh-i kirām
148. Meger āmāde idi anda tamām
Sālifü'z-zıkr üç civān-ı be-nām
149. Seyīd Aḥmed Cenāb-ı Şāh 'Osmān
Şālisā şadr-ı a'zam-ı ḥübān
150. Āşinālıḳ idüp³⁸¹ vesīle o dem
Geldiler yanuma o üç maḥrem
151. Da'vet idüp o mäh-simāyı
Hāle-i bezme alduḳ ol ayı

³⁸¹ idüp: olup L.

152. Didüm ey dil-ber-i Mesîhâ-leb
İde i' cāz-ı hüsnuñ efzün Rab
153. Eyledüñ³⁸² hüsni savt-ile hālā
Nice dil-mürde-i ğamı ihyā
154. Göñül alçaqlığı idüp nāgāh
Bezmümüz rüşen eyledüñ ey māh
155. ẖutb-ı zātuñla kıldı³⁸³ ey dil-dār
Cem'ümüz vefk-ı çār-ender-çār
156. Beden-i dil-berine cān sensin³⁸⁴
'Unşur-ı cism-i hüsni ü ān sensin³⁸⁵
157. Gülşen-i rüyūñuz gibi hürrem
Olamaz çār bāğ-ı mülk-i 'Acem [21B]
158. Yeñişehr-i Fenārda aşlen³⁸⁶
Kangı 'aşık bu luḡfa oldu sezā
159. Dört yanın cāy ide ferīhu'l-bāl
Çār bāliş-nişin-i taht-ı cemāl
160. Rub' -i meskūnda var midur bulmuş³⁸⁷
Böyle cem' iyyete düçār olmuş

³⁸² eyledüñ: k'eyledün L.

³⁸³ kıldı: kılduñ L.

³⁸⁴ beden-i dil-berine cān sensin: beden-i dil-berīye cānsız siz L.

³⁸⁵ ān sensin: ānsız siz L.

³⁸⁶ aşlen: āyā L.

³⁸⁷ bulmuş: görmüş L.

161. Sineñi gerd-i kineden şâf it
Gördüğüñ var mı didüm inşâf it
162. Hânde-i şükkerin idüp îşâr
Didi ol tütî-i şeker-güftâr
163. Bu vilâyetde bir ‘amel vardur
Çorı nâmında bir maħal vardur
164. ‘Arşâ-i vaqfdur berây-ı şafâ
Çaramanlı Çorısı dirler aña
165. ‘Âlem olmuşdur ey hüner-mâye
Çarşu yağa dirüz o me’vâya
166. Çün bahâr ola açıla ezhâr
Sâye-dâr ola her dıraht-ı çenâr
167. Mâ’i bir hâre cüy-ı küh-güdâz
İde şâh-ı bahâra pây-endâz
168. Şehr olur bir³⁸⁸ simin-ten-i dil-ber
Çuşadur şehri şanki nehr kemer³⁸⁹
169. Çeker eşhâsı eyleyüp teshîr
Mevce-i âb olur şehâ zencîr³⁹⁰

³⁸⁸ bir: şanki L.

³⁸⁹ şanki nehr kemer: nehr hem çü kemer L.

³⁹⁰ mevce-i âb olur şehâ zencîr: mevce-i âb-nehr olur zencîr L.

170. Öte yakaya geçmege muṭlak
Ḳurilur üstine nehrün³⁹¹ zevraḳ
171. Nehr bir şūf destgāhı olur
Mekigi zevraḳ-ı sipāhi olur
172. Pīr ü ter³⁹² bütün şaġīr ü kebīr
Nice enbūh [u] mevc-i ḥīz ü keşīr
173. İttifāḳ-ile ülfet itmek için
Geçer ol cāya şoḥbet itmek için
174. Ḳurilur ḥaymeler ṭaraf-be ṭaraf
Cem^ç olur ḥalk ḥep ḥiref-be-ḥiref
175. O maḳar ḥalka cāy-ı^ç işretdür
Yeñişehr içre eski^ç ādetdür
176. Germ olur hem çü āhen-i tefte
Şoḥbet-i ḥalk anda bir hefte
177. Tāb-ı germādan olup āsūde
Sāye-i bīdde leb-i cūda [22A]
178. Āteş-i^ç arız-ile her lebi mül
İder orman kebābı nice gönül
179. Ḥūblar cūy-ı pūr-ḥalāvetde

³⁹¹ üstine nehrün : nehrün üstine L.

³⁹² pīr ü ter: pīr ü bernā L.

Bir içim şu olur nezâketde³⁹³

180. Mev' id-i mehveşân-ı şeh'r oldur
Mecma' -ı dil-berân-ı şeh'r oldur

181. Zîver-ı bezm-i üns olur yer yer
Her dırahtuñ yanında yüz dil-ber

182. Şadef-i cāmeden olup 'üryān
Atılır āba yüz dür-i ğalţān

183. Şarılır 'aşıkıyla çok kûdek
Gider āb içre baş [u] kıç dönerek

184. Sîm-tenler mişāl-i pālûde
Ditreşürler yüzer yüzer şuda

185. Hāşılı didi vaşf idüp o melek
Şabr kııl tā o vaqt-i hürreme dek

186. Saña ol mevzu' a delîl olalum
Kesb-i zevk itmege kefil olalum

187. Lîk³⁹⁴ ol şart-ile ki bā-temyîz
Düzesin hâklarında şeh'r-engîz

188. Öyle tertîb olına ceş-i bütān
Kim ola hüsni³⁹⁵ pāye şart ola³⁹⁶ ān

³⁹³ nezâketde: leţâfetde L.

³⁹⁴ lîk: lîkin L.

189. Nesebi rütbeyi birağup git
Güher-i zāt-ı hüsne rāğbet it
190. Hıa ber-āverdegānı evvel yaz
Riş-ğand it biraz da toğra piyaz
191. Tıflı te'hır it olmaya mağrūr
Åşikār ola remz-i ħayrū'l-umūr
192. Gürz olanlar girü ħalursa eger
şonra bāziçenüñ şağalı biter
193. Çünki olmaz bu gülşen içre ħamu
Hüb-rūlarda mihr [ü] lālede bũ
194. İsm-i sāmisi Lālezār olsun
Ehl-i 'irfāna yādigār olsun
195. Çün o şubğ-ı bahār olına³⁹⁷ neşid
Diyelüm aña Lālezār-ı Vaħid
196. Her güzelden tavassuş eyleyelüm
Bezmiyāna girüp virüñ diyelüm [22B]
197. Alalum saña sālyāne ile
İkişer bũse bir bahāne ile

³⁹⁵ ħüsn-i: şarğ-ı L.

³⁹⁶ şarğ ola: ħüsn ile L.

³⁹⁷ olına: olinsa L.

198. Būse virmez biri bozarsa oyun
Boynumuz borcu biz³⁹⁸ kefil ü boyun
199. Dördi de pey virüp be-ḥükm-i rızā
Ḥuccet-i nezri itdiler imzā
200. O mübārek maḳardan³⁹⁹ āḫir-i kār
Gitdi ol çār yār-ı dīn⁴⁰⁰ nāçār
201. Dördi de dil-ber-i muvāfiḳdur
Dördi de birbirine ʿāşıḳdur
202. Dördi de lāyıḳ-ı saʿādetdür
Dal o maʿnāya dal devletdür
203. Dimek olmaz birine alçaḳdur
Çār mezheb gibi ki hep ḫaḳdur
204. Ḥüsn dünyāda Kaʿbe olsa eger
Rükn olurdu aña bu çār püser
205. Düşdi çün cāna ārzū-yı bahār
İdelüm ḡayrı cüst-cū-yı bahār
206. Ey şoran intizār-ile ḫālüm
Añlanur bu ḡazelden aḫvālüm

ĠAZEL-İ ĀRZŪ-ME'ĀL-İ VAḤİD

³⁹⁸ biz: bir L.

³⁹⁹ maḳardan: maḫalden L.

⁴⁰⁰ çār yār-ı dīn: çār-yār u ben L.

207. Dīde ḥaṭṭ-ı ʿizār-ı yāra baqar
Dil-i dīvāne nev-bahāra baqar
208. ʿAynek idüp bilūr-ı mihr [ü] mehi
Çār çeşm ile Lālezāra baqar
209. Çeşm-i ümmīd-i ṭalīb-i iqbāl
Sāʿ at-i baḥt-ı kām-kāra baqar
210. Ṭıfl-ı dil melʿ ab-ı ʿizāruṇda
Bāzī-i zülf-i müşg-bāra baqar
211. Çeşm-i ümmīd ile Vaḥīd ancaq
Dil-i dīvāne nev-bahāra baqar
212. Bir seḥer cemʿ olup⁴⁰¹ ḥıref-i ezhār
Yeñişehr-i çemende faşl-ı bahār
213. Mütevellī-i cū virüp māya
Çıkdılar ḥaymelerle şahrāya
214. Buldı çün naqd-i vaqt-i sāl-nümā
Oldı ribḥi reh-i bahāra fedā [23A]
215. Bozulup narḥ-ı rāyic-i sermā
Bağlanıldı der-i dükān-ı şitā

⁴⁰¹ cemʿ olup: cemʿ -i L.

216. Gül [ü] nergisle zeyn olup gülşen
Çıkdı eşnâf-ı çarşû-yı çemen
217. Zeyn olup çün nihâl-i kâmet-i yâr
Hil' at-i sebz-berg-ile eşcâr
218. Doldı ifrâf-ı şevkden nemle
Çeşm-i nergis sirişk-i şebnemle
219. Pür idüp lâle cām-ı gül-rengi
Gonce çāk itdi cāme-i nengi
220. Bîd-i Mecnûnı eyleyüp çârûp
Bâğı sildi süpürdi bād-ı cenûb
221. Görđi raĥş-ı nesîm-i ġāliye-bû
Dest-i gülşende tâziyâne-i bû⁴⁰²
222. Tevsen-i cûya râ'iz-i nevrûz
Ĥārdan urdı bâġda mehmûz
223. Biri Şîrîn olup biri Pervîz
Biri gülgûn olup biri şeb-dîz
224. Cûşîş-i 'aşk u şevk olup mâya
Çıkdılar tünd ü tîz saĥrāya
225. 'Iyşa nergisle gül şala kıldı
Gülşenûñ gözi gönli açıldı

⁴⁰² tâziyâne-i bû: tâziyâne-i cû L.

226. Zevk-i⁴⁰³ rindâne açılup ezhâr
Bâğa şalındı serv-i hoş-reftâr
227. Seyle küh-sâr didi dökme yaşuñ
Kağı taş pekse aña ur başuñ
228. Gül-i handāna bülbül-i nālān
Eyledi kuşça cānını qurbān
229. Şevk-ile bülbülān terennümde
Nāz-ile gönceler tebessümde
230. Hāşılı dest-i şun' -ı Şubhānuñ
Qudretiyle Cenāb-ı Mevlānuñ
231. Rūy-ı gülzār-ı dehr olup mekşūf
Olmuş-idi bu vaşf-ile mevşūf
232. Yeñişehr içre nāgehān seher
Qopdı bir şūriş-i kıyāmet-eşer
233. Her kişi kendi hırfetini bulup
Ya' nī her fırqa bir cemā' at olup⁴⁰⁴
234. Ne kadar var ise gürūh-ı ricāl
Çıkdılar ol mesîreye derhāl⁴⁰⁵ [23B]

⁴⁰³ zevk-i: zevke L.

⁴⁰⁴ Bu beyit Lâlezâr'da 234. Beyittir.

⁴⁰⁵ Bu beyit Lâlezâr'da 235. Beyittir.

235. طوطيان شكرستان ال
يعنى سادات اوجمع با اقبال⁴⁰⁶
236. علما و ائمه و خطبا
سوخته وات مدارس عليا⁴⁰⁷
237. Büzürg u kūçek-i yeñiçeriyân
Mihir u meh cümle halk pîr u civân⁴⁰⁸
238. Olup ölüsi dirisine süvâr
Hasteler tezkereyle itdi güzâr⁴⁰⁹
239. ‘Alem ü sancağ ile şâf-be şâf
Ordu alayı gibi her eşnâf⁴¹⁰
240. Zevrağ ile o cem‘-i nâ-mağşûr
Nehr-i Köstemden eylediler ‘ubûr⁴¹¹
241. O fezâ-yı behişt-âsâda
İdüp esbâb-ı zevki âmâde⁴¹²
242. Encümen-sâz-ı ‘ıyş olup yer yer
Hâymeler kırdılar felek-peyker⁴¹³

⁴⁰⁶ Bu beyit Lâlezâr’da 236. Beyittir.

⁴⁰⁷ Bu beyit Lâlezâr’da 237. Beyittir.

⁴⁰⁸ Bu beyit Lâlezâr’da 238. Beyittir.

⁴⁰⁹ Bu beyit Lâlezâr’da 239. Beyittir.

⁴¹⁰ Bu beyit Lâlezâr’da 240. Beyittir.

⁴¹¹ Bu beyit Lâlezâr’da 241. Beyittir.

⁴¹² Bu beyit Lâlezâr’da 242. Beyittir.

243. Şāh-ı sermā çün olinup teşyī^ç
Geldi eyyām-ı zevk-i faşl-ı rebī^ç 414

VAŞF-I TEŞRİF-İ ÇĀR GÜZĪN

244. Nāgehān geldi üstüme ol dem
Sāye şaldı o çār naḥl-i kerem⁴¹⁵

245. Didiler ey ġarīb-i şehri-ı cihān
الکریم اذا وعده بخوان⁴¹⁶

246. İdelüm^ç azm faşl-ı hürremdür
Karamanlu Korusı bu demdür⁴¹⁷

247. Anda gör şun^ç-ı pāk-i Yezdānı
Seyr kııl cins-i⁴¹⁸ cem^ç-i hūbānı⁴¹⁹

248. Oğuruz beste-i muşanna^ç lar⁴²⁰
Kārlar naqşlar muraba^ç lar⁴²¹

249. Ney gibi çün bu kavli gūş itdüm
Dem bu demdür didüm⁴²² hurūş itdüm⁴²³

⁴¹³ Bu beyit Lâlezâr'da 243. Beyittir.

⁴¹⁴ Bu beyit Lâlezâr'da 244. Beyittir.

⁴¹⁵ Bu beyit Lâlezâr'da 245. Beyittir.

⁴¹⁶ Bu beyit Lâlezâr'da 246. Beyittir.

⁴¹⁷ Bu beyit Lâlezâr'da 247. Beyittir.

⁴¹⁸ cins-i: ceş-i L.

⁴¹⁹ Bu beyit Lâlezâr'da 248. Beyittir.

⁴²⁰ beste-i muşanna^ç lar: besteler muşanna^ç lar L.

⁴²¹ Bu beyit Lâlezâr'da 249. Beyittir.

⁴²² didüm: diyü L.

⁴²³ Bu beyit Lâlezâr'da 250. Beyittir.

250. Oldum ol çār nev-civāna celīs
Ki murabba^c ların idüp taḥmīs⁴²⁴
251. Ḥ^vān-ı ^c ıyşa dil urdı pençe-i kām
Ḳavl-i ḥamse-i mübārek ile tamām⁴²⁵
252. N'ola reşk itse baña cümle beşer
Beşli bayrağı açmışum bu sefer⁴²⁶
253. Varduk⁴²⁷ ol cāy-ı cennetāsāya
Başladuk ^c ālemi temāşāya⁴²⁸ [24A]
254. Deyr-i şahrā bütān ile dolmuş
Bir çemenzār-ı pür belā olmuş⁴²⁹
255. Ḳapılmış⁴³⁰ ol fezā-yı dil-keş-i⁴³¹ ḥüb
Reme-i dil-berān-ı şeh-r-āşüb⁴³²
256. Dil düçār oldı cem^c -i ḥübāna
Döndi pervāne-i çerāgāna⁴³³
257. Şaşdı kaldı dil-i cefā-mu^c tād
Neylesün biñ hümāya bir şayyād⁴³⁴

MİDḤAT-İ ḤAZRET-İ VELİYY-İ Nİ^c AM

⁴²⁴ Bu beyit Lâlezâr'da 251. Beyittir.

⁴²⁵ Bu beyit Lâlezâr'da 252. Beyittir.

⁴²⁶ Bu beyit Lâlezâr'da 253. Beyittir.

⁴²⁷ varduk: varup **L.**

⁴²⁸ Bu beyit Lâlezâr'da 254. Beyittir.

⁴²⁹ Bu beyit Lâlezâr'da 255. Beyittir.

⁴³⁰ kapılmış: eylemiş **L.**

⁴³¹ fezā-yı dil-keş-i: fezā-yı dil-keşi **L.**

⁴³² Bu beyit Lâlezâr'da 256. Beyittir.

⁴³³ Bu beyit Lâlezâr'da 257. Beyittir.

⁴³⁴ Bu beyit Lâlezâr'da 258. Beyittir.

258. İçrelerinde⁴³⁵ bir āfitāb-cemāl
Ses işitmiş ğazāl-i tünd-mişāl⁴³⁶
259. ‘Aql-ı erbāb-ı ‘aşkveş hemān⁴³⁷
Geh gelür geh gider bir āfet-i cān⁴³⁸
260. Bir perī kim görünse nāgeh eger
Getürür ‘aql-ı zü-fünūna zarar⁴³⁹
261. Didiler budur ol şeh-i āfāk
İltizāmındadır bütün ‘uşşāk⁴⁴⁰
262. Dir idüm tıfl olaydı Mehdīdür
Şāh-ı hüsnuñ veliyy-i ‘ahdidür⁴⁴¹
263. ‘Arşa-i lālezārumuzda gönül
Veli iblāğıdır müsellemler gül⁴⁴²
264. Sevmez ol hoş-miyānı hiç yokdur
Disem ‘ālem diye beli çokdur⁴⁴³
265. Çün vişālin hayāl ider şık şık
Dolar āġüş-ı hāset-i ‘āşık⁴⁴⁴

⁴³⁵ içrelerinde: içrelerinden L.

⁴³⁶ Bu beyit Lâlezâr’da 259. Beyittir.

⁴³⁷ hemān: her ān L.

⁴³⁸ Bu beyit Lâlezâr’da 260. Beyittir.

⁴³⁹ Bu beyit Lâlezâr’da 261. Beyittir.

⁴⁴⁰ Bu beyit Lâlezâr’da 262. Beyittir.

⁴⁴¹ Bu beyit Lâlezâr’da 264. Beyittir.

⁴⁴² Bu beyit Lâlezâr’da 265. Beyittir.

⁴⁴³ çokdur: yoktur L. / Bu beyit Lâlezâr’da 266. Beyittir.

⁴⁴⁴ Bu beyit Lâlezâr’da 267. Beyittir.

266. Buldı hüsni-ile imtiyâz-ı celî
Pâdişâh-ı serîr-i nâz velî⁴⁴⁵

267. Çuqadâr Oğlı dirler ol mâha
Zât-ı pâki emânet Allaha⁴⁴⁶

VAŞF-I SERV-İ GÜLŞEN-İ ÇEMEN-İ EYMEN

268. Şâniyâ bir nihâl-i bâlâ-ğad
Âşikâr oldı kim meded meded⁴⁴⁷

269. Serv-ğad lâle-ruğ⁴⁴⁸ semen-sîmâ
Nergis-i mestine fedâ dünyâ⁴⁴⁹

270. Nağl-i mevzûn-ğırâm-ı gülşen-i âl
Serv-i ser-sebz-i gülsitân-ı cemâl⁴⁵⁰ [24B]

271. Didiler kim budur o merdüm-i cân
Ki vucûdıyla fağr ider a' yân⁴⁵¹

272. La' li hem-fezy-i nuğğ-ı 'îsâdur
Muşafâ nâm İbn-i Musâdur⁴⁵²

273. Ğad-i bâlâ-beyâzı oldı tamâm
Gülşen-i çemen⁴⁵³ serv-i sîm-endâm⁴⁵⁴

⁴⁴⁵ Bu beyit Lâlezâr'da 268. Beyittir.

⁴⁴⁶ Bu beyit Lâlezâr'da 269. Beyittir.

⁴⁴⁷ meded meded: meded-be-meded L. / Bu beyit Lâlezâr'da 270. Beyittir.

⁴⁴⁸ lâle-ruğ: lâle-ğat L.

⁴⁴⁹ Bu beyit Lâlezâr'da 271. Beyittir.

⁴⁵⁰ Bu beyit Lâlezâr'da 272. Beyittir.

⁴⁵¹ Bu beyit Lâlezâr'da 273. Beyittir.

⁴⁵² Bu beyit Lâlezâr'da 274. Beyittir.

274. Sāye perverd-i nāzdur her gāh
Gün yüzün ayda bir görür ol māh⁴⁵⁵

275. Sidre-i kāmetin didüm göricek
Ey sehî-ḳad civān-ı Tübālek⁴⁵⁶

276. Şecer-i Tūr pāy-mālidür
Sidreden naḥl-i ḳaddi ‘ālīdür⁴⁵⁷

277. Zā’il itmez ḥaṭ āb [u] tāb-ı ruḥuñ
Severüz ḥaṭ-ile kitāb-ı ruḥuñ⁴⁵⁸

278. Şarıḡı kim felek ṭabancasıdur
‘Ālem ezḳārınuñ ṭabancasıdur⁴⁵⁹

279. Ḳameti gibi ‘ömri ola medīd
Şeref-i zātı ḳadr-i cāhı mezīd⁴⁶⁰

VAŞF-I KIZ METO –İ ‘ARÜSÜ’L-ḤAYL

280. Eyleyüp bir zen ehl-i meclise zūr
Didi ta‘ cİL idüp gelin geçiyor⁴⁶¹

281. Ḥāfız-ı ḥoş- nefes mücevvid-i pāk

⁴⁵³ gülşen-i çemen: gülşen-i hüsne L.

⁴⁵⁴ Bu beyit Lâlezâr’da 275. Beyittir.

⁴⁵⁵ Bu beyit Lâlezâr’da 276. Beyittir.

⁴⁵⁶ Bu beyit Lâlezâr’da 277. Beyittir.

⁴⁵⁷ Bu beyit Lâlezâr’da 278. Beyittir.

⁴⁵⁸ Bu beyit Lâlezâr’da 279. Beyittir.

⁴⁵⁹ Bu beyit Lâlezâr’da 280. Beyittir.

⁴⁶⁰ Bu beyit Lâlezâr’da 281. Beyittir.

⁴⁶¹ Bu beyit Lâlezâr’da 282. Beyittir.

Ma' rifetli civān seyyid-i pāk⁴⁶²

282. Zīver-i ḥacle-gāh-ı ṭab' -ı enām
Kızmeto nām o ' arūs-ı benām⁴⁶³

283. Bu o duḥter- nümün dil-berdür
Kādi ki⁴⁶⁴ naḥl-ı serve hem-serdür⁴⁶⁵

284. Bir zamān ṭağıdup şaḳal başı
Liḥye-dār oldı rüy-ı ḥuy-pāşı⁴⁶⁶

285. Eyledi şoñra ol ḳamer-sīmā
Dest-i tārāc-ı ser-tırāşa fedā⁴⁶⁷

286. Müste'ār olmağın hat-ı rüyı
Kalmadı ' arızında bir müyü⁴⁶⁸

287. La' l-i şirini açılup güyā
Ruḥ-ı gül-rengi oldı ğonce-zībā⁴⁶⁹ [25A]

288. Tā ki kızlar varup gelüp⁴⁷⁰ ḥocaya
Çün ḥocadan çıkup vara ḳocaya⁴⁷¹

289. Ne cihāz ister ise Ḥaḳ virsün

⁴⁶² Bu beyit Lâlezâr'da 283. Beyittir.

⁴⁶³ Bu beyit Lâlezâr'da 284. Beyittir.

⁴⁶⁴ ḳadi ki: ki ḳadi L.

⁴⁶⁵ Bu beyit Lâlezâr'da 285. Beyittir.

⁴⁶⁶ Bu beyit Lâlezâr'da 286. Beyittir.

⁴⁶⁷ Bu beyit Lâlezâr'da 287. Beyittir.

⁴⁶⁸ Bu beyit Lâlezâr'da 288. Beyittir.

⁴⁶⁹ ğonce-zībā: ğonce-nümā L. / Bu beyit Lâlezâr'da 289. Beyittir.

⁴⁷⁰ varup gelüp: gidüp gele L.

⁴⁷¹ Bu beyit Lâlezâr'da 291. Beyittir.

Anasınıñ murādına irsün⁴⁷²

MİDĤAT-İ GÜMRÜKÇİ KAYNI ‘ AYNĪ ĤÜSEYİN⁴⁷³

290. Āşikār oldı dūrdan nāgāh
Yine bir şeh-levend [ü] fitne-sipāh⁴⁷⁴

291. Dil-nüvāz [ü] ḥaṭ-āver [ü] dil-cū
Dil-ber [ü] dil-pesend [ü] çār ebrū⁴⁷⁵

292. Cümle yārānı çāk çāk olarak
Didiler ittifāk-ile baḡ baḡ⁴⁷⁶

293. İşte Gümrükçinüñ Ĥüseyni budur
Merdüm-i çeşm-i cānı ‘ Aynī budur⁴⁷⁷

294. Kābe-i kūyı ma‘ bed-i dildür
Kerbelāda dü şehīd-i dildür⁴⁷⁸

295. Ger o şeh-nāza başlayup ola ‘ āḡ
Hep ḥüseynī nevā ider ‘ uşşāk⁴⁷⁹

296. Gülşenīdür mürīd-i gülşendür
Lāleāsā ferīd-i gülşendür⁴⁸⁰

⁴⁷² Bu beyit Lâlezâr’da 292. Beyittir.

⁴⁷³ Bu bölüm Lâlezâr’da Midḥat-i Es‘ ad Bin-i Qırlangıç bölümünden sonra gelmektedir.

⁴⁷⁴ Bu beyit Lâlezâr’da 304. Beyittir.

⁴⁷⁵ Bu beyit Lâlezâr’da 305. Beyittir.

⁴⁷⁶ Bu beyit Lâlezâr’da 306. Beyittir.

⁴⁷⁷ Bu beyit Lâlezâr’da 307. Beyittir.

⁴⁷⁸ Kerbelāda dü şehīd-i dildür: Kerbelā-vār meşhed-i dildür L. / Bu beyit Lâlezâr’da 308. Beyittir.

⁴⁷⁹ Bu beyit Lâlezâr’da 309. Beyittir.

⁴⁸⁰ Bu beyit Lâlezâr’da 310. Beyittir.

297. Mā'îl-i mû-miyânı pek çokdur
‘Aybı var-ise⁴⁸¹ kıl kadar yokdur⁴⁸²

298. Çünkü destârı qar şaçığıdur
Halkı dondursa hüsni çağıdur⁴⁸³

299. Āh-ı ‘ahdümde olsa aşlından
Gümrük alsam metā‘ -ı vaşlından⁴⁸⁴

300. Hîn-i vuşlatda müzd umarsa ne ğam
Yüküñi tüt da bacuñ al direm⁴⁸⁵

MİDĤAT-İ ES‘ AD BİN KİRLANGİÇ

301. Ba‘ dehu bir meh-i sitāre-ġulām
Moñla ħunkār-ı vaqt Es‘ ad nām⁴⁸⁶

302. Çıkdı bir ħaymeden o meh-peyker
Şan ufuğdan zuhūra geldi kamer⁴⁸⁷

303. Şekl-i Bercīse girmiş ol Nāhid
‘Ulemā kesvetiyle oldı bedīd⁴⁸⁸ [25B]

304. Feyz-i şubĥ-ı bahār ile didiler
Necm-i Kırlandıç⁴⁸⁹ oldı necm-i seĥer⁴⁹⁰

⁴⁸¹ ‘aybı var-ise: ‘Aynī-var ise L.

⁴⁸² Bu beyit Lâlezâr’da 311. Beyittir.

⁴⁸³ Bu beyit Lâlezâr’da 312. Beyittir.

⁴⁸⁴ Bu beyit Lâlezâr’da 313. Beyittir.

⁴⁸⁵ Bu beyit Lâlezâr’da 314. Beyittir.

⁴⁸⁶ Bu beyit Lâlezâr’da 293. Beyittir.

⁴⁸⁷ Bu beyit Lâlezâr’da 294. Beyittir.

⁴⁸⁸ Bu beyit Lâlezâr’da 295. Beyittir.

⁴⁸⁹ necm-i Kırlandıç: toĥm-ı Kırlandıç L.

⁴⁹⁰ Bu beyit Lâlezâr’da 296. Beyittir.

305. Māh-rūlar da bir sehī-ḳaddür
Kevkebi mihr ü mehden Es^ç addür⁴⁹¹

306. Ḳıldan ince disem miyānına ger
Hep belī öyledür dir^ç ārifler⁴⁹²

307. Ma^ç rifet^ç āşıḳıdur ol ṭannāz
Ehl-i dil dost-ı tāzedür mümtāz⁴⁹³

308. Maḥkeme kātibi imiş pederi
Püserüñ sîr-āb⁴⁹⁴ imiş hüneri⁴⁹⁵

309. Çün benüm yoḳ cihānda bir püserüm
Ḥalḳuñ evlādını sever gezerüm⁴⁹⁶

310. Gice gündüz aña ḳamu evḳāt
Ḳadr [ü]^ç id ola Es^ç ad-ı sâ^ç āt⁴⁹⁷

MİDḤAT-İ VĀRDA ZĀDE MOLLA^ç ALİ⁴⁹⁸

311. Vardacılar ḥaber virüp yer yer
Vardı ḥumbāra vardı ha didiler⁴⁹⁹

312. Vārid oldı çü nev-güher o celî⁵⁰⁰

⁴⁹¹ Bu beyit Lâlezâr'da 297. Beyittir.

⁴⁹² ç ārifler: ç āşıḳlar L. / Bu beyit Lâlezâr'da 298. Beyittir.

⁴⁹³ Bu beyit Lâlezâr'da 299. Beyittir.

⁴⁹⁴ sîr-āb: sırr-ı eb L.

⁴⁹⁵ Bu beyit Lâlezâr'da 300. Beyittir.

⁴⁹⁶ Bu beyit Lâlezâr'da 302. Beyittir.

⁴⁹⁷ Bu beyit Lâlezâr'da 303. Beyittir.

⁴⁹⁸ Bu bölüm Lâlezârda Midḥat-ı Muşafâ Ṭokuczâdeden sonra gelmektedir.

⁴⁹⁹ Bu beyit Lâlezâr'da 326. Beyittir.

⁵⁰⁰ nev-güher o celî: nūr-ı mihr-i celî L.

313. Āfitāb-ı ruḥından ān-be-ān
İder envār-ı ma^c rifet leme^c ān⁵⁰²
314. Didiler aç gözüñ uyar cānuñ
Eyle iḳāz-ı çeşm-i im^c ānuñ⁵⁰³
315. ^c Āşıkıdur o⁵⁰⁴ mehveşüñ nāçiz
Zübde-i dil-berān-ı şehir-engiz⁵⁰⁵
316. Luṭf-ile eyler ecnebileri yād
Anları bir niğehle itmez⁵⁰⁶ şād⁵⁰⁷
317. Oldı güyā bu ḥāfız-ı cārī
Mesned-ārā-yı molla Minḳārī⁵⁰⁸
318. Görinür ḥalka eyleyüp efsün
Şofī ḳabağı naqş-ı buḳalemün⁵⁰⁹
319. Rüstem-i çeşmine olur her ān
Müje vü ebruvānı tır [ü] kemān⁵¹⁰
320. Serv-i āzād-ı ḳāmetin biçün

⁵⁰¹ Bu beyit Lâlezâr'da 327. Beyittir.

⁵⁰² Bu beyit Lâlezâr'da 328. Beyittir.

⁵⁰³ Bu beyit Lâlezâr'da 329. Beyittir.

⁵⁰⁴ o: bu L.

⁵⁰⁵ Bu beyit Lâlezâr'da 330. Beyittir.

⁵⁰⁶ itmez: kılmaz L.

⁵⁰⁷ Bu beyit Lâlezâr'da 331. Beyittir.

⁵⁰⁸ Bu beyit Lâlezâr'da 332. Beyittir.

⁵⁰⁹ Bu beyit Lâlezâr'da 333. Beyittir.

⁵¹⁰ Bu beyit Lâlezâr'da 334. Beyittir.

Tünd-bād-ı kederden ide maşûn⁵¹¹

MİDĤAT-İ MUSTAFĀ TOĖUCZĀDE [26A]

321. Nāgehān bir arafdan oldu bedīd
Yine bir serv-i gülşen-i ümmīd⁵¹²

322. Didiler budur ol nihāl-i vucūd⁵¹³
K’oldı maşşūli meyve-i maşşūd⁵¹⁴

323. Reme-i dil-berān-ı dünyāda
Şöhreti Muştafā ToĖuczāde⁵¹⁵

324. ‘ Ālem-āşūb ĥüsni vālesidür
Reng-i rüyı pabuçı lālesidür⁵¹⁶

325. Şan‘ atı çünki mest-düzīdür
Mestlik ġamzesine rüzīdir⁵¹⁷

326. Dil viren oldu ol gözi meste
Çeşm-i bīmārı gibi dil-ħaste⁵¹⁸

327. Ėadr-i cāmı ayağı eyler pest
Seyr idenler opuğların ola mest⁵¹⁹

⁵¹¹ Bu beyit Lālezār’da 335. Beyittir.

⁵¹² Bu beyit Lālezār’da 315. Beyittir.

⁵¹³ nihāl-i vucūd: nihāl-i cūd L.

⁵¹⁴ Bu beyit Lālezār’da 316. Beyittir.

⁵¹⁵ Bu beyit Lālezār’da 317. Beyittir.

⁵¹⁶ Bu beyit Lālezār’da 319. Beyittir.

⁵¹⁷ Bu beyit Lālezār’da 318. Beyittir.

⁵¹⁸ Bu beyit Lālezār’da 320. Beyittir.

⁵¹⁹ Bu beyit Lālezār’da 321. Beyittir.

328. Oldı vaqf-ı ‘izārı dil-berlik
Aña maḥşūş tazelik terlik⁵²⁰
329. Oldı şan evc-i ‘arızındaki ḥāl
Münḥasif-mihr-i āsmān-ı cemāl⁵²¹
330. Serv şimşād [u] gülbün [ü] ‘ar‘ ar
Naḥl-i ṭübāsına⁵²² ḳul olsunlar⁵²³
331. Hiç güzellerde yoḳdur aña bedel
Ola gitdükçe ḥüsni daḫi güzel⁵²⁴

MİDḤAT-İ ḤÜSN-İ SEYİD-İ ḤÜBÂN

332. Bād-ı nāz-ile bir berceste nihāl
Şalınup geldi⁵²⁵ ḳopdı bir gül-i āl⁵²⁶
333. Eyleyüp vaşf-ı pākine⁵²⁷ āḡāz
Didiler kim budur ol gülbün-i nāz⁵²⁸
334. Muştafā nām seyid-i ḥübān
Hāşimī gözlerine cān ḳurbān⁵²⁹
335. Ruḥ-ı nu‘ mānī rengine ‘āşık
Çelebī lālesi dimek lāyık⁵³⁰

⁵²⁰ Bu beyit Lâlezâr’da 322. Beyittir.

⁵²¹ Bu beyit Lâlezâr’da 322. Beyittir.

⁵²² naḥl-i ṭübāsına: naḥl-i āzādına L.

⁵²³ Bu beyit Lâlezâr’da 323. Beyittir.

⁵²⁴ Bu beyit Lâlezâr’da 324. Beyittir.

⁵²⁵ geldi: def‘ a L.

⁵²⁶ Bu beyit Lâlezâr’da 336. Beyittir.

⁵²⁷ vaşf-ı pākine: vaşf-ı pākini L.

⁵²⁸ Bu beyit Lâlezâr’da 337. Beyittir.

⁵²⁹ Bu beyit Lâlezâr’da 338. Beyittir.

336. İdicek dehre ol vücūd-ı şerīf
Hil^c at-ı hūsn [ü] ān ile teşrīf⁵³¹ [26B]

337. İtdi dīvār-ı devletin termīm
Pederi Hācı Kerpiç İbrāhīm⁵³²

338. Gerçi çoçdur bu şehri içinde güzel
Aña maḥşūş⁵³³ bu kaç [u] bu⁵³⁴ güzel el⁵³⁵

339. Hūsnine rağbet eylemez aşla
Bilmez āyīn-i nāz u istiğnā⁵³⁶

340. Naḥl-i ḳaddi ki reşk-i Tūbādur
Sidretü'l- Müntehādān a^c lādır⁵³⁷

341. Tāmdur hūsn-i rüy-ı gül-gūnı
Yaraşur ^c ālem olsa meftūnı⁵³⁸

342. Muştafādur çü seyīd-i sādāt
Virelüm gül cemāline şalavāt⁵³⁹

ŞÜRET-İ HĀL-İ ĀFET-İ ^cUŞŞĀḲ⁵⁴⁰

⁵³⁰ Bu beyit Lâlezâr'da 339. Beyittir.

⁵³¹ Bu beyit Lâlezâr'da 340. Beyittir.

⁵³² Bu beyit Lâlezâr'da 341. Beyittir.

⁵³³ maḥşūş: maḥşūşdur L.

⁵³⁴ -L.

⁵³⁵ Bu beyit Lâlezâr'da 342. Beyittir.

⁵³⁶ Bu beyit Lâlezâr'da 343. Beyittir.

⁵³⁷ Bu beyit Lâlezâr'da 344. Beyittir.

⁵³⁸ Bu beyit Lâlezâr'da 345. Beyittir.

⁵³⁹ Bu beyit Lâlezâr'da 346. Beyittir.

⁵⁴⁰ Bu bölüm Lâlezâr'da Midḫat-i Merdümān-ı Dīde-i Cān bölümünden sonra gelmektedir.

343. Zāhir oldı bir āfet-i ħod-kām
Düşdi teb-lerze-i hirāsa enām⁵⁴¹
344. Didiler budur ol perīveş māh
Ki gören ʿ aqlın aldırur nāgāh⁵⁴²
345. Bezm-i rindāna zehr-i ķātildür
Nemek-i meclis-i Erāzildür⁵⁴³
346. Gerçi kim nām-ı ʿ abd-i Raĥmāndur
Tabʿ -ı bī-raĥmı düşmen-i cāndur⁵⁴⁴
347. Nʾola pür-şür olursa laʿ l-i teri
Tuz Muĥammeddür ol mehūñ pederi⁵⁴⁵
348. İstemez zaĥmı cāna tuz ekmek
Gözedür laʿ li⁵⁴⁶ ĥaķķ-ı nān [u] nemek⁵⁴⁷
349. Zaĥm-ı pinyāl-i ġamzesine cihān
Merdüm-i merg-ile⁵⁴⁸ ider dermān⁵⁴⁹
350. Mey-i naĥvetle çeşmi bī-ĥūşdür
Tiġ-ı müjġānı āşinā-küşdür⁵⁵⁰
351. Serĥoş-ı ʿ aşķ-ı dil-i ĥābīdür⁵⁵¹

⁵⁴¹ Bu beyit Lâlezâr'da 358. Beyittir.

⁵⁴² Bu beyit Lâlezâr'da 359. Beyittir.

⁵⁴³ Bu beyit Lâlezâr'da 360. Beyittir.

⁵⁴⁴ Bu beyit Lâlezâr'da 361. Beyittir.

⁵⁴⁵ Bu beyit Lâlezâr'da 362. Beyittir.

⁵⁴⁶ laʿ li: yaʿ nī L.

⁵⁴⁷ Bu beyit Lâlezâr'da 363. Beyittir.

⁵⁴⁸ merdüm-i merg-ile: merhem-i merg ile L.

⁵⁴⁹ Bu beyit Lâlezâr'da 364. Beyittir.

⁵⁵⁰ Bu beyit Lâlezâr'da 365. Beyittir.

Lâle-i ‘ârızı şarâbîdür⁵⁵²

352. Korkaram bir gün ol dehân-ı ‘aceb
Ola bâzî-gehi enâmil-i leb⁵⁵³

353. Olunup vuşlatı ħ^vânı⁵⁵⁴ yağma
Kalmaya dâdı tuzı ola hebâ⁵⁵⁵

354. Üşürüp eşkıyâ be-nân-ı fesâd
O nemekdâni ideler ifsâd⁵⁵⁶ [27A]

355. Çaşni-gîrâne⁵⁵⁷ çıkdı meydâne
Def’ aten çifte iki cânâne⁵⁵⁸

356. Yaraşup⁵⁵⁹ iki dil-ber-i pādāş
İki Hâcı Muhammed oğlu adaş⁵⁶⁰

357. İki tuğ gibi birbirine mişâl
İki vâli-i mülk-i hüsn-i cemâl⁵⁶¹

358. İkininüñ de⁵⁶² ferkadânāsâ

⁵⁵¹ serhoş-ı ‘aşk-ı dil-i ħâbîdür: serhoş-ı ‘aşkı dil-ħârâbîdür L.

⁵⁵² Bu beyit Lâlezâr’da 366. Beyittir.

⁵⁵³ Bu beyit Lâlezâr’da 367. Beyittir.

⁵⁵⁴ vuşlatı ħ^vânı: ħ^vân-ı vuşlatı L.

⁵⁵⁵ Bu beyit Lâlezâr’da 368. Beyittir.

⁵⁵⁶ Bu beyit Lâlezâr’da 369. Beyittir.

⁵⁵⁷ çâşni-gîrâne: küşt-gîrâne L.

⁵⁵⁸ Bu beyit Lâlezâr’da 347. Beyittir. / Bu beyit Lâlezâr’da Midĥat-ı Merdümân-ı Dîde-i Cân başlığı altındadır.

⁵⁵⁹ yaraşup: badaşup L.

⁵⁶⁰ Bu beyit Lâlezâr’da 348. Beyittir. / Bu beyit Lâlezâr’da Midĥat-ı Merdümân-ı Dîde-i Cân başlığı altındadır.

⁵⁶¹ Bu beyit Lâlezâr’da 349. Beyittir. / Bu beyit Lâlezâr’da Midĥat-ı Merdümân-ı Dîde-i Cân başlığı altındadır.

⁵⁶² de -L.

MİDĤAT-İ MERDÜMÂN-I DİDE-İ CÂN

359. Oldı ol iki dil-firîb-i ‘ aceb⁵⁶⁵
Revnâk-ı efzûn-ı bâğ-ı gülşen-i teb⁵⁶⁶

360. ‘ Arşa-i ĥüsni itdiler neyyîr⁵⁶⁷
İkisi birlik iki şem^c-i münîr⁵⁶⁸

361. Biri şems-i münevver-i raĥşân
Evc-i ĥüsne biri meh-i tâbân⁵⁶⁹

362. Çü bilürîn-i ‘ aynek-i dîde
Merdümân-ı dü çeşm-i sencîde⁵⁷⁰

363. İki hem-şehri iki meh⁵⁷¹-ruĥsâr
Oldı cevzâ-yı burc-ı şehr-i Fenâr⁵⁷²

364. Oldı çün keffteyn-i vezne-i zer
Birbirine şebih ol iki püser⁵⁷³

⁵⁶³ İsm esâmîleri: İsm-i sâmilî L.

⁵⁶⁴ Bu beyit Lâlezâr’da 351. Beyittir. / Bu beyit Lâlezâr’da Midĥat-ı Merdümân-ı Dîde-i Cân başlığı altındadır.

⁵⁶⁵ dil-firîb-i ‘ aceb: dil-firîb-i ‘ acîb L.

⁵⁶⁶ Bu beyit Lâlezâr’da 350. Beyittir. / revnâk-ı efzûn-ı bâğ-ı gülşen-i teb: revnâk-ı efzûn-ı bâğ-ı gülşen-i zîb L.

⁵⁶⁷ neyyîr: tenvîr L.

⁵⁶⁸ Bu beyit Lâlezâr’da 352. Beyittir.

⁵⁶⁹ Bu beyit Lâlezâr’da 353. Beyittir.

⁵⁷⁰ Bu beyit Lâlezâr’da 354. Beyittir.

⁵⁷¹ -M

⁵⁷² Bu beyit Lâlezâr’da 355. Beyittir.

365. ‘Ömr-i devletde tev’emān olalar
İki ‘ālemde kām-rān olalar⁵⁷⁴

MİDḤAT-İ ḤASAN TEMURCİZĀDE ḤÜSEYN

366. Görinüp bir ‘izār-ı āteş-tāb
Dil-i āhen-nihādum itdi müzāb⁵⁷⁵

367. Ḥāli⁵⁷⁶ şāhib-ḥurūc-ı mülk-i cemāl
Devlet-i ḥüsni nev-zuhūr-ı kemāl⁵⁷⁷

368. Didiler gel soğuk demur dögme
Yoğ yire gayrı germ olup ögme⁵⁷⁸

369. Budur ol mihr-i evc-i ḥüsni [ü] behā
Ki virür rüy-ı māha nūr-ı ziyā⁵⁷⁹

370. Yūsuf-ı taht-ı Mısr-ı cān Ḥüseyn
Baykara-yı [bezm-i] seyrān⁵⁸⁰ Ḥüseyn⁵⁸¹

371. Eyleyüp ḥalkı lāleveş pür dāğ
Oldı rüyı ‘izār-ı Yūsuf-ı bāğ⁵⁸² [27B]

372. Öyle hoş-büdur ol semen-pehlü

⁵⁷³ Bu beyit Lâlezâr’da 356. Beyittir.

⁵⁷⁴ Bu beyit Lâlezâr’da 357. Beyittir.

⁵⁷⁵ Bu beyit Lâlezâr’da 370. Beyittir.

⁵⁷⁶ ḥāli: ḥaṭṭı L.

⁵⁷⁷ Bu beyit Lâlezâr’da 371. Beyittir.

⁵⁷⁸ Bu beyit Lâlezâr’da 372. Beyittir.

⁵⁷⁹ Bu beyit Lâlezâr’da 373. Beyittir.

⁵⁸⁰ baykara-yı [bezm-i] seyrān: baykara-yı serîr-i ān L.

⁵⁸¹ Bu beyit Lâlezâr’da 374. Beyittir.

⁵⁸² Bu beyit Lâlezâr’da 376. Beyittir.

Şemm iden der ki gül-bedendür bu⁵⁸³

373. Dir idüm yoğdur anda müdan eşer
Müje vü ebruvānı olmasa ger⁵⁸⁴

374. Çorçaram cism-i nāzikin nāgāh⁵⁸⁵
Būs iderken biri yutar⁵⁸⁶ billāh⁵⁸⁷

375. N'ola āhirde zıkr olınsa o māh
Āhirinde gelür sipāhuñ şāh⁵⁸⁸

376. Naẓm u tertıbden ğaraż bir bir
Bu idi ancağ evvel ü āhir⁵⁸⁹

377. Nef -i te'ħiri dirse zātumadur
Çaşd-ı Maħtūmī ħüsn-i ħātimedür⁵⁹⁰

378. Ħayr-ile yād idenlerüñ anı
Ħayr ola āhiri⁵⁹¹ vü pāyānı⁵⁹²

DER-BEYĀN-I TETİMME-İ MAÇŞÜD

⁵⁸³ Bu beyit Lâlezâr'da 377. Beyittir.

⁵⁸⁴ Bu beyit Lâlezâr'da 378. Beyittir.

⁵⁸⁵ nāgāh: bi'llāh L.

⁵⁸⁶ yutar: yonar L.

⁵⁸⁷ billāh: nāgāh L. / Bu beyit Lâlezâr'da 379. Beyittir.

⁵⁸⁸ Bu beyit Lâlezâr'da 380. Beyittir.

⁵⁸⁹ Bu beyit Lâlezâr'da 381. Beyittir.

⁵⁹⁰ Bu beyit Lâlezâr'da 382. Beyittir.

⁵⁹¹ āhiri: evveli L.

⁵⁹² Bu beyit Lâlezâr'da 383. Beyittir.

379. Çün tamām oldı naẓm-ı şeh̄r-engīz
Düşdi hūbān-ı şeh̄re ceng u sitīz⁵⁹³
380. Yazılup nām-ı dil-berān-ı güzīn
Kayddan kayd olanlar oldı emīn⁵⁹⁴
381. Nāmı kayd olmayan olup lā-şey
İtdi tūmar-ı iftiḥārı tay⁵⁹⁵
382. Şāh-ı inşāfa⁵⁹⁶ çok za‘im-i cemāl
Eyledi ‘arz-ı ḥāl-i ‘işve-me’āl⁵⁹⁷
383. Der-kenār olınınca defterde
Çıkdı tīmār-ı ḥüsni āḫirde⁵⁹⁸
384. Ḥatt-ile ref‘ olunmaḡ ile ebed
Ḥişşe-i āndan⁵⁹⁹ itdi ḡaşr-ı yed⁶⁰⁰
385. Çünki dīvān-ı ‘adl ü dād ider⁶⁰¹ ol
Ben daḡı ‘arz-ı ḥāle buldum yol⁶⁰²
386. Didüm ey pādīşāh-ı ‘adl-āyīn
Şunda bir ḡaç perīveş-i ḡod-bīn⁶⁰³

⁵⁹³ Bu beyit Lâlezâr’da 384. Beyittir.

⁵⁹⁴ Bu beyit Lâlezâr’da 385. Beyittir.

⁵⁹⁵ Bu beyit Lâlezâr’da 386. Beyittir.

⁵⁹⁶ şāh-ı inşāfa: Şāh-ı esnāfa **L.**

⁵⁹⁷ Bu beyit Lâlezâr’da 387. Beyittir.

⁵⁹⁸ āḫirde: āḡarda **L.** / Bu beyit Lâlezâr’da 388. Beyittir.

⁵⁹⁹ ḡişşe-i āndan: ḡişşe-i ḡüsni **L.**

⁶⁰⁰ Bu beyit Lâlezâr’da 389. Beyittir.

⁶⁰¹ ider: idi **L.**

⁶⁰² Bu beyit Lâlezâr’da 390. Beyittir.

⁶⁰³ Bu beyit Lâlezâr’da 391. Beyittir.

387. Baña bir hıdmet itdiler taħmīl
Ben de itdüm o hıdmeti tekml̄⁶⁰⁴
388. Ya‘ ni meşşāta oldum ücret ile
İkişer buse müzd-i şan‘ at-ile⁶⁰⁵
389. Naẓm idüp bir ğarīb şehr-engīz
Rütbe-i hüsni eyledüm temyīz⁶⁰⁶ [28A]
390. Cümle hūbān-ı şehre ser-tā-pā
İtdüm iħlāşla du‘ ā vü şenā⁶⁰⁷
391. Kendilerden baña⁶⁰⁸ aşālet ile
Ğayrilerden yaña vekālet ile⁶⁰⁹
392. Virmiş iken yedüme hıccetler
Şimdi ol dil-firīb-āfetler⁶¹⁰
393. Baña zılm itdiler idüp berbād⁶¹¹
Dād virmezler ücretüm feryād⁶¹²
394. Virdi ol pādişāh-ı ‘adl-‘ünvān
Hıccetüm mūcibince bir fermān⁶¹³
395. İdicek emr ü hıcceti ibrāz

⁶⁰⁴ Bu beyit Lâlezâr’da 392. Beyittir.

⁶⁰⁵ Bu beyit Lâlezâr’da 393. Beyittir.

⁶⁰⁶ Bu beyit Lâlezâr’da 394. Beyittir.

⁶⁰⁷ Bu beyit Lâlezâr’da 395. Beyittir.

⁶⁰⁸ baña: yaña L.

⁶⁰⁹ Bu beyit Lâlezâr’da 396. Beyittir.

⁶¹⁰ Bu beyit Lâlezâr’da 397. Beyittir.

⁶¹¹ berbād: bī-dād L.

⁶¹² Bu beyit Lâlezâr’da 398. Beyittir.

⁶¹³ Bu beyit Lâlezâr’da 399. Beyittir.

Didi ol çār dil-ber-i mümtāz⁶¹⁴

396. Yoğ yire bizden eyledüñ şekvā
Çün maḥalinde görilür da^c vā⁶¹⁵

397. Mecma^c -ı dil-berāna gel gidelüm
Boynumuz borcudur edā idelüm⁶¹⁶

398. Diyüp ol cāy-ı dil-keşi dolaşup
Nehr-i Köstem kenārına üleşüp⁶¹⁷

399. Bir mümerrede⁶¹⁸ mekān-sāz olduğ
Ya^c ni taḥşil-i müzde yol bulduğ⁶¹⁹

400. Didiler nāmı nehr-i dehr içre
Yalı ḥammāmıdır bu şehir içre⁶²⁰

401. Kağı dil-ber girürse bu āba
Al iki büse müzd-i germ-āba⁶²¹

402. Ehl-i ḥüsne bahā ne⁶²² lāzımdur
Luḫf-ı şāha bahāne⁶²³ lāzımdur⁶²⁴

⁶¹⁴ Bu beyit Lâlezâr'da 400. Beyittir.

⁶¹⁵ Bu beyit Lâlezâr'da 401. Beyittir.

⁶¹⁶ Bu beyit Lâlezâr'da 402. Beyittir.

⁶¹⁷ üleşüp: ulaşup **L.** / Bu beyit Lâlezâr'da 403. Beyittir.

⁶¹⁸ bir mümerrede: bezm-i müzde **L.**

⁶¹⁹ Bu beyit Lâlezâr'da 404. Beyittir.

⁶²⁰ Bu beyit Lâlezâr'da 405. Beyittir.

⁶²¹ Bu beyit Lâlezâr'da 406. Beyittir.

⁶²² bahā ne: bahāne **L.**

⁶²³ bahāne: bahā ne **L.**

⁶²⁴ Bu beyit Lâlezâr'da 407. Beyittir.

403. Hep güzeller bu kavle rāğıbdur
Cümle ifā-yı nezre t̄alibdür⁶²⁵
404. Dey ider halkı ḥabs-i germ-ābe⁶²⁶
Düşürür nāsı şayf-ı serd-ābe⁶²⁷
405. Biz muḳaddem girüp bu āba saña
İkişer buse idelüm i‘ t̄a⁶²⁸
406. Bizden örnek⁶²⁹ alup perī-rüyān
Çeksün el naḳş-ı nāzdan ḥübān⁶³⁰
407. Ādemiyyet idüp perīveşler
Rām ola t̄a ki saña serkeşler⁶³¹
408. Böyle diyüp o çār t̄aze civān
İttifāḳ-ile oldılar ‘ üryān⁶³²

DER-TEMĀŞĀ-YI ‘ ĀLEM-İ ENVĀR

409. Teng-kālā-yı vaşl olındı güşād
Çökdi dükkān-ı nāza gerd-i kesād⁶³³ [28B]
410. Açılup atlas-ı sefid-beden
Geçdi endāze-i nigāhumdan⁶³⁴

⁶²⁵ Bu beyit Lâlezâr’da 408. Beyittir.

⁶²⁶ ḥabs-i germ-ābe: ḥabs germābe L.

⁶²⁷ şayf-ı serd-ābe: şayf serdābe L. / Bu beyit Lâlezâr’da 409. Beyittir.

⁶²⁸ Bu beyit Lâlezâr’da 410. Beyittir.

⁶²⁹ örnek: evreng L.

⁶³⁰ Bu beyit Lâlezâr’da 411. Beyittir.

⁶³¹ Bu beyit Lâlezâr’da 412. Beyittir.

⁶³² Bu beyit Lâlezâr’da 413. Beyittir.

⁶³³ Bu beyit Lâlezâr’da 414. Beyittir.

⁶³⁴ Bu beyit Lâlezâr’da 415. Beyittir.

411. Biçdi hayyât-ı ârzû kat kat
Dil-i müştâka hil' at-ı vuşlat⁶³⁵
412. Olup 'üryân kışr-ı hil' atden
Âşikâr oldı leb-i⁶³⁶ pāk-i beden⁶³⁷
413. Şıķlet-i cāmeden olunca hālāş
Giydiler hil' at-i ser-ā-ser-i hāş⁶³⁸
414. Hem çü dībā-yı şāf nūrānī
Çaldı ancak libās-ı 'üryānī⁶³⁹
415. Giydi nisvān cesedle⁶⁴⁰ karaları
Kim alur ğayrı telli hāreleri⁶⁴¹
416. Cūy-ı şeffāf-ı vaşşāfa⁶⁴² girdi cān⁶⁴³
Oldı güyā perīye şīşe mekān⁶⁴⁴
417. Şāf idi çün⁶⁴⁵ mişāl-i āyīne
Gümüş āyīne idi her sīne⁶⁴⁶

⁶³⁵ Bu beyit Lâlezâr'da 416. Beyittir.

⁶³⁶ leb-i: lübb-i L.

⁶³⁷ Bu beyit Lâlezâr'da 417. Beyittir.

⁶³⁸ Bu beyit Lâlezâr'da 418. Beyittir.

⁶³⁹ Bu beyit Lâlezâr'da 419. Beyittir.

⁶⁴⁰ cesedle: hāsedle L.

⁶⁴¹ Bu beyit Lâlezâr'da 420. Beyittir.

⁶⁴² cūy-ı şeffāf-ı vaşşāfa: cūy-ı şeffāf u şāfa L.

⁶⁴³ Cān: bütān L.

⁶⁴⁴ Bu beyit Lâlezâr'da 421. Beyittir.

⁶⁴⁵ çün: cū L.

⁶⁴⁶ Bu beyit Lâlezâr'da 422. Beyittir.

418. Nehr-i şîr⁶⁴⁷ üzre taqılır⁶⁴⁸ girdâb
Oldı bostānlara⁶⁴⁹ o cūda cenāb⁶⁵⁰
419. Düşdi teb-lerze-i maḥabbete bîd
Ra‘ şe-dār oldı pençe-i hūrşîd⁶⁵¹
420. Şuda reftārı her perî-rūyuñ
Yüregın oynadurđı⁶⁵² ol cūyuñ⁶⁵³
421. Yüzmek āsāndur güzel ammā
Dal götün göreyüm dise zürefā⁶⁵⁴
422. Leb-i cūda olup neşîmen-sāz
Oldılar dil-berāna ḥarf-endāz⁶⁵⁵
423. Āşinālarda çok hüner gördi
Çeşm-i māhileruñ neler gördi⁶⁵⁶
424. Eyledi şanki mec-i nehr-i şafā
Nice girdāb-ı ser-nigün peydā⁶⁵⁷
425. Çok giriş çıkış oynayup hūbān
Çıkdılar çünki cūydān ‘üryān⁶⁵⁸

⁶⁴⁷ nehr-i şîr: nehr-i şehr L.

⁶⁴⁸ taqılır: nāfler L.

⁶⁴⁹ bostānlara: pistānları L.

⁶⁵⁰ cenāb: ḥabāb L. / Bu beyit Lâlezâr’da 423. Beyittir.

⁶⁵¹ Bu beyit Lâlezâr’da 424. Beyittir.

⁶⁵² oynadurđı: oynadur idi L.

⁶⁵³ Bu beyit Lâlezâr’da 425. Beyittir.

⁶⁵⁴ Bu beyit Lâlezâr’da 426. Beyittir.

⁶⁵⁵ Bu beyit Lâlezâr’da 427. Beyittir.

⁶⁵⁶ Bu beyit Lâlezâr’da 428. Beyittir.

⁶⁵⁷ Bu beyit Lâlezâr’da 429. Beyittir.

⁶⁵⁸ Bu beyit Lâlezâr’da 430. Beyittir.

426. Būse-çīn oldum evvel ü āhīr
Şulu şeftālüler yidüm ‘üryān⁶⁵⁹
427. Līk bir ser-keş-i ser-āmed-ķad
Virmeyüp būse⁶⁶⁰ eyledi beni red⁶⁶¹
428. İtdi ol nāzenīn melek-sīmā⁶⁶²
Müzd-i ħamāmī⁶⁶³ virmeden⁶⁶⁴ ībā⁶⁶⁵
429. Didi ol serv-ķad [ü] sīm-endām
Kimūñ ola bu bü’l-‘ aceb ħammām⁶⁶⁶
430. Tābī⁶⁶⁷ yoķ āfītābdan ğayrı
Ķubbe görmem ħabābdan ğayrı⁶⁶⁸ [29A]
431. Ücret almaķ dilerse ħuddāmı
Söylesün bāri nām-ı ħammāmı⁶⁶⁹
432. Didüm ey dil-ber-i cefā-kerdār⁶⁷⁰
Nāzdan fāriğ ol meded zinhār⁶⁷¹
433. Oldı bu cāy-ı dil-keşūñ zīrā
Nāmı Ħammām-ı Ķapudān Pāşā⁶⁷²

⁶⁵⁹ ‘üryān: vāfir L. / Bu beyit Lâlezâr’da 431. Beyittir.

⁶⁶⁰ būse: būsem L.

⁶⁶¹ Bu beyit Lâlezâr’da 432. Beyittir.

⁶⁶² nāzenīn melek-sīmā: nāzenīn-i meh-sīmā L.

⁶⁶³ müzd-i ħamāmı: müzd-i germābeyi L.

⁶⁶⁴ virmeden: edādan L.

⁶⁶⁵ Bu beyit Lâlezâr’da 433. Beyittir.

⁶⁶⁶ Bu beyit Lâlezâr’da 434. Beyittir.

⁶⁶⁷ tābı: tāb L.

⁶⁶⁸ Bu beyit Lâlezâr’da 435. Beyittir.

⁶⁶⁹ Bu beyit Lâlezâr’da 436. Beyittir.

⁶⁷⁰ dil-ber-i cefā-kerdār: dil-ber-i cefā-girdār

⁶⁷¹ Bu beyit Lâlezâr’da 437. Beyittir.

VAŞF-I ҺAMMĀM-I CİHĀN

434. Orta şuffesidür zemīn-i cesīm
Heft Һalvetdür aña heft iqlīm⁶⁷³
435. Nüh felek nüh Һubābıdur güyā
Cāmlardur aña nücūm-ı semā⁶⁷⁴
436. Oldı enhār lüleler el-Һaķ
Aṭalar ṭās koyacaķ ṭoķmaķ⁶⁷⁵
437. Resen-i Һubbedür şihāb-ı medīd
Ḥavlulardur serilmiş ebr-i sefid⁶⁷⁶
438. Rūz şeb fūtalar sefid u siyāh
Zer ṭalā iki kāse⁶⁷⁷ mihr-ile māh⁶⁷⁸
439. Һafes-i nār olup ufuķla şafaķ
Bedr āyīnedür hilāl ṭaraķ⁶⁷⁹
440. Ben ki Maḥdūmī-i Vaḥīd-fenem
İşte külḥāncıdur⁶⁸⁰ ḥamāmcı benem⁶⁸¹

ṬALEB-İ ÜCRET-İ BÜSE

⁶⁷² Bu beyit Lâlezâr'da 438. Beyittir.

⁶⁷³ Bu beyit Lâlezâr'da 439. Beyittir.

⁶⁷⁴ Bu beyit Lâlezâr'da 440. Beyittir.

⁶⁷⁵ Bu beyit Lâlezâr'da 441. Beyittir.

⁶⁷⁶ Bu beyit Lâlezâr'da 442. Beyittir.

⁶⁷⁷ kāse: ṭās L.

⁶⁷⁸ Bu beyit Lâlezâr'da 443. Beyittir.

⁶⁷⁹ Bu beyit Lâlezâr'da 444. Beyittir.

⁶⁸⁰ külḥāncıdur : külḥāncıdan L.

⁶⁸¹ Bu beyit Lâlezâr'da 445. Beyittir.

441. Dirhem-i eşk ü dāğ-ı ʿ aşkum⁶⁸² çok
Ağçeye pula ihtiyācum yok⁶⁸³
442. Būse virmek gerek giren dil-ber
Çünkü ḥammāma her giren terler⁶⁸⁴
443. Farzdur⁶⁸⁵ cismūñ eylemek taḥīr
Kirlendükce ey şanem gel gir⁶⁸⁶
444. Kereminden o Āşaf-ı Sāmī
Baña bağışladı bu ḥammāmı⁶⁸⁷
445. Dāver-i dādger ü deryā-dil
Āşaf-ı bī-ʿ adīl [ü] Cem-menzil⁶⁸⁸
446. Çār bāliş-nişīn-i filke-i cāh
Dād-baḥş-ı yem-i sefid [ü] siyāh⁶⁸⁹ [29B]
447. Devletūñ dāver-i ser-efrāzı
Vüzerānuñ güzīn-i mümtāzı⁶⁹⁰
448. Ḥāmī-i dīn ü⁶⁹¹ ḥāfız-ı deryā
Şadr-ı Cem-pāye Muşafā Pāşā⁶⁹²

⁶⁸² dāğ-ı ʿ aşkum: dāğ-ı şevkum L.

⁶⁸³ Bu beyit Lâlezâr'da 446. Beyittir.

⁶⁸⁴ Bu beyit Lâlezâr'da 447. Beyittir.

⁶⁸⁵ farzdur: farz olur L.

⁶⁸⁶ Bu beyit Lâlezâr'da 448. Beyittir.

⁶⁸⁷ Bu beyit Lâlezâr'da 449. Beyittir.

⁶⁸⁸ Bu beyit Lâlezâr'da 450. Beyittir.

⁶⁸⁹ Bu beyit Lâlezâr'da 451. Beyittir.

⁶⁹⁰ güzīn-i mümtāzı: güzīn ü mümtāzı L. / Bu beyit Lâlezâr'da 452. Beyittir.

⁶⁹¹ ü -M

449. Kūşe-i⁶⁹³ dānişinde olsa celīs
Vārdiyān olamaz Murād Re'īs⁶⁹⁴

450. Bize⁶⁹⁵ emri cevāb-sārīdür⁶⁹⁶
Mevcveş hükmi baħre cārīdür⁶⁹⁷

451. Himmetiyle olındı āmāde
Haftada bir donanma deryāda⁶⁹⁸

452. 'Ahd-i⁶⁹⁹ 'adlinde eyleyüp ħullet
Āteş āb-ile oldı germ-ūlfet⁷⁰⁰

453. Nice baħr-i āteşin zīrā
Aldı koynında şaĭladı deryā⁷⁰¹

454. Kimseden kimse itmez āh u enīn
Devr elinden meger Vaħīd-i ħazīn⁷⁰²

ŞÜRET-İ 'ARZ-I ĤĀL-İ MAĤTŪMĪ-İ ZĀR

455. Āşafā zīb-i şadr-ı⁷⁰³ ma' deletā
Kām-ı baħşā⁷⁰⁴ sūtüde menĭabetā⁷⁰⁵

⁶⁹² Bu beyit Lâlezâr'da 453. Beyittir.

⁶⁹³ kūşe-i: keşti-i L.

⁶⁹⁴ Bu beyit Lâlezâr'da 454. Beyittir.

⁶⁹⁵ bize: berre L.

⁶⁹⁶ cevāb-sārīdür: çü āb sārīdür L.

⁶⁹⁷ Bu beyit Lâlezâr'da 455. Beyittir.

⁶⁹⁸ Bu beyit Lâlezâr'da 456. Beyittir.

⁶⁹⁹ 'ahd-i: devr-i L.

⁷⁰⁰ Bu beyit Lâlezâr'da 457. Beyittir.

⁷⁰¹ Bu beyit Lâlezâr'da 458. Beyittir.

⁷⁰² Bu beyit Lâlezâr'da 459. Beyittir.

⁷⁰³ zīb-i şadr-ı: zīb-şadr-ı L.

⁷⁰⁴ kām-ı baħşā: kām-baħşā L.

456. Neseb ü cāh u devlet⁷⁰⁶ ü ' irfān
Sende mevcūd cümle⁷⁰⁷ bī-noķşān⁷⁰⁸

457. Zār-ı pinhānum⁷⁰⁹ ey kerīm neseb
Çünkü⁷¹⁰ ma' lūm-ı devletüñdür hep⁷¹¹

458. O sebebden⁷¹² cenābuñı bu faķır
İderem ' arz-ı hāl ile tekdır⁷¹³

459. Dūr olup bezm-i kāmđan nāgāh
Cür' a gibi ayakda ķaldum āh⁷¹⁴

460. Güher-i ķadrüm eyleyüp pāmāl
Çarķ-ı dūn itdi zīver-i hālķāl⁷¹⁵

461. İderem⁷¹⁶ cā-be-cā be-ye 's [ü] ümmīd
Kendi kendümle gāhī⁷¹⁷ güft ü şenīd⁷¹⁸

462. Raķķa vü Şām u Kā' be vü dehri
Dolaşup cāy idüp Yeñişehri⁷¹⁹

⁷⁰⁵ Bu beyit Lâlezâr'da 460. Beyittir.

⁷⁰⁶ devlet: dāniş L.

⁷⁰⁷ cümle: çünki L.

⁷⁰⁸ Bu beyit Lâlezâr'da 461. Beyittir.

⁷⁰⁹ zār-ı pinhānum: rāz-ı pinhānum L.

⁷¹⁰ çünki: cümle L.

⁷¹¹ Bu beyit Lâlezâr'da 462. Beyittir.

⁷¹² sebebden: cihetden L.

⁷¹³ Bu beyit Lâlezâr'da 463. Beyittir.

⁷¹⁴ Bu beyit Lâlezâr'da 464. Beyittir.

⁷¹⁵ Bu beyit Lâlezâr'da 465. Beyittir.

⁷¹⁶ iderem: eylerem L.

⁷¹⁷ gāhī: gāh L.

⁷¹⁸ Bu beyit Lâlezâr'da 466. Beyittir.

⁷¹⁹ Bu beyit Lâlezâr'da 467. Beyittir.

463. Altı yıldur ki zār u mehcūrum
Ġurbet ilde  iyālden dūrum⁷²⁰
464. Düşmenüm bilmem  özr idem her bār
Günehüm bilmem idem istiġfār⁷²¹ [30A]
465. Günehüm çok Ĥudā bilür ammā
Ķangı cürmüm belāsıdur bu cezā⁷²²
466. Ne şefā  at ne tevbe olur sed
Ne günehdür ki  afv olunmaz ebed⁷²³
467. Bā-ĥuşuş ey ĥidiv-i nādire-fen
O günāhı henüz ki bilmem⁷²⁴
468. Ķalpazānlıġ⁷²⁵ mi eyledüm bir an
Yoġsa yazdum mı sāĥte fermān⁷²⁶
469. Ĥarem-i ehl-i  ırza mı girdüm
Düşmen-i dīne Ķal a mı virdüm⁷²⁷
470. Öyle farz idelüm ne uzu bi-Rab
Ķuluñ itdüm bu mel anetleri hep⁷²⁸

⁷²⁰ Bu beyit Lâlezâr'da 468. Beyittir.

⁷²¹ Bu beyit Lâlezâr'da 469. Beyittir.

⁷²² Bu beyit Lâlezâr'da 470. Beyittir.

⁷²³ Bu beyit Lâlezâr'da 471. Beyittir.

⁷²⁴ Bu beyit Lâlezâr'da 472. Beyittir.

⁷²⁵ Ķalpazānlıġ: Ķalb-zenlik L.

⁷²⁶ Bu beyit Lâlezâr'da 473. Beyittir.

⁷²⁷ Bu beyit Lâlezâr'da 474. Beyittir.

⁷²⁸ Bu beyit Lâlezâr'da 475. Beyittir.

471. İtdüm isem de cürm-i bî-pâyân
Degil isem de lâyıķ-ı ihsân⁷²⁹
472. Biñ benüm gibi müttehim bulunur
Ki şefâ^ç atle cürmi ^ç afv olunur⁷³⁰
473. Sen bilürsin ki ey hidiv-i ğayür
Bizi müznib yaratdı Rabb-i Ğafür⁷³¹
474. Muşafānuñ şefâ^ç ati ancak
Olur ehl-i kebâ[’]ire mülhak⁷³²
475. Kārüm olsaydı ħamye vü perhiz
Uğramazdı bu derde cān-ı ^ç aziz⁷³³
476. Eylemiş çün Cenāb-ı. Ħayy [ü] Raūf
Raħm-ı⁷³⁴ ehl-i devleti ma^ç rūf⁷³⁵
477. Tā[’]ib olup günāhdan mücrim
Kereminden bağışlamak mükrim⁷³⁶
478. Ħarf-i ^ç afva qarın olup ^ç ameli
Zeyn olunmak şaħife-i emeli⁷³⁷

⁷²⁹ Bu beyit Lâlezâr’da 476. Beyittir.

⁷³⁰ Bu beyit Lâlezâr’da 477. Beyittir.

⁷³¹ Bu beyit Lâlezâr’da 478. Beyittir.

⁷³² Bu beyit Lâlezâr’da 479. Beyittir.

⁷³³ Bu beyit Lâlezâr’da 480. Beyittir.

⁷³⁴ raħm-ı: raħm ile L.

⁷³⁵ Bu beyit Lâlezâr’da 481. Beyittir.

⁷³⁶ Bu beyit Lâlezâr’da 482. Beyittir.

⁷³⁷ Bu beyit Lâlezâr’da 483. Beyittir.

479. Mücrime şefkat itmek elbet de
Yok mıdur mezheb-i mürüvvetde⁷³⁸
480. O sürūra ki Hazret-i Bārī
İtdi te'yid-i baht-ı hünkārī⁷³⁹
481. Ser-keşān-ı zamāna ser-tā-pā
Ruḥşat-ı gūş-māl virdi Hudā⁷⁴⁰
482. Ref' olup Rāfizi çü ebr-i debūr
Düşdi Tebrīze nūr-ı şems-i sürūr⁷⁴¹
483. Mālik oldı şeh-i cihān gence
Şāh-ı sürḥ-ser⁷⁴² uğradı rence⁷⁴³ [30B]
484. Terk idüp huyın el-amān diyerek
Cāndan el yūdī āh⁷⁴⁴ revān diyerek⁷⁴⁵
485. İnqıyād itdi emre dağı iken
Kara tağ gibi bir büyük düşmen⁷⁴⁶
486. Bir vezir-i şeci' i rüz-ı cidāl
Hemedānı toz itdi sürme-mişāl⁷⁴⁷

⁷³⁸ Bu beyit Lâlezâr'da 484. Beyittir.

⁷³⁹ Bu beyit Lâlezâr'da 485. Beyittir.

⁷⁴⁰ Bu beyit Lâlezâr'da 486. Beyittir.

⁷⁴¹ Bu beyit Lâlezâr'da 487. Beyittir.

⁷⁴² şāh-ı sürḥ-ser: şāh-ı sürḥ-i ser **L**.

⁷⁴³ Bu beyit Lâlezâr'da 488. Beyittir.

⁷⁴⁴ āh **-M**

⁷⁴⁵ Bu beyit Lâlezâr'da 489. Beyittir.

⁷⁴⁶ Bu beyit Lâlezâr'da 490. Beyittir.

⁷⁴⁷ Bu beyit Lâlezâr'da 491. Beyittir.

487. İtdi ol kühl-i nuşret-i⁷⁴⁸ Mevlā
Remed-i çeşm-i ārzūya devā⁷⁴⁹
488. Hıyıdur gence girse ejder-i cān⁷⁵⁰
Çıkmaz andan ölünce⁷⁵¹ cānı revān⁷⁵²
489. Ref' idüp ceşş-i zūlm u bī-dādı
Bāğ-ı dād itdi 'adli Bağdādı⁷⁵³
490. 'Acemūñ aldı hayli memleketūñ
Arabuñ kesdi 'ırq-ı mel' anetūñ⁷⁵⁴
491. O sürūra ki Hāzret-i Ma' būd
'Ālemi kıldı kendünden⁷⁵⁵ hoşnūd⁷⁵⁶
492. Olalı zāt-ı pāki şadr-nişin
Eyledi devleti kederden emīn⁷⁵⁷
493. Oldı maşnū' -ı tīşe-i icād
Kaşr-ı 'ālem-pesend-i Sa' dābāb⁷⁵⁸
494. Emr-i Hāğ-ile oldı cāy-ı sürūr
Hışn-ı iqbāl-i ehl-i devlete sūr⁷⁵⁹

⁷⁴⁸ kühl-i nuşret-i: kühl-i nuşreti L.

⁷⁴⁹ Bu beyit Lâlezâr'da 492. Beyittir.

⁷⁵⁰ ejder-i cān: ejderhān L.

⁷⁵¹ ölünce: olinca L.

⁷⁵² Bu beyit Lâlezâr'da 493. Beyittir.

⁷⁵³ -L.

⁷⁵⁴ -L.

⁷⁵⁵ kendünden:kendüden L.

⁷⁵⁶ Bu beyit Lâlezâr'da 494. Beyittir.

⁷⁵⁷ Bu beyit Lâlezâr'da 495. Beyittir.

⁷⁵⁸ Bu beyit Lâlezâr'da 496. Beyittir.

⁷⁵⁹ Bu beyit Lâlezâr'da 497. Beyittir.

495. Kıldı çün kim Cenāb-ı Rabb-i Kerīm
Kereminden bu denlü luṭf-ı ‘ azīm⁷⁶⁰
496. Bir günāh-kār mücrimüñ muṭlaḳ
Çoḳ mı şükrāna cürmi ‘ afv olmak⁷⁶¹
497. Emriñüzle donanmada dünyā
Baña ma‘ nā-yı nehy-i müsteşnā⁷⁶²
498. ‘ İyd olup ‘ ālem olalar⁷⁶³ hürrem
Cem‘ olur bende hep ğam-ı ‘ ālem⁷⁶⁴
499. Bende-i hāne-zād olam ben de
Luṭf ihsān u merḫamet ḳande⁷⁶⁵
500. Dem-be-dem eyledükçe āh-ı nedem
Ḳan döker çeşm-i pür-nem⁷⁶⁶ her dem⁷⁶⁷
501. Ḳarf-i nefy olıcaḳ ḳarīn-i şād⁷⁶⁸
Çünki ma‘ nā-yı hüzn ider inşād⁷⁶⁹
502. Ben murād ile nā-murād olurum
Nefy nefy itmek ile⁷⁷⁰ şād olurum [31A]
503. ‘ Aceb aḳrānum içre ser-tā-ser

⁷⁶⁰ Bu beyit Lâlezâr’da 498. Beyittir.

⁷⁶¹ Bu beyit Lâlezâr’da 499. Beyittir.

⁷⁶² ma‘ nā-yı nehy-i müsteşnā: ma‘ nā-yı nehy istişnā L. / Bu beyit Lâlezâr’da 501. Beyittir.

⁷⁶³ olalar: olsalar L.

⁷⁶⁴ Bu beyit Lâlezâr’da 502. Beyittir.

⁷⁶⁵ Bu beyit Lâlezâr’da 500. Beyittir.

⁷⁶⁶ çeşm-i pür-nem: çeşm-i pür-nemüm L.

⁷⁶⁷ Bu beyit Lâlezâr’da 503. Beyittir.

⁷⁶⁸ ḳarīn-i şād: ḳarīne-i şād L.

⁷⁶⁹ inşād: icād L. / Bu beyit Lâlezâr’da 504. Beyittir.

⁷⁷⁰ itmek ile: eylemekle L.

Yog-idi benden artuq ehl-i hüner

504. O sebebden mi çarh-ı sifle-nüvâz
Baña qahr itdi anlara ‘izâz

505. Çünkü olur zü-kâm-ı ye’se maqar
Her kim alursa büy-ı verd-i hüner

506. Nây-ı çobana olmayup yeksân
Qaşab-ı⁷⁷¹ sebq-i hâme-i ‘irfân

507. Olmaz ise vesile merhamete
Ma‘şiyet gibi tevbe ma‘rifete

508. Nazm oqumayam⁷⁷² kitâb ise de
Şi‘re şugl itmeyem şevâb ise de

509. Qılmayam Fârisî lügatle ‘amel
Âbdest almadan yuyayum el

510. Keseyüm hamenüñ dilin muṭlaq
İdeyüm müşt-ile serin iki şaq

511. Ba‘d ez-în bende ideyüm her bâr
Vesah-ı cehli gâze-i ruhsâr

512. Sâkî mestin ayağın alayum
Muṭribüñ sazını bozuq çalayum⁷⁷³

⁷⁷¹ qaşab-ı: qaşabü’s- L.

⁷⁷² oqumayam: oqumayayum L.

⁷⁷³ -L.

513. Cahilem terk-i merkeb-eṭvāram
Ḥar-ı lā-yefhem-i ʿalef-ḥ^vāram
514. Ma^c ṣiyet-tendürüst-i⁷⁷⁴ bî-derdem
Ma^c rifet düşmenem ki nāmerdem
515. Ğalaṭumdan⁷⁷⁵ ʿinād idüp her dem
Cehl-i maḥẓam⁷⁷⁶ ḳabāḥatüm bilmem
516. Degilem ḥaşılı Benî ādem
Şanki cündilerün biri de benem
517. İderem zıkr olınsa İbn-i Kemāl
Cirid atmaḳ bilür mi diyü suʿāl

İLTİMĀS-I DUʿĀ DĀḤİL-İ KEREM

518. Yā İlähî be-ḥüsn-i ḥulḳ-ı Rasūl
Be-cemāl-i Ḥasan Ḥüseyn-i be-ṭül
519. Evvelā zāt-ı pāk-i düstürü
Şāniyā dil-berān-ı mezkürü [31B]
520. Şālişā bu ğarīb u⁷⁷⁷ bīmārı
Ya^c ni Maḥtümî-i şenā-kārı

⁷⁷⁴ ma^c ṣiyet-tendürüst-i: ma^c ṣiyet-tendürüst ü L.

⁷⁷⁵ ğalaṭumdan: ğılzatümden L.

⁷⁷⁶ cehl-i maḥẓam: cehl-maḥẓam L.

⁷⁷⁷ ğarīb u: ğarīb-i L.

521. Bir du‘ā ile her kim eylese yād
İki ‘ālemde kı1 anı dil-şād⁷⁷⁸

9

ḤAMĀM-NĀME-İ BELİĞ

[TESDİS]

fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

I

Uyunup eyledi ol fitne-i ḥ‘ābide kıyām
Reh-i germ-ābeye hengām-ı seḥer kıldı ḥırām
Şandılar anı ikiz toğdı güneş ḥāş-ile ‘ām
Cāmekāna gelicek tutdı perī gibi maḳām
Tābiş-i gerden-i billūrı ile derledi cām
Şevḳ-i ümmīd-i der-āĖuş ile kızdı ḥammām

II

Şavdı ‘āşık gibi başdan küleh-i mu‘teberin
Cāmeden şīve ile çözdü maḳaddem kemerin
Gül gibi eyledi ḳat ḳat çıkarup cāmelerin
Pīrehen ref‘ olıcaḳ şandı gören sīm-berin
Perdeden oldu birün āyīne-i sīm-endām
Ḳışrını atdı ḥarāretle yā şīrīn bādām

III

Tāb-ı nezzāreden endāmı ḥarāret ḳapdı
Def‘ idüp Ėayrıyı ḥammāmcı şovuklık yapıdı
Şaşdı dellāk görüp anı yolundan şapdı
Vaz‘ -ı na‘leyn iderek ol büte āḥir ḳapdı

⁷⁷⁸ kı1 anı dil-şād: eyle nı da şād L.

9 Mehmed Emin BelīĖ D., (27 Beyit), s. 529-532.

Şarılup fūta-i müşgîne beli ol hod-kām
Münhasif oldu yine nişfina dek māh-ı tamām

IV

Tāze dellāk olıcağ ħalvet-i ħāşşa reh-ber
İtdi bir burcda güyā ki kırān şems u kamer
Teni pālūde gibi kim toķunsa dıtrer
Gördi kim gelmez ovuşdurmağa ol gonce-i ter
Aldı dellākı ħarāret bayılurken nā-kām
Şu yetiştürdi aña taş ile bir tāze ğulām

V

İstedi kīse-i müşgīn sürine dil-bere çün
Pīç [ü] tāb eyledi lif aña ezildi şabun [32A]
Şişe-bāzī-i ħabāb ile biraz ķurdı oyun
Künc-i ħalvetde görüp şanma o şūĥ⁷⁷⁹ mevzün
Kelefin yayķadı ħammāma girüp bedr-i tamām
Nice pertev virecek bezme görürsen aĥşām

VI

Aķdı şu pāyine ol serv-i şanavber boyuñ
Tāze tāze şıladı kākül-i sünbül-büyuñ⁷⁸⁰
Yüregi oynadı bir ħālete vardı şuyuñ
Taş-ı leb-riz içine ‘ aks idicek meh-rüyuñ
Ġayret-i tāb-ı ‘ izāruñla hemān parladı cām
Döndi ol dem küre-i nāra ķubāb-ı ħammām

VII

Şıcağı geçdiği ma‘ lüm olıcağ ħammāmuñ
Çıķma geldi diline ol meh-i bī-ārāmuñ

⁷⁷⁹ şūĥ: şūĥı H. B.

⁷⁸⁰ kākül-i sünbül-büyuñ: kākül-i sünbül müyuñ H. B.

Tāb-ı ruḥsārı yüzi şuyını dökdi cāmuñ
Sildi bīrūna çıķup āyīne-i endāmuñ

Ma' nāveş elbise-i fāhireyi giydi tamām
Virdi mışra' gibi ol kām̄et-i mevzūna niżām

VIII

Tūg-ı şāhī gibi gīsūlarına şı yaradı
Açdı emvāc-ı havā sūnbül-i mūyın ūaradı

Tuydı nāŋır koķuyı 'ūd⁷⁸¹ ile 'anber aradı
Zūlf-i dil-dārı o dem şāne arayup ūaradı

Uçlarından dökülüp her ūarafa 'anber-i ḥām
Nefḥā-i būy-ı şafā-āver-ile ūoldı meşām

IX

Ūahve fincānı ūoķundı leb-i dil-dāra meger
Serpilüp gül şuyı cūş itdi yaķıldı mūcmer

Ūünki ḥammāma giren kimse **Beligā** derler
Mūzd-i ḥammāma döküp aķçeleri ol dil-ber

Sīne-i āyīneyi pāreleyüp itdi kıyām
Gitti āteş gibi ol meh ūoña ķaldı ḥammām [32B]

10

BERBER-NĀME-İ BELİĞ

[TESDİS]

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

I

⁷⁸¹ 'ūd: müşg **H.B.**

10 Mehmed Emin Belig D., (33 Beyit), s. 533-537.

Şeh-levende⁷⁸² kesüm şevk-ile hengām-ı seher
Semt-i dükkāna hıram itdi o şūh-ı berber

İdünüp cāzibe-i ehl-i derūnı reh-ber
Virdi dükānçeye teşrifi ile zinet [ü] fer

Kec-küleh kākül ucın gösterüp ol sünbül-i ter
Topla perçemden ehibbāsını şaçdı ‘ anber

II

İtdiler büse-i la‘l-i leb-i şirine heves
Müşteri üşdi dükāna yine mānend-i mekes

Bu kadar kimseye kıyruğ mı şalar⁷⁸³ ol nev-res
Yā çözişün yā başı kaydını görsün her kes

İstemez virseler ol gönce-dehān yoluna ser
Belki maqbüle geçer olsa bir az sım ile zer

III

Peştemāl ucı gibi çignedi ‘uşşākını yār
Taşma kayışı gibi şarkar o miyāna agyār

Tüylerüm ürperür ol hāleti görsem her bār
Bu cünbişle olur qorqarum aḡir der-kār

Bāri⁷⁸⁴ şan‘ atle ide⁷⁸⁵ terbiye ustādı meger
Yoḡsa başdan çıkarur anı raqīb-i kāfer

IV

Ne ‘aceb Çekmeceli dil-bere düş oldıq āh
Taşmanuñ kayışını⁷⁸⁶ alur ‘āşıkı şirtından āh⁷⁸⁷

Mihr ü meh saḡl ü legen şebnem [ü] gül aña miyāh
Şekl-i zencirde gīsū-yı müca‘ ad her gāh

⁷⁸² şeh-levende: şeh-levendāne **B. B.**

⁷⁸³ şalar: salur **B. B.**

⁷⁸⁴ bāri: yāri **B. B.**

⁷⁸⁵ ide: ider **B. B.**

⁷⁸⁶ taşmanuñ kayışını: taşma kayışı **B. B.**

⁷⁸⁷ āh: o māh **B. B.**

Külçe-i sîm-i muşaffâ bilegi âyîne-ber
Ġamzesi usturadur nâvek-i müjgân nişter

V

Yāra ed‘ iyye-i me’sûre iderken ta‘ lîm
Sûz-ı ‘ aşk itdi eşer vâ‘ iz efendiye ‘ azîm

Şaşırup hafta başın oldı o fettāna nedîm
‘ Āķıbet eyledi dil-dāra şaķalın teslîm

Bey‘ idüp māmelekin itdi fedā-yı dil-ber
Kendi piş-tahtada ne cevheri ķaldı ne durer

VI

Kāle-i vuşleti⁷⁸⁸ bir ādem için eskidemez
Bu ķadar müşterinüñ hātırını incidemez

Da‘ vet itme o perî-rūyı tırāşa gidemez
Tāzesüz bu ķurı dükkānçede yārān idemez

Rūy-ı mirāta baķar her gelen erbāb-ı nazār
Olmaz āyînesüz elbette dükān-ı berber [33A]

VII

Oldı pertev-figen ol mevķı‘ e bir bedr-i münîr
Ġarşu varınca bu mihr itdi cemālin tenvîr

Hāleveş urdı o meh-pāreye rengîn piş-gîr
Ser-tırāşa uzadup boynın oda oldı esîr

Germ olup atdı ‘ araķ-ķînini kesdi anı der
Ġıl ķadar ‘ aybı eger var ise göster⁷⁸⁹

VIII⁷⁹⁰

Dik tırup her kese ol serv iderken pür haş

⁷⁸⁸ kâle-i vuşleti: kâle-i vaşlımı **B. B.**

⁷⁸⁹ Berber-Nâme’de bu mısranın yerine şu mısra mevcuttur: Baş açuķ dîvāneye döndi o püser **B. B.**

⁷⁹⁰ -M

Ser-fürü eyledi zānūsına yāruñ ḳodı baş
Mū-be-mū eyledi esrār-ı dil-i zārın fāş
Birbirinden nice biñ nāz ü niyāz itdi tırāş
Ḳalmadı hergiz o meh-rūda kesāfetden eşer
Ḳıl ḳadar ‘aybı eger var ise anuñ göster

IX

Açdı şāne abanūs gibi siyāh perçemini
İtdi miḳrāz ile pīrāste-i bīş ü kemini
Aldı ḥavli-yi dü-ḥāvī ile anuñ nemini
Eyledi dām-ı belā zūlf-i ḥam-ender-ḥamını
Dāne-i ḥāline eylerse bu eşnāda nazar
Mürg-i dil ḳurtulamaz ‘āḳıbet ol dāma düşer

X

Zīb-i ser eyledi destārı şekūfeāsā
Cā-be-cā dil-bere şıḥḥā didi yārān-ı şafā
Rūy-ı berber-beçe oldı aña āyīne-nümā
Göricek āyīnede kendüyi ol meh hem-tā
Üstüne gerçi nişār eyledi çok sīm ile zer
Naḳd-i cānın ḳor idi āyīne bulsa eger

XI

Şundılar destine ḳahveyle leb-ā-leb fīncān
Āh-ı ‘āşıḳ gibi bir iki nefes çekdi hemān⁷⁹¹
‘Āşıḳ-ı zāra **Belīgā** ne belādur hicrān
Buraḳdı⁷⁹² cānāneyi ‘azm eyledi ol büt bī-cān⁷⁹³
Gitti ol āfet-i devrān bize ḳaldı berber⁷⁹⁴

⁷⁹¹ hemān: duḥān **B. B.**

⁷⁹² buraḳdı: ḳodı **B. B.**

⁷⁹³ Bu mısranın vezni bozuktur.

⁷⁹⁴ Bu mısra Berber-Nāme’de 6. Mısradır.

Baş açık itdigümüz āh u figān kaldı eṣer

11

VUŞLAT-NĀME

[MESNEVİ]

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. Bekle ey hāme-i hoş lehçe-i pākīze-edā
Bekle ey hāme-i zībende-i ḥaṭṭ u imlā
1. Çünkü her hāl-ile hem-rāz-ı dil-i ‘āşıkısın
Bu kemālāt ile hem derd-i dile lāyıkısın
2. Senden ey kilik-i dūr-efşān-ı nikāt-ı ma‘ nā
Eyler ez-cān-ı gönül ‘āşık-ı efkende ricā
3. Eyle aḥvāl-i diger-günımı tafşil u ‘ıyān
‘Aşık-ı maḥbūbe-i nev-restemi taḥrīr u beyān
4. ‘Aşık ben ‘āşık-ı miḥnet-keşe gör kim n’etdi
‘Akl u şabrı vü dili yağmaladı gitdi⁷⁹⁵ [33B]
5. Rūz [u] şeb ‘ilm-i şerīfe çalışup ṭālib iken
Ma‘ rifet ravzasınıñ güllerine rāğīb iken
6. Bir boyı serv-i ser-efrāz-ı güzel meh-pāre
Bir melek ḥūyu kamer çehre güzel seḥḥāre

11 Vuslat-Nâmenin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

⁷⁹⁵ Mecmuada “aldı gitdi” diye geçen bu kısım vezin gereği aldı kelimesi çıkartılmıştır.

7. Bir nazarda beni dil-beste-i meshūr itdi
Aldı ‘aql u dili ben ‘āşıkı mehcūr itdi
8. Niçe dem oldı nazar-bāz ırakdan lākin
Dest-res olmadı dāmān-ı vişāle mümkin
9. Gerçi peygām-ı selām oldı arada vāfir
Va‘de-i vaşla cevāb itmedi ammā kāfir
10. Bulmadım ben hīç ol āfetde devā derd-i sere
Hele bu hāl-i dile müşfiķa buldum ḥabere
11. Sābıkā ‘āşık [u] ma‘şūk olup ađ yaranmış
Sinn-i necāha varup şoñra ferāgat itmiş
12. Māder-i müşfiķası ḥaste-dil āvārelerin
Dāye-i ḥādimesi ‘āşık-ı bīçārelerin
13. Didim ey vālide-i muḥteremim sultānım
Bādī-i bā‘ iş-i vuşlat-kün-i cānım cānım
14. Senden ey anacığım bir dileğim var ideyim
Redd itmezseñ eger⁷⁹⁶ hāl-i dilim söyleyeyim
15. Didi ey gözlerimiñ nūrı ciger pāreciğim
‘Ömrimiñ ḥāşılı yavrum e gözi қaracığım
16. Bu faķire қuluna sitāyişler ne
Girye vü āh u fiğān ile bu fāyişler ne

⁷⁹⁶ Mecmuada “eger redd itmez isen” diye geçen bu kısım vezin gereği bu şekilde değiştirilmiştir.

17. Didim ey vālide bir āfete meftūn oldum
Bir ŧacı Leyliye mānende-i Mecnūn oldum
18. Gelicek naŧŧ-ı hayāli ŧeb-i ğamda yāda
ŧubħa dek āh ile me'lūf olurum feryāda
19. Zūlfini yād idicek derdim eŧer ŧaraları
ŧıbleġāhımdır iki ŧaŧları araları
20. Gicemi gūndūz ider dūr diŧinūñ ŧeffāfi
Vire mi āh o dehen baña cevāb-ı ŧāfi
21. Gōzleri fitnesine dūŧ olalı cānımda
Kimse rāħat idemez ŧubħa deġin yanımda
22. Ruħların yād idicek bezm-i gūlistān ŧanurum
Kendimi būlbūl-i ŧeydā vū ħoŧ-elħān ŧanurum
23. Mū miyāniñ añıcaħ ŧılca ŧarārım ŧalmaz
Derd-ile iñlemeden nāle vū zārım ŧalmaz
24. Kerem itseñ beni maŧŧūdıma vāŧıl itseñ
Meyve-i naħl-ı ūmīdi baña ħāŧıl itseñ [34A]
25. Sevdigin baŧı iċūn derdime dermān eyle
Kerem eyle beni redd eyleme iħsān eyle
26. Gūŧ idūp sōzlerimi didi baña ey veledim
Sen ħikāyet idicek ben cigerim pāreledim

27. Ol perîyi saña teşhîr ideyim da' vet-ile
Taht-ı vuşlatda ser-efrâz olasın devlet-ile
28. Kûh-ı kâf içre eger şırça sarây olsa yeri
Ezrağa-câzû -şifat şayd idem ol kebk-i teri
29. Bu gün ey mâderiniñ cânı idüp te'ħîri
Yarın elbette olur bu eşeriñ te'sîri
30. İtdi ben zâra vedâ' dest-pesend eyleyerek
Nâ-bedîd oldı gözümden benim âhîr giderek
31. Āh u zâr-ile dönüp külbe-i aħzânıma ben
Şuħba dek ol gice zecr eyleyüp ol cânıma ben
32. Bildim ol dem ne belâ çekdigini ' aşıklar
Cevr-i dil-berle odur ħâl-i dil-i şadıqlar
33. Dil-berân ' aşıkına mihr-i vefâlar itsün
Mübtelâ-yı marâz-ı ' aşka devâlar itsün
34. Vâh o maħbûba ki cevrenden ide ' aşığı āh
Rûz-ı maħşerde n'olur ħâli ' iyâzen billâh
35. Mâ-ħaşal ħâne-i dil-dâra varup vâşıl olup
Ĥâl-i ħâtırları hep cümle nezâketle şorup
36. Kıyl u kâli uzadup semt-i nezâket-ile
Keşf idüp râz-ı dili dürlü zarâfet-ile

37. Dimiş ey zümre-i maħbübelerin ğonce-lebi
Saña ‘aşık olmuş ez-dil [ü] cān bir çelebī
38. Daħı nev-ğonce iken ‘ařkıñ-ile şusanmaz
Āh [u] feryād iderek derdiñ-ile usanmaz
39. Hoş yaraşur ğuzelim řatılıcaķ şire ‘asel
Ber-murād eyle ne var sende ğuzel ol da ğuzel
40. Va‘de-i vařlıñ-ile ‘aşıkı dil-řād eyle
Luş idüp ħātır-ı virāneni ābād eyle
41. Raķs idüp ħande-künān ğuř idicek bu sūħanı
Destine aldı o dem řevķ-ile ķara düzeni
42. ‘Āřıkāne oķuyup her gice ři‘r-i mevzūn
Leylī-i ‘ālem iken ‘ařķ-ıla olmuř Mecnūn
43. Dimiş ol zālim-i bī-rahma idüp dürlü peyām
Pāyını būs idüp bizden daħı eyle selām
44. Ol baña dirse eger ‘aşık-ı efkendesiyim
Ben anıñ ez-dil [ü] cān o ķadar bendesiyim [34B]
45. Niçe bir bezm-i viřālinden anıñ maħrūmum
Meclis-i vaşlına ben niçe zamāndır mumum
46. Ćün řabaħ oldı ğelüp māder-i vuřlat-perver
Virdi ben zār-ı dil-efķara beřāretde ħaber
47. Didi ey cānım oğul āfet-i cān ħāzırdır

Da‘vet-i vuşlat için dīdeleri nāzırdır

48. Saña ma‘şūka degil ez-dil ü cān ‘āşıkdır
Cān u baş oynamada ‘aşkıñ-ile fāyıkdır
49. Gūş idüp bu haber-i vuşlatı handān oldum
Gūyiyā milket-i ‘Osmāniye sultān oldum
50. Didim imdi güzel ol bizden umar hasārıñ
Beyt-i aḥzānıma teşrīf buyursun yarın
51. Zevk u şevk-ile şeh-i ḥüsñ-ile el bir idelim
İrtesi şubḥa degin ‘ālem-i şeb-gīr idelim
52. Zaḥm-ı hicr-ile dil-i ḡam-zedemiz bir pāre
Merhem-i vuşlat-ile rāḥat ide bir pāre
53. Hāşılı da‘vetime irte icābet itdi
Cān u dil karşı çıkup ‘izzet-i ikrām itdi
54. Keşret-i ‘izzet için itdim o perī-zāde
Kuş südünden berisin cümle idüp āmāde
55. Şalınup serv-i sipehler gibi dām-çide
Dest-i zībāsı muḥannā vü mükeḥḥel-dīde
56. Ser-be-ser kendüyi zībā-ile tezyīn itmiş
Aşkılı küpelerin gūşuna perçin itmiş
57. Tarz-ı reftār-ile dehri bu virüp tārāca
Giymiş ol ḡonce-dehen nāfe tüyi ferrāca

58. Bu leṭāfetle gelüp cānıma ol pāk-sirişk
Göricek şandım anı ʿ ayn-ıla ḥūrī-i behişt
59. Ḥānemiz ol gice gülzār-ı vişāl olmuş-idi
Dil hezār pādişehim cān gül-i al olmuş-idi
60. Başt idüp meclise hep nāz u niyāz esbābiñ
Cümle sedd itmiş idiñ cevri-cefālar bābiñ
61. Alup āgūşuma ol māh sipihr-i nāzı
Eyledim ğabğab-ı nārenc ile luʿ b u bāzı
62. Kaçan ol āfet-ile ülfete hem-dest oldum
Nüş idüp bāde-i vaşlıñ ḳatı pek mest oldum
63. Ruḥlarından ki alup tāze şulu şeftālu
Gāh zülf-i siyehi oldı dile müşğin bū
64. Gehī gerdāniñ öpüp geh emerini leblerini
Geh miyānın ḳucarın geh şayarın beñlerini [35A]
65. Zīr-i nāfina urup destimi cüst [u] cūda
Rāst geldi elime beyza-şıfat bir tūde
66. Beyza-i başt gibi hem yumrı vü hem berrāk
Gūyiyā sebīke-i sīm idi velākin ḳatı aḳ
67. Ben tazarruʿ idüp ol ʿ azm-i firār eyleyerek
Ben niyāz eyleyerek ol baña nāz eyleyerek

68. Cāme-ḥ^vāb içre alup vaşlına āheng itdim
Güiyā nīze-be-kef ejder ile ceng itdim
69. Bir birimiz kıcarız dir idi zāhirde gören
Zann iderdi baķıcaķ beni anı anı ben
70. Ol arada kıatı çok şükr şikāyetler var
Yaķalar ķāk idecek ķatlu hikāyetler var
71. Ben aña eyleyicek hicr-ile   arz-ı fırķat
Ađlayup ol da baña eyledi   arz-ı şefķat
72. Neşve-i bāde-i vuşlat ile pür-tāb oldum
Mū miyāniñ çeküp āđuşuma der-ḥ^vāb oldum
73. Vaķt-ile ķünkü açup dīdemi bīdār oldum
Cāme-ḥ^vāb içre o meh-ķal  atı ağlar buldum
74. Didim ey serv ķadim maḥż-ı hayātım cānım
  Ömrimiñ varı şehenşāh-ı dil-i nālānım
75. Niķe ben ḥ^vāba varup sen dağı bīdār olasıñ
Bī-sebeb aşlı nedir girye idüp zār olasıñ
76. Didi meşhūrdur ben bilürüm ḥāşıla   ām
  Aşıķıñ her şeb olur dīdesine uyķu ḥarām
77. Bu şeb-i vuşleti ben cānıma minnet bileyim
Ayrılık şubḥı yaķındır niķe eşkim sileyim

78. Lîk senden budurur cān-ıla ümmîd u recā
Dest-i pâkiñ viresün öpmege bir kez baña
79. Didim olmaz elimi öpmege iznim ammā
Ruḥlarım öpmek olur sevdicegim pek a' lā
80. Ḥāşılı ben öpüp ruḥlarını ol da benim
Uydı bir pâre tesellî virüp ol gül fidenim
81. Şubḥ-ı şādık irüşüp vuşlat irüp pāyāna
Elvedā' itdi o meh-pāre baña rindāne
82. Qocunup girye-künān ' ahd-ile peymān iderek
Geçmezüz birbirimizden diyü imān ederek
83. Didi işmarladum Allāha efendim seni ben
Gāh peygām-ı selāmıñla unutma beni sen
84. Qaldım ardınca baqup ḥasret-ile girye-künān
Tā ki dīdemden o meh-çehre olunca pinhān [35B]
85. ' Ālem-i vaşlı o gün şāma degin yād itdim
Ol gice şubḥa degin hicr-ile feryād itdim
86. Reh-güzārında esüp yil gibi pūyān oldum
Yollar üzre aqıdup eşkimi cūyān oldum
87. Kūy-ı cānāna baqup derd-ile āh eyler idim
Bu mişillu sūḥanı vird idinüp söyler idim

88. Dirdim ey behçet ile milket-i hüsniñ şahı
Seni terk eylemezüm tâ ölicecek Vallâhî
89. Ben çıkarmam seni hiç hâtır-ı maḥzūnumdan
Sen daḥı gâhice şor ḥâl-i dige-r-gūnumdan
90. Şimdi ey zâlim unuttun mı görüp bünyâdı
Luṭf-ile şormayasın ḥâl-i dil-i nâşâdı
91. Kaḅı ey zâlim o demler baña ‘ahd itmiş idiñ
Seni Vallâhî unutmam diyerek gitmiş-idiñ
92. Hâşılı derd ü ğamım ‘aşk-ıla efzūn oldu
Miḥnet-i ḥasret ile bu cigerim ḥūn oldu
93. Lîk tâ fevt olıcaḅ dūr oluban cān tenden
Yokdurur sevmeden ol şūḥı ferâgat benden
94. Hiç zuhūr eylemedi bŷy-ı vişālinden eşer
Gelmedi ḥaste dile māder ile tāze ḥaber
95. ‘Āteş-i ‘aşk-ıla çün oldu diliñ kārı tamām
Sende ey kilik-i sūḥan-perverim it ḥatm-i kelām

ĠAZEL-İ 'ĀTIF

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Görmege sāġar-ı iġbāli liyāġat yoġdur
Kimde ki renc telāfisine tākāt yoġdur
2. Çekilen cümle keder çoġça koyulmaġdandır
Teşne-i⁷⁹⁷ bāde-i devletde ġabāhat yoġdur
3. Duydı ey ' aşık-ı bī-çāre me'āli ol şūġ
' Arz-ı ihlāşla taşdı' iñe hācet yoġdur
4. Pek tayanma unutup kendiñi ġaşr-ı emele⁷⁹⁸
Yıġılır vaz' -ı esāsında metānet yoġdur
5. Rüstem olsan da yine ' āciz ü dermādesin
Pençe-i baġtında mādām ki ġuvvet yoġdur
6. Başġa sevdāya düşer ġüsn-i temāşā iderek
Çeşmimizde hele inşāf u ġanā' at⁷⁹⁹ yoġdur
7. Dīde-i pāk iledür seyr-i ġülistān-ı cemāl
' Ātīfā çiden-i ġül-büseye ruġşat yoġdur [36A]

12 Ātīf Efendi D., G. 6 (7 Beyit), s. 44.

⁷⁹⁷ teşne-i: neş'e-i D.

⁷⁹⁸ ġaşr-ı emele: ġaşr-ı emel D.

⁷⁹⁹ inşāf u ġanā' at: inşāf-ı ġanā' at D.

ĠAZEL-İ ‘ĀTIF

fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

1. ‘Uğde-i rişte-i âmāl ki taqđır iledür
Şanmañuz ħalli anuñ nāñun-ı tedbîr iledür
2. Fikr-i rengin gerek cünbiş-i ebrülarda⁸⁰⁰
Revnâķ-ı tāk-ı tañayyül gül-i taşvîr iledür
3. Depeden olmalıdır ser-zede-i āñ-ı firķat
Zînet-i meclis-i teşyi‘ de⁸⁰¹ tebhîr iledür
4. Ĥalka-i subħa degül çeşm-i tecelli zāhid
Seyr-i leylî-i beķā dîde-i zencîr iledür
5. ‘Arz ider ħvâb-ı me‘ ānî-i ħayāl-i ta‘ um
Ĥāme-i ‘Ātîfâ kim şöhreti ta‘ bir iledür

[GAZEL]

fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

1. Dilsiyeh dîde-i ħün-ı ciger-āşāma baķar
Bāde-i ‘aşķı çeküp nuķle-i bādāma baķar

13 Ātîf Efendi D., G. 4 (5 Beyit), s. 43.

⁸⁰⁰ cünbiş-i ebrülarda: cünbiş-i ebrüların D.

⁸⁰¹ zînet-i meclis-i teşyi‘ de: zîneti meclisi teşyi‘ de D.

14 Ātîf Efendi D., G. 8 (7 Beyit), s. 45-46.

2. İden āyīne-i zānūda temāşā-yı vişāl⁸⁰²
Dīde-i cevher ile şūret-i encāma baqar
3. Açılır çekme keder perde-i çeşm-i neş'e
Halkada⁸⁰³ gerdiş-i peymāne-i gül-fāma baqar
4. Çekilür⁸⁰⁴ künc-i ferāğa⁸⁰⁵ dil-i⁸⁰⁶ hayret-zedemüz
Dürdan vaz' -ı şütür kürbe-i eyyāma baqar
5. Şāfdur hāne-i dil-i münşerihüz revzenümüz
Maṭla' -ı mihr-i füyūzāt ile ilhāma baqar
6. Müste' iddür çözüdür ' uqde-i saht-ı vuşlat⁸⁰⁷
Cüz'ice yalvararak nāhun-ı ibrāma baqar
7. Raşş-ı hāme ile bu vādide 'ıyān-ı⁸⁰⁸ ' **Ātuf**
Cünbiş-i küşe-i engüşt-i sühan rāma baqar

15

[GAZEL]

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Pīçiş-i dest-i emel hātem-i zī-şānlıkdur
Hüküm-i iklīm-i qanā' at da Süleymānlıkdur

⁸⁰² temāşā-yı vişāl: temāşā-yı me'āl D.

⁸⁰³ halkada: halka-i D.

⁸⁰⁴ çekilür: çekilüb D.

⁸⁰⁵ künc-i ferāğa: künc-i ferāya D.

⁸⁰⁶ dil-i -M.

⁸⁰⁷ ' uqde-i saht-ı vuşlat: ' uqde-i saht u vuşlat D.

⁸⁰⁸ 'ıyān-ı: ' inān-ı D.

15 Ātuf Efendi D., G. 10 (6 Beyit), s. 46-47.

2. Neş'e-i feyz ile yek-reng ola gör vaḥdetde
Bezm-i cemiyetüñ encâmı perişānlıḡdur
3. Feşḡ-i bāzār-ı vişāl eylese⁸⁰⁹ ol ḡvāce-i nāz
Dāḡ-ı dil 'āşıḡa dünyāda⁸¹⁰ peşimānlıḡdur⁸¹¹
4. Dem-i vuşlatda zarīfāne-reviş sultānum
Cünbiş-i nāz iderek ber-zede dāmānlıḡdur⁸¹²
5. Sū-be-sū şıçraduruz eşheb-i ṡab'ı 'Āṡıf
Vüs'at-i ḡāfiyemüz ḡaylice meydānlıḡdur⁸¹³ [36B]

16

BELİĞ

[GAZEL]

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Tuḡfe-i nādire-i ḡāk-ı Yemendür ḡahve
Rehber-i küḡlüḡa-i Veys-i ḡarendür ḡahve
2. Bir siyeh çerde ḡulām-ı ḡabeşidür ammā
Leb-be-leb maḡrem-i her sīb-zeḡandur ḡahve
3. Vaḡt-i sermāda düşer āteşe Hindūāsā
Mā'il-i ḡa'ide-i ḡubb-i vaṡandur ḡahve

⁸⁰⁹ eylese: eyleye **D.**

⁸¹⁰ dünyāda: dinār-ı **D.**

⁸¹¹ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

⁸¹² Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

⁸¹³ Bu beyit dīvānda 6. beyittir.

16 Bu gazel Belig dīvānında tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

4. Kāse-i gül gibi her faşl-ı bahār olduqça
Zīnet-i dā'ire-i bezm-i çemendür qahve
5. İçse bir cür' asını ādemi taṭyīb eyler
Celb-i qalb itmede bir emr-i ḥasendür qahve
6. Oldı her qatresi anuñ bedel-i āb-ı ḥayāt
Şüst-endāma hemān rūḥ-ı bedendür qahve
7. Hele tefrīḥ-i dil ehl-i gurūb itmekde
Bedel-i ḥāşiyet-i dürr-i ' Adendür qahve
8. Bunda yoq zerre kadar dağdağa-i sekr ü ḥumār
Neşve-i cām-ı siyeh-ṭa' n-ı figendür qahve
9. Kendüsin ḥāṭır için āteş eyler iḥrāk
Ya' ni hem-meşreb-i erbāb-ı miḥendür qahve
10. Çehresin seyr ideni tūṭi-i güyā eyler
Kuvvet-i nāṭıka-i ehl-i süḥandür qahve
11. Qahve ḥāṭır olıcaq şevq-i şafā ḥāşıl olur
Dā'ima vāsıta-i def' -i ḥüzündür qahve
12. Tāze taḥmīs ola çün şemm olunur büy-ı nefes
Rāyic-i rāyiḥa-i misk-i Ḥotendür qahve
13. Bulduğum lezzeti bunda bulamam āḥirde
Ey **Belig** iç anı kim zevq-i duhandur qahve

BELİĞ

[GAZEL]

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. ' Aksin görünce kâkül-i dil-berde ahvenüñ
Sevdası gâlib oldu yine serde ahvenüñ
2. Āb [u] hevāsı gülşen-i ab' ı latif ider
Cem' olması duan-ıla bir yerde ahvenüñ
3. Lāyıkdur olsa nüş olıca amd u besmele
aşıyyetini bilmez ienler de ahvenüñ
4. Ğilmān u ūr-ı cennet inerci bu ' āleme
Bilse nedür neşātını anlar da ahvenüñ
5. Āyinesini abla-i fincān iderdi ger
Nüş olduun göreydi Sikender de ahvenüñ
6. Tefsir-i nazım-ı āyet-i Kevşer ' ıyān olur
' Aksi düşünce la' l-i leb-i terde ahvenüñ [37A]
7. Nūr-ı uu-ı mevce-i enhār-ı cennetüñ
Zāhir olur numūnesi cevherde ahvenüñ
8. Meyl eylemezdi tā bu adar āña ehl-i dil
Nef' i müşāhed olmasa her derde ahvenüñ

17 Bu gazel Belig divânında tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

9. Zaḥmet çeker ḥumār-ıla bāde-perest olan
Yokdur mazarratı hele bir ferde ḳahvenüñ
10. Şahbā şafā virürse de çok perde terk olur
Ammā olur şetāreti her yerde ḳahvenüñ
11. Sevdāya nef'î var deyü cānā **Belîğ**-i zār
Ḳand-i lebün esîri imiş bir de ḳahvenüñ

18

‘ ĀŞİM İSMA‘ İL EFENDİ

[GAZEL]

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Ğam-ı ‘aşḳ-ı dil-āşübı zemîn u āsumān çeker⁸¹⁴
Şikāyet olmasun ben çekdiğim bārı cihān çekmez
2. Cihānda geçmişinden rāst kişiniñ renci efzündür
Bu menzilgehde tiriñ çekdiği cevri kemān çekmez⁸¹⁵
3. Bahār irdi niçün zaḥmet çeker rindān bu mevsimde
Kimiñ ‘aqlında ḥiffet var-ise rıtl-ı girān çekmez⁸¹⁶
4. Perişānlık nizām-ı ḥāl-i ḳaydından gelür yoḡsa
Ümid-i sūdı nā-būd eyleyen bīm-i ziyān çekmez⁸¹⁷

18 Āsım D., G.6 (6 Beyit), s. 235.

⁸¹⁴ çeker: çekmez **D.**

⁸¹⁵ Bu beyit dîvānda 4. Beyittir.

⁸¹⁶ Bu beyit dîvānda 2. Beyittir.

⁸¹⁷ Bu beyit dîvānda 3. Beyittir.

5. Felek āsūdedir zaḥm-ı zebānından civān-merdiñ
Belī Rüstem-tabî‘ at Zāle tîğ-ı bî-emān çekmez
6. Dimāğ-ı ḥ^vāhişim ġāyet de nāzıkdir benim ‘Āşım
Zi-kām-ālūd olur yek laḥza bŷy-ı imtinān çeker

19

SEYYİD VEHBİ EFENDİ

[GAZEL]

mef‘ūlü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. Ne ġāze-i cemāl ü ne pīrāye isterüz
Biz bîkr-i lafzı şāhid-i ma‘ nāya isterüz
2. Tıfl-ı dile ḥelāl sŷd emmiş ‘afifedŷr
Ḥātŷn-ı pīr-i mey gibi bir dāye isterüz
3. Rıtl-ı girān-ı bāde gibi ġölgesi ağır
Bir serv-i ser-bŷlend-i Hŷmā-sāye isterüz
4. Bir bî-kesi civār-ı tevellāsına alur
Bir tāze naḥl-i behcet-i hem-sāye isterüz
5. Şeyḥuñ özi ile reh-i deyre sŷlŷk idŷp
Dil-beste olduġun bŷt-i tersāya isterüz
6. Sögmek degil bu sŷḡ-ı belāda döğerse de
Ol ḥ^vāceden muḍāribe sermāye isterüz [37B]

19 Bu gazel Seyyid Vehbî Dîvânı’nda tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

7. Yārin varup edebler ile naqd-i vaktini
Şalmazsa bir firib ile ferdāya isterüz

20

FAŞİHİ DEDE

[GAZEL]

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Dili āzār idüp āh u fiğānı olmasun dirsün
Yağarsun āteşe cānı duḡānı olmasun dirsün
2. Tutar sun ey felek pey-der-pey anı seng-i āzāra
Elünde kimsenüñ bir pāre bāğı olmasun dirsün
3. Yıķarsun ḡātırın erbāb-ı 'aşķuñ ehl-i 'irfānuñ
Cihānda ḡasr-ı Yūsuf deyr-i Mānī olmasun dirsün
4. Nedür bu āh u girye kimsenüñ ey cān-ı ḡam-dīde
Meger kūyuñda dil-dāruñ mekānı olmasun dirsün
5. **Faşihüñ** ḡamla eylersün zebānın teşne-i ḡasret
Bu bezmüñ ey felek bir nükte-dānı olmasun dirsün

21

MÜNİF

[GAZEL]

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1. Neḡāreveş dili dögsün hemişe düm düm tek
Raķib-i dīv ile çift olmasun o merdüm tek

20 Bu gazel yayımlanmış Fasihî mahlaslı çalışmada tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

2. Şaķil bertekeli terki arb idüp didi şeyḡ
Baña muķābelede eyleme teķaddüm tek⁸¹⁸
3. O neşeli⁸¹⁹ güzelüñ gisüvān [u] müjgānı
Şoķar derūnumı ıurmaz mişāl-i gejdüm tek⁸²⁰
4. Benümle tek tene⁸²¹ tā devr⁸²² itse bir bārī
Nedīm-i bezm olup ol sīmīn-ten tenādüm tek⁸²³
5. O servi görmege cūş-ı⁸²⁴ sirişki gönderdüm
Kenār-ı ġayrda olsun diyeydi gördüm tek
6. ıurursa ıursa girih-kerde-düm tekāver-i nāz
O şehsüvār hemān görmesün teşādüm tek
7. Cevāz yoķsa da varsam bu devr-i ġırmendür
Münif uşül ile tenhāca yāre kendüm⁸²⁵ tek

21 Münif D., G. 36 (7 Beyit), s. 178.

⁸¹⁸ Bu beyit dīvānda 3. Beyittir.

⁸¹⁹ neşeli: nişlü **D.**

⁸²⁰ Bu beyit dīvānda 4. Beyittir.

⁸²¹ tek tene: yek-tene **D.**

⁸²² tā devr: nādir der **D.**

⁸²³ Bu beyit dīvānda 2. Beyittir.

⁸²⁴ cūş-ı: cūy-ı **D.**

⁸²⁵ kendüm: gendüm **D.**

ĠAZEL-İ FĀ'İZ TAĤMĪS-İ NĀZİM

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

I

Gel va' d-i kudūmuñla beni muġtenem eyle
 Mülk-i dil-i vīrānıma važ' -ı ħadem eyle
 Tārīkī-i bezm-i ġamı maĥsūd-ı ħum eyle
 Teşrīfñ-ile ħānemi reşk-i İrem eyle
 Aġlatma beni iki gözüm gel kerem eyle

II

Ĥoş geldi baña çāşnī-i 'ālem-i tecrīd
 İtdiyse eger rūze-i hicri beni ta' bīd
 Ĥallāġ-ı ezel itdi hilāl-i mehi tecdīd
 'Ahd eyledi öpdürmege pāyın gelicek 'īd
 Yā Rab sen o meh-pāreyi şābit-ħadem eyle [38A]

III

Dil olmuş iken künc-i ġam-ı 'aşķına vāşıl
 Şarf olmaya bilmezlik ile eldeki ħāşıl
 Tā naġd-i dili itmeyelim göz göre zā'il
 Bir ĥoşça ĥesāb eyleyelim derdimiz ey dil
 Ben dirhem-i eşkim dökeyim sen raġam eyle

22 Bu tahmīs yayımlanmış Nāzım mahlaslı çalışmada tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

IV

Çarhıñ sitem-i cevri beni itmeye pür-gam
Olma keremiñ dağı görürsün aña hürrem
Gel olma firibende aniñ vaz'ına hürrem
Degmez kederin çekmege bir lahza bu 'âlem
Bir hâl-ile neylersin idüp def' -i gam eyle

V

Nâzım yeridür güş-ı zere nâz u niyâz ol
Bu söz ile gel sen dağı dil-beste-i sâz ol
Cehd eyle ki üftâde-i pây-ı şeh-i nâz ol
Çanûn-ı belâgatde yine naql-tırâz ol
Ey hâme-i hoş-lehçe-i Fâ'iz negam eyle

23

TAHMİS-İ HAYLİ

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

I

Âh kim düşdi dil ol kākül-i 'âlem-gire
Ser- nüvişti bu imiş çäre mi var tağyire
Bir fezâdur bu havâle olnur taqdire
Gözlerin gönlüm alup yer komadı tebdire
İki âhüveş itmiş pâdişehüm bir şire

II

Dili hem tūṭī vü hem bülbül ider her sühanuñ
O şeker ḡande-i nāz-ile o ḡonce-dehenüñ
İtdi āşüfte beni kākül-i ‘ anber-şikenüñ
Çünkü la’ lüñ ḡodı dil zülfüñe meyl itdi senüñ
Şerbet uslatmaz o dīvāneyi çek zincire

III

Şehlewendüm ser-i zülfüñi fesinden çıkarur
‘ Āşıkı ṭıfl-ı dil-i nev-hevesinden çıkarur
Mürġ-i cānı niġehi ten ḡafesinden çıkarur
Ḥüsni insānı ‘ aḡıl dā’iresinden çıkarur
Yohsa çekmek o perīyi ne idi teshīre

IV

Āh kim görsem o ḡürşid-mişāli düşde
Bāri bir kerre naşīb olsa vişāli düşde
Gerçi kim şāf idi mir’āt-ı ḡayāli düşde
Görmedi Ḥazret-i Yūsuf bu cemāli düşde [38B]
Ḥüsnüñ ey māh niçe ḡābil olur ta’ bire

V

Ġamzesi ḡūnı vü mest-i mey-i naḡvetdür o māh
İder ‘ uşşāḡı helāk eylese çeşm ile niġāh
El-ḡazer bilmez amān hīç o şeh-i ‘ işve-sipāh
Şanma ey Ḥaylī çeker dīdesine kühl-i siyāh
‘ Āşık öldürmek için zāġ virür şimşire

SÂHİL-NÂME-İ FENNÎ BE- DERÛN-I BOĞAZ

[MESNEVÎ]

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

1. Hep ğalaṭ sözle geçürdi gününü ' aşık zâr
Ġalaṭa zevkine gitmiş meger aġyâr-ile yâr
2. Keşret-i keyfle gice fitîli rind⁸²⁶ almış
Der-i meyḥâned⁸²⁷ varmış seḥerî mûm olmuş
3. Hele sekdirme süḥanlarla bu gün ṭavr-ı ġarîb
Falya virmiş gibi Ṭophâned⁸²⁸ yâr-ile raḳîb
4. Baġlanup ḳalmış-iken zülf-i siyeh-kârında
Şavdı başdan beni âḥir Şalı Bâzârında
5. Ṭutsa ' uşşâḳ maḥaldür ḳırılır gibi ṭaraf
Buldı ol gözleri bādâm-ile Fındıklı şeref
6. Seng-i dil-i âfeti nerm eylemese meyle her ân
Hiç tehî mi ṭayanurdu Ḳabaṭaşa rindân
7. Ḳalmadı bir kimsede⁸²⁸ nân alacaḳ bir aḳçe
Serv-i ḳadler ile pür olalı Ṭolmabaġçe

24 Sâhil-Nâme, (63 beyit) s. 134-139.

⁸²⁶ gice fitîli rind: rind gice fitîli **F.S.**

⁸²⁷ der-i meyḥâned⁸²⁷: der-i mumḥâned⁸²⁷ **F.S.**

⁸²⁸ bir kimsede: kimsede hiç **F.S.**

8. Tıflı iken saña hıram-ı bedi' öğretdigi' çün
Dilerüm anı ki Hâkdan⁸²⁹ o Beşiktaş olsun
9. Oldı dil olmuş-iken kayd-ı cihāndan reste
Ortaköyde yine bir müy-miyāna beste
10. Eylemekden ol mehūñ şahş-ı firākıyla şavaş
Gözlerümde Kıriçeşme gibi hiç kalmadı yaş
11. Tağılup ardına āl-ile rakīb-i nā-pāk
Arnavud Kıaryesine gitmiş o şūh-ı dellāk
12. Vird⁸³⁰ çeker rūh-ı Hāsan Kıalfa nevā-yı haste⁸³¹
Pişgāhında okutduqça⁸³² hüseyinī beste⁸³³
13. Oldı muhtāc gönül tıflı civān-ı ğayre
Gitmeyince Bebeke merdüm-i dīdem seyre⁸³⁴
14. Fiske tāşıyla eger ürker ise gülşenden
Bülbül-i zāra Kıayalar gibi⁸³⁵ olmaz mesken⁸³⁶
15. Yāri ağyār idemem⁸³⁷ şandı çü zevrakda kenār
Topa tutilmişa döndi⁸³⁸ çün ahāli-i Hışār⁸³⁹

⁸²⁹ anı ki Hâkdan: Hâkdan anı kim **F.S.**

⁸³⁰ vird: hū **F.S.**

⁸³¹ nevā-yı haste: nevā-yı meste **F.S.**

⁸³² okutduqça: okundukça **F.S.**

⁸³³ Bu beyit Sâhil-Nâme'de 13. Beyittir.

⁸³⁴ Bu beyit Sâhil-Nâme'de 14. Beyittir.

⁸³⁵ gibi: kadar **F.S.**

⁸³⁶ Bu beyit Sâhil-Nâme'de 15. Beyittir.

⁸³⁷ idemem: ideyim **F.S.**

⁸³⁸ döndi: döndürdi **F.S.**

⁸³⁹ Bu beyit Sâhil-Nâme'de 16. Beyittir.

16. Rişk-i⁸⁴⁰ ağıyar der-i meygedede oldı revān
Düşdi Şeytānağındısına güyā rindān⁸⁴¹ [39A]
17. Gel señünle bulalum şaqlanacaq maḥfi mekān
Balata Limānı bu gün tağalıq ey serv-i revān⁸⁴²
18. Bizi beglik ğam-ile itdi felek şivende
Mīrgūna varalum zevk idelüm gülşende⁸⁴³
19. Rūzgāruñ siteminden kim olur āzāde
İçe⁸⁴⁴ dil-dār-ile İstinyede tāze⁸⁴⁵ bāde⁸⁴⁶
20. Tāzeler ile Yeñiköydeki eski demler⁸⁴⁷
Gelicek yāda dilüñ toğrısı derdin yeñiler⁸⁴⁸
21. Yā unutdursa n'ola⁸⁴⁹ pīr-i muğānuñ deyri
O şanem ile olan maḥfi Tarabya seyri⁸⁵⁰
22. Zāhidā gezme şoqaqlarda şaqlın⁸⁵¹ sīne sīne
Çamuruñ çünki kıru git Kefeli Karyesine⁸⁵²
23. Teb-i aşk-ile tenüm itse dağı zār ü nizār
Yine itmez dil-i biçāreye meyl⁸⁵³ ol şarı yār⁸⁵⁴

⁸⁴⁰ rişk-i: eşk-i **F.S.**

⁸⁴¹ Bu beyit Sâhil-Nâme'de 17. Beyittir.

⁸⁴² Bu beyit Sâhil-Nâme'de 18. Beyittir.

⁸⁴³ Bu beyit Sâhil-Nâme'de 19. Beyittir.

⁸⁴⁴ içe: içse **F.S.**

⁸⁴⁵ tāze: tenhâ **F.S.**

⁸⁴⁶ Bu beyit Sâhil-Nâme'de 20. Beyittir.

⁸⁴⁷ Bu mısra Sâhil-Nâme'de 2. Mısradır.

⁸⁴⁸ Bu beyit Sâhil-Nâme'de 21. Beyittir.

⁸⁴⁹ n'ola: n'olur **F.S.**

⁸⁵⁰ Bu beyit Sâhil-Nâme'de 22. Beyittir.

⁸⁵¹ şaqlın: tehî **F.S.**

⁸⁵² Bu beyit Sâhil-Nâme'de 24. Beyittir.

⁸⁵³ meyl -**M**

24. Kalmadı görmedigün seyre sezā cāy-ı şafā
Rūmili Hışnına var seyri tamām it cānā⁸⁵⁵
25. Oldı çün⁸⁵⁶ zār-ı⁸⁵⁷ dümen şuyı ile vākı⁸⁵⁸ kay
Karataş altına mı gitdi ‘ aceb zevrağ-ı mey⁸⁵⁸
26. ‘ Iyş u nüş eyle⁸⁵⁹ de terk eyle bir az paf pufı
Şadr-ı meyḥāne Umuryeri degüldür şūfi⁸⁶⁰
27. Yāri⁸⁶¹ buldum diyü kendüme katı şenlükde
Ögünür ‘ aşık-ı şūrīde Degirmenlikde⁸⁶²
28. Def’ -i ğam itmege ey şūḥ ararsuñ çāre
Var mülükāne yanaş İskele-i Hünkāre⁸⁶³
29. Bir çetin kāre şataşdırdı bizi devr-i zamān
Oldı Beykozlı bir āfet ile cismüm⁸⁶⁴ ‘ üryān⁸⁶⁵
30. İstemem kim ki dilerse anuñ olsun Karye
Şalṭanaṭda⁸⁶⁶ baña ol şāh-ile Şulṭāniye⁸⁶⁷

⁸⁵⁴ Bu beyit Sâhil-Nâme’de 25. Beyittir.

⁸⁵⁵ Bu beyit Sâhil-Nâme’de 26. Beyittir.

⁸⁵⁶ çün: rindāna **F.S.**

⁸⁵⁷ zār-ı - **F.S.**

⁸⁵⁸ Bu beyit Sâhil-Nâme’de 27. Beyittir.

⁸⁵⁹ eyle: it **F.S.**

⁸⁶⁰ Bu beyit Sâhil-Nâme’de 31. Beyittir.

⁸⁶¹ yāri: yār **F.S.**

⁸⁶² Bu beyit Sâhil-Nâme’de 32. Beyittir.

⁸⁶³ Bu beyit Sâhil-Nâme’de 33. Beyittir.

⁸⁶⁴ cismüm: çeşmüm **F.S.**

⁸⁶⁵ ‘ üryān: giryān **F.S.** / Bu beyit Sâhil-Nâme’de 35. Beyittir.

⁸⁶⁶ şalṭanaṭda: şalṭanaṭdur **F.S.**

⁸⁶⁷ Bu beyit Sâhil-Nâme’de 36. Beyittir.

31. Çekdiler sīneye İncirlide bintü'l-^c inebi
T̄arısı başuña ey sürme[li] zen-dost çelebî⁸⁶⁸
32. Şav yanuñdan⁸⁶⁹ bu gün ey şūḡ amān aḡyārı
Gel Pāşābağçesine seyr⁸⁷⁰ idelüm ḡünkārî⁸⁷¹
33. Çüb-ı ḡam koydı idi⁸⁷² dilde safā-yı ḡātır
Her işe⁸⁷³ zevḡ-i nihāniye Çubuḡlı ḡāzır⁸⁷⁴
34. Açdı t̄iḡ-ı sitem-ile cigerümde yāre
Ḳanlıcaḡlı yine bir ḡamzeleri ḡün-ḡāre⁸⁷⁵
35. İzn-i ^cāmdur diyü gitmek için⁸⁷⁶ degme yire
Zürefā Körfezi baḡş eyledi zen-pārelere⁸⁷⁷
36. Ne revā seyr-i Ḥiṣārda ola yārüm maḡzūn
Sāḡiyā baña Yarımca virüp Añaḡolu şun⁸⁷⁸
37. Gök Ḳandil güc-ile irdi ḡöñül maḡşūda
Bir siyeh-çerdeye mālîk olıcaḡ Göksuda⁸⁷⁹ [39B]
38. Firḡatüñle şu ḡadar giryeler itdüm cānā
Bir Küçüksü ḡörinür eşküme nisbet zīrā⁸⁸⁰

⁸⁶⁸ Bu beyit Sâhil-Nâme'de 37. Beyittir.

⁸⁶⁹ yanuñdan: başuñdan **F.S.**

⁸⁷⁰ seyr: zevḡ **F.S.**

⁸⁷¹ Bu beyit Sâhil-Nâme'de 38. Beyittir.

⁸⁷² koydı idi: ḡor mı idi **F.S.**

⁸⁷³ her işe: olmasa **F.S.**

⁸⁷⁴ Bu beyit Sâhil-Nâme'de 39. Beyittir.

⁸⁷⁵ Bu beyit Sâhil-Nâme'de 40. Beyittir.

⁸⁷⁶ gitmek için: gitme melegüm **F.S.**

⁸⁷⁷ Bu beyit Sâhil-Nâme'de 41. Beyittir.

⁸⁷⁸ Bu beyit Sâhil-Nâme'de 42. Beyittir.

⁸⁷⁹ Bu beyit Sâhil-Nâme'de 43. Beyittir.

⁸⁸⁰ zīrā: deryā **F.S.** / Bu beyit Sâhıl-nâme'de 44. Beyittir.

39. Bađrımũ yağın eritdi beli her eťvāri
Hele Ŗandillide bir cām-ile yığdum yāri⁸⁸¹
40. Leb-i deryādaki ayuya mı oldı meftũn
Ŗulelibāđçeye hırşı rađībũñ efvũn⁸⁸²
41. Ābı zīrā ki mūrāyī oluna dermāndur
Ŗāđızādeliye Vaniköyi pek⁸⁸³ çesbāndur⁸⁸⁴
42. İşte buldum saña şalınmađa⁸⁸⁵ bir özge mağal
Sözümü diñle rađībā yalıñuz Çengele gel⁸⁸⁶
43. Hased ol rinde ki mey nüş ide kıana kıana
O şeh-i hüsn-ile Beglerbegide mīrāne⁸⁸⁷
44. Ėbta ol şađşa olur irdigi dem nev-rūza
Gide cānānla⁸⁸⁸ zevķ itmege İstavroza⁸⁸⁹
45. Şandılar duğt-i reze geldi ‘ Arablarla yanık
Sũhteđān zümresine cāy olalı Ŗuzguncuk⁸⁹⁰
46. Ŗo şığırlar gibi yatsun uyusun pinhānī
Çũnki⁸⁹¹ ađyāra mağar oldı⁸⁹² Ŗöküzlimānī⁸⁹³

⁸⁸¹ Bu beyit Sāhil-Nāme’de 45. Beyittir.

⁸⁸² Bu beyit Sāhil-Nāme’de 47. Beyittir.

⁸⁸³ pek -**M**

⁸⁸⁴ Bu beyit Sāhil-Nāme’de 46. Beyittir.

⁸⁸⁵ salınmağa: şallanmağa **F.S.**

⁸⁸⁶ Bu beyit Sāhil-Nāme’de 48. Beyittir.

⁸⁸⁷ Bu beyit Sāhil-Nāme’de 49. Beyittir.

⁸⁸⁸ cānānla: şanemle **F.S.**

⁸⁸⁹ Bu beyit Sāhil-Nāme’de 50. Beyittir.

⁸⁹⁰ Bu beyit Sāhil-Nāme’de 51. Beyittir.

⁸⁹¹ çũnki: oldı **F.S.**

⁸⁹² oldı: çũnki **F.S.**

⁸⁹³ Bu beyit Sāhil-Nāme’de 52. Beyittir.

47. Ka‘be toprağı diyü olsa n’ola⁸⁹⁴ nām-āver
Üsküdardan dahı yegdür baña kûy-ı dil-ber⁸⁹⁵
48. Şemsî nāmında bir āfet mi zuhūr itdi ‘aceb
Şemsipāşayı mekân eylediler yārān hep⁸⁹⁶
49. Bir şerīfūñ nigehe luṭfi ile deryāda
Kaşr-ı dil-i ‘aynī ile döndi Şeref-ābāda⁸⁹⁷
50. ‘İyd-ı bī-çünlere⁸⁹⁸ eşki raḳībūñ akmış
Şandılar bağçe-i ḥüsn içre Ayazma çıkmış⁸⁹⁹
51. Vuşletuñ gördi kıyās eyleme ey dil elyaḳ
Ḥavfum oldur seni ferdālara yārın Şalacaḳ⁹⁰⁰
52. Kaşduñ ‘ālemde teferrüc ise gel bir derece
Duḡter-i rez ile Kızkullesine bul ferece⁹⁰¹
53. Kāmet-i fikr-i rūḡ-ı ālı ḥayāl-ile⁹⁰² yine
Deşt-i dil ‘aynı ile döndi Kavaḳbağçesine⁹⁰³
54. Düldül-i nāza süvār olsa o şūḡ-ı yektā
Atı oynağı olur sāḡa-i Ḥaydarpāşā⁹⁰⁴

⁸⁹⁴ n’ola: bile **F.S.**

⁸⁹⁵ Bu beyit Sâhil-Nâme’de 53. Beyittir.

⁸⁹⁶ Bu beyit Sâhil-Nâme’de 54. Beyittir.

⁸⁹⁷ Bu beyit Sâhil-Nâme’de 55. Beyittir.

⁸⁹⁸ ‘İyd-ı bī-çünlere: bakarak ruḡlarına **F.S.**

⁸⁹⁹ Bu beyit Sâhil-Nâme’de 56. Beyittir.

⁹⁰⁰ Bu beyit Sâhil-Nâme’de 57. Beyittir.

⁹⁰¹ Bu beyit Sâhil-Nâme’de 58. Beyittir.

⁹⁰² kāmēt-i fikr-i rūḡ-ı ālı ḥayāl-ile: kāmēti fikri ḥayāl-i rūḡ-ı āl ile **F.S.**

⁹⁰³ Bu beyit Sâhil-Nâme’de 59. Beyittir.

⁹⁰⁴ Bu beyit Sâhil-Nâme’de 60. Beyittir.

55. Ey gönül boşlama da' vānı hemān ğamla soruş
Çadıköyünde ayak nā'ibinüñ yanına⁹⁰⁵ düş⁹⁰⁶
56. Gezdi çün seyri tamām eyledi Fennî⁹⁰⁷ zevki
Ağalar seyrine düşmiş o perinüñ şevki⁹⁰⁸ [40A]

25

PEND-NĀME-İ 'AZİZ EFENDİ

[TERKİB-İ BEND]

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

BEND-İ EVVEL

Dāmen-ālūde-i çirkāb-ı haṭāyım şad āh
Seyyi'āt-ı 'amelim şaḫaları cümle siyāh

Yere geçmek dilerim şerm u ḫayādan yā Rab
Ḥātıra gelse kaçan eyledigim cürm u günāh

Niç' olur hāli o gün kim ola dīvān-ı ḫaşr
Ḥākim-i maḫkeme-i ḫükmi-i kazā ola İlāh

Ḥuşamā dāmeniñe dest-i tazallum uralar
Anlarıñ itdigi da' vāya Ḥudā ola güvāh

'İlm-i kādı var iken ḫükmi çü yoḫ inkārıñ
Virmege ḫaşma cevāb ola zebānıñ kütāh

Bir taraftan saña irişmeye bir çāre meded
Sū-be-sū eyleyesin dīde-i ḫayretle nigāh

Māsivādan nazār-ı raġbeti şarf it imdi
Ṭut yüzüñ dergeh-i Mevlāya anı eyle penāh

Dāmen-i fazl-ı Ḥüdāvend-i enāma el vur

⁹⁰⁵ yanına: pāyine F.S.

⁹⁰⁶ Bu beyit Sāhil-Nāme'de 61. Beyittir.

⁹⁰⁷ gezdi çün seyri tamām eyledi Fennî: ğālibā Fennî temām eyleyecekdür F.S.

⁹⁰⁸ Bu beyit Sāhil-Nāme'de 63. Beyittir.

25 Aziz mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

Girye-i nāle ile hāk-ı niyāza yüz sür

BEND-İ ŞĀNĪ

Zulmet-i ğaflet-ile hāne-i dil tīre vü tār
Ṭarfetü'l- 'ayn göz açdırmadı düd-ı āh u zār

Ser-girān itdi beni öyle hevā-yı saḥbā
Şanurum itmeye ğavgā-yı kıyāmet peydā

Üstüvār eylemedim 'ahdi bināsın hergiz
Bozılır 'ağd-i şebāba iricek vaqt-i bahār

Geh olur rind-i ḥarābātī gehī zāhid-i şeh̄r
İtmedi bir reviş üzre dil-i şūrīde qarār

Dem-i ṭā' atde riyā çıkmadı hīç ḥāṭırdan
İki rek' atde gelür ḥāṭıra yüz biñ efkār

Dest-gīr olmaz iseñ qaldım ayaqda yā Rab
Eyledi şadme-i ğaflet beni üftāde vü ḥ'ār

İtdigim cürm u ḥatā zerķ u riyāya tevbe
Bildigim bilmedigim cürme hezār iştigfār

Baş-ı 'özr itmege bir vech-ile qādir mi zebān
Yüz sürüp yalvaralım dergehine yā Rab hemān

BEND-İ ŞĀLĪS [40B]

Bilürim işledigim cürm u günāhım bī-ḥad
Maḥz-ı iḥsāniña qaldı işim ey Ḥayy u Eḥad

Niç' olur ḥāl yüzüm yok tuta dergehiñe
Ḥaşr olunduqda ne şuretle varam ey Şamed

Sañā ṭutdum yüzüm ey kıble-i ḥācetmendān
Naẓar-ı merḥamet olursa zihī ğarābet

Gelmişim dergehiñe tīg-ı kefendir gerden
Emriñe muntazırım itme İlāhī beni red

İlticā eyledigim çünki der-i Mevlādur
Bāb-ı ih̄sānını h̄āşā yüzime eyleye sed

Şadme-i ma‘ şiyeti eylemişim āmāde
Rū-nümā olmağ’içün şāhid-i faẓl ser-āmed

Ĥüsn-i zannım buña olduğda kıyāmet kâ‘im
Raḥmet-i Ĥaḫ ire ya ide şefā‘ at Aḫmed

Umarım ki ola zāhir eşer-i faẓl-ı ‘amīm
‘İtikādımda beni itmeye h̄ā’ib o Kerīm

BEND-İ RĀBİ‘

Āteş-i āh-ı gam-ile bu dil-i pür tef [ü] tāb
Yeridür kim ıtuşup belki vücūd ola ḫarāb

Seyl-i eşkim dökünüp ağlamadan şām u seḫer
Ne ‘aceb çeşme-i çeşmimden aḫarsa ḫūn-āb

İtmişim ḫizmet-i dergāh-ı risāletde kuşūr
Ḥürmetim gözlemedim āh zihī şerm u ḫicāb

Niç’ olur şāh-ı rüsül rüz-ı kıyāmetde eger
Gösterüp renciş-i ḫātır baña eylerse ‘itāb

Yüzime baḫmaya ya didigimi diñlemeye
‘Arz-ı ḫālīm okuyup eylemeye redd-i cevāb

Ey mu‘in-i zu‘afā dest-i men dāmen-i tū
Ḷomam elden etegiñ kesse başım ııg-ı ‘iḫāb

Kazm-ı gayz eyleme red lāyık-ı şāniñ çü seniñ
Raḥmet-i ‘ālemiyān deyü oḫur naşş-ı kitāb

Ḷāk-ı dergāh-ı Resüle sürerim rüy-ı niyāz
Dilerim ki yüzime bāb-ı şefā‘ at ola bāz

BEND-İ HĀMİS

İtdi bir hāl beni sū'-i 'amel-i tūl-i emel
Merḥamet senden eyā ḥazret-i Hāḡ-ı 'azze vü cel [41A]

Luṭfuña ḡaldı hemān ḡayrıdan ümmīdim yoḡ
Āh eger irmez ise dāmen-i iḡsāniña el

Gitdi sermāye-i 'ömr oldı telef beyhüde
Rüz-ı ferdāya daḡı eylemedim ḡüsn-i 'amel

Ki menem kīse tehī müflis-i naḡd-ı tā'at
Ḥ'ace-i şehri baṭālet şeh-i iḡlīm-i kesel

Yeter ey nefis yeter cünbiş-i tıflāne yeter
Nāşıḡ-ı rīş-i sefidiñ sözini ḡüş it gel

Ṭavr-ı reşki ter-i ḡun-āb-ile ḡall eyle
Şafḡa-i rūyuña çek iki sürḡden cüdül

Ḥayf [u] efsūs ki naḡdīne-i 'ömr oldı telef
Gelmeyüp ḡatıra ammā ḡam-ı taḡşir-i selef

BEND-İ SĀDİS

Minḡac-i zühdi ḡoyup olmuşum semt-i fesād
Āh kim ḡaldı muḡālif ṭaraf-ı rüşd-i sedād

Gitmişim bir yola kim aña nihāyet düzaḡ
Yā İläḡi reh-i taḡvāma beni ḡıl irşād

İdeyor bād-ı ecel ḡırmen-i 'ömrü tārāc
Yāda gelmez gideyor ḡayf ḡam-ı zād-ı me'ād

Nefs-i ser-keş ne 'aceb gelmedi ḡiç inşāfa
Arturur ma'şiyeti ni'metiñ olduḡça ziyād

'Afv-ı Ġufrāniña yā Rab ümīdim muḡkem
Bende yoḡ gerçi ki luṭf u kereme isti'dād

Bilmeyüp ḡadr-i 'ubūdiyyeti ser çekmişdim
Ey Ḥudāvend-i ḡatā-püş-ı 'atā-baḡş-ı 'ibād

Şeref-i ḡizmet-i dergāhıñı şimdi bildim

ulluĝa eyle abl itme apından ib'ad
sitn var iken anĝı apuya varayım
Ya kimi dergehine yüz sreyim yalvarayım

BEND-İ SBİ'

em-i 'aıda olan ek-i revn hürmetine
Dil-i adıda olan sz-ı nihn hürmetine
Giryeye-i m-ı ĝaribndaki te'sir iun
Nle-i suhb-dem-i t' atiyn hürmetine
Ceħd  akamına dil-beste mchidler iun
Harc-ı rh-ı ĝazda ser u cn hürmetine
'Ardan adri mu'all ter olan rhlar iun
adef-i dr-i rislet o mekn hürmetine [41B]
Ktb-i mnzele esm-yı İlhiye iun
eb-i mi' rcdaki rif'at-i n hürmetine
Da'vet-i Hzrete lebbeyk diyen diller iun
Ka'bede ol iblegeh-i 'lemyn hürmetine
'Itret-i pk-i Nebi li v ahbı iun
Zinet-i bĝ-ı cinn fahr-i cihn hürmetine
Ecel alup yolumu baĝlayıca rh-ı giriz
Ola tevhid-i Hd htime-i 'mr-i 'Aziz

26

AZEL-İ BI

fe'iltn fe'iltn fe'iltn fe'iln

1. Gelnz yüz ttlum brgeh-i Ĝaffre
Cn u dilden geledm tevbe v istigfre

2. Çarḥ-ı Kec-revde alur  aql-ı mhendis ḥayrn
Bu beybnda  acerb⁹⁰⁹ gezmeyelm vre⁹¹⁰
3. tatum Ka be-i tevfi-i lh yolunu
Bir yirin uyduravuz⁹¹¹ cedvele v pergre⁹¹²
4. Mlk-i bi dir iken b-ı remden ıdı
Neye⁹¹³ marr olur dem bu fen glzre
5.  Aceb ol t at u tav diy zu m itdgmz
Varıca n'olsa gerekdr naar-ı Cebbre
6. Zlmet-i cehlle⁹¹⁴ gevher⁹¹⁵ diy cem itdgmz
orum oldur ıa ol rzda seng-i ḥre
7. Bu taavvurlar eger bıl olursa nic'olur
atı ḥayret yiridr gel⁹¹⁶ gzn a b-re
8. atı el virdi hev gyet aıldı gyet
imz aldı keml-i kerem-i Settre
9. **Bi**⁹¹⁷ lezzet-i valun tama  syletdi
ti-yi Őev-i Őekerdr getren gftre

⁹⁰⁹  acerb:  abeŐ **D.**

⁹¹⁰ Bu beyit dvnda 3. Beyittir.

⁹¹¹ uyduravuz: uyduramaz **D.**

⁹¹² Bu beyit dvnda 2. Beyittir.

⁹¹³ neye: yine **D.**

⁹¹⁴ zlmet-i cehlle: zlmet-i cehlde **D.**

⁹¹⁵ gevher: cevher **D.**

⁹¹⁶ gel: bir **D.**

⁹¹⁷ Bi: Biyi **D.**

TERCİ‘-İ BEND-İ FEHİM

fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

I

Ey nigāh-ı ğaḏab[ı] mest-i mey-i naḥvet-i nāz
Ġamzesi sākī-yi cām-ı ecel-i ehl-i niyāz

Ey fūrūĝ-ı ruḥ-ı ḥuy-gerdesi ḥūrşid-güdāz
Ey leb-i nādire gül-berg-i gül-i gülşen-i rāz

ĶorĶaram rāzumı fāş ide o çeşm-i ğammāz
Āşinā oldu dile ğamze-i bīĝāne-⁹¹⁸nevāz

Şeb-i hicr [ü] ğam-ı zülf [ü] dil-i sevdā-perdāz
İḥtiyārī degül āh eyler isem ṭul-i dırāz⁹¹⁹ [42A]

Āh idersem n’ola sevdāñ-ile ṭolmuş göñlüm
Ḥaberüm yok ki senüñ ‘ aşıkuñ olmuş göñlüm

II

Ḥüsnüñ evvel baĶışumda beni itdi meftün
Eyledi sāḥir-i çeşmüñ baña biñ mekr ü füsün

Zülfüñ itdi dilümi silsile-i cünbān-ı cünün
Āḥiru’l-emr bu sevdā ile oldum mecnün

Gördüñ oldum elem-i ‘ aşkuñ-ile zār u zebün
Şerbet-i luṭf-ile derd-i dilüm itdüñ efzün

Ṭoldı tā derd-i maḥabbetle derün [u] bīrün
Başladuñ zehr-i sitemle cigerüm itmege ḥün

Rüy-ı dil gösterüp itdüñ beni çün dīvāne
Olduñ⁹²⁰ ey āhū-yı vaḥşī giderek bīĝāne

27 Fehîm-i Kadîm D., Trb. 4, (35 Beyit), s. 264-270.

⁹¹⁸ bīĝāne: peykāne D.

⁹¹⁹ ṭul-i dırāz: dūr u dırāz D.

⁹²⁰ olduñ: oldum D.

III

Bî-mürüvvet ne idi ' arz-ı maḥabbet evvel
Ne idi eyledüğüñ luḫ u mürüvvet evvel

Niye virdüñ dil-i dīvāneye⁹²¹ ruḫṣat evvel
Niçün itdüñ dil-i bîçāreye ŧefkat evvel

İtmek idi ğarazuñ çünki ferāgat evvel
Ne idi tā bu kadar germi-i ülfet evvel

Üns idi elde iken ŧānuña ' ādet evvel
Şāhbāzum yoĝ-idi sende bu vaḫŧet evvel

' Afv kıl hüsnüñe küstāḫ nigāḫ itdüm ise
İḫtiyār elde degül girye vü āḫ itdüm ise

IV

Gerçi ben serḫoŧ-ı ' aŧkuñla turāb⁹²² itmez idüñ
Āteŧ-i cevri-ile baĝrumda kebāb itmez idüñ

Evvel ülfete⁹²³ ki tā böyle ' itāb itmez idüñ
Biñ su 'āl eylese bir rüy-i⁹²⁴ cevāb itmez idüñ

Luḫ iderek⁹²⁵ ğāzab-ālūde ḫiḫāb itmez idüñ
Beni gördükçe ser-i rehinde⁹²⁶ ŧitāb itmez idüñ

Çeŧmümi āteŧ-i ḫasretle pür-āb itmez idüñ
Dil-i vīrānemi tekrār ḫarāb itmez idüñ

ŧimdi ḫurbānuñ olam söyle nedür n'oldı sebeb
Āŧinā-yı ezeliye bu tecāḫül bu ğāzab

V

Mest-i ŧīrīn-süḫanam telḫi-i ğüftār nedür
Luḫfuñ evvel ne idi ŧimdi bu āzār nedür [42B]

Pür-teĝāfül nigeḫ-i nergīs-i bīmār nedür

⁹²¹ dil-i dīvāneye: dile nezzāreye D.

⁹²² turāb: ŧarāb D.

⁹²³ ülfete: ālüftene D.

⁹²⁴ rüy-ı: tünd D.

⁹²⁵ iderek: iderdüñ D.

⁹²⁶ ser-i rehinde: ser-i rehde D.

Ġonce-i gül gibi la‘lin-i Şeker-bār nedür
Beni gördükçe Őitāb ile o reftār nedür
Renciş-i bī-sebeb-i ğamze-i pergār nedür
Sitem-i ğamze-i yeter çeşm-i cefā-kār nedür
Mübtelāña nedür ey Őūĥ bu e‘vār nedür
Sitem itmekde yine kādır iseñ eyle baña
‘ĀŐıkam ‘āŐıkam ey Őūĥ-ı sitemkār saña

VI

Ĥod-perestüm reviş-i dīnūñe kurbān olayım
‘ĀŐık-ı āyīnesin āyīnūñe kurbān olayım
ÇeŐm-i ‘ayyār-ı sühan-çīnūñe kurbān olayım
Zehr-i ĥand- i leb-i Őīrīnūñe kurbān olayım⁹²⁷
Nāvek-i ğamze-i pür kīnūñe kurbān olayım
Zehr-ĥand-i leb-i Őīrīrūñe kurbān olayım
PīçīŐ-i tırra-i müŐġīnūñe kurbān olayım
ReŐkden bister [ü] bālinūñe kurbān olayım
Sīneñi kīneden ey āyīne- ruĥ Őāf eyle
Aldın mı⁹²⁸ ele mir‘āt alup inŐāf eyle

VII

Ĥüsnūñi görse eger Yūsuf olur bende saña
Ĥayl-i ‘uŐŐāk nice olmasun efgende saña
‘ĀŐık olurduñ eger görse idūñ sende baña
Ba‘d ez-īn bendeyin⁹²⁹ ey cān-ı cihān bende saña
Ĥande it aġlaya⁹³⁰ ĥālin dil-i nālende saña
Böyledür kıŐmet-i Ĥaĥ girye baña ĥande saña
Bir naŐīĥatdur ider ‘āŐık-ı Şermende saña

⁹²⁷ Dīvānda bu mısranın yerine Őu mısra mevcuttur: O kemān-ebrūyı pür-çīnūñe kurbān olayım. **D.**

⁹²⁸ aldın mı: öleyi mi **D.**

⁹²⁹ bendeyin: bendeyem **D.**

⁹³⁰ aġlaya: aġlasa **D.**

oraram yr ola⁹³¹ ayr-i firbende sana
Girde-bln gl-gende olup⁹³² pte-i hr
Derd-i gayretle helk ola **Fehm**-i bmr

28

RD EFEND

[GAZEL- N-TAMM]

mef' iln mef' iln mef' iln mef' iln

1. Degl ha-ı na-i hsnin o meh ŐrzelendrmiŐ
Degl ebr nign-i al' atın pervzelendrmiŐ
2. HmŐ-ı nz iden manend-i gl-gncasini hyfa
Hezr-ı nlekrs beni zelendrmiŐ
3. Degildr cevr ksdı luf-ı drnin ider ir
Nemek-rz idp zam-ı dernn tzelendrmiŐ⁹³³ [43A]

⁹³¹ ola: olur **D.**

⁹³² olup: idp **D.**

28 Rd D., G. 122, (7 Beyit), s. 377.

⁹³³ Bu beyit dvnda 5. Beyittir.

AĞ OVALİZÂDE HÂTEM EFENDİNİN

[GAZEL]

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Hazer kim tel kırar vādilerinden zülf-i sântüruñ
İki telli haţuñla bağlama ' uşşāk-ı rencüruñ
2. Ser-i zühbāda çal neyzen ' aşā-yı nāyı ben şimdi
Girift-i pençe-i kânūniyam bir şāh-ı Manşüruñ
3. Kara düzen virür mi kadr-i mişkal ' aşık-ı zāra⁹³⁴
Bozuktur kār-sāz-ı ergānunu çarḥ-ı pür-şüruñ⁹³⁵
4. Tulum gibi çığirtma şeyḥ efendi şüh-ı Bulğarı
Kudüm-ı vuşlatuñ⁹³⁶ çār⁹³⁷ pāreletme rāz-ı mestüruñ⁹³⁸
5. Düdüksün hem-nefir-i maḥremān-ı ' işret olamazsan
Kaval itdi beni pes-perde istiğnā-yı mevfüruñ⁹³⁹
6. Rebāb olmaz mı tabl-ı sine-i def germ-i ' uşşākı
Efendi perdesizdir sūrne-i minḥar-ı menḫüruñ⁹⁴⁰
7. Belim bükdi kemānī kaşlaruñ cengī edālarla
Boru-yı turş ile kös diñlemiş bir mehter-i hūruñ⁹⁴¹

29 Hâtem D., G. 86, (9 Beyit), s. 349.

⁹³⁴ ' aşık-ı zāra: ' aşık-ı zāde **D.**

⁹³⁵ Bu beyit dîvânda 4. Beyittir.

⁹³⁶ kudüm-ı vuşlatuñ: kudüm-ı vaşlını **D.**

⁹³⁷ çār: çāl **D.**

⁹³⁸ Bu beyit dîvânda 6. Beyittir.

⁹³⁹ Bu mısra dîvânda 3. Beyitin 2. Mısrasıdır.

⁹⁴⁰ Bu mısra dîvânda 5. Beyitin 2. Mısrasıdır. / Bu beyit dîvânda 8. Beyittir.

8. Güzel çok mı müheyyā ehl-i meclis **Hātem**-i şeydā⁹⁴²
Açılsun⁹⁴³ perde-i şarkîleri⁹⁴⁴ âvâz-ı ʔanbūruñ⁹⁴⁵

30

[KIT^c A]

mef^c ūlū fā^c ilātūn mef^c ūlū fā^c ilātūn

1. ʔanbūri-yi yegāne dervîş-i sicm-i kāmīl
Mızrāb-zen-i ecelden düzgün iken bozuldu
2. Yürük semā^c ı çaldı bezm āhırinde muṭrib
Devr-i revān yolunda pîş-ser olup çözüldü
3. Bālā vü pest iderken zîr u bem-i hayāti
Tār-ı kuvā-yı cismi ser-perdeden üzüldü
4. Bezm āhırinde gūyā mu^c tādıdır şeker-ḥ^vāb
Pinhān-ı zîr-i hırka oldu dede bozuldu
5. Ümmīdim odur Haḫdan ki luṭfi idüp dest-res
Encām-ı kār-sāzı raḫmet ile düzeldi
6. Yek perdeden düşürdi fevtine Zühre tārīḫ
Virdi fenāya sazı dervîş sicim çözüldü [43B]

⁹⁴¹ Bu mısra dîvānda 8. Beyitin 2. Mısrasıdır. / Bu beyit dîvānda 3. Beyittir.

⁹⁴² Dîvānda bu mısra şu şekildedir: Gelince meclise ol āfītāb-ı maḡribī **Hātem** D.

⁹⁴³ açılsun: açıldı **D**.

⁹⁴⁴ perde-i şarkîleri: perde-i şarkîsi **D**.

⁹⁴⁵ âvâz-ı ʔanbūruñ: şiven-gāh-ı ʔanbūruñ **D**. / Bu beyit dîvānda 6. Beyittir.

30 Kit^c anın kime ait olduğu tespit edilememiştir.

ĠAZEL-İ TAĤMİS-İ VAĤİD

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

I

Olup cismi bürehne rind-i ' ayyāşuñ bileklenmiş
 İdüp bir dil-ber-i ra' nāyı hem-zānū köçeklenmiş
 Dağı hemyānı ber-düş eyleyüp nān [ü] nemeklenmiş
 ' Aşā destinde gūyā ḥamīde ḳadı dereklenmiş
 Ütölmüş tārı serde zāhidüñ destārı eklenmiş

II

Yine bir serv-ḳāmet dil-ber-i ra' nāya dil virdüm
 Anuñ zıl-ı hümāyūnuñda rāḥat eyleyüm dirdüm
 İdüp vuşlet ümīdin āsitān-ı devlete irdüm
 Gülistān-ı cemālūñ bī-niḡebān zann idüp girdüm
 Meger ḥāli degilmiş ḥāli ruḥsāryla beklenmiş

III

Bu ḥüsn-ile ḳadem başdı cihāna ana raḥminden
 Terahḥum eylemek ' uşşāḳa lāyıḳ ana raḥminden
 Dem-i vuşletde al olup kızarmış rüy-ı şermende
 Ser-ā-pā gül olmuş cism-i ḥülī buse zaḥmından
 Nihāl-i ḳāmet-i mevzūnı ol şūḥuñ çiçeklenmiş

⁹⁴⁶ Bu tahmis yayımlanmış Vahîd mahlaslı çalışmalarda tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

IV

Nigeh-bān turredür ol tāc-dāruñ bāğ-ı hüsñünde
Raşadur künc-i vaşlı kāmkaruñ bāğ-ı hüsñünde
Nazār kıl ey gönül ol şehriyāruñ bāğ-ı hüsñünde
Degildür zülf-i pīç-ā-pīç o yāruñ bāğ-ı hüsñünde
O bir mār-ı siyehdür çin çin olmuş çöreklenmiş

V

Görüp dil ol kerem-kānını kalmadı kuşūrunda
Sürüp ol şeh-süvāruñ seyl-i eşkümden ‘ubūrunda
Muhaşşal ol şeh-i hüsñüñ gönül şehrin mürūrunda
Hele biñ şevkle ol Hüsrev-i nāzuñ huzūrunda
Cesāret eylemiş dil ‘ arz-ı hāl itmiş yüreklenmiş

VI

O kaşı yaya ey dil ‘ arz-ı hālūñ dimelü oldı
Sa‘ ādet el vire çünki senüñle rü-be-rü oldı
Şorarsañ hālümi cānā ne o oldı ne bu oldı
Hedefveş tır-i müjgān-ile sinem toptolu oldı
Yine dil tāze bir tıfluñ hevesiyle yeleklenmiş

VII

Kenār-ı cūy-ı eşkümden maḥall-i muhtaşar düzdüm
Gelüp şāh-ı süvāruñ bezmine şehd-i şeker düzdüm
Daḥı nüş itmege iki piyāle çeşm-i ter düzdüm
O hūnī gāmzeğe laḥt-ı cigerden mā-ḥazar düzdüm
Tenezzül eylemiş andan biraz gelmiş dimeklenmiş [44A]

VIII

İdüp şefkat ümîdüñ ol kerem-kân-ı civānumdan
Didim vuşlet yemāni iderüm şāh-ı cihānumdan
Şehā Billāhi çıkmaz bilki esrāruñ dehānumdan
Olunca va^c de-i vaşluñ uşandım tatlu cānumdan
Meded ol nāz [u] mest u^c işvenuñ ağızına peklenmiş

IX

Göñül Mısrına hum itdi yine ol hūblaruñ şāhı
Şalup cāh-ı zenehdānına dil tıflını hem-rāhı
Dağı hayretten engüşt ber- dehān eyler nazār-ḡ^vāhı
Gören Yūsuf mişāl o şāh-ı ḡüsni didi Billāhi
Beşerde böyle ḡüsni olmaz bu meh-pāre meleklenmiş

X

Meger bir şeb temāşā itmege vardum o ḡaddārı
Çomuşdum yaşdanup sed āsitān-ı bāb-ı dil-dārı
Şebān-ı rüz kūy-ı dil-berde dolaşur gördüm ağıyārı
Ḥaber aldum **Vahīdā** dün gice tenhā bulup yārı
Raḡīb-i seg-meniş başḡalanup vāfir köpeklenmiş

ĠAZEL-İ FIGĀNĪ

[GAZEL]

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Hāme-i kudretle yazdı naqş-bend-i Qāf Nūn⁹⁴⁷
Hüsn-i hulk-ile seni ser-defter-i ما ينظرون
2. Māni' olaldan 'adūlar vaşluña virdümdürür
Āyet-i subhāne عما يقول الظالمون⁹⁴⁸
3. Eşigünde her seher uşşāk-ı şeydā-dillere
İrişür āvāz-ı belā-yı sehḥār هم يستغفرون⁹⁴⁹
4. Sākin olaldan maḥalleñde raḳīb-i nā-sezā
Reşk idüpdür cān [u] dil يا ليت قومي يعلمون⁹⁵⁰
5. Len tenālü'l birre ḥattā tunfiḳū dirseñ⁹⁵¹ eger⁹⁵²
Baş u cān terk idelüm كل لدينا محضرون⁹⁵³
6. 'Āşık-ı şādık benem 'aşkuñ yolunda rāstī
Şıdk-ı da'vāma delīl انا لنخن الصادقون⁹⁵⁴
7. Bu Figānī çeşm-i ḥün-riz u belā-āmiz⁹⁵⁵ iken

32 Figānī Dç., G. 65, (5 Beyit), s. 95.

⁹⁴⁷ naqş-bend-i Qāf Nūn: naqş-bend-i Qāf u Nūn **D.**

⁹⁴⁸ **-D.**

⁹⁴⁹ **-D.**

⁹⁵⁰ Bu beyit dîvânda 2. Beyittir.

⁹⁵¹ dirseñ: dirsem **D.**

⁹⁵² eger: revā **D.**

⁹⁵³ Bu beyit dîvânda 3. Beyittir.

⁹⁵⁴ Bu beyit dîvânda 4. Beyittir.

Eyledi teslīm-i cān انااليه راجعون⁹⁵⁶ [44B]

33

[KIT' A]

fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilūn

1. Sene biñ yüz seksen iki üç gele
Efrenc-i kāfir ile sefer ola
2. İki mim ' ayn hı idem bāya gide
' Asker-i İslāmıñ hāli zāya gide
3. Meşveret ile bulunmaz buna çāre
Cümle ' ālem kıla bu işe țane
4. Be elif şīn ' ayn hı dāl nūndan ayırma
Dāl cīm ile ādemi āvāre
5. Yedi yüz yetmiş üç ' aded al ele
Götür terkīb-i ebcedi hesāb ile
6. Hesāb üzre maḥlaşı ismi bir ola
Feth-i küffār için ol zāt buluna
7. Yüz senede bir gelür ser-der-keşi
Ḥaḫ Te' ālā kıldı ana çün müyesser bu işi

⁹⁵⁵ çeşm-i ḥūn-rīz u belā-āmīz: çeşmi ḥūn-rīz-i belā-āmīz D.

⁹⁵⁶ Bu beyit dīvānda 5. Beyittir.

33 Bu tarih yayımlanmış Râgıb mahlaslı çalışmada tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

8. Her ne dirse kelāmıñ tuṭmaḡ gerek
Yüridigi yollara gitmek gerek
9. Arayasın bulasın anı hemān
Yürü fetḥ it kefere-i bī-gümān
10. Olur Allāhdan ʿ ināyet aña şāh
Sebeb budur bilesin ey pādişāh
11. Didi tāriḥini **Rāḡıb** remz-ile
Bir iki üç dört beş kāf-ile

34

FETH

[MÜFRED]

mefʿülü mefāʿilün mefʿülü mefāʿilün

1. Ekşer-i ekābir-i rumūz der-tāriḥ-i mehdī
O gevher-i taḥkīk be-elmās-ı sūḥan süfte
Be-taḥşīş-i Şeyḥ Saʿ deddīn-i Ḥamevī ḡuddise sırruh [45A]

GÜFTÂR-I NÂBÎ ETMEKCİZÂDE AĦMED PÂŞÂ

[MESNEVÎ]

müfte' ilün müfte' ilün fâ' ilün

1. Nây-ı maĥâmât-nevâz-ı ħalem
Urdı bu gûne naĥm-ı râza dem

2. Edrenede ħâr ħarîf-i zarîf⁹⁵⁷
Zübde-i ĥoş-meşreb [ü] rind-i zarîf⁹⁵⁸

3. Her birisi bende-i dergâh-ı şâh
Kimi silâh-dâr idi kimi sipâh

4. Bâdeye meşrepleri meyyâl idi
Anlara mey nuĥbe-i âmâl idi

5. İsm-ile ħarîm Çelebî birisi
Nâm-ile Bâĥî Çelebî birisi

6. Biri Süleymân biri Aĥmed Aĥa
Her birisi nâzik [ü] şîrîn-edâ

7. Rütbe-ile şân-ile bâlâteri⁹⁵⁹
Aĥmed Aĥa cünlesinüñ eşheri

8. Olmaĥ-ıla vaĥt-i ' ulûfe ħarîb
Oldılar ol dâ' iyede bî-şekîb

35 Nâbî D., Msn. 10 (75 Beyit), s. 382-387.

⁹⁵⁷ ħarîf-i zarîf: ħarîf-i latîf D.

⁹⁵⁸ rind-i zarîf: rind u zarîf D.

⁹⁵⁹ Bu mısra dîvânda 2. Mısradır.

9. Olmağ-ıla hem-dem-i şām u seher
İtdiler İstanbula birden sefer
10. Eyleyerek ʿ işret ile⁹⁶⁰ tayy-ı rāh
Oldılar āsūde-i dergāh-ı şāh
11. Şehr-i Sitanbul ise maʿ lūm-ı⁹⁶¹ ʿ ām
Her ne murād eyleseñ anda tamām
12. Hāṭıra⁹⁶² her ne ider ise⁹⁶³ huṭūr
Anda müheyyā bulunur bî-kuşūr
13. Zāhide erbāb-ı⁹⁶⁴ şalāḥ u sedād
Fāsıka sermāye-i fişḫ u fesād
14. Gördiler āmāde bisāṭ-ı tarab
Başladılar ʿ işrete her rūz şeb
15. Eylediler bir gün o reftegān⁹⁶⁵
Bir Ğalaṭa meygedesinde mekān
16. Şīre-i cāmı⁹⁶⁶ pūr idüp sāğara
Şu ḫodılar dīde-i⁹⁶⁷ derd-i sere

⁹⁶⁰ eyleyerek ʿ işret ile: ʿ işret ile eyleyerek **D.**

⁹⁶¹ maʿ lūm-ı: maʿ rūf-ı **D.**

⁹⁶² hāṭıra: hāṭıruña **D.**

⁹⁶³ ider ise: iderse **D.**

⁹⁶⁴ erbāb-ı: esbāb-ı **D.**

⁹⁶⁵ reftegān: ālüftegān **D.**

⁹⁶⁶ şīre-i cāmı: şīre-i cānı **D.**

⁹⁶⁷ dīde-i: dūde-i **D.**

17. Künc-i ğamı⁹⁶⁸ eylediler meş'ale⁹⁶⁹
Girmedi çul⁹⁷⁰ diyü⁹⁷¹ 'ulüfe ele
18. Bunlar⁹⁷² iderken bu siyâk üzre nüş
Geldi⁹⁷³ zühür eyledi bir hırka-püş
19. 'Aşk ola yārān diyerek nā-gehān
Bezme yakın bir [yer]de çökdi hemān
20. Ārzū-yı sāġar ile ditrer el
Çāre ne meyḥāneci almaz ğazel
21. Ne meze vü ne mey ü ne nānı var
Eşk-i taḥassür-i dil büryānı var
22. Zāhir olup merḥamet iḥvāndan
Virdiler aña meze vü nāndan [45B]
23. Bāde-furūşa daḡı idüp ḥiṭāb
İçdügi deñlü didiler vir şarāb
24. Nā'il olup kāmına ol bī-dijem
Eyledi peymāne ile def'-i ğam
25. Ḥātime-i bezme dek ol sīne-rīş
Anlaruñ iḥsānı ile itdi 'ıyş

⁹⁶⁸ künc-i ğamı: künc-i ḡumı **D.**

⁹⁶⁹ meş'ale: meşgale **D.** / Bu mısra dīvānda 2. Mısradır.

⁹⁷⁰ çul: çün **D.**

⁹⁷¹ diyü: daḡı **D.**

⁹⁷² bunlar: bular **D.**

⁹⁷³ geldi: anda **D.**

26. Söylemeyüp kimseye at' ā kelām
Bādeyi hāmūş eker idi mūdām
27. Cem' olıca meclis-i ferdā yine
Geldi o ālūde-i sevdā yine
28. Bir nice dem⁹⁷⁴ mā-aşal-i bī-nevā
Eyledi ün sāyelerinde şafā
29. Bir gün o dīvāne-i ber-geşte-āl
Nāgeh idüp all-i ' iāl-i maāl
30. Didi ki ey zümre-i şāfi-nihād
Lufuñuzı eylesün Allāh ziyād
31. o görüp in' āmuñuz⁹⁷⁵ ihsānuñuz⁹⁷⁶
o yidük idük mey-i gül-fāmuñuz
32. Oldı aramızda uū üstüvār
İtdi bizi ni' metüñüz şermsār
33. Biz de size eyleyelüm bir nefes
āşıl ola her ne ise mültemes
34. ünkü⁹⁷⁷ güşāde der-i luf-ı Hudā⁹⁷⁸
Fırşatı fevt itmeyüp eyleñ recā

⁹⁷⁴ dem: gün **D.**

⁹⁷⁵ in' āmuñuz: ihsānuñuz **D.**

⁹⁷⁶ ihsānuñuz: in' āmuñuz **D.**

⁹⁷⁷ ünkü: şimdi **D.**

⁹⁷⁸ Bu mısra dīvānda 2. Mısradır.

35. Kalmadı dergāh-ı İlahide sed
Şimdi urılmaz talebe dest-i red
36. Bu nefesi idicek ol merd-i pāk
Anlaruñ⁹⁷⁹ oldu birisi⁹⁸⁰ ħandenāk
37. Didiler oldu gör e dervīş mest
Neşve⁹⁸¹ ile urdı kerāmāta dest
38. Sīne-i dervīşe virüp mey ħurūş
Başladı olmağa kerāmet-furūş
39. Līk idüp Aħmed Ağa i' tīkād
Didi n'ola eyleyelüm inķiyād
40. İsteyelüm ey Dede Sulţān n'ola
Belki Ĥudā vire nefes cān bula
41. Didi Süleymān dilerem ey Kerīm⁹⁸²
Tevliyet-i cāmī' -i Sulţān Selīm
42. Didi mübārek ide Allāh saña
Oldı ħabül dergeh-i Ĥaħda ricā⁹⁸³
43. Mīrīme de oldu murād [u] me'āb
Edrene şehrinde olan iħtisāb

⁹⁷⁹ anlaruñ: oldu anuñ **D.**

⁹⁸⁰ birisi: bir ikisi **D.**

⁹⁸¹ neşve: neş'e **D.**

⁹⁸² Kerīm: nedim **D.**

⁹⁸³ Oldı ħabül dergeh-i Ĥaħda ricā: Oldı peżirüfte-i Bārī du'ā **D.**

44. Didi mübârek ide Hâyy-ı Vedūd
İstedigün̄n meretebe buldı vucūd
45. Didi aña oldı müyesser murād
Var yüri ol zevk-şümâr ile şād⁹⁸⁴ [46A]
46. Bākī didi isterem ey merd-i kār
Hāliş [u] meskūk zer-i çil hezār⁹⁸⁵
47. Nevbet-i h̄vāhiş gelicek Aḥmede
Aña ḥitāb itdi bu gūne dede
48. Aḥmed Ağa olma şaḳın dūn-ı himem
Sen daḥı bunlar gibi ey muḥterem
49. Öyle murād eyle Ḥudādan recā
Ola niyāz itmege bārī sezā
50. Ğālib olup lik taḥayyür aña
Ḥāḫırına gelmedi bir müdde^c ā⁹⁸⁶
51. Didi ki ey zinde-dil zinde cān
Bende temeyyüz ḫalebe yok tūvān⁹⁸⁷
52. Ḥāḫıruma gelmedi bir mültemes
Himmetüñe lāyıḳın eyle nefes⁹⁸⁸

⁹⁸⁴ Bu beyit dîvânda 46. Beyittir.

⁹⁸⁵ Bu beyit dîvânda 45. Beyittir.

⁹⁸⁶ Bu beyit dîvânda 51. Beyittir.

⁹⁸⁷ Bu beyit dîvânda 52. Beyittir.

⁹⁸⁸ Bu beyit dîvânda 53. Beyittir.

53. Cüş idüp ol mest-i şarāb-ı ʔahūr
Eyledi bir nuṭḡ lebinden zuhūr⁹⁸⁹
54. Nāmuñı nām-ı pederünle müdām
Nām-ı ḡidiv [ü] peder-ile tamām⁹⁹⁰
55. Eyleysin şafḡaya naḡş [u] nigār
Bu nefesim oldı saña yādigār⁹⁹¹
56. Oldı⁹⁹² ʕ azīzden⁹⁹³ bu süḡan iltimāʕ
Eyledi yārāna o sāʕ at vedāʕ⁹⁹⁴
57. Bir daḡı oldı nişānı bedīd
Ḥazret-i ḡuṭb oldı hemān⁹⁹⁵ nā-bedīd⁹⁹⁶
58. Gāh taʕ accüb iderek ḡāline
Geh gülererek vażʕ ina aḡvāline⁹⁹⁷
59. Geldiler İstanbula yine ol şeb
Naḡme-künān ḡande-zenān pür-ṡarab⁹⁹⁸
60. Çünki şabāḡ oldı şeh-i aḡterān
Perde-i gülfām-ı ufḡdan ʕıyān⁹⁹⁹
61. Ārzü itdükleri naḡş-ı ḡayāl

⁹⁸⁹ Bu beyit dīvānda 54. Beyittir.

⁹⁹⁰ Bu beyit dīvānda 55. Beyittir.

⁹⁹¹ Bu beyit dīvānda 56. Beyittir.

⁹⁹² oldı: itdi **D.**

⁹⁹³ ʕ azīzden: lebinden **D.**

⁹⁹⁴ Bu beyit dīvānda 57. Beyittir.

⁹⁹⁵ ḡazret-i ḡuṭb oldı hemān: oldı hemān Ḥızr-şıfat **D.**

⁹⁹⁶ Bu beyit dīvānda 58. Beyittir.

⁹⁹⁷ Bu beyit dīvānda 59. Beyittir.

⁹⁹⁸ Bu beyit dīvānda 60. Beyittir.

⁹⁹⁹ Bu beyit dīvānda 61. Beyittir.

Anlara nisbet görünürken muḥāl¹⁰⁰⁰

62. Zāhir olup mīrime ednā sebab
Maṭlababına buldı zafer bī-ta^ç ab¹⁰⁰¹
63. Düşdi Süleymāna da bir rāh-ber
Buldı suhūletle murāda zafer¹⁰⁰²
64. Bākīye de ṭālī^ç idüp¹⁰⁰³ yāverī
Oldı az eyyāmda baş defteri¹⁰⁰⁴
65. Tā aña dek kim zer-i kāmīl-^ç ayār
Bulduğı sā^ç at ^çaded-i çil hezār¹⁰⁰⁵
66. Nāgeh olup şadme-ḥor-ı çarḥ-ı dūn
Oldı çeh-i ^çazlde zār-ı zebūn¹⁰⁰⁶
67. Aḥmede de baḥtı idüp yāverī
Oldı vezāret ile ol¹⁰⁰⁷ defteri¹⁰⁰⁸
68. Līk anuñ devleti¹⁰⁰⁹ oldı medīd
Kevkebe-i devleti oldı mezīd¹⁰¹⁰ [46B]
69. Rükni oldı devlet-i Ḥān Aḥmedūñ
Mültefeti¹⁰¹¹ olmuş¹⁰¹² ol¹⁰¹³ şāh emcedūñ¹⁰¹⁴

¹⁰⁰⁰ Bu beyit dīvānda 62. Beyittir.

¹⁰⁰¹ Bu beyit dīvānda 63. Beyittir.

¹⁰⁰² Bu beyit dīvānda 64. Beyittir.

¹⁰⁰³ idüp: olup **D**.

¹⁰⁰⁴ Bu beyit dīvānda 65. Beyittir.

¹⁰⁰⁵ Bu beyit dīvānda 66. Beyittir.

¹⁰⁰⁶ Bu beyit dīvānda 67. Beyittir.

¹⁰⁰⁷ ol: o da **D**.

¹⁰⁰⁸ Bu beyit dīvānda 68. Beyittir.

¹⁰⁰⁹ devleti: müddeti **D**.

¹⁰¹⁰ Bu beyit dīvānda 69. Beyittir.

70. Nuṭḡ idüp oldum müdellel kerîm
Ḥazret-i şâha ola şānuñ ‘aẓîm¹⁰¹⁵

36

ĠAZEL-İ RĀĠİB PĀŞĀ

mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

1. Reftâr idene vādî-i ‘aşḡ içre yolunca
Destinde reh-i rāst ‘aşâdır yorulunca
2. Telḡ eyledi kāmın heves-i ḥāma düşenler
Çoy mevsimine meyve-i maḡşudı olunca
3. Az baḡş¹⁰¹⁶ ile ḡābil-i tekdîr olur ammā
Çok şu götürür çeşme-i şafvet ṭurulunca
4. Dil ḡaldı tehî māye olup dîdelerim pür
Mînā boşanur ḡavşala-i cām ṭolunca
5. Bir kere ṭoḡunsañ teline sâz-ı derūnuñ
Biñ dürlü nûvâzişle düzelmez bozulunca
6. Vaşf-ı ‘Alî Pāşā ile teng olsa da **Rāġib**
Tezyîl iderim ḡāfiyem encām bulunca

¹⁰¹¹ mültefeti: mültefetiydi **D.**

¹⁰¹² olmuş **-D.**

¹⁰¹³ ol: o **D.**

¹⁰¹⁴ Bu beyit dîvânda 70. Beyittir.

¹⁰¹⁵ **-D.**

36 Dîvân-ı Râġıb, G. 141, (7 Beyit), s. 337.

¹⁰¹⁶ az baḡş: Āzraḡş **D.**

7. Kerrār-ı şafı rezm ki ʿazminde olurlar
Tevfîk [u] zafer hem-rehi şağınca şolunca

37

[MESNEVÎ]

fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün

1. Zâhid olup şöhreti eslâfdan
Niçe eşerler kôdı evkâfdan
2. Oldı serhüş-ı ʿâlî-vaqâr
Zâde-i etmekci ile iştihâr
3. Kendünüñ ism-ile çü ismi peder
Düşdi dâver ile ser-be-ser
4. Çekdiği dem emr- i mirʿâta nişân
Eyleyüp ol meclisi hâtır-nişân
5. Derdi hep ol sâlikin âşârıdır
Mâ-şaşal-ı gevher-i güftârıdır

38

BELİĞ

[GAZEL]

mefʿülü mefâʿilü mefâʿilü feʿülün

37 Mesnevinin kime ait olduğu tespit edilememiştir.

38 Mehmed Emin Belîğ D., G. 189, (7 Beyit), s. 381.

1. Maḫşūdıña sa‘ y eyle tarīḫuñda bulunca
Deryāya irer āb-ı revān gitse yolunca
2. Maḡbūnī-i kālā-yı fenā zāhir olur hep
Şabr eyle bu bāzār-ı nedāmet bozulunca¹⁰¹⁷
3. Erbāb-ı kemālūñ yeri ḫākister-i ḡamdur
Ḥāk üzre düşer mīve kemāl-ile olunca¹⁰¹⁸
4. Elbette olur zālīme vāşıl eşer-i āh
Duymaz elem-i zaḫmını ādem urulunca¹⁰¹⁹
5. Tıfl-ı dile vermez mi o düşize-i ra‘ nā
Bostānçe-i¹⁰²⁰ nārencini şaḡınca şolunca¹⁰²¹
6. Söz yok süḫan-ı Rāḡıb Efendiye **Belīḡā**
‘ Ālemde kişi böyle ola¹⁰²² şā‘ ir olunca¹⁰²³ [47A]

39

GAZEL-İ RĀTİB

fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilūn

1. Derde tadrīc-ile te’sīr-i müdāvā bana güç
Ḥalkā rıfḫ-ile perestīz-i müdārā be ne güç

¹⁰¹⁷ Bu beyit dīvānda 3. Beyittir.

¹⁰¹⁸ Bu beyit dīvānda 4. Beyittir.

¹⁰¹⁹ Bu beyit dīvānda 2. Beyittir.

¹⁰²⁰ bostānçe-i: pistānçe-i **D.**

¹⁰²¹ Bu beyit dīvānda 6. Beyittir.

¹⁰²² ola: gerek **D.**

¹⁰²³ Bu beyit dīvānda 7. Beyittir.

39 Bu gazel Râtib divanında tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

2. Dem-be-dem olmada bir hāl-ile āzāde gönül
Görmeye rüy-ı şafā böyle ser-ā-pā be ne güç
3. Her ne bār olsa taḥammül ider insān ammā
İntinān ile kerem ide eḫibā be ne güç
4. ‘Ārif olsun da hele meclis-i gūn-ā-gūnuñ
Bilmesün n’olduğunu anda mezāyā bana güç
5. Keremiñ merg-ile farkı mı olur ‘indeinde
Her denī meşrebe teklif-i ‘aṭāyā bana güç
6. Belki ‘uzletde bulur rāḫata ārāyiş **Rātib**
Bulsa erbābını ta‘yīn daḫı ama bana güç

40

RĀTĪB

[GAZEL]

mef’ülü mefā’ilü mefā’ilü fe’ülün

1. Mişbāḫ-ı rūḫuñ tekye-i ḫüsnünde ışıkdur
Kāküllerinüñ mezhebi ammā qarışıkdur
2. Bī- bedraḫa-i feyz varılmaz heves itme
Kūy-ı emelüñ yolları ḡāyet dolaşıkdur
3. Kim dir ki senüñ ḫaste imiş çeşm-i siyāhuñ
O tāb [u] teb-i mihr-i ruḫuñdan kamaşıkdur

4. Rîzânını hûn-ı dilûñ inkâr ne mümkün
Nûk-i nigeñûñ şan-ıla hâlâ bulaşışdur
5. Zülfüñle ruñuñ zîver iden¹⁰²⁴ ravza-i hûsnüñ
Bâga belî cānā gül [ü] sünbül yaraşışdur
6. ‘Uşşâķla şulğ olsa n’ola ğamze-i mekkâr
Şimdi fitne-i¹⁰²⁵ dîn ile kâfir barışışdur
7. ‘İşve-sebaķı¹⁰²⁶ olmaya mensî deyü hâlûñ
Mānende-i mûm şafha-i hûsne yarışıřdur¹⁰²⁷
8. Eyle¹⁰²⁸ ne şadar cevr [ü] cefâ olsa taħammül
Râtib sîtem-i sîm-berāna alışışdur

41

DER-MAĖĖM-I ĖİCĖZ

[GAZEL-İ NĖĖ-TAMAM]

mef’ülü mefā’ilü mefā’ilü fe’ülün

1. Erbāb-ile sūz [u] ğüdāza alışışdır
Ey şem’ -i şavle nigende bir eski (...)
2. Ėuşunda perîşān ğoreli zülf (...)
Hep ğördiĝi düşdür ‘aşık-ı zārñ (...)

¹⁰²⁴ zîver iden: zîveridür **D.**

¹⁰²⁵ fitne-i : fi’e-i **D.**

¹⁰²⁶ ‘işve-sebaķı: ‘işve-sebaķ **D.**

¹⁰²⁷ yapışışdur: yaķışıřdur **D.**

¹⁰²⁸ eyle: eyler **D.**

41 Bu gazelin kime ait olduĝu tespit edilememiştir.

3. Belî belî yâr-ı men belî belî der-tenî (...)
Mânende-i hâle ol dolasam (...)
4. Ol mâh-ı  işve gelse benim câme (...)
Bama bir (...) ol büt-i nâzik
5. Seng-i sitem dounmaya câm (...) ¹⁰²⁹ [47B]

42

AZEL-İ FEYZİ

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Şaâ-yı caîm abresine ol ki yamadur
Duzadan ateş az idene bir tutamadur
2. Abede degül cümle cihân ateşe yana
Elfâz-ı necâtıyla işi hep açamadur
3. Ser-riştesi girmez ele çün re'sine merbût
Maşûl-i azâ hâşılı destinde yumadur
4. Lu' bunda olan cân bereket cânuma minnet
Üç hoanuñ altında daı üç yuvalıdur
5. Bu mel' abenüñ tehlikesi kendüye râci'
Çün tecrübemüz geçdi bu bir iki ramadur
6. Bu aşideyi itmede  arz maşad-ı Feyzî
Devletlü  inâyetlü efendüm oumadur

¹⁰²⁹ Bu beytin bir mısrası eksiktir.

42 Bu gazel Feyzî-i Kefevî dîvânında tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

ŞADİK

[GAZEL]

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Nādāna felek tā bu kadar cāh u qadr ne
Ehl-i dile bu mertebe ya zulm ü gadr ne
2. Cām-ı dilimiz itmedesin qahr ile meksūr
Ey çarḥ nedir söyle bu gevherde nedir ne
3. Var pīr-i meyin neyleyelim hürmeti efzūn
Bintü'l-ineb ol kāfire ammā ki nedir ne
4. Çün kim yoğ-ı mış 'işret-i rindāna işāret
Lutfunda bu şehri-ı tarab-efzā nedir ne
5. Nezzāre degil cāme degil fikri **Şadıkın**
Bağ nağme-i muṭribde ten-ā-ten nedir ne

[KITA]

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1. Sā' atüñ mu' cize-i ḥazret-i Yūsuf idügin
Zamm-ı āḥād-ile ḍarbından işit leyl u nehār
2. İsm-i Yūsuf şad u pencāh u şeş olduḡda şümār
Sā' ate bağ nice geçer o ḥisāb üzre çalar

43 Şaire ait yayımlanmış akademik bir çalışma tespit edilememiştir.

45 Bu kıtanın kime ait olduğu tespit edilememiştir.

BELİĞ

[KITA]

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. İdüp ğurbetde āhır hāne-i bī-minneti mesken
Derūnum hārḥār-ı dāğ-ı firḳat pür-ḥırāş itdi
2. Degülken ḥaḳ bu kim bir būriyāyı köhneye mālîk
Belîğ-i ḥaste-ḥālî çarḥ-ı dūn şāḥib-firāş itdi

SONUÇ

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırladığımız bu çalışmamızda İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinin TY 607 numaralı şiir mecmuasının 1b-47b varaklarını arasını bilimsel bir yaklaşımla incelendikten sonra mecmuanın transkripsiyonu ve karşılaştırmalı metnini oluşturduk. Ayrıca mecmua hakkında ayrıntılı bilgiler verdik.

Mecmua içerisinde 45 aded şiir mevcut olup bu şiirlerin 22 tanesi gazel nazım şeklidir. Ayrıca 6 mesnevi, 4 terk-i bend, 4 kıta, 3 tahmis, 2 terci'-i bend, 2 tesdis, 1 kaside, 1 müfred, bulunmaktadır. Tüm bu verilerden mecmuada en çok var olan nazım şeklinin gazel olduğu anlaşılmaktadır.

Mecmuada tespit ettiğimiz şairler içerisinde en çok şiiri mevcut olan şair Belîğ'dir. Mecmua içerisinde 3 gazeli, 2 tesdisi ve 1 kıtası bulunmaktadır. Mecmuanın en uzun şiiri Vahid Mahdûmî'nin 521 beyitten oluşan Lalezâr adlı mesnevisidir. Ayrıca kime ait olduğunu tespit edemediğimiz 2 mesnevi (şiir no:11, 37), 2 kıta (şiir no 30, 44), 1 gazel-i nâ-tâmam (41) ve 1 müfred (şiir no: 34) bulunmaktadır. Şairini tespit edemediğimiz şiirler içerisinde en çok dikkat çeken Vuslat-Nâme başlığı altındaki mesnevidir. İlgili akademik kaynakları taramamız sonucunda bu mesnevi hakkında hiçbir akademik çalışma tespit edemedik. Bu mesnevi 95 beyitten oluşmaktadır. Mesnevinin teması nazım türünden de anlaşıldığı üzere aşğın sevgiliye karşı duyduğu kavuşma iştihakı, vuslata ererken geçirdiği maceralar ve en nihayetinde sevgilinin vuslatına ermesidir. Tüm bunlara ilave olarak şairlerini tespit ettiğimiz fakat şiirlerini divanlarında tespit edemediğimiz bir takım şiirler bulunmaktadır. Bu şiirler şunlardır: Belîğ'e ait kahve redifli 2 gazel (şiir no: 16,17) 1 kıta (şiir no: 45), Seyyid Vehbî'ye ait 1 gazel (şiir no:19) Râgıb'a ait 1 kıta (şiir no: 33), Râtib'e ait 1 gazel (şiir no: 39), Feyzî-yi Kefevî'ye ait bir gazel (şiir no: 42). Ayrıca mahlas benzerliği sebebiyle hangi şaire ait olduğunu kesin olarak belirleyemediğimiz ilgili akademik kaynaklarda da şiirlerini tespit edemediğimiz bir kısım şairler bulunmaktadır; Vahid 1 tahmis (şiir no: 31), Aziz Efendi 1 terkib-i bend (şiir no: 25), Nâzım 1 tahmis (şiir no: 22), Fasîhî 1 gazel (şiir no: 20), Sadîk 1 gazel (şiir no: 43).

Bu çalışmada verdiğimiz tüm bilgilerin Eski Türk Edebiyatı alanında yapılmış ve yapılmakta olan çalışmalara katkıda bulunmasını ümit ediyoruz.

KAYNAKÇA

Kitaplar

AK, Coşkun, *Bağdatlı Rûhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin*, C. I, Uludağ Üniversitesi Yay., Bursa 2001.

AYAN, Hüseyin, *Cevrî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni*, Atatürk Üniversitesi Yay., Erzurum 1981.

DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi, Ankara 1970.

ERDEM, Sadık, *Subhizâde Aziz Divanı*, Fakülte Kitabevi, Isparta 2001.

KARAHAN, Abdulkadir, *Kanunî Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden Figânî ve Divançesi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1966.

KÜÇÜK, Sabahattin, *Antakyalı Münif Divanı Tenkitli Metin*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1999.

KÜÇÜK, Sabahattin, *Bâkî Dîvânı Tenkitli Basım*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 1994.

ÖZTEKİN, Özge, *Çelebizâde Asım Divanı*, Ürün Yay., Ankara 2010.

ŞENÖDEYİCİ, Özer, *Kilisli Ebûbekir Vahîd Divançesi*, Kömen Yay., Konya 2012.

ÜZGÖR, Tahir, *Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Dîvânı ve Metnin Bugünkü Türkçesi*, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 1991.

Sürelî Yayınlar

KURNAZ, Cemal, Bilâdiye-i Derviş Ömer Efendi, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi: Cumhuriyetin 60. Yılına Armağan*, Ankara 1983, s. 82-83.

ÖZLEM, Ercan, Kâmî Mehmet Efendi ve Fîrûznâme, *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 3, Bursa 2002, s. 125-136.

ÖZTOPRAK, Nihat, Fennî'nin Sâhil-Nâmesi, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, S. 11, İstanbul 2004, s. 134-139.

TUĞLUK, İbrahim Halil, Klâsik Türk Şiirinde Manzum Tevbe-Nâmeler, *Ekev Akademi Dergisi*, S. 38, Erzurum 2009, s. 200-203.

Diğer Yayınlar

ABDULKADİROĞLU, Abdulkerim, *Bursalı İsmail Belîğ Hayatı ve Eserleri*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış DT, Ankara 1979.

AÇIK, Kerim, “Akovalızâde Ahmet Hâtem”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. EK-1, İstanbul 2016.

AKSOYAK, İsmail Hakkı, “Âtîf”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7138>
[ET: 11. 04. 2019].

AKSOYAK, İsmail Hakkı, “Derviş Ömer”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3743>
[ET: 13. 04. 2019].

ATİK, Arzu, “Cevrî”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=277>
[ET: 13. 04. 2019].

AYDIN, Güler, *Giritli Ali Aziz Efendi Divanı*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış YLT, Elazığ 1996.

AYDINER, Mesut, “Râgıb Paşa”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 34, İstanbul 2007.

BAYDAR, Songül, *Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevîhânesi Koleksiyonu 26 Numaralı Cönk (137-286) İnceleme-Karşılaştırmalı Metin*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış YLT, Sakarya 2017.

BİLKAN, Ali Fuat, *Nâbî'nin Türkçe Dîvânı Karşılaştırmalı Metin*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış DT, Ankara 1993.

BİLTEKİN, Halit, “Râşid”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3736>
[ET: 19. 04. 2019].

ÇAVUŞOĞLU, Mehmed, “Bâkî”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 4, İstanbul 1991.

DADAŞ, Cevdet, *XVIII. Asır Şairlerinden Âtîf Efendi Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış YLT, Edirne 1991.

DEMİRERL, H. Gamze, “Belîğ”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=264>

[ET: 11.04.2014].

DEMİREL, H. Gamze, *18. Yüzyıl Şairlerinden Belîğ Mehmed Emin Dîvânı İnceleme-Tenkidli Metin-Tahlil*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış DT, Elazığ 2005.

DEMİRBAĞ, Ömer, *Koca Râgıb Paşa ve Dîvân-ı Râgıb*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış DT, Van 1999.

DEMİRKAZIK, H. İbrahim, “Fennî”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3522>

[ET: 13. 04. 2019].

DERELİ, Üzeyir, *Belîğ Mehmed Emin Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Türkçe Eserlerinin Tenkidli Metni*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış YLT, Isparta 1996.

DİKMEN, Hamit, “Seyyid Vehbî”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 37, İstanbul 2009.

DİKMEN, Hamit, *Seyyid Vehbi ve Divanının Karşılaştırmalı Metni*, C. I, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış DT, Ankara 1991.

EFLATUN, Muvaffak, *Feyzî-i Kefevî Dîvânı* (Tahlil-Metin), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Ankara 2003.

GÖKALP, Haluk, *Fasîhî Divanı İnceleme Metin*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış YLT, Adana 2001.

GÜNAY, Fatih, *Râşid (Vaka 'anüvis) Hayatı, Edebî Kişiliği, Dîvânının Tenkidli Metni ve İncelemesi*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış DT, Edirne 2001.

KAHRAMAN, Bahattin, *Vahîd Mahtûmî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Eserlerinin Tenkidli Metni*, C. I, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış DT, Konya 1995.

KALKIŞIM, M. Muhsin, *Nâbî'nin Tufetü'l- Haremeyn'i Dil İncelemesi Transkripsiyonlu Metin ve İndeks*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış YLT, Erzurum 1988.

KARAHAN, Abdülkadir “ Figânî”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* , C. 13, 1996.

KARAHAN, Abdülkadir “ Nâbî ”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* , C. 32, 2006.

KAYA, Bayram Ali, “Veysi”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 43, İstanbul 2013.

KESİK, Beyhan, “Fasîhî ”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4314>
[ET: 13. 04. 2019].

KESİK, Beyhan, “Münîf ”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2899>
[ET: 15. 04. 2019].

KESİK, Beyhan, “ Vahîd Mahtûmî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2600>
[ET: 01.05.2014].

KILIÇ, Yasin “Râtib”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2274>
[ET: 19. 04. 2019].

KILIÇ, Yasin, *Râtib Ahmet Paşa Hayatı, Edebî Şahsiyeti, Divanının Tenkitli Metni ve İncelemesi*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış YLT, Erzurum 1996.

ÖZCAN, Abdülkadir, “Çelebizâde Âsım Efendi”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 3, İstanbul 1991.

ÖZTOPRAK, Nihat, “Rûhî, Bağdatlı”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2428>

[ET: 11.04.2014].

SAK, Vesile, *Nâzım (İstanbul) Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânının Tenkidli Metni*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış YLT, Konya 1994.

SELÇUK, Engin, “Senâyî ” , *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2899>

[ET: 16. 04. 2019].

TAYMAZ, Celalettin, *Moralî Aziz Divanı*, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış YLT, Giresun 2018.

ÜZGÖR, Tahir, “Fehîm-i Kadîm”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 12, İstanbul 1995.

VARIŞOĞLU, Mehmet Celal, *Hâtem Hayatı, Edebî Şahsiyeti, Divanının Tenkitli Metni ve İncelemesi*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış YLT, Erzurum 1997.

YAZICI, Gülgün, “Kâmî ”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 24, İstanbul 2001.

ÖZGEÇMİŞ

Doğan AĞIRMAN 15.03.1991’de Mardin Nusaybin’de doğdu. İlk ve ortaöğrenimini İstanbul Güneşlitepe İlköğretim Okulu’nda, liseyi İstanbul İzzet Ünver Lisesi’nde tamamlamıştır. 2011 yılında Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde lisans eğitime başladı. 2015 yılında mezun olup aynı yıl Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim dalı Eski Türk Edebiyatı bilim dalı yüksek lisans programına başlamış olup halen eğitime devam etmektedir.